

**Hallituksen esitys Eduskunnalle tuloverolaiksi sekä laiksi
eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun
lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan osana pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen uudistusta uuden tuloverolain säätämistä. Uudistetussa tuloverojärjestelmässä pääomatuloja verotus erotettaisiin ansiotulojen verotuksesta. Pääomatulot olisivat 25 prosentin suhteellisen valtionveron kohteena. Ansiotuloja verotettaisiin nykyiseen tapaan progressiivisen veroasteikon mukaan valtionverotuksessa, ja niihin kohdistuisi myös kunnallisvero liitännäisineen. Yhteisöjen tuloon kohdistuisi yhtenäinen 25 prosentin vero, jonka tuotto jaettaisiin eri veronsaajien kesken.

Esityksessä uudeksi tuloverolaiksi pääomatulojen verotusta koskevat säännökset ja ansiotulojen verotusta koskevat säännökset on erotettu omiksi kokonaisuuksiksi. Luonnolliselle henkilölle laskettaisiin erikseen verotettava pääomatulo ja verotettava ansiotulo. Omistajayrittäjien tuloista katsottaisiin pääomatuloksi yrityksen pääoman laskennallista tuottoa vastaava määrä loppuosan tuloista jäädessä ansiotuloksi. Avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden tulot jaettaisiin nykyisestä poiketen aina verotettavaksi osakkailla.

Pääomatulojen verotukseen ehdotetaan suhteellisen verokannan käyttöönoton lisäksi useita muitakin muutoksia. Veropohjaa laajennettaisiin muun muassa luovutusvoittojen, vuokratulojen sekä vakuutusottojen verotuksessa. Metsäverotuksessa siirryttäisiin nykyisestä pin-

ta-alaperusteisesta järjestelmästä todellisten puun myyntitulojen verotukseen. Nykyisin lähdeveron alaiset korkotulot tulisivat yhtenäisen pääomatuloverotuksen piiriin täysimääräisesti vuonna 1996.

Korkomenot vähennetään esityksen mukaan pääomatuloista. Jos verotettava pääomatulo muodostuu esimerkiksi korkomenojen vuoksi negatiiviseksi, pääomatuloveroprosentin mukainen osuus alijäämästä hyvitetäisiin eräin rajoituksin verovelvollisen ansiotulosta menevästä verosta. Tämä järjestelmä korvaisi muun muassa nykyisen asuntolainojen korkovähennyksen. Lainan käyttötarkoituksen selvittämisestä luovuttaisiin. Viiden vuoden siirtymäkauden ajan myönnettäisiin lisäksi asteittain aleneva ylimääräinen korkovähennys, jonka määrä laskettaisiin vuonna 1992 maksettujen korkojen perusteella.

Esitykseen sisältyy uuden tuloverolain lisäksi teknisien muutosehdotuksien vuoksi ehdotus yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.

Uusi tuloverolaki korvaisi nykyisen tulo- ja varallisuusverolain tuloverotusta koskevat osat sekä tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan siten, että niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Esitys liittyy valtion vuoden 1993 talousarvioesitykseen.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	4	6.5.1. Pääomaverouudistuksen vaikutukset henkilöverotuksessa	24
1. Uudistuksen tausta	4	6.5.2. Muut henkilöverotuksen tuottovai- kutukset	24
2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	5	6.5.3. Vaikutukset yhteisöiltä kerättävien verojen määrään ja verotuottoihin yhteensä	24
2.1. Yleistä	5	6.6. Pääomaverouudistuksen tulonjakovaikutukset	24
2.2. Muut Pohjoismaat	5	6.6.1. Vaikutukset kotitaloustyypeittäin ..	24
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset lähtökohdat ..	6	6.6.2. Vaikutukset pääomatulojen suuruuden mukaan	26
3.1. Pääomatulojen verotuksen yhdenmukaistaminen	6	7. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	27
3.2. Verojärjestelmän kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen	6	8. Asian valmistelu	27
3.3. Yritysten rahoitusrakenteen parantaminen ..	7	9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	28
3.4. Verokeinotellun estäminen	7	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	28
3.5. Eri veronsaajien aseman turvaaminen ..	8	1. Lakiehdotusten perustelut	28
4. Tuloverolakiesityksen keskeinen sisältö	9	1.1. Tuloverolaki	28
4.1. Järjestelmän perusrakenne	9	I Osa. Yleiset säännökset	28
4.2. Verovelvollisuutta koskevat muutokset ..	10	1 luku. Lain soveltamisala	28
4.2.1. Perheverotus	10	2 luku. Yleiset määritelmät	28
4.2.2. Verotusyhdyntymät	11	II Osa. Verovelvollisuus	29
4.2.3. Henkilöyhtiöt	11	1 luku. Verovelvollisuuden kansainvälinen ulottuvuus	29
4.2.4. Yhteismetsät	12	2 luku. Eräät verovelvollisuutta koskevat yleiset säännökset	29
4.3. Tulojen jakaminen ansiotuloon ja pääomatuloon	12	3 luku. Osittain tai kokonaan verovapaat yhteisöt	31
4.4. Eri pääomatulojen verotus	13	4 luku. Yritysjärjestelyt	31
4.4.1. Korkotulot	13	III Osa. Tulon veronalaisuus ja tulosta tehtävät vähennykset	32
4.4.2. Osinkotulot	14	1 luku. Yleiset säännökset	32
4.4.3. Vuokratulot	15	2 luku. Pääomatulojen veronalaisuus ..	33
4.4.4. Vakuutusluovutukset	15	3 luku. Pääomatulosta tehtävät vähennykset	39
4.4.5. Metsätaloudesta saatu tulo	17	4 luku. Ansiotulon veronalaisuus	41
4.4.6. Luovutusvoitot	18	5 luku. Ansiotulosta tehtävät vähennykset	44
4.5. Korkojen vähentäminen ja pääomatulolain alijäämä	19	6 luku. Ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset ..	46
4.6. Ansiotulojen verotus	21	IV Osa. Tulon ja menon jaksottaminen	46
4.7. Tappiontasaus	21	V Osa. Tappiontasaus	47
4.8. Tulontasaus	21	VI Osa. Vero	48
5. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	21	1 luku. Valtionvero ja yhteisön tulovero ..	48
6. Esityksen taloudelliset vaikutukset	21	2 luku. Kunnallisvero	49
6.1. Johdanto	21	3 luku. Alijäämähyvitys	49
6.2. Pääomatuloverotuksen yhtenäistäminen ..	21	4 luku. Erityiset säännökset	50
6.3. Yritystulon jakautuminen ansio- ja pääomatuloon	22		
6.4. Vähennysjärjestelmän muutokset	23		
6.4.1. Korkojen vähentäminen ja alijäämähyvitys	23		
6.4.2. Siirtymäkauden vähennykset	23		
6.4.3. Eläketulovähennykset	23		
6.5. Kokonaisvaikutukset verotuottoihin	24		

	Sivu		Sivu
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	50	2. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	94
1.2. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	56	LIITE	95
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	56	1. Rinnakkaisteksti	95
3. Voimaantulo	56	Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	95
4. Säättämisjärjestys	57	2. Luonnos tuloveroasetukseksi	96
LAKITEKSTIT	57		
1. Tuloverolaki	57		

YLEISPERUSTELUT

1. Uudistuksen tausta

Esitys uudeksi tuloverolainksi ja muut samassa yhteydessä annetut esitykset ovat keskeinen osa pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen uudistusta, jonka tavoitteena on pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittäminen entistä yhtenäisemmäksi ja neutraalimmaksi.

Suomen tuloverojärjestelmää on uudistettu viime vuosina nopeasti. Vuodesta 1989 alkaen voimaan tulleessa kokonaisverouudistuksessa järjestelmää uudistettiin laajentamalla veropohjaa ja alentamalla valtionverotuksen veroasteikkoa. Kokonaisverouudistuksen sisältö vastasi pitkälti tuolloista kansainvälistä kehitystä. Ilman kokonaisverouudistusta Suomen tuloverojärjestelmä poikkeaisikin hyvin suuresti kansainvälisestä käytännöstä veroprosenttien alennuttua useissa maissa huomattavasti 1980-luvun puolivälin jälkeen. Taloudellinen integraatio ja pääomaliikkeiden kansainvälinen vapautuminen 1990-luvun alussa ovat kuitenkin jälleen tuoneet mukanaan uudet haasteet myös verotuksen kehittämiseksi. Muissa Pohjoismaissa näihin haasteisiin on vastattu ripeästi. Uudessa tilanteessa Suomen kokonaisverouudistuksessa syntynyt tuloverojärjestelmä ei siten enää kaikin osin vastaa ajan vaatimuksia.

Kokonaisverouudistuksen keskeisiä tavoitteita oli kohdella erilaisia tuloja verotuksessa pitkälti samalla tavalla. Verotuksen yhtenäistämisen jäi silti etenkin pääomatulojen osalta osittaiseksi. Eri pääomatulojen verorasitus vaihtelee edelleen täydestä verovapaudesta yli 60 prosentin marginaaliverotukseen tavalla, joka ei ole voimavarojen kohdentumisen ja pääomamarkkinoiden toimivuuden kannalta onnistunut. Verotuksen epäneutraalisuuden taloudelliset vaikutukset ovat nykyisin aivan erilaiset kuin pääomamarkkinoiden laajan säännöstelyn aikana ennen 1980-luvun loppupuoliskoa. Rahamarkkinoiden vapauduttua pääomat voivat nykyisin varsin vapaasti hakeutua kohteisiin, joissa niiden taloudellinen tuotto on suurin. Pääomien kohdentumiseen vaikuttaa kuitenkin osaltaan verotus. Nykyisen epäneutraalin pääomaverotuksen ohjausvaikutukset ovat osoittautuneet kokonaistaloudellisesti yhä kielteisemmiksi.

Verotuksessa on pitkät perinteet ajatustavalla, jonka mukaan pääomatuloja tulisi verottaa

ansiotuloja ankarammin. Käytännössä tämän ajatuksen toteuttaminen on kuitenkin monesta syystä osoittautunut vaikeaksi, ja pääomatulojen verotus on ollut ansiotulojen verotusta tiukempaa lähinnä näennäisesti. Pääomatulojen verotukseen on liitetty monenlaisia huojuksia, joiden ansiosta keskimääräinen todellinen verorasitus on jäänyt lieväksi. Kun otetaan huomioon korkovähennyksen vaikutus, pääomatulojen verotuksen kokonaistuotto on ollut negatiivinen.

Yksi syy siihen, ettei pääomatulojen laaja verottaminen henkilöverotuksen yleisten veroprosenttien mukaan käytännössä onnistu, on kansainvälisten pääomanliikkeiden vapautuminen. Tästä syystä on entistä aiheellisempää lähteä siitä, että verotus ei voi olennaisesti ylittää kansainvälistä tasoa.

Ruotsissa ja Norjassa on viime vuosina toteutettu erittäin laajat tuloverouudistukset, joissa on siirrytty niin sanottuun eriytettyyn tuloverojärjestelmään. Eriytetty tuloverojärjestelmä merkitsee olennaista muutosta suhtautumisessa yhtäältä ansiotulojen ja toisaalta pääomatulojen verotukseen. Tälle järjestelmälle ovat henkilöverotuksessa tyyppillisiä seuraavat piirteet:

1) ansiotulot ovat progressiivisen verotuksen piirissä;

2) pääomatuloihin sovelletaan yhtenäistä suhteellista verokantaa;

3) pääomatulojen verokanta on olennaisesti progressiivisen verotuksen ylimpien veroprosenttien alapuolella;

4) korkomenojen arvo vähennyksenä määrättyy pääomatulojen verokannan mukaan.

Eriytetty tuloverojärjestelmä tarjoaa eräitä merkittäviä etuja. Pääomatulojen alhaisen verokannan ansiosta tulotyyppikohtaisten huojennusten tarve supistuu olennaisesti tai poistuu kokonaan, jolloin järjestelmää voidaan rakentaa ratkaisevasti neutraalimmaksi. Tämä tarjoaa myös paremmat lähtökohdat säästäjien kannalta tärkeälle järjestelmän selkeyden ja vakauden ylläpitämiselle. Tulojen ja menojen yhtenäinen kohtelu estää puolestaan verojärjestelmän epäsymmetrioihin perustuvan verokeinottelun.

Eriytetyn tuloverojärjestelmän etuja vahvistaa osaltaan myös rakenne, jossa yhtiöveroprosentti on sama kuin pääomatulojen verokanta. Tämä helpottaa yrityksiin tehtävien erityyppis-

ten pääomansijoitusten verorasituksen yhtenäistämistä sekä vähentää kannustimia siirrellä tuloja tai menoja yritysten ja henkilökohtaisen talouden välillä veroetujen saavuttamiseksi.

Luopuminen verotuksen progressiivisuudesta pääomatulojen osalta voi tuntua vaikeasti perusteltavalta, sillä tuloverotuksen progressiivisuutta on pidetty yleensä oikeudenmukaisuuden kannalta perusteltuna. On kuitenkin syytä ottaa huomioon, ettei pääomatulojen verotuksen progressiivisuus ole nykyisinkään tosiasiasa tehokasta, koska järjestelmään liittyy lukuisia huojennuksia. Tärkeimmistä pääomatuloista asuntotulon verotus on poistettu kiinteistöverouudistuksessa, korkotulojen pääosa on jo nykyisin suhteellisen lähdeveron kohteena ja myyntivoitot jäävät laajasti verotuksen ulkopuolelle.

Pääomatulo ei tavallisesti ole kokonaan reaalista tuloa vaan osittain korvausta pääoman reaaliarvon alenemisesta. Tällä perusteella voidaan puoltaa alempien nimellisten veroprosenttien soveltamista pääomatuloon kuin työtuloon. Käytännössä tärkein näkökohta on ehkä kuitenkin kansainvälisen verokilpailun asettamiin haasteisiin vastaaminen. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että pääomaliikkeiden vapauduttua pääomat helposti pakenevat korkeita nimellisiä verokantoja maihin, joissa verotus on lievää.

Erityisesti matalan inflaation oloissa on kuitenkin vaara, että ansiotulojen ja pääomatulojen tosiasiallisen verorasituksen välinen ero muodostuu perusteettoman suureksi. Muun muassa tämän vuoksi vastaisuudessa tulisi pyrkiä alentamaan myös progressiivisen veroasteikon mukaisia veroprosentteja. Veroasteikon aleneminen olisi tarpeellista myös siksi, etteivät suuret erot sovellettavissa veroprosenteissa liiaksi houkuttelisi pyrkimykseen muuntaa ansiotuloja pääomatuloiksi.

2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

2.1. Yleistä

Pääomatulojen entistä nopeamman kansainvälisen liikkuvuuden vuoksi on verotusta kehitettäessä erityisen tärkeää ottaa huomioon muiden valtioiden verojärjestelmät. Ainakin toistaiseksi pääomatulojen verotuksen rakenne ja taso tosin vaihtelevat suuresti maittain, eikä

selvää kansainvälistä linjaa ole nähtävissä. Useimmissa maissa pääomatuloja verotetaan lähtökohtaisesti yhdessä ansiotulojen kanssa, mutta on tavallista, että pääomatulojen verotukseen liittyy huojennuksia. Varsinkin korkotulojen verovalvonnassa on myös ongelmia.

Myöskään Euroopan yhteisön sisällä ei ole edistytty pääomatulojen verotuksen harmonisoinnissa. Olennaisin ratkaisu tässä suhteessa tehtiin vuonna 1989, kun Euroopan yhteisön komission direktiiviesitys korkotulojen vähimmäisverosta päätettiin jättää toistaiseksi toteuttamatta. Jäsenvaltiossa asuvalle henkilölle tai yhteisölle maksettavasta korosta olisi esityksen mukaan ollut pääsääntöisesti perittävä tulon lähteellä vähintään 15 prosentin vero (COM(89)60).

Koska pääomatuloja verotetaan useimmissa OECD-maissa osana kokonaistuloa, verokantojen yleinen alentaminen 1980-luvun puolivälin jälkeen on koskenut myös pääomatuloja. Tähän on useissa maissa liittynyt pääomatulo-verotuksen neutraalisuuden lisääminen ja siihen liittyvä veropohjan laajentaminen erilaisia veronhuojennuksia karsimalla. Erityisesti myyntivoittojen verotusta on laajennettu.

2.2. Muut Pohjoismaat

Pääomatulojen verotuksen rakenteellinen kehittäminen on viime vuosina ollut leimallisesti pohjoismainen ilmiö. Kehitys käynnistyi varsinaisesti Tanskan vuoden 1987 verouudistuksessa, ja olennaisesti pidemmälle on sittemmin menty Ruotsissa vuonna 1991 ja Norjassa vuonna 1992 voimaan tulleissa uudistuksissa.

Pohjoismaisille uudistuksille on tunnusomaista ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen eriyttäminen toisistaan. Ruotsissa ja Norjassa on säädetty pääomatuloille suhteellinen verokanta, ja myös Tanskassa progressio on lähes kokonaan poistettu pääomatulojen verotuksessa. Uudistusten yksi keskeinen piirre on ollut pääomatulojen verokannan soveltaminen myös korkovähennykseen.

Ruotsissa ansiotulosta maksetaan kunnallisveroa keskimäärin 30,8 prosenttia. Vajaat 200 000 kruunua ylittävään osaan ansiotulosta kohdistuu lisäksi 20 prosentin suuruinen valtionvero. Pääomatuloihin sekä yhteisöjen tuloihin kohdistuu yksinomaan suhteellinen valtionvero, joka on vuonna 1992 30 prosenttia, mutta pääomatuloihin kohdistuva vero alenee vuonna

1993 25 prosenttiin. Osakkeiden myyntivoittoihin sovelletaan 25 prosentin verokantaa vastaavaa verotuksen tasoa jo vuonna 1992. Osingonjaon kahdenkertaista verotusta lievennetään rajoitetulla osinkovähennyksellä (ns. Annell-vähennys).

Korkomenot vähennetään Ruotsissa pääomatuloista. Pääomatulojen alijäämästä 30 (vuodesta 1993 alkaen 25) prosenttia vähennetään verovelvollisen ansiotuloon kohdistuvista veroista. Tämä järjestelmä on korvannut aieman korkovähennyksen.

Norjan uuden tuloverojärjestelmän perustana on kaksi eri verotettavaa tuloa. Verovelvollisten nettotuloon, johon päädytään muun muassa korkovähennyksen tekemisen jälkeen, kohdistuu 28 prosentin vero. Ansiotuloista on lisäksi suoritettava sosiaaliturvamaksu, joka on palkkatulosta 7,8 prosenttia. Lisäksi 195 000 kruunua ylittävistä tulosta maksetaan ns. huippuveroa, jonka suuruus on 230 000 kruunun asti 9,5 prosenttia ja ylimenevältä osalta 13 prosenttia. Ansiotulojen ylin marginaalivero on siten 48,8 prosenttia. Korot voidaan vähentää ainoastaan nettotuloa laskettaessa.

Norjassa 28 prosenttia on myös yhtiöverokanta. Osingonjaon kahdenkertainen verotus poistetaan yhtiöveron hyvitysjärjestelmällä.

Tanskassa luonnollisten henkilöiden nettotuloon kohdistuu 22 prosentin valtionvero ja keskimäärin 29 prosentin kunnallisvero. Säädetyt tuloajan ylittävistä ansiotuloista on suoritettava 12 prosentin lisävero. Lisäksi tietyn tuloajan ylittävistä ansiotulon ja nettomääräisen positiivisen pääomatulon yhteismäärästä maksetaan 6 prosentin vero. Ansiotulojen ylimmäksi marginaaliveroksi muodostuu enimmäkseen 68 ja pääomatulojen 57 prosenttia. Yhteisöverokanta alenee vuonna 1993 38 prosentista 34 prosenttiin. Osinkojen verotus on eriytetty muusta verotuksesta siten, että osingonsaaja maksaa saamistaan osingoista veroa 30 000 kruunuun asti 30 prosenttia ja ylimenevältä osalta 45 prosenttia. Kahdenkertaista verotusta ei lievennetä muutoin kuin näillä muuta verotusta alemmilla verokannoilla.

Korkomenoja ei voida Tanskassa vähentää ansiotulon 12 prosentin lisäveroa laskettaessa.

Ruotsin, Norjan ja Tanskan uudistuksiin on liittynyt olennaisia muutoksia myös yritysverotuksessa. Pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kytkeytyminen toisiinsa korostuu

eriytetyssä tuloverojärjestelmässä, jossa myös yritystulo on jaettava ansiotuloon ja pääomatuloon.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset lähtökohdat

3.1. Pääomatulojen verotuksen yhdenmukaistaminen

Esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa pääomatulojen ja yritysten verotusta entistä yhtenäisemmäksi ja neutraalimmaksi. Lisääntyvän neutraalisuuden avulla voidaan pienentää tehokkuustappioita, joita nykyisen sijoituspäättöksiä voimakkaasti ohjailevan järjestelmän voidaan arvioida aiheuttavan.

Verotuksen neutraalisuuden lisääminen on sopusoinnussa myös verotuksen tasapuolisuuden kanssa. Erityyppisten pääomatulojen yhdenmukainen verotus vastaa pääomatulon saajien kesken niin sanotun horisontaalisen oikeudenmukaisuuden vaatimusta, jonka mukaan samansuuruisiin tuloihin tulisi kohdistua sama verorasitus.

Ehdotettavassa järjestelmässä eri pääomatulojen verotus on olennaisesti neutraalimpaa kuin voimassa olevassa järjestelmässä, jolle on nimenomaisesti leimaa antavaa erityyppisten pääomatulojen erilainen verokohtelu. Merkittävimpien korkotulojen osalta neutraalisuus tosin toteutuu vasta siirtymäkauden jälkeen, koska talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaki (726/88) pysyy osin voimassa vuoteen 1995 saakka ja koska korkotulon lähdevero nousee 25 prosenttiin vasta vuonna 1996.

Pysyvässä muodossaan uusi järjestelmä sisältäisi enää suhteellisen vähän poikkeuksia pääomatulojen verotuksen neutraalisuudesta. Ehdotettu järjestelmä sisältää kuitenkin muun muassa omistusasumista ja sukupolvenvaihdoksia koskevia huojennuksia. Neutraalisuuspoikkeamia syntyy myös siitä, että realisointiperiaatteen noudattaminen lieventää arvonnousutyypisten tuottojen verotusta.

3.2. Verojärjestelmän kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Kun kansainvälisten pääomanliikkeiden säännöstelystä on luovuttu, on pääomatulojen

verotusta kehitettäessä otettava huomioon myös pääomien nopea liikkuvuus rajojen yli. Jotta pääomatulojen verotus olisi kansainvälisessä ympäristössä kestävä, sen on mukauduttava niihin rajoitteisiin, jotka pääomien liikkuu- vusta asettaa verotuksen tasolle.

Kuten edellä on todettu, pääomatulojen verotuksessa ei ole selvää kansainvälisesti tyypillistä tasoa, vaan verotus vaihtelee suuresti maittain ja myös kunkin maan sisällä. Mitoitettaessa pääomatuloverotuksen tasoa on otettava huomioon, että on myös maita, joissa pääomatulot ovat laajasti verovapaita. Vaikka kansainvälinen kilpailu matalilla veroasteilla saattaa vastaisuudessa kiihtyä, vielä ei kuitenkaan ole merkkejä siitä, että pääomatulojen verotuksessa jouduttaisiin suoranaisesti sopeutumaan varsinaisten verokeidasmaiden tasoon.

Yksi näkökulma arvioitaessa pääomatulojen verotuksen kestävyyttä kansainvälisessä ympäristössä on se, kuinka suuren verojen jälkeisen tuoton Suomessa asuva sijoittaja saa yhtäältä Suomeen ja toisaalta ulkomaille tekemästään sijoituksesta. Tällöin on muistettava, että myös ulkomaille tehdyn sijoituksen tuotto on tavallisesti täysimääräisesti veronalaista tuloa Suomessa. Erityisesti korkotulojen osalta näin on laita lähes poikkeuksetta. Matalamman ulkomaisen verotuksen hyödyntäminen on mahdollista vain siten, että tulot kanavoidaan ulkomaiseen yksikköön tai siten, että tulonsaaja syyllistyy ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiin, eivätkä tulot muutaakaan tietä tule verotuksen toimittajan tietoon.

Vaikka pääomien liikkuvuuden vaikutus verojärjestelmän kestävyyyteen on vaikeasti arvioitavissa, nykyinen enimmillään yli 60 prosentin tasolle nouseva verotus on selvästi tästäkin näkökulmasta ongelmallinen. Tällaisesta järjestelmästä aiheutuvat epäkohdat myös kärjistyisivät taloudellisen yhdentymisen edetessä. Kansainväliseen ympäristöön soveltuukin paremmin järjestelmä, jossa pääomatulot ovat kylläkin laajasti verotuksen piirissä, mutta kaikissa tapauksissa melko matalan veroprosentin mukaan.

3.3. Yritysten rahoitusrakenteen parantaminen

Nykyisessä verojärjestelmässä korkotulot ovat huomattavan verosuosinnan kohteena osinkotuloihin verrattuna. Korkotulot ovat laajasti 15 prosentin lähdeveron piirissä, kun

taas osinkona jaettavaan yhtiön tuloon kohdistuu enimmillään yli 60 prosentin verorasitus. Tämä merkitsee velkarahoitukselle merkittävää verotuksellista etua osakepääomaan verrattuna.

Ehdotettavassa järjestelmässä osakesijoittajan saamien osinkojen verotus alenisi 25 prosentin tasolle, johon myös nykyisin lähdeverotuksen kohteena olevien korkotulojen verotus nousisi siirtymäkauden kuluessa. Muutos parantaisi voimakkaasti osinkotulon verotusasmaa korkotuloon nähden. Tämä lisäisi suomalaisyritysten mahdollisuuksia riskipääoman hankintaan kokonaistaloudellista kehitystä edistävällä tavalla.

Osinkojen ja korkojen verotuksen yhdenmukaistaminen edellä mainitulla tavalla koske sellaisenaan yleisiltä pääomamarkkinoilta rahoituksensa saavien suurten yritysten asemaa. Ehdotettavaan järjestelmään sisältyy kannustimia myös pienyritysten pääomarakenteen vahvistamiseen. Omassa yrityksessään työskentelevän omistajayrittäjän tulo katsottaisiin pääomatuloksi siltä osin kuin se vastaa yrityksen nettovarallisuuden kaavamaisesti laskettua tuottoa. Yrityksen nettovarallisuuden kasvattaminen lisäisi näin ollen sitä osuutta, joka yrittäjän saamasta tulosta luetaan pääomatuloksi.

3.4. Verokeinottelun estäminen

Verorasituksen tasapuolisen jakautumisen sekä veronsaajien tarpeiden vuoksi on tärkeää, että verovelvolliset eivät saa perusteettomia veroetuja keinottelemalla verojärjestelmän epäsymmetrioilla. Yksi nykyisen pääomatuloverotuksen epäkohtia on se, että se mahdollistaa niin sanotun veroarbitraasin. Tämä perustuu siihen, että veronsaaja osallistuu suurella osuudella korkomenoihin mutta selvästi pienemmällä osuudella sijoitusten tuottoihin. Nykyisin on eräissä tapauksissa mahdollista vähentää korkomenoja progressiivisessa verotuksessa huolimatta siitä, että vastaavat tulot realisoituvat lievästi verotettuina luovutusvoitoina tai korkotuloina.

Suhteellisessa pääomaverotuksessa tällainen veroarbitraasi voidaan estää. Tämä edellyttää yhtäältä sitä, että pääomatulojen verotus on kattavaa ja yhtenäistä ja toisaalta sitä, että pääomatuloihin liittyvät vähennykset, mukaan lukien korkomenot, vähennetään pääomatulo-

jen veroprosentin mukaan. Näin ollen veronsaajan osuus menoista on sama kuin tuloista, eikä edellä kuvatun kaltainen keinottelu ole mahdollista.

Suhteellinen pääomatuloverotus vähentää muutoinkin verosuunnittelun tarvetta ja mahdollisuuksia. Hajanaisine korkovähennysjärjestelmineen nykyinen tuloverotus voi johtaa esimerkiksi siihen, että todelliselta tuotoltaan negatiivinenkin sijoitus muuttuu kannattavaksi. Verotuksen ollessa progressiivista on myös edullista hajauttaa perhevarallisuutta progressiivivaikutuksen lieventämiseksi. Suhteellisessa pääomatuloverotuksessa tällaiset järjestelyt ovat pääsääntöisesti hyödyttäviä, koska tuloja verotetaan saman verokannan mukaan riippumatta kunkin tulonsaajan tulotasosta.

3.5. Eri veronsaajien aseman turvaaminen

Uudistuksen julkistaloudellisia vaikutuksia selostetaan tarkemmin jäljempänä jaksossa 8. Vaikutukset tuloverotuksen kokonaistuottoon olisivat muutosten rakenteelliseen laajuuteen nähden suhteellisen vähäiset. Uudistuksen lähtökohtana on ollut eri veronsaajien aseman turvaaminen tasapuolisella tavalla. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kuntien ja seurakuntien verotuloihin uudessa järjestelmässä, koska pääomatulojen ja yhteisöjen verotus irtaantuu äyripohjaisesta kunnallisverotuksesta erilliseksi.

Pääomatulojen verotus on osa henkilöverotusta. Se olisi ehdotuksen mukaan eriytyvä omaksi järjestelmäkseen, jonka puitteissa tapahtuisi sekä pääomatulojen että niistä myönnettävien vähennysten käsittely. Kaikki velkojen korot, myös asuntovelkojen korot, käsiteltäisiin osana pääomaverotusta, jolloin ne lakaisivat kaventamasta nykyisellä tavalla kunnallisverotuksen äyripohjaa. Korkovähennysten suuri määrä verrattuna pääomatulojen määrään merkitsisikin sitä, että pääomaverotuksen täydellinen irrottaminen kunnallisverotuksesta kasvattaisi kuntien ja seurakuntien verotuloja valtion kustannuksella.

Uudistettu pääomatulojen verotus kytkeytyisi kuitenkin ansiotulojen verotukseen ja samalla kunnallisverotukseen pääomatulolajin alijäämän perusteella ansiotulojen verosta myönnettävän hyvityksen kautta. Alijäämähyvityksen vähentäminen ansiotulojen verosta ulotettaisiin valtion tuloveron ohella myös kunnallis- ja kirkollisveroihin sekä vakuutetun kansaneläke-

ja sairausvakuutusmaksuihin. Tämä olisi tarpeen jo siitä syystä, että näin turvattaisiin vain vähän tai ei lainkaan valtion tuloveroa maksaville verovelvollisille mahdollisuus saada alijäämähyvityksestä heille kuuluva verokevennys. Samalla ehdotus merkitsee sitä, että osa nykyisen korkovähennyksen rasituksesta siirtyisi alijäämähyvityksen välityksellä kuntien ja seurakuntien rasitukseksi myös uudessa järjestelmässä. Ehdotetussa alijäämähyvityksen vähentämisessä eri veroista kohdentaminen on toteutettu niin, että kuntien ja seurakuntien verotulot pidetään henkilöverotuksessa nykyisellä tasolla pääomatulojen verotuksen eriyttämisestä huolimatta.

Edellä kuvattu ehdotus merkitsee sitä, että verotulojen turvaamisen kannalta ei ole tarvetta säätää kuntia veronsaajiksi pääomatulojen verosta, koska perinteinen kunnallisverotus turvaa kuntien verotulot henkilöverotuksessa. Pääomatulojen verotuksen eriyttäminen vaikuttaisi luonnollisesti eri tavoin yksittäisten kuntien ja seurakuntien verotuloihin niitä joko lisäten tai vähentäen, mutta nämä vaihtelut voitaisiin ottaa huomioon jaettaessa yhteisöiltä kertyvää veroa yksittäisten veronsaajien kesken. Tätä menettelyä koskevat ehdotukset sisältyvät hallituksen esitykseen veronkantolain muuttamisesta.

Pääomatuloista kertyvien verojen jakaminen kunnille olisi ongelmallista muutenkin kuin jaettavaksi tulevien positiivisten ja negatiivisten tuottojen osalta. Esimerkiksi puunmyyntituloista veronsaajan asemaan tuleminen merkitsisi kunnille osallistumista myös odotettavissa olevaan merkittävään verotulojen alenemiseen ainakin pitkän siirtymäkauden alkupuoliskolla. Myös nykyisin ainoastaan valtionveroa tuottavien lähdeverollisten korkotulojen osittainen yhdentymisen pääomaverojärjestelmään vuonna 1996 muodostaisi hankalan ongelman. Seurakunnille pääomatulosta kertyvän veron jakaminen ei ilmeisesti voisi tulla lainkaan kyseeseen, koska kirkkoon kuulumattomien erottaminen veronmaksajien joukosta ei yhtenäiseen verokantaan perustuvassa järjestelmässä olisi mahdollista.

Kuntien ja seurakuntien verotulojen pysyminen jatkossa nykytasollaan tulee riippumaan paitsi yleisestä taloudellisesta kehityksestä myös siitä, pysyykö kunnallisverotuksen veropohja rakenteellisesti nyt arvioidulla tasollaan. Kriittisintä tältä kannalta on henkilöverotuksen yritystulon jakautuminen ansio- ja pääoma-

tulolajien kesken. Käytettävissä olevien tietojen perusteella arvioituna pääomatuloksi tulot tulot katsomaan uuteen järjestelmään siirryttäessä suhteellisen pieni osa jaettavasta yritystulosta. Osaltaan tähän on vaikuttamassa velkaantumista lisännyt vaikea taloudellinen tilanne, osaltaan pysyväisluonteisemmiksi arvioitavat piirteet elinkeinotoiminnan pääomarakenteesta.

Pääomatulojen ansiotuloja alhaisemmasta verokannasta johtuen tulee ilmenemään pyrkimystä muuntaa ansiotuloja pääomatuloksi. Kuntien kannalta riskin muodostaa se, miten hyvin verojärjestelmä ja -hallinto onnistuu torjumaan perusteettoman ansiotulojen veropohjan kaventamisen. Nyt ehdotettava ratkaisu veronsaajien aseman turvaamisesta perustuu tämänhetkiseen arvioon ansiotulojen veropohjan kestävydestä. Tarkempi tieto uudistuksen vaikutuksista voidaan saada vasta useamman vuoden kokemusten perusteella. Jos pääomatulojen kehitys suhteessa ansiotuloihin osoittautuu tulevina vuosina oleellisesti arvioidusta poikkeavaksi, on kuntien asemaa pääomatulojen veronsaajana arvioitava uudelleen.

4. Tuloverolakiesityksen keskeinen sisältö

4.1. Järjestelmän perusrakenne

Ehdotettavan järjestelmän hallitseva elementti on luonnollisten henkilöiden ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen pitkälle viety erottaminen. Vaikka nykyisessäkin verojärjestelmässä esiintyy jako ansiotuloihin ja pääomatuloihin, jaon merkitys on vähäinen. Ehdotettavassa tuloverojärjestelmässä olisi sitä vastoin verotuksen kannalta ratkaisevaa, luokitellaanko tuloerä ansiotuloksi vai pääomatuloksi. Tämän vuoksi tarvitaan myös tarkat säännöt tulojen jakamisesta ansio- ja pääomatuloihin.

Ehdotettavassa järjestelmässä luonnollisten henkilöiden tulot jaetaan kahteen tulolajiin: ansiotuloon ja pääomatuloon. Verovelvollisille lasketaan erikseen verotettava ansiotulo ja verotettava pääomatulo. Valtionverotuksessa sovelletaan verotettavaan ansiotuloon progressiivista veroasteikkoa, kun taas verotettavasta pääomatulosta suoritetaan 25 prosentin valtiovero. Ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen erillisyydestä poiketaan siinä, että pääomatulolajin mahdollinen alijäämä vaikuttaa ansiotulosta suoritettavan veron määrään. Ali-

jäämästä 25 prosenttia voitaisiin säädettävien enimmäismäärien rajoissa vähentää ansiotulosta suoritettavasta verosta.

Kunnallisvero kohdistuisi yksinomaan ansiotuloihin. Verovelvollisen ansiotulojen pohjalta laskettaisiin kunnallisverotuksen verotettava tulo, jonka perusteella määrättäisiin nykyiseen tapaan kunnallisvero ja kirkollisvero sekä kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut.

Nykyisiä kokonaistulosta tehtäviä vähennyksiä vastaavat vähennykset tehtäisiin korkovähennyksestä lukuun ottamatta ansiotulosta. Pääomatulot eivät myöskään vaikuttaisi esimerkiksi eläketulovähennyksen ja kunnallisverotuksen perusvähennyksen määriin. Korkomenot vähennettäisiin pääomatuloista, mutta ne voisivat vaikuttaa myös ansiotuloista menevän veron määrään edellä mainitun alijäämähyvityksen kautta.

Tulojen jakamiseen ansiotuloihin ja pääomatuloihin sekä eri veronsaajien aseman uudistamiseen liittyy muutenkin tuloverojärjestelmän rakenteen huomattava muuttuminen. Nykyisin verotus toimitetaan tulolähteittäin, joskin valtionverotuksessa eri tulolähteiden tulot ja tappiot yhdistetään. Verovelvollisella voi olla liiketuloerä, ammattituloerä ja kiinteistötulolähteitä sekä henkilökohtaista tuloa. Ehdotettavassa tuloverojärjestelmässä tulolähddejako muuttuisi olennaisesti. Kaikki elinkeinotoiminta muodostaisi yhden tulolähteen ja myös maatalous muodostaisi oman tulolähteen, vaikka maatalouden puhtaan tulon laskennan perusyksikkönä olisi edelleen maatalo. Muut tulot kuuluisivat henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Nykyinen tulolähddejako perustuu historiallisten syiden ohella pitkälti veronsaajien aseman turvaamiseen nykytyyppisessä tuloverojärjestelmässä. Ehdotettavassa järjestelmässä veronsaajien asema järjestettäisiin uusin perustein, eikä tulolähddejako olisi enää tarpeen eri veronsaajien tulojen turvaamiseksi. Eriytetyssä tuloverojärjestelmässä tulolähddejako palvelisi toisia tarkoituksia kuin nykyinen eli lähinnä eri taloudellisten toimintojen pitämistä toisistaan erillisinä laskentayksikköinä. Sillä olisi siten aikaisempaa suurempi merkitys valtionverotuksessa.

Uusi tulolähddejako vastaisi tuloverolain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja maatilatalouden tuloverolain soveltamisaloja. Elinkeino- ja maatalouden tulot on pidettävä erillään sen vuoksi, että elinkeinotoimin-

nan ja maatalouden tuloksen laskentaan sovelletaan niitä koskevia erityisiä toisistaan poikkeavia säännöksiä.

Luonnollisen henkilön samoin kuin erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän harjoittaman elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulos jaettaisiin ansiotuloon ja pääomatuloon jäljempänä jaksossa 4.3. tarkemmin selostettavalla tavalla. Näin saatuja ansiotulo-osuutta ja pääomatulo-osuutta ei sitä vastoin käsiteltäisi erillään verovelvollisen muusta tulonmuodostuksesta, vaan ne sisältyisivät verovelvollisen verotettavaan ansiotuloon ja verotettavaan pääomatuloon. Edellä mainittujen erilaisten tuloksenlaskentasäännösten lisäksi myös ansiotulo-osuuden ja pääomatulo-osuuden määrittäminen edellyttää elinkeinotoiminnan ja maatalouden käsittelemistä osittain erillään verovelvollisten muusta toiminnasta.

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksen jakaminen ansiotulo-osuuteen ja pääomatulo-osuuteen vaikuttaa myös tällaisen toiminnan tappioiden käsittelyyn. Koska tappiota ei voida positiivisen tulon tavoin jakaa ansiotuloon ja pääomatuloon, ainoa täysin johdonmukainen tapa yhdistää tappiot ansiotulon ja pääomatulon määrittämiseen on tappioiden vähentäminen samanlaatuisen toiminnan tuloksesta muina verovuosina. Ehdotuksen mukaan elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappiot vähennettäisiin samanlaatuisen toiminnan tuloksesta seuraavien 10 verovuoden aikana. Tällöin tappioiden vaikutus verotukseen vastaisi toiminnan tuloksen jakautumista ansiotuloon ja pääomatuloon. Koska tämä voisi kuitenkin eräissä tapauksissa olla verovelvollisen kannalta kohtuuttoman rajoittava ratkaisu, verovelvollisella olisi vaihtoehtoisesti oikeus vaatia tappioiden vähentämistä jo samana verovuonna pääomatulolajissa. Tällöin tappion verovaikutus määräytyisi yksinomaan pääomatulojen verokannan mukaan.

Edellä kuvattu tulolähdejako koskisi myös yhtymiä. Verotusyhtymien tärkeä ryhmä ovat maataloutta harjoittavat yhtymät. Metsätalouden tulo kuuluisi ehdotettavassa järjestelmässä henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Koska maatalouden tulo kuitenkin muodostaisi oman tulolähteen, maa- ja metsätaloutta harjoittavilla yhtymillä olisi usein kaksi tulolähdetä.

Yhteisöjen verotuksessa eri tulolähteiden erottamisella ei olisi samaa merkitystä kuin henkilöverotuksessa. Tämä johtuu siitä, että yhteisöjen tuloa ei jaettaisi verotettavaksi an-

siotulona ja pääomatulona, vaan yhteisön kaikkien tuloon kohdistuisi yhtenäinen 25 prosentin verokanta. Kun yhteisö voi kuitenkin harjoittaa toimintoja, joiden tulokset lasketaan eri verolakien mukaan, myöskään yhteisöjen verotuksessa ei voida tässä vaiheessa kokonaan irtaantua tulolähdejaosta.

Yhteisön elinkeinotoiminnan verotettava tulo ja maatalouden verotettava tulo sekä yhteisön muun toiminnan verotettava tulo laskettaisiin erikseen eikä tulolähteen tappiota saisi vähentää toisen tulolähteen tulosta. Elinkeinotoiminnan tappio vähennettäisiin seuraavien verovuosien elinkeinotoiminnan tuloksesta, maatalouden tappio maatalouden tuloksesta sekä muun toiminnan tappio muun toiminnan tulosta.

Ehdotettavan tuloverolain rakenne on laadittu järjestelmän edellä kuvattujen peruslähtökohtien pohjalta. Lakiin sisältyy erillinen osa pääomatulojen ja erillinen osa ansiotulojen verotuksesta. Muun verovelvollisen kuin luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tuloon sovellettaisiin pääomatuloja koskevia säännöksiä. Nykyisen tulo- ja varallisuusverolain tavoin uusi laki sisältäisi myös muun muassa tuloverotuksen kansainvälistä ulottuvuutta, verovelvollisuutta ja verojen laskemista koskevat perussäännökset, joita sovelletaan kaikkiin verovelvollisiin. Tappiointasausta koskevat säännökset sisällytettäisiin uuteen tuloverolakiin, ja laki tappiointasauksesta tuloverotuksessa kumottaisiin.

4.2. Verovelvollisuutta koskevat muutokset

4.2.1. Perheverotus

Uudistukseen ei liity suuria muutoksia perheverotuksen periaatteisiin. Pääomatulojen yhteisverotuksesta kuitenkin luovuttaisiin suhteellisen verokannan käyttöönoton takia myös alaikäisten lasten saamiin tulojen osalta. Lisäksi yrittäjäpuolisoiden verotukseen ehdotetaan eräitä muutoksia. Yrittäjäpuolisoiden tulojen jakaminen verotettavaksi heidän keskenään laajeni myös pääomatulojen verotukseen sekä kunnallisverotukseen samalla, kun varsinaisen yrittäjän käsitteestä luovuttaisiin. Ansiotulon jakamisessa yrittäjäpuolisoiden kesken noudatettaisiin käytännössä pitkälti samoja periaatteita kuin nykyisin. Siten tulon jakaminen puoliksi puolisoiden kesken olisi edelleen pää-

sääntönä, jos puoliset ovat yrittäjinä tasavertaisessa asemassa. Yritystoiminnasta saatavan tulon pääomatulo-osuus jaettaisiin puolisoitten kesken heidän nettovarallisuksiensa perusteella, ja ansiotulo-osuus heidän työpanoksiensa perusteella.

4.2.2. Verotusyhtymät

Uudistuksessa ehdotetaan verotusyhtymien ja niiden osakkaiden verotukseen tärkeitä muutoksia samalla kun yhtymät jaetaan selkeästi kahteen ryhmään, verotusyhtymiin ja elinkeinotoimintaa harjoittaviin yhtiöihin. Verotusyhtyminä pidettäisiin sellaista kahden tai useamman henkilön muodostamaa yhteenliittymää, jonka tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta sekä myös laivanisännistöyhtiötä.

Verotusyhtymien ja niiden osakkaiden verotukseen ehdotettavien muutosten taustalla on yksityisoikeudellisten lähtökohtien huomioon ottaminen. Verotusyhtymät eivät ole oikeussubjekteja, jotka voisivat hankkia omaisuutta tai ottaa velkaa omiin nimiinsä. Verotuksessa yhtymiä on kuitenkin monessa suhteessa käsitelty oikeussubjektien tavoin.

Nyt ehdotetaan, että korkomenot ei enää vähennettäisi yhtymän tulosta ennen tulon jakamista osakkaille. Kun korot nykyisin vähennetään yhtymän tulosta, yhtymän tulon jako osakkaiden kesken voi vääristyä, jos osakkailta on erisuuruisia yhtymäosuuden hankintaan liittyviä velkoja. Ehdotuksen mukaan yhtymän osakkaat vähentäisivät yhtymän tulon kohdistuvat korkomenot heille jaetuista osuuksista yhtymän tulolähteiden puhtaista tuloista.

Tässä vaiheessa, kun tuloverotuksen rakenne muista syistä olennaisesti muuttuu, on kuitenkin tarkoituksenmukaista säilyttää verotusyhtymät laskentasubjekteina korkomenojen vähentämistä lukuun ottamatta. Yhtymän tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot vähennettäisiin siten yhtymän tulosta ennen tulon jakamista osakkaille.

Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotus ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että yhtymän tappiot jaettaisiin osakkaille. Ehdotus perustuu paitsi edellä mainittuihin yksityisoikeudellisiin näkökohtiin myös uuden tuloverojärjestelmän rakenteeseen, jossa maatalous muodostaa erillisen tulolähteen. Maatalouden tappiota ei tällöin voitaisi suoraan vähentää pääomatulona verotettavista puun myyntitu-

loista eikä verovuoden puun myyntitulon ylittäviä menoja maatalouden tuloksesta.

Luonnollisen henkilön verotuksessa tuloverojärjestelmän rakenne tarjoaa kuitenkin kuitausmahdollisuuksia maa- ja metsätalouden välillä. Maatalouden tappio vähennettäisiin verovelvollisen vaatimuksesta hänen tappiovuoden pääomatuloistaan. Toisaalta puun myyntituloihin kohdistuvat menot voitaisiin vähentää maataloustulon pääomatulo-osuudesta sekä osana alijäämähyvitystä myös maatalouden ansiotulo-osuuteen kohdistuvasta verosta. Jotta nämä kuitausmahdollisuudet toimisivat myös maataloutta ja metsätaloutta harjoittavan yhtymän osakkaiden verotuksessa, verotusyhtymän tappiot jaettaisiin osakkaille.

4.2.3. Henkilöyhtiöt

Uudistuksessa ehdotetaan, että kaupparekisteriin merkittyjä liiketoimintaa harjoittavia avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä ei enää käsiteltäisi osakkaana erillisinä verovelvollisina. Näiden yhtiöiden verotusasemaa muutettiin vuoden 1989 alusta siten, että puolet niiden tulosta verotetaan yhtymän ja puolet osakkaiden tulona. Tämä oli askel kohti kansainvälisesti käytäntönä olevaa osakasverotusta, mutta tuolloin arvioitiin, että täysimääräinen osakasverotus saattaisi entisestään vahvistaa suuntausta pienten osakeyhtiöiden perustamiseen.

Nyt ehdotettavan uudistuksen valmistelussa on ollut esillä kaksi vaihtoehtoa henkilöyhtiöiden verotusaseman järjestämiseksi. Toisen vaihtoehdon mukaan käyttöön olisi otettu niin sanottu aitamalli, jossa henkilöyhtiöiden verotus olisi pitkälti yhdenmukaistettu osakeyhtiöverotuksen kanssa. Aitamallin mukaisessa järjestelmässä henkilöyhtiöissä pidettävään tuloon kohdistuisi yhteisöverokannan mukainen vero, ja osakkaita verotettaisiin vain yhtiöstä nostetusta tulosta. Aitamallin yksityiskohtia on kehitelty henkilöyhtiöiden verotustyöryhmän muistiossa (VM 1992:6), mutta tästä vaihtoehdosta luovuttiin jatkovalmistelussa. Syynä oli valmisteluajan lyhyden ohella se, että esitettiin epäilyjä järjestelmän soveltavuudesta kaiken tyyppisten henkilöyhtiöiden verotukseen.

Esityksen mukaan niin liiketoimintaa harjoittavien kuin muidenkin henkilöyhtiöiden tulo jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona. Vastaavalla tavalla menetellään jo nykyisin

osakkaiden kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja määrättäessä. Myös varallisuusverotuksessa henkilöyhtiöiden varallisuus jaetaan verotettavaksi osakkailla.

Nyt ehdotettavan uudistuksen yhteydessä osakasverotukseen siirtymisellä on osin eri vaikutukset kuin sillä olisi ollut kokonaisverouudistuksessa. Tämä johtuu siitä, että ehdotettavassa tuloverojärjestelmässä yhtiömiesten verotusta lieventää yrityksen tulon lukeminen osittain pääomatuloksi. Jos pääomatulo-osuutta ei kerry, verotusta keventävät erityisjärjestelyt ovat siirtymävaiheen helpottamiseksi tarpeen. Tämä koskee erityisesti niitä henkilöyhtiöitä, joiden oma pääoma on negatiivinen. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että nykyisin niin sanottuina puolitettavina yhtyminä verotettavien liiketoimintaa harjoittavien avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden yhtiömielille myönnetään ylimääräinen ansiotuloista tehtävä vähennys eli yhtiömiessvähennys vuosina 1993—1998.

Henkilöyhtiöt säilyisivät laskentasubjekteina myös korkomenojen vähentämisen suhteen eikä yhtiön tappioita jaettaisi osakkailla. Näiden yhtymien säilyttäminen laskentasubjekteina nykyiseen tapaan on perusteltua, koska avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt ovat oikeussubjekteja. Elinkeinotoimintaa harjoittava muukin yhtymä kuin henkilöyhtiö olisi laskentasubjekti. Käytännössä tällaisia yhtymiä olisivat lähinnä yhtymät, jotka on määrä muodostaa osakeyhtiöksi. Muussa tapauksessa elinkeinotoimintaa harjoittava yhtenliittymä, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun, on yleensä katsottava avoimeksi yhtiöksi, vaikka sitä ei olisi merkitty kaupparekisteriin.

Nyt ehdotettu osakasverotus merkitsee henkilöyhtiöiden verotuksen lähentämistä yksityisten elinkeinonharjoittajien verotukseen, mikä on monien yhtiöiden osalta perusteltua. Aitamalli tarjoaa kuitenkin kiistattomia etuja yhtiöiden pääomarakenteiden parantamiseksi. Hallitus tuleekin käynnistämään jatkovalmistelun, jossa selvitetään mahdollisuudet vapaaehtoisen aitamallin käyttöönotolle samalla kun ehdotettu yhtiömiessvähennys alkaisi pienentyä vuonna 1995.

4.2.4. Yhteismetsät

Myös yhteismetsien verotusasemaa ehdotetaan muutettavaksi. Nykyjärjestelmässä yhteis-

metsille vahvistetaan tulo, joka jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona. Tämä prosessi on käytännössä raskas, koska yhteismetsän osakskunta saattaa olla hyvinkin laaja.

Keskeisenä syynä yhteismetsän tulon jakamiseen osakkailla verotettavaksi on ollut verotuksen progressiivisuudesta huolehtiminen. Puun myyntitulon verotukseen siirryttäessä metsäverotus tulee suhteellisen verokannan piiriin, jolloin progressionäkökohta menettää merkityksensä. Esityksessä ehdotetaankin yhteismetsien säätämistä erillisiksi verovelvollisiksi, joiden tuloa verotettaisiin yhteisöverokannan mukaan. Tämä merkitsisi eräissä veropiireissä suuria hallinnollisia säästöjä. Yhteismetsät siirtyisivät muiden yhteisöjen tavoin puun myyntitulon verotukseen ilman mahdollisuutta valita vanhaa järjestelmää siirtymäkauden ajaksi.

4.3. Tulojen jakaminen ansiotuloon ja pääomatuloon

Ehdotettavan tuloverojärjestelmän keskeinen piirre on tulojen jakaminen ansiotuloihin ja pääomatuloihin. Lähtökohtana on suhteellisen verotuksen piiriin kuuluvien pääomatulojen ensisijainen määrittäminen. Progressiivisen verotuksen piiriin jääviä muita tuloja nimitetään ansiotuloksi.

Ehdotetussa laissa on erillinen luku pääomatulojen verotuksesta ja erillinen luku ansiotulojen verotuksesta. Asianomaisissa säännöksissä jaetaan luonnollisten henkilöiden tulot ansiotuloihin ja pääomatuloihin siten, että kaikki veronalaiset tuloerät sijoittuvat jompaankumpaan tulolajiin. Jako ansiotuloon ja pääomatuloon poikkeaa jossain määrin nykyisestä jaotuksesta. Pääomatuloa olisi pääsäännön mukaan omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Tulo, jota ei ole säädetty pääomatuloksi, katsotaan ansiotuloksi.

Tulon jakaminen ansiotuloon ja pääomatuloon on vaikeasti ratkaistava kysymys erityisesti yrittäjien verotuksessa. Yritystulo on taloudelliselta luonteeltaan usein osin pääomatuloa ja osin ansiotuloa. Ratkaisu, jossa tulon sijoittuminen näihin tulolajeihin määräytyisi sen mukaan, millä nimikkeellä tulo nostetaan, ei ole perusteltua. Toisaalta on välttämätöntä, että yritystulon jako ansiotuloon ja pääomatuloon tehdään kaavamaisen sääntöjen pohjalta.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että jako toteutetaan lähtökohtaisesti samoin kuin muissa Pohjoismaissa siten, että pääomatuloksi katsotaan yritykseen sijoitetun pääoman laskennallinen tuotto loppuosan jäädessä ansiotuloksi. Erilaisista mahdollisista kaavamaisista lähestymistavoista tämä vastaa parhaiten ehdotetun tuloverojärjestelmän lähtökohtaa, jossa selvästi pääomatulon luonteiset erät kuuluisivat suhteellisen verotuksen piiriin. Ehdotetun järjestelmän etu on myös se, että se kannustaa yrityksiä oman pääoman kasvattamiseen ja vahvistaa sitä kautta yritysten pääomarakenteita.

Ehdotuksen mukaan omistajayrittäjien tulosta olisi pääomatulona 15 prosenttia yrityksen nettovarallisuudesta, ja tämän ylimenevä osa olisi ansiotuloa. Sääntö koskisi yksityisten elinkeinonharjoittajien ja maatalouden harjoittajien tulojen lisäksi elinkeinoyhtymien ja maataloutta harjoittavien yhtymien osakkaiden tulo-osuuksia sekä myös muusta osakeyhtiöstä kuin pörssiyhtiöstä saatavaa osinkoa. Laskennallisen tuottoprosentin suhteellisen korkealla tasolla pyritään turvaamaan se, että passiivisten osakesijoitusten tuotto on käytännössä kokonaan pääomatulona.

Ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen eriyttäminen edellyttää myös eräiden työsuhteen perusteella saatavien etuuskien verokohtelun entistä täsmällisempää sääntelyä. Uutena piirteenä tuloverojärjestelmässä tarvitaan säännöt sen estämiseksi, että tosiasiaassa työpanoksesta suoritettavaa korvausta maksettaisiin pääomatuloksi luettavana eränä.

4.4. Eri pääomatulojen verotus

4.4.1. Korkotulot

Korot ovat meillä käytännössä pääomatu-loista lievimmin verotettuja. Lievän verokohtelun taustalla ovat 1940-luvulta alkaen voimassa olleet talletusten ja obligaatioiden veronhuojennukset, joita on perusteltu erityisesti kotitalouksien säästämisen edistämiseksi, mutta myös inflaatio suojanäkökohdilla ja hallinnollisilla syillä. Veronhuojennusten vuoksi kotitalouksien säästäminen on meillä perinteisesti painotunut pankkisäästämiseen. Huojennukset eivät ole silti välttämättä ensisijaisesti hyödyttäneet säästäjiä, sillä rahoitusmarkkinoiden säännösteilykaudella veronhuojennukset olivat tärkeä osa korkojen sääntelymekanismia.

Kokonaisverouudistuksen ensimmäisessä vaiheessa eli vuoden 1989 alusta keskeisten korkotulojen verotukseen ei vielä tullut muutoksia, vaikka pääomatulojen verotuksen yhtenäistämistavoitteen todettiin edellyttävän talletusten ja obligaatioiden korkojen täydestä verovapaudesta luopumista asteittain. Tosin laajennettu omaisuustulovähennys tuli sovellettavaksi muihin luonnollisten henkilöiden saamiin kuin veronhuojennuslain tarkoittamiin korkoihin. Sen merkitys jäi korkojen osalta kuitenkin vähäiseksi.

Korkotulojen verotuksen kehittämistä pohdittaessa esillä oli useita vaihtoehtoja. Valmistelussa päädyttiin viimein suhteellisen lähdeveronsäätämiseen 10 prosentin verokannalla. Laki korkotulon lähdeverosta tuli voimaan yksi-vuotisena vuoden 1991 alusta. Sitä sovelletaan niihin talletusten ja joukkovelkakirjalainojen korkoihin, jotka eivät ole kokonaan verovapaata. Lakia on jatkettu vuosille 1992 ja 1993. Verokanta on näille vuosille korotettu 15 prosenttiin.

Lähdeveroratkaisun etuna pidettiin erityisesti järjestelmän selkeyttä ja yksinkertaisuutta sekä sitä, ettei lähdeverotusmenettely edellytä ilmoittamisvelvollisuutta. Veron mataluutta puolestaan perusteltiin inflaationäkökohdilla, mutta myös sillä, että pankeille oli taattava riittävä aika sopeutua korkokilpailuun tilanteessa, jossa niiden kannattavuus oli heikentynyt. Sopeutumisen helpottamiseksi myöskään talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuksista ei katsottu voitavan heti luopua. Lain voimassaolo-aikaa onkin lähdeveron säätämisestä huolimatta jatkettu kolmeen otteeseen. Siten vielä vuonna 1994 on mahdollista tehdä 24 kuukauden talletus, jonka korko on kokonaisuudessaan verovapaata tuloa, jos se on enintään Suomen Pankin peruskorko kahdella prosenttiyksiköllä vähennettynä. Lisäksi hallitus on 27 päivänä elokuuta 1992 antamassaan esityksessä (hall. es. 119/1992 vp.) ehdottanut veronhuojennusten lottamista 36 kuukauden talletuksiin, joiden korko on enintään Suomen Pankin peruskorko yhdellä prosenttiyksiköllä vähennettynä. Tällainen talletus olisi mahdollista tehdä vuoden 1993 loppuun saakka. Sitä vastoin mahdollisuutta verovapaiden obligaatioiden liikkeeseen laskemiseen ei enää ole vuoden 1992 jälkeen. Käytännössä verovapaita obligaatiolainoja ei ole viime vuosina laskettu liikkeeseen, vaikka laki olisi antanut siihen mahdollisuuden.

Matalakorkoisimpien talletusten eli niin sanottujen käyttelytilien verovapausraja on vuodesta 1992 alkaen ilmaistu suoraan talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslaissa. Se ei siten enää ole sidoksissa Suomen Pankin peruskorkoon. Verovapauden edellytyksenä on, että tilin vuotuinen korko on enintään 4,5 prosenttia.

Ehdotettavassa uudessa pääomatulojen verotusjärjestelmässä myös korkotuloja tulee verottaa pääomatulojen yleisen 25 prosentin verokannan mukaan. Muussa tapauksessa nykyiseen verojärjestelmään sisältyvästä korkotulojen ja korkomenojen epäsymmetrisestä vero-kohtelusta siihen liittyvine ongelmineen ei päästä eroon.

Talletuskorkojen verotuksessa siirtyminen yhdellä kertaa 15 prosentin verokannasta 25 prosentin verokantaan aiheuttaisi pankeille todennäköisesti sopeutumisongelmia niiden vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi. Tämän vuoksi tarkoituksena on, että lähdeverotettujen korkojen verokanta nousisi 25 prosenttiin asteittain siten, että vuonna 1993 verokanta olisi 15 prosenttia kuten nykyisinkin, vuosina 1994 ja 1995 se olisi 20 prosenttia ja nousisi 25 prosenttiin vasta vuoden 1996 alusta.

Siirtymäkauden aikana korkotulojen verokanta olisi alhaisempi kuin korkomenojen vähennysprosentti. Jotta tästä ei voisi saada perusteetonta etua verotuksessa, lähdeverotettuja korkoja ei tänä aikana otettaisi huomioon sellaisena pääomatulona, josta korkoja voi vähentää.

Siirtymäkauden jälkeenkään lähdeverotusmenettelystä pankkitalletusten ja joukkovelkakirjojen korkojen verotuksessa ei ole syytä luopua, joten erillinen lähdeverolaki säilyisi voimassa. Myöskään talletuskorkojen ilmoittamisvelvollisuutta ei olisi. Korot olisi kuitenkin mahdollista ilmoittaa verotuksessa. Tämä olisi eräissä tapauksissa edullista, koska mahdollisuus vähentää pääomatuloon kohdistuvia menoja kasvaisi.

Korkotulojen vapauttamisella ilmoittamisvelvollisuudesta ei olisi merkitystä, jos lähdeverotettuja korkoja tuottavat talletukset ja joukkovelkakirjalainat olisi ilmoitettava varallisuusverotusta varten. Tämän vuoksi varallisuusverovapaus säilyisi nykyisessä laajuudessaan.

Lähdevero olisi mahdollista ulottaa talletuskorkoihin siitä riippumatta, mikä on talletustilin korkotaso. Niin sanottujen käyttelytilien

korko olisi jo hallinnollisista syistä kuitenkin tarkoituksenmukaista jättää edelleenkin verovapaaksi. Tämä lieventäisi myös muiden muutosten vaikutuksia ilman, että sillä olisi valtion verotulojen kannalta olennaista merkitystä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että matalakorkoisille talletustileille maksettava korko olisi myös jatkossa kokonaan verovapaata tuloa samoin edellytyksin kuin nykyisin eli edellyttäen, että tilin vuotuinen korko on enintään 4,5 prosenttia.

4.4.2. Osinkotulot

Osinkotulojen verorasitus on nykyisessä verojärjestelmässä suurempi kuin muissa pääomatuloissa. Erityisesti ero korostuu korkotuloja ja osinkotuloja keskenään verrattaessa. Osingot ovat täysimääräisesti progressiivisen verotuksen kohteena, kun taas korkoja rasittaa vain 15 prosentin suhteellinen vero.

Kokonaisverouudistuksen tärkeimpiä rakenteellisia uudistuksia oli osakeyhtiön jakaman osingon yhdenkertaisen verotuksen toteuttaminen yhtiöveron hyvitysjärjestelmällä. Järjestelmässä kahdenkertainen verotus poistetaan hyvittämällä osinkona jaettuun voittoon kohdistuva vero osingonsaajalle tämän verotuksessa. Yhdenkertainen verotus puolestaan turvataan yhtiöön kohdistuvalla täydennysverovelvollisuudella, jonka tarkoituksena on varmistaa, että osinkona jaetusta voitosta maksetaan yhtiöverokannan mukainen vero.

Pääomaverouudistuksessa tarkoituksena on, että myös sijoittajan saamaan osinkoon kohdistuu pääomatulojen yleinen 25 prosentin verokanta. Siten osinkojen verotus kevenisi tuntuvasti nykyiseen verrattuna.

Koska pääomatulojen verokanta on sama kuin yhteisöverokanta, jaetun osingon yhdenkertainen verotus toteutuu jo siinä vaiheessa, kun yhtiön voitosta peritään mainitun verokannan mukainen vero. Tästä näkökulmasta osingon veronalaisuus saajalleen samoin kuin yhtiöveron hyvitysjärjestelmän säilyttäminen eivät vaikuttaisi jatkossa välttämättömiltä. On kuitenkin useita syitä, joiden vuoksi valmistelussa on päädytty ehdottamaan yhtiöveron hyvitysjärjestelmän säilyttämistä osinkotulojen verotuksessa.

Jos osinko olisi saajalleen verovapaata tuloa, sitä ei voitaisi luontevasti liittää osaksi pääomatulolajin laskentajärjestelmää. Tärkeä nä-

kokohta on myös se, että osingot eivät uudesakaan järjestelmässä olisi aina suhteellisen verokannan mukaan verotettavia. Osinko voi edellä selostetulla tavalla tulla verotetuksi myös ansiotulona ansio- ja pääomatuloja koskevien säännösten mukaisesti. Näissä tapauksissa yhtiön maksama vero ei jää lopulliseksi, joten hyvitysjärjestelmä olisi ainakin näitä yhtiöitä varten jossain muodossa säilytettävä. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä estää myös ketjuverotuksen tehokkaasti. Jos siitä luovuttaisiin, tämä ongelma olisi ratkaistava muulla tavoin.

Osinkojen verotusjärjestelmän valinnalla on merkitystä myös ulkomaille maksettavien osinkojen kannalta. Osinkojen verotusoikeudesta ei voitaisi lähtökohtaisesti luopua, mutta verottamistakin olisi vaikea perustella, jos kotimaahan maksetut osingot ovat verovapaita. Suomen liikkumavara verosopimusneuvotteluissa saataisi kaventua.

Edellä esitetyn perusteella yhtiöveron hyvitysjärjestelmän perusrakenne ehdotetaan säilytettäväksi nykyisen kaltaisena. Osana pääomaverouudistusta yhtiöveron hyvitysjärjestelmään ehdotetaan kuitenkin eräitä muutoksia. Ne koskevat veroylijäämien käyttöajan pidentämistä, yhteisöverokannan muuttumisen vaikutusta hyvityksen suuruuteen ja ulkomailta saatujen osinkojen verotuksen lieventämistä. Näitä muutoksia on selostettu tarkemmin tämän esityksen kanssa samanaikaisesti eduskunnalle annettavassa eri esityksessä yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta.

4.4.3. Vuokratulot

Vuokratulot ovat nykyisin periaatteessa progressiivisen verotuksen piirissä. Vakituiseen asumiskäyttöön tarkoitetun asunnon vuokraamisesta saadut tulot ovat vuokratuloista sikäli erityisasemassa, että niiden perusteella verovollisella on oikeus omaisuustulovähennykseen. Omaisuustulovähennys on 2 000 markkaa lisätynä puolella tämän määrän ylittävien vähennykseen oikeuttavien tulojen määrästä. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 20 000 markkaa. Koska osinkoihin ja keskeisiin korkoihin ei yhtiöveron hyvitysjärjestelmän ja korkotulojen lähdeveron vuoksi sovelleta omaisuustulovähennystä, vähennyskoskee käytännössä lähinnä juuri vuokratuloja.

Uudessa pääomatulojen verotusjärjestelmässä vuokratuloihin ehdotetaan sovellettavaksi

yhtenäistä 25 prosentin verokantaa ilman erityishuojennuksia. Luonnolliset vähennykset kuten yhtiövastikkeet vähennettäisiin pääomatulolajissa nettotulon verotuksen periaatteen mukaisesti. Omaisuustulovähennyksestä luovuttaisiin ja kaikki vuokratulot saatettaisiin keskenään samaan asemaan. Koska vuokratuloa varten ei uudessa järjestelmässä tarvittaisi omia erityissäännöksiä, siitä säädettäisiin vain mainitsemalla vuokratulo yhtenä esimerkkinä pääomatuloista niiden verotusta koskevassa yleissäännöksessä.

Vuokratulojen verotus yhtenäistyisi uudistuksen jälkeen myös korkojen vähennysoikeuden muuttumisen vuoksi. Nykyisin vuokratuloja saavan verovelvollisen verorasitus on riippunut siitä, onko vuokraustoimintaa pidetty riittävän laajana, jotta se täyttäisi niin sanotun ansiotoiminnan tunnusmerkit. Tämä tuo mukanaan oikeuden vähentää korkoja ilman ylärajaa myös muista tuloista kuin vuokratuloista. Oikeuskäytännössä kahden asunnon vuokraamista on pidetty ansiotoimintana, mutta yhden asunnon vuokraamista ei. Tällä varsin keino-tekaisella rajauksella on tuntuva vaikutus vuokratuloihin kohdistuvien korkojen vähennysoikeuden laajuuteen, sillä vaihtoehtona ansiotoiminnan korkojen melkein rajoittamattomalle vähennyskelpoisuudelle on ollut korkojen vähentäminen muina kuin asuntolainakorkoina, jolloin vähennyksen enimmäismäärä on nykysäännösten mukaan varsin rajoitettu.

Pääomaverouudistuksen jälkeen vuokratuloista voisi vähentää korkoja ja muodostaa niiden perusteella alijäämää toiminnan laajuudesta riippumatta. Tämä muutos suosisi erityisesti pienimuotoista vuokraustoimintaa nykyiseen verrattuna.

4.4.4. Vakuutussuoritukset

Kokonaisverouudistuksen yhteydessä aiemmin kokonaan verovapaata tuloa ollut säästöhenkivakuutuksen tuotto säädettiin veronalaiseksi. Veropohjan laajennus oli tuntuva, sillä samalla henkivakuutusmaksujen osittainen vähennyskelpoisuus poistettiin. Pitkäaikaisessa vakuutussäästämisessä verotusta tosin lievennettiin siten, että vähintään 10 vuotta voimassa olleen vakuutuksen tuotosta veronalaiseksi säädettiin puolet. Vuoden 1992 alusta aikaraja on alennettu viiteen vuoteen.

Vakuutusten verokohtelu jäi kokonaisvero-

uudistuksen yhteydessä epäneutraaliksi, sillä vapaaehtoisen eläkevakuutussäästämisen verotukseen tehtiin vain vähäisiä muutoksia. Vaikka vapaaehtoisen eläkevakuutuksen nojalla saatu tulo on veronalaista, maksujen laaja vähennyskelpoisuus merkitsee sitä, että säästölle kertyvä tuotto jää käytännössä verottamatta. Eri sijoitusmuotoja keskenään verrattaessa eläkevakuutus onkin verotuksellisesti edullisimmassa asemassa.

Pääomaverouudistuksessa on lähdetty siitä, että henkivakuutussäästämisen verotus edelleenkin perustuisi vakuutuksen tuoton verottamiselle. Vakuutuksen voimassaoloihin sidottua erityiskohtelua pitkäaikaiselle vakuutussäästämismuodolle ei olisi, vaan tuotto eli vakuutus-suorituksen ja maksujen välinen erotus olisi kaikissa tapauksissa veronalaista pääomatuloa 25 prosentin verokannalla. Tuottoa ehdotetaan verotettavaksi siinä vaiheessa, kun tulo realisoituu eli vasta vakuutus-suorituksen maksamisajankohtana, vaikka se tuokin mukanaan verotuksen lykkääntymisedun sellaiseen säästämiseen verrattuna, jossa tuottoa verotetaan vuosittain. Uudistuksen jälkeen varsinkin lyhytaikaisen henkivakuutussäästämisen verotus lievenee nykyisestä.

Vakuutetun omaisille maksetut kuolemantapauskorvaukset olisivat edelleen kokonaan verovapaata tuloa.

Henkivakuutuksen tuoton verotus pääomatuoihin sovellettavalla verokannalla ehdotetaan ulotettavaksi myös työnantajan kustantamiin vakuutuksiin, joiden maksut kuitenkin luettaisiin työntekijän veronalaiseksi ansiotuloksi jo sinä vuonna, jolloin ne on suoritettu. Maksujen katsominen kokonaan ansiotuloksi on tarpeen, jotta työnantaja ei henkivakuutuksen ottamalla voisi muuntaa palkkaa alemman verokannan mukaan verotettavaksi pääomatuloksi. Näin kannattaisi tehdä, jos työnantajan ottamien vakuutusten verokohtelu olisi sama kuin nykyisin, kun tuloksi luetaan vain 10 prosenttia vakuutusmaksuista. Ehdotettavassa järjestelmässä maksu tulee kertaalleen verotetuksi luonteensa mukaisesti palkkana ja tuotto pääomatulona siinä vaiheessa, kun se realisoituu.

Johdonmukaisessa pääomaverojärjestelmässä tuottoverotus olisi ulotettava koskemaan myös eläkevakuutussäästämistä. Ongelmana on kuitenkin, ettei eläkevakuutusta voida kaikilta osin pitää luonteeltaan niinkään sijoitustoimintana kuin sosiaaliturvajärjestelmän osana. Sel-

vimmin tämä koskee pakollista eläkevakuutusta, mutta myös sellaisia vapaaehtoisia vakuutuksia, joiden tarkoituksena on täydentää muutoin vajaaksi jäävää eläketurvaa. Nämä voivat olla joko kollektiivisia tai yksilöllisiä ja joko vakuutetun itsensä tai hänen työnantajansa kustantamia.

Esityksessä ehdotetaan, että eläkevakuutuksen nykyinen lievä verokohtelu eli maksujen laaja vähennyskelpoisuus ja työnantajan suorittamien maksujen verovapaus työntekijälle säilyisi, jos vakuutetun kokonaiseläketurva ei ylitä niin sanotun normaalin eläketurvan tasoa. Maksujen vähennyskelpoisuuden sitomisesta verovuoden ansiotulon määrään luovuttaisiin, ja se korvattaisiin markkamääräisellä rajoituksella. Maksuja saisi uudistuksen jälkeen vähentää enintään 50 000 markkaa vuodessa.

Normaalin eläketurvan taso määriteltäisiin 58 vuoden eläkeikärajan avulla ja rajoittamalla verovelvollisen sekä pakollisen että vapaaehtoisen eläkevakuutuksen nojalla saatavien eläkkeiden määrä 66 prosenttiin eläkkeen perusteena olevista tuloista laskettuna kaavamaisesti maksun vähentämivuoden tilanteen mukaan. Ikäraja perustuu nykyisiin yleisimmin käytettyyn aikaisimpaan mahdolliseen eläkkeen varhentamiskäytäntöön. Prosenttiosuus perustuu puolestaan korkeimpaan mahdolliseen lakisääteisen eläketurvan tasoon, joka esimerkiksi valtiolla ja kunnilla on edelleen 66 prosenttia palkasta. Tälle tasolle voi päästä myös työeläkejärjestelmän vapaaehtoisten lisätulojen avulla.

Jos vapaaehtoinen vakuutus johtaisi yhdessä vakuutetun muun eläketurvan kanssa enintään noin 4 000 markan kuukausieläkkeeseen, maksut saisi vähentää, vaikka ne ylittäisivät mainitun prosenttiosuuden vakuutetun tulosta. Tämä säännös mahdollistaisi muun muassa tulottoman puolison lisäeläketurvan järjestämisen tiettyyn rajaan asti. Samantyyppinen säännös koskisi yrittäjiä, joiden eläkkeen perusteeksi pantu korko on alhainen.

Kollektiivisten vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelmien mukaisten eläkkeiden katsottaisiin aina täyttävän lievemmän verokohtelun edellytykset. Tämä helpottaisi eläketason selvittämiseen liittyvää hallinnollista työtä. Ratkaisu olisi perusteltu siitä huolimatta, että ainakin eräillä eläkesäätiöillä on sääntöjä, jotka voivat johtaa yllä kuvattua parempaan eläketurvaan. Erityisedut koskevat kuitenkin yleensä erityisiä ammattialoja, kuten lentäjiä ja ovat vähene-

mässä eläkesäätiöiden pyrkiessä mieluummin kiristämään kuin lieventämään eläke-etuksiensa myöntämisedellytyksiä.

Muiden kuin edellä selostetulla tavalla määriteltyjen niin sanottujen peruseläketurvaa täydentävien vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotusta ehdotetaan tiukennettavaksi nykyisestä rajoittamalla maksujen vähennyskelpoisuutta. Näiden eläkevakuutusten perusteella saatuja suorituksia verotettaisiin muiden eläkkeiden tapaan ansiotuloina. Maksuista olisi vähennyskelpoista 60 prosenttia 30 000 markkaan saakka. Vähennysprosentti on mitoitettu siten, että eläkevakuutuksen verokohtelu olisi mahdollisimman neutraali muuhun sellaiseen säästämiseen verrattuna, jossa verotus lykkääntyy säästämisaikana loppuun. Työnantajan ottamien vakuutusten maksut katsottaisiin näissä tapauksissa verovelvollisen palkkatuloksi. Verovelvollisella olisi kuitenkin oikeus samaan vähennykseen kuin siinä tapauksessa, että hän olisi itse ottanut vakuutuksen.

4.4.5. Metsätaloudesta saatu tulo

Metsätaloudesta saadun tulon verotus on meillä 1920-luvulta alkaen perustunut metsämaan arvioidun tuottokyvyn perusteella laskettuun kasvun verottamiseen eli niin sanottuun pinta-alaverotukseen. Nykyisen metsäverojärjestelmän keskeisenä veropoliittisena perusteluna on yleensä esitetty sekä verorasituksen että veronsaajien verokertymän tasaisuus ja ennustettavuus. Metsäverojärjestelmämme on puollettu myös teollisuuspoliittisin ja metsäpoliittisin syin. Sen on katsottu tukevan metsäteollisuuden raaka-aineen tasaista saatavuutta ja pitkäjänteistä metsänhoitoa.

Verotuksen tasapuolisuuden kannalta metsäverojärjestelmän epäkohtana on pidettävä sitä, että verotetuksi tulee vain osa puun myynnistä saaduista todellisista tuloista. Veropohjan heikkous johtuu muun muassa lukuisista veronhuojennuksista, uusien inventointien tuottamisen kasvun arviointitietojen käyttöönoton myöhentämisestä ja veroluokitusten jälkeensä jääneisyydestä. Tosin keskimäärin lievää metsäverotusta on viime vuosina voitu puoltaa myyntimahdollisuuksien vähentymisellä, sillä metsän koko kasvua ei ole ollut mahdollista realisoida. Tämän vuoksi on katsottu perustelluksi ottaa käyttöön myös hakkuusäästön aliarvostus.

Metsäverotusjärjestelmämme haittapuolia on

veronmaksukykyäkökohdan sivuuttaminen; keskimäärin lieväkin verotus koetaan ankaraksi, jos mahdollisuuksia puun myyntiin ja tulonsaantiin ei ole joko puuston määrän ja rakenteen tai markkinoiden häiriytymisen vuoksi. Koska puun myyntimahdollisuudet ovat viime vuosina heikentyneet, myös vaatimukset todellisen tulon verotukseen siirtymiseksi ovat nousseet aikaisempaa voimakkaammin esille. Niitä on lisännyt myös veroluokitusten eri-ikäisyys, jonka vuoksi metsänomistajat eivät ole verotuksellisesti keskenään samassa asemassa, sekä voimassa olevan metsäverojärjestelmän vaikeaselkoisuus.

Pitkään esillä ollut metsäverojärjestelmämme perusteiden uudistaminen ehdotetaan toteutettavaksi pääomaverouudistuksen yhteydessä. Luonnollisten henkilöiden metsätaloudesta saamaa tuloa voidaan luonteeltaan pitää pääomatulona, joten pääomatulojen suhteellinen verokanta tulisi ulottaa koskemaan myös metsätuloa. Ansiotuloksi olisi perusteltua katsoa vain hankintatyön arvo.

Koska nykyjärjestelmässä metsätulon veropohja on heikko, pääomatulojen suhteellista verokantaa ei tulisi kuitenkaan soveltaa nykyisen metsäverojärjestelmän mukaan laskettuun puhtaaseen tuloon. Suhteellinen pääomatuloverotus matalalla verokannalla voi tulla kysymykseen vain, jos veropohja on aukoton ja kaikkien metsätulojen verokohtelu tasapuolista. Tämän ja nykyjärjestelmään sisältyvien muiden epäkohtien vuoksi esityksessä ehdotetaan, että metsäverotuksessa siirrytään arvioitua keskimääräiseen tuottoon perustuvasta verotuksesta todellisen tulon verottamiseen. Todellisen tulon verotus ulotettaisiin samalla koskemaan myös elinkeinotoiminnassa saatua metsätuloa.

Siirtyminen yhdellä kertaa uuteen järjestelmään kohtelisi epätasapuolisesti niitä metsänomistajia, jotka eivät ole voineet realisoida sitä metsänkasvua, josta heitä on verotettu. Tämän vuoksi tarvitaan siirtymäkauden järjestelyjä. Esityksessä ehdotetaan, että pinta-alaverotus voitaisiin valita vuoteen 2006 asti. Siirtymäkausi olisi siten 13 vuoden pituinen. Mahdollisuus tehdä valinta uuden ja vanhan metsäverojärjestelmän välillä koskisi kuitenkin vain luonnollisia henkilöitä, kuolinpesiä ja näiden muodostamia verotusyhtymiä. Muille verovelvollisille valintamahdollisuutta ei ehdoteta siksi, että ne ovat yleensä harjoittaneet pitkäjänteistä metsätaloutta ja realisoineet metsän kasvun tasaisesti.

ti. Verotuksen tasapuolisuuden vuoksi ja koh- tuullisen verokertymän turvaamiseksi olisi tar- peen säätää, että verovelvollinen ei voisi kesken siirtymäkauden siirtyä vanhasta järjestelmästä uuteen. Siten uudistuksen voimaantullessa teh- ty valinta olisi lopullinen. Pinta-alaverotuksen valinneilla metsätuloa verotettaisiin siirtymä- kaudella ansiotulona.

Kuten muissakin pääomatuloissa, myös met- sätaloudesta saadun tulon verotuksessa suhteel- linen vero olisi kohdistettava nettotuloon eli tuloon, josta tulonhankkimismenot olisi vähen- netty. Uudessa järjestelmässä metsätalouteen kohdistuvat menot ehdotetaan vähennettäväksi todellisten menojen suuruisina toisin kuin pin- ta-alaverotuksessa, jossa osa puun kasvatuksen kuluista otetaan huomioon keskimääräisenä prosentuaalisena vähennyksenä verokuutiomet- rin raha-arvosta.

Puun myyntitulon verotuksessa erityispiirtee- nä on menojen ja tulojen eriaikainen kertymi- nen. Tulojen ja menojen samanaikaisuuden parantamiseksi metsätalouden pääomatulosta voitaisiin tehdä menovaraus, jolla katettaisiin metsätaloudesta aiheutuvia menoja neljän tai kuuden seuraavan verovuoden aikana. Meno- jen vähentäminen ei silti estyisi niinäkään vuosina, joina puun myyntituloa ei ole, sillä puun myyntituloon kohdistuvat menot voitai- siin vähentää muista pääomatuloista. Niiden perusteella voisi myös tehdä alijäämävähennyk- sen ansiotuloista perittävästä verosta. Jos tätä mahdollisuutta ei olisi, menot voisi vähentää pääomatuloista 10 seuraavana vuotena.

Metsätalouteen kohdistuvien menojen vä- hentämisen lisäksi on esitetty kysymys siitä, tulisiko metsän hankintameno ottaa tavalla tai toisella huomioon myyntitulosta tehtävänä vä- hennyksenä eli eräänlaisena substanssipoistona. Poistomahdollisuuden puolesta puhuu se, että metsän hankintamenoon sisältyy maapohjan ja kasvamassa olevan puuston arvon lisäksi han- kintahetkellä hakattavissa olevan puuston ar- vo, jonka realisoituessa tilan arvo alenee vas- taavasti. Tältä osin kysymyksessä on tavallaan maksetun kauppahinnan palautuminen. Ilman poistomahdollisuutta olisi edullista myydä met- sä maapohjineen, jolloin hankintamenon saisi luovutusvoittoa laskettaessa kokonaan vähen- tää.

Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että metsätaloudesta saadun tulon verotusjärjestel- mään liitetään kaavamainen metsävähennys samaan tapaan kuin Ruotsissa. Metsävähenn-

nyksen kokonaisuus olisi puolet metsän han- kintamenoista. Vähennys tehtäisiin poiston ta- voin vuosittain saatavista metsätuloista, mutta sen määrä voisi olla enintään 40 prosenttia verovuoden tulosta.

Oikeus metsävähennyksen tekemiseen olisi metsäverojärjestelmän valintaan oikeutettujen verovelvollisten lisäksi yhteismetsällä ja muulla yhteisetuudella, mutta ei yhteisöillä eikä henki- löyhtiöillä. Näillä metsän hankintamenoon so- vellettaisiin kirjanpidon periaatteita. Tämä sel- keyttäisi järjestelmää huomattavasti.

4.4.6. Luovutusvoitot

Myyntivoittojen verotus on meillä edelleen- kin lievää, vaikka veropohjaa on 1980-luvulta alkaen useaan otteeseen vahvistettu. Vuoteen 1986 asti veronalaisia olivat vain satunnaiset myyntivoitot eli alle viisi vuotta omistetun irtaimen ja alle 10 vuotta omistetun kiinteän omaisuuden luovutuksista saadut voitot, jos omaisuus oli saatu vastikkeellisella saannolla. Vuoden 1986 alusta luovutusvoittojen verotus- ta uudistettiin siten, että suuret myyntivoitot tulivat omaisuuden saantotavasta ja omis- tusajasta riippumatta osittain veronalaisiksi niin sanottuina omaisuuden luovutusvoitoina. Käytännössä verotus tuli koskemaan vain luovutuksia, joissa luovutushinta oli yli 2 miljoo- naa markkaa. Oman asunnon luovutusvoitot ja eräistä omaisten välisistä luovutuksista saadut voitot jäivät silloinkin kokonaan verovapaiksi.

Kokonaisverouudistuksen ensimmäisen vai- heen yhteydessä omaisuuden luovutusvoiton verotusta laajennettiin vuoden 1989 alusta si- ten, että veronalaiseksi tuloksi säädettiin 40 prosenttia omaisuuden luovutusten verovuonna tuottamista voitoista siltä osin kuin niiden määrä ylittää 200 000 markkaa. Vuodelta 1991 toimitettavasta verotuksesta alkaen veronalai- nen osuus on ollut 50 prosenttia. Verovapaa markkamääräinen osuus on noussut 220 000 markkaan. Koska hankintamenon sijasta luovutushinnasta vähennetään aina vähintään puolet, omaisuuden luovutusvoiton verotus koskee käytännössä luovutuksia, joissa myyn- tihinta on yli 440 000 markkaa.

Osana pääomatulojen verotusuudistusta myyntivoittoverotusta ehdotetaan huomatta- vasti selkeytettäväksi ja yksinkertaistettavaksi. Myös veropohjaa olisi välttämätöntä edelleen vahvistaa. Luovutusvoittoihin ehdotetaan so-

vellettäväksi pääomatulojen suhteellista verokantaa saantotavasta ja omistusajasta riippumatta. Jako satunnaisiin myyntivoittoihin ja omaisuuden luovutusvoittoihin poistuisi. Alhainen verokanta ottaisi huomioon inflaatio- ja janttarpeen, joten sekä suhteellisesta että markkamääräisestä vapaamäärästä voitaisiin luopua. Ne eivät olisi tarpeen senkään vuoksi, että myyntivoittojen verotukseen liittyy verotuksen lykkääntymisetu. Tämän vuoksi niiden verotus olisi vastaisuudessaakin lievempää kuin juoksevan tuoton verotus.

Muutoksen pehmentämiseksi siirtymäkaute- na ehdotetaan, että ennen vuotta 1989 hanki- tun omaisuuden hankintamenona voitaisiin vä- hentää vähintään 50 prosenttia. Hallinnollisista syistä hankintamenon vaihtoehtona vähennet- tävä kaavamainen prosenttiosuus olisi tarpeen myös myöhemmin hankitun omaisuuden luovutuksissa. Täksi prosenttiosuudeksi ehdote- taan 30 prosenttia.

Myyntivoittoverotuksen muutosten lieventä- miseksi järjestelmään ehdotetaan sisällytettäväksi edelleenkin eräitä lievennyksiä sellaisten luovutusten verotukseen, jotka ovat nytkin erityiskohtelun piirissä.

Oman asunnon myyntivoitot olisivat jatkos- akin nykyisin edellytyksin eli kahden vuoden asumisen ja omistuksen jälkeen verovapaita. Myös koti-irtaimiston myynnistä saadut, vuo- dessa yhteensä enintään 50 000 markan luovu- tushinnat olisivat verovapaita.

Osittain verovapaita olisivat sukupolvenvai- dosluovutukset, luovutukset kunnalle ja luon- nonsuojelutarkoituksiin sekä niin sanotut pak- kolunastuluovutukset ja niihin rinnastettavat vapaaehtoiset luovutukset. Niiden lievä verotus toteutettaisiin 80 prosentin hankintameno-olet- taman avulla, jolloin itse vero olisi enintään 5 prosenttia luovutushinnasta.

Sukupolvenvaihdosluovutushuojennuksen alaa ehdotetaan supistettavaksi sen alkuperäi- sen idean mukaiseksi eli koskemaan vain yri- tysomaisuuden luovutuksia. Siten säännöstä sovellettaisiin, jos verovelvollinen luovuttaa maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvaa kiin- teää omaisuutta, yhtymäosuuden tai osakeyhtiön osakkeita, jotka tuovat mukanaan vähin- tään 10 prosentin omistussuosuuden yhtiöön.

Myyntitappioiden vähennysoikeutta ehdote- taan uudistuksen yhteydessä laajennettavaksi. Tappiot, joita ei voida vähentää verovuonna syntyvistä voitoista, voitaisiin vähentää seura- vien kolmen vuoden aikana syntyvistä myynti-

voitoista. Myyntitappioon rinnastettaisiin sel- lainen arvopaperin arvonnemetyks, joka yhtiön konkurssin tai muun vastaavan syyn vuoksi on lopullinen. Oman asunnon myyntitappio ei olisi vähennyskelpoinen, koska myyntivoittokaan ei olisi veronalaista tuloa.

4.5. Korkojen vähentäminen ja pääomatulolajin alijäämä

Ehdotettavan tuloverojärjestelmän tärkeim- piä piirteitä on pääomatulojen ja pääomatuloi- hin liittyvien vähennysten symmetrinen kohte- lu. Tämä toteutuu siten, että pääomatuloihin liittyvien vähennysten, mukaan lukien korko- menot, verovaikutus määräytyy pääomatulojen verokannan mukaan. Vain näin voidaan estää yhtäältä perusteettomat verosanktiot ja toisaal- ta veroarbitraasi. Verosanktioilla tarkoitetaan tällöin tilanteita, joissa veronalaisen tulon hankkimisesta aiheutuvia menoja ei voitaisi täysimääräisesti vähentää. Veroarbitraasia on käsitelty edellä jaksossa 3.4.

Pääomatuloista vähennettäviä tulonhankki- mismenoja ovat esimerkiksi vuokralle annetta- vaan kiinteistöön tai huoneistoon liittyvät ku- lut sekä metsätaloudesta saadun tulon hankki- misesta aiheutuvat kulut. Tärkein pääomatu- loista vähennettävä erä ovat korkomenot. Kor- komenojen verokohtelu on erityisasemassa myös sen vuoksi, että asuntolainojen korkome- nojen verovähennys on suurin yksittäinen asun- topoliittinen tukimuoto. Tämän vuoksi korko- menojen vähentämisyjärjestelmää laadittaessa on otettava keskeisesti huomioon myös asun- topoliittiset näkökohdat.

Ehdotettavassa järjestelmässä korkomenojen käsittely muuttuisi olennaisesti. Korkomenot olisivat täysimääräisesti vähennettävissä pää- omatuloista ilman laadullisia rajoituksia taikka markkamääräisiä tai prosentuaalisia omavas- tuuosuuksia. Sitä vastoin korkoja ei voitaisi suoraan vähentää ansiotulosta.

Uudessa pääomaverojärjestelmässä lainan käyttötarkoituksen selvittämisestä luovuttai- siin. Nykyjärjestelmän epäkohtana voidaan pi- tää muun muassa sitä, että niin sanotun muun ansiotoiminnan korkojen lähes rajoittamaton vähennysoikeus on perustunut oikeuskäytän- nössä muotoutuneisiin pitkälti keinotekoiisiin rajauksiin. Sijoitustoiminnan korkojen vero- kohtelu on ollut epätasapuolista sekä sijoitus-

kohteiden valinnan että sijoitustoiminnan laajuuden näkökulmasta. Uudistuksessa eri sijoitus- ja säästämismuotoihin kohdistuvat korot on tarkoitettu saattaa samaan asemaan.

Luopumista lainan käyttötarkoituksen selvittämisestä puoltaa myös se, että erottelu asuntolainoihin ja niin sanottuihin kulutusluottoihin on rahoitusmarkkinoiden vapauduttua käymässä yhä näennäisemmäksi ja sattumanvaraisemmaksi. Uudentyyppisissä lainajärjestelyissä lainat ovat usein pitkäaikaisia ja niitä voidaan yhdistellä eri tavoin, jolloin lainan alkuperäistä käyttötarkoitusta ja sitä, mitä lainaa kulloinkin lyhennetään, on vaikea myöhemmin selvittää. Myös asunnon peruskorjauslainan nimellä otetun lainan tosiasiallista käyttöä on vaikea valvoa samoin kuin sitä, käytetäänkö asunnon hankkimiseksi otettua lainaa samalla myös muihin tarkoituksiin. Uudessa järjestelmässä korkomenojen perusteella saatavaa verohyötyä rajoittaisi riittävästi se, että vähennyksen verovaikutus määräytyisi vain 25 prosentin verokannan mukaisena.

Erityisasemaan jäisivät kuitenkin elinkeinotoimintaan ja maatalouteen liittyvät korot, jotka erotetaan muista koroista, koska ne sisältyvät elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulokseen. Kun tämä tulos jaettaisiin pääomatulo-osuuteen ja ansiotulo-osuuteen, tulokseen sisältyvien korkomenojen verovaikutus voisi muista koroista poiketen määräytyä kokonaan tai osittain ansiotulojen veroprosentin mukaan.

Pääomatulojen ja ansiotulojen erotuksen eriyttämisestä huolimatta esityksessä ehdotetaan, että verovelvollisen pääomatulolajin mahdollista alijäämää saisi hyödyntää myös ansiotulojen verotuksessa. Tämä toteutettaisiin siten, että pääomatulojen verokantaa vastaava osuus alijäämästä hyvitetäisiin ansiotulosta menevästä verosta. Tämän menettelyn ansiosta esimerkiksi korkomenojen verovaikutus on 25 prosenttia sekä silloin, kun korot vähennetään pääomatuloista että silloin, kun vähennys toteutuisi alijäämähyvityksenä.

Tällainen järjestely on tarpeen lähinnä kahdesta syystä. Ensinnäkin asuntopoliittiset ja yleisemmätkin yhteiskuntapoliittiset syyt edellyttävät, ettei korkojen verovähennysmahdollisuutta rajata niihin verovelvollisiin, joilla on pääomatuloja. Toiseksi pääomatulolajin alijäämän rajoitettu hyödyntäminen jo samana vuonna antaa tarpeellista joustoa järjestelmälle, jossa pääomatulojen verotus ja ansiotulojen verotus on muutoin eriytetty. Ilman tällaista

joustokohtaa voitaisiin päätyä tilanteisiin, joissa verovelvollinen joutuu suorittamaan veroa, vaikka hänen kokonaistulonsa kyseisenä vuonna ovat negatiiviset. Alijäämähyvityksen kautta verovelvollinen voi tasoittaa verotustaan esimerkiksi tilanteessa, jossa hänen elinkeinotoimintansa tulos on tappiollinen, mutta hänellä on palkkatuloja.

Ansiotuloverosta tehtävälle alijäämähyvitykselle olisi kuitenkin syytä asettaa enimmäismäärä kuten nykyiselle korkovähennyksellekin. Rajoituksia ei kuitenkaan ole syytä asettaa kovin ahtaiksi, koska alijäämähyvityksen tehoa leikkaa merkittävästi jo se, että hyvityksen suuruus on vain 25 prosentin verokannan mukainen. Ehdotuksessa alijäämähyvityksen enimmäismäärä on mitoitettu siten, että asuntolainan korot mahtuisivat tavallisesti kokonaan sen sisään. Hyvityksen enimmäismäärä olisi 8 000 markkaa, mikä vastaisi 32 000 markan korkomenoja verovelvollisella, jolla ei ole pääomatuloja. Enimmäismäärään tulisi lisäksi 2 000 markan korotus ensimmäisen ja samoin 2 000 markan korotus toisen lapsen perusteella. Puolisoiden yhteinen enimmäismäärä olisi 16 000 markkaa ja kaksilapsisen perheen vastaavasti 20 000 markkaa, mikä vastaisi 80 000 markan korkoja.

Nykyisistä korkovähennysrajoituksista poiketen edellä mainitut enimmäismäärät eivät merkitsisi sitä, että ylimenevän osan vähennyskelpoisuus menetettäisiin lopullisesti. Ylimenevä määrä vahvistettaisiin pääomatulolajin tappioksi, joka olisi vähennettävissä pääomatu-loista seuraavina kymmenenä verovuonna.

Koska alijäämähyvitys tehtäisiin ansiotulojen puolella verosta, korkovähennysetu kohdistuisi verovelvollisten kesken eri tavoin kuin nykyinen tulosta tehtävä vähennys. Nykyjärjestelmässä, jossa vähennysetu määräytyy verovelvollisen marginaaliveroprosentin mukaan, vähätuloinen saa samansuuruisten korkojen perusteella tavallisesti suuremman hyödyn kuin pienituloisempi. Järjestelmää on arvosteltu kohdentumiseltaan erityisesti siltä osin kuin verovähennyksessä on kyse asuntopoliittisesta tuesta. Ehdotettavan verouudistuksen kokonaisuutena tärkeimpiä vaikutuksia onkin se, että korkojen vähentämisestä tuleva hyöty olisi samansuuruinen tulotasosta riippumatta. Edellytyksenä on vain, että verovelvollisella on riittävästi ansiotuloon kohdistuvaa veroa, jota vastaan alijäämä voidaan hyvittää. Tätäkin

rajoitusta lieventää hyvityksen perhekohtaisuus.

Korkomenojen ehdotettu kohtelu merkitsee pitkällä tähtäyksellä korkovähennyksen kautta annettavan asuntopoliittisen tuen määrän supistumista. Verovelvollistasolla vähennyседun aleneminen on selvää etenkin ylemmillä marginaaliveroportailla. Koska nykyjärjestelmän aikana asunovelkansa ottaneiden korkovähennyседun nopea supistaminen ei ole perusteltua, korkovähennysjärjestelmän muuttamiseen ehdotetaan liitettäväksi viiden vuoden siirtymäkausi.

4.6. Ansiotulojen verotus

Kuten edellä on mainittu, ansiotulon määritelmä muuttuisi jonkin verran nykyisestä. Ansiotulon verotukseen ehdotetaan sinänsä varsin vähän muutoksia. Tärkeimpiä näistä ovat pääomatulojen ja ansiotulojen eriyttämisestä aiheutuneet täsmennykset työsuhteen perusteella saatavien etujen verotuksessa.

4.7. Tappiontasaus

Ehdotuksen mukaan tappiontasausta koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen tuloverolakiin ja laki tappiontasauksesta tuloverotuksessa kumottaisiin samalla, kun säännösten sisältöä muutettaisiin muun muassa tulolähdejaon ja eri veronsaajien aseman muuttumisen vuoksi. Tappiontasausaika pidennettäisiin 10 vuoteen samalla, kun yritysten tuloksentasausmahdollisuuksia ehdotetaan supistettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä.

Nykyinen tappiontasausjärjestelmä on kunallisverotuksessa tulolähdekohtainen, kun taas valtionverotuksessa vahvistetaan yhtenäinen tappio. Ehdotettavassa järjestelmässä luonnollisten henkilöiden tappiontasaus toimitetaan erikseen ansiotulojen ja erikseen pääomatulojen tulolajissa. Elinkeinoiminnan ja maatalouden tappioiden käsittelyä on selostettu edellä jaksossa 4.1. Luonnollisella henkilöllä olisi oikeus valita, siirrettäisiinkö tappiot vähennettäväksi samanlaatuisen toiminnan tuloksesta seuraavina vuosina vai vähennettäisiinkö ne tappiovuonna pääomatulojen tulolajissa. Vanhan järjestelmän aikana syntyneiden tappioiden vähentäminen uuden järjestelmän aikaisista tuloista edellyttää lisäksi erityissäännöksiä.

4.8. Tulontasaus

Tulontasausta koskevia säännöksiä tarkistetaan siten, että kuhunkin tasattavaan kertatulon osaan sovellettaisiin verovuoden marginaaliveroa. Tämä vastaa säännöksen alkupeiräistä tarkoitusta eli progression lieventämistävoitetta. Nykyinen tulontasaussäännös sitä vastoin lieventää verotusta siinä määrin, että on edullisempaa saada tulo kerralla kuin tasaisesti.

5. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista

Eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annettuun lakiin (680/76) olisi pääomaverouudistuksen vuoksi tehtävä eräitä tarkistuksia. Ne johtuvat kuntien veronsaaja-aseman ja tulolähdejaon muuttumisesta.

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset

6.1. Johdanto

Pääomaverouudistuksen verotuotto- ja tulonjakovaikutuksia on selvitetty koeverotusten avulla. Verotuottovaikutusten tarkastelussa tulee esille myös eri veronsaajien asema uudistuksessa. Tulonjakovaikutuksissa on selvitetty tulonsaajaryhmien ja kotitaloustyyppien verotuksen tason muuttumista uudistuksen seurauksena. Kaikki tässä luvussa esitettävät tulo- ja verotiedot on laskettu vuoden 1993 tulo- ja hintatasossa.

6.2. Pääomatuloverotuksen yhtenäistyminen

Pääomatulojen verotusta yhdenmukaistetaan saattamalla eri pääomatulolajeja nykyistä kattavammin verotuksen kohteeksi. Ehdotettu uudistus laajentaa myyntivoittojen, vakuutussuoritusten ja yritystulojen veropohjaa. Metsän tuoton verotus muuttuu puun myyntitulojen verotukseksi. Elinkeinoerotuksessa ehdotetaan varasto- ja toimintavaraukset poistettavaksi sekä edustuskulujen vähennysoikeutta kavennettavaksi, mitkä lisäävät yritystulojen veropohjaa.

Esitykseen sisältyvien tulopohjan laajen-

nusehdotusten arvioidaan merkitsevän luonnollisten henkilöiden veronalaisen tulon kokonaisuutena kasvua yhteensä 2 miljardilla markalla vuonna 1993. Myyntivoittojen arvioidaan kasvavan runsaalla miljardilla. Elinkeinoverotuksen muutosten arvioidaan lisäävän henkilöverotuksen yritystulon tulopohjaa puoli miljardia markkaa.

Henkilöyhtiöiden yhtiön tulona verotetun tulon siirtyminen osakkaiden tulona verotettavaksi lisää henkilöverotuksen tulopohjaa runsaalla 2 miljardilla markalla yritysverotuksen tulopohjan supistuessa vastaavasti. Puun myyntitulojen verotukseen siirtymisen vuoksi tulopohjan arvioidaan metsätulojen osalta supistuvan 1,7 miljardia markkaa ensi vuonna. Tämä johtuu siitä, että metsänomistajista suurimman osan eli lähinnä sellaisten, jotka eivät lähivuotina myy metsää, arvioidaan siirtyvän puun myyntitulojen verotukseen heti.

Täydessä mitassaan pääomatulojen tulopohjan laajennukset toteutuvat vasta useiden vuosien kuluessa. Myyntivoittojen oman asunnon myyntiä lukuunottamatta kattava verotus kasvattaa ajan oloon nykyistä veropohjaa näiltä osin moninkertaiseksi. Samoin puun myyntitulon verottamiseen siirtyminen merkitsisi pidemmällä tähtäyksellä metsien verotuksen veropohjan selvää kasvua. Alhaiseen suhteelliseen verokantaan siirtyminen vaikuttaa kuitenkin siihen, että kokonaisuutena metsätulon verotus kevenisi hieman nykyisestäään. Alhaisella verokannalla uskotaan olevan muidenkin pääomatulojen, esimerkiksi vuokra- ja osinkotulojen muodostumista kannustava vaikutus. Myös korkotulojen osalta pyritään mahdollisimman pian pääsemään laajaan ja yhtenäiseen veropohjaan ja muiden tuottomuotojen kanssa neutraaliin verotukseen.

Ehdotettu järjestelmä yhtenäistäisi merkittäväällä tavalla pääomasijoitusten tuottojen verotusta.

Näiden muutosten vaikutuksia on havainnollistettu seuraavassa laskelmassa kotimaisten sijoituskohteiden tuloverokohtelusta nykyjärjestelmässä ja uudessa järjestelmässä. Taulukkoon 1 on laskettu sijoituskohteiden nettotuotot verojen jälkeen kun sijoitusten bruttotuotoksi on oletettu 10 prosenttia. Nettotuottojen vaihtelut kuvaavat näinollen verokohtelussa esiintyviä eroja.

Taulukko 1. Kotimaisten sijoituskohteiden veronjälkeiset tuotot nykyjärjestelmässä ja uudes-

sa järjestelmässä kun sijoituskohteiden tuotto ennen veroja on 10 %.

Sijoituskohte	Nykyjärjestelmä		Uusi järjestelmä	
	Omistusaika 3 v.	10 v.	Omistusaika 3 v.	10 v.
Verollinen talletus ja joukkovelkairjalaina	8,5	8,5	7,5	7,5
Osakkeet				
— tuotto osinkona	4,0	4,0	7,5	7,5
— tuotto osinkona ja arvonnousuna	4,1	7,6	7,6	7,9
Vuokra-asunto				
— tuotto vuokrana ja arvonnousuna	5,7	9,0	7,6	7,9
Eläkevakuutus				
— peruseläketurvaan sisältyvä	—	12,5	—	12,5
— sijoitusluonteinen	—	12,5	—	7,3
Säästöhenkivakuutus	5,9	8,6	7,7	8,2

Korkotulon veroaste uudessa järjestelmässä 25 %. Sijoittajan progressiivisen taulukon mukainen rajaveroaste 60 %. Osake- ja asuntosijoituksen suuruudeksi oletettu 200 000 markkaa. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen nettotuoton laskemisessa eläkevaiheen rajaveroasteeksi oletettu 50 %.

Taulukossa näkyvät nettotuottojen pienet vaihtelut uudessa järjestelmässä johtuvat arvonnousutuottojen keskimääräistä vähän alemmasta veroasteesta. Tämä johtuu veronmaksun lykkääntymisedusta, jonka sijoittaja saa arvonnousujen tullessa verotetuksi vasta sijoituksen realisoinnin yhteydessä. Samasta syystä verotuksen taso olisi edelleen lievästi riippuvainen sijoituksen pituudesta. Vapaaehtoinen eläkevakuutus olisi verotuksellisesti muita kohteita edullisemmassa asemassa silloin, kun eläkevakuutus on otettu täydentämään muuten vajaavaista kokonaiseläketurvaa.

6.3. Yritystulon jakautuminen ansio- ja pääomatuloon

Seuraavaan taulukkoon on koottu arviot maatalouden ja elinkeinotulojen määrästä ja jakautumisesta ansio- ja pääomatuloksi vuonna

1993. Arvio on laadittu vuosien 1989 ja 1990 verotustietojen perusteella. Siinä ei ole pyritty ottamaan huomioon verotuksen varallisuusarvoja korkeampien kirjanpitoarvojen käytön pääomatulo-osuuksia kasvattavaa vaikutusta eikä ns. käyttäytymismuutoksia. Huomioon ei ole myöskään otettu vuoden 1990 jälkeisen talouskehityksen vaikutusta tarkasteltujen yritystoiminnan muotojen nettovarallisuuteen.

Taulukko 2. Arvio jaettavien yritystulojen ansio- ja pääomatulo-osuuksista vuonna 1993

	milj.mk	ansio- tuloa %	pääoma- tuloa %
Maatalouden tulo	7 800	87,5	12,5
Liike- ja ammattitulo	9 700	92,5	7,5
Tulo yhtymistä	6 500	85,0	15,0

Maatalous on luonteeltaan suhteellisen pääomavaltaista toimintaa. Pääomatulon osuus muodostuukin suuremmaksi kuin ammatin- ja liikkeenharjoittajilla. Pääomapanoksen perusteella osuus voisi olla suurempikin, mutta sitä pienentää maatalousvarallisuuden aliarvostaminen verotuksessa. Osa maataloista on lisäksi huomattavien velkojen rasittamia.

Yhtymien tulosta näyttäisi muodostuvan muita suurempi osuus pääomatuloksi. Tähän tulokseen johtavat merkittävän osan yhtymistä muodostavat henkilöyhtiöt. Niiden pääomatulo-osuus olisi muodostumassa suuremmaksi kuin muissa yritystoiminnan muodoissa. Henkilöyhtiö eli avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt ovat muita tässä tarkasteltuja yritystoiminnan muotoja pääomavaltaisempia. Niiden velkaantuneisuus ei ole myöskään niin merkittävää kuin esim. liikkeenharjoittajilla. Niissä yhtymissä, jotka eivät ole olleet ns. puolittamismenettelyn kohteena, vaan joissa tulo on nykyisinkin kokonaan jaettu verotettavaksi osakkailta, pääomatulo-osuus jäisi puolitettuja henkilöyhtiöitä alemmalle tasolle.

6.4. Vähennysjärjestelmän muutokset

6.4.1. Korkojen vähentäminen ja alijäämähyvitys

Nykyisestä velan korkojen vähentämisestä johtuva verotulojen pienentyminen on kokonaisuudessaan 5,4 miljardia markkaa. Asuntovelkojen korkojen osuus tästä on 4,3 miljardia markkaa.

Uudessa järjestelmässä korot vähennetään pääomatulosta. Vähentämättä jäävien korkojen perusteella myönnetään lisäksi alijäämähyvitys, jonka suuruus on 25 prosenttia kyseisestä osasta korkoja. Alijäämähyvityksen suuruutta rajoittaa 8 000 markan henkilökohtainen yläraja, jota korotetaan yhden lapsen huoltamisen perusteella 2 000 markalla ja toisen lapsen perusteella vielä 2 000 markalla.

Korkojen pääomatulosta vähentämisen perusteella uudessa järjestelmässä muodostuva verotulojen alenema olisi vuonna 1993 noin 5,1 miljardia markkaa. Asuntovelkojen korkoihin kohdistuu tästä 3,3 miljardia markkaa. Seuraavassa esilletulevan siirtymäkauden asuntokorkovähennyksen ansiosta vuonna 1993 asumisen verotuki muodostuisi kokonaisuudessaan 4,2 miljardiksi markaksi.

6.4.2. Siirtymäkauden vähennykset

Siirtymäkauden ylimääräiseen korkovähennykseen oikeuttaviin korkoihin sisällytettäisiin myös vuoden 1992 opintovelan korot. Siirtymävaiheen ylimääräisen korkovähennyksen kautta ohjautuisi vuonna 1993 tukea 950 miljoonaa markkaa. Tämä tuki pienenesi vuosittain viidenneksellä vuoden 1993 määrästä ja poistuisi vuonna 1998.

Ansioitoiminnan korkovähennyksen siirtymäkauden järjestelystä aiheutuisi vuonna 1993 verotuloihin 25 miljoonan markan pienennys.

Ehdotettava kuuden vuoden aikana myönnettävä yhtiömiesvähennys myönnettäisiin osakkaille, joiden tulo-osuuteen ei sisältyisi lainkaan tai sisältyisi vain suhteellisen vähäisessä määrin pääomatuloa. Vuonna 1993 yhtiömiesvähennys pienentäisi verotuloja arviolta 230 miljoonaa markkaa, josta valtion osalle tulisi 120 miljoonaa markkaa ja kuntien 80 miljoonaa markkaa.

6.4.3. Eläketulovähennykset

Nyt ehdotettavan eriytetyn tuloverojärjestelmän luonteeseen kuuluu, että myös ansiotulosta tehtävät vähennykset eriytyvät pääomatulojen verotuksesta. Koska pääomatulot lakkaisivat vaikuttamasta eläketulovähennyksiin, myönnettävien eläketulovähennysten kokonaisuudet kasvaisivat uudistuksen seurauksena valtionverotuksessa 400 miljoonalla markalla ja

kunnallisverotuksessa 50 miljoonalla markalla. Verotuottoja pienentävä vaikutus jäisi valtionverotuksessa vähäiseksi ja olisi kunnallisverotuksessa vajaat 50 miljoonaa markkaa.

6.5. Kokonaisvaikutukset verotuottoihin

6.5.1. Pääomaverouudistuksen vaikutukset henkilöverotuksessa

Nyt ehdotettavan tuloverolain mukaisista pääomatuloista arvioidaan kertyvän vuonna 1993 veroa 1,5 miljardia markkaa. Progressiivisen verotuksen piiriin jäävistä tuloista puolestaan kertyy valtion tuloveroa 2,6 miljardia markkaa aiempaa vähemmän. Kokonaisuudessaan valtion tuloveroa kertyisi siten 1 100 miljoonaa markkaa vähemmän kuin samoista tuloista kertyisi voimassa olevin veroperustein.

Valtion tuloveron tuoton jääminen nykytasoa pienemmäksi johtuu siirtymäkauden ratkaisuista. Vuodelle 1993 arvioitujen korkovähennysten siirtymäsäännösten lähes miljardin markan verotulojen menetyksen poistuminen ja puun myyntitulon verokertymän varovaisesti arvioidun tason asteittainen nousu kasvattavat verokertymän jo nykytason yläpuolelle, kun verojärjestelmän pysyvä taso toteutuu. Jos huomioon otetaan myös korkotulojen lähdeverokannan nouseminen yhtenäiselle pääomatulojen verokannan tasolle, voidaan valtion tuloverojen tuoton staattisessakin tarkastelussa arvioida pidemmällä aikavälillä nousevan noin 1—2 miljardia markkaa nykyisestä.

Kuntien ja seurakuntien tuloverojen kokonaiskertymät pysyvät henkilöverotuksessa nykyisellä tasollaan. Pääomatulona verotettavaksi siirtyvien tuloerien kunnallisverotuksen äyrikeritymää kaventavat vaikutukset kompensoituvat vähennysjärjestelmässä tapahtuvien muutosten, erityisesti korkovähennysten poistumisen äyrikeritymää kasvattavilla vaikutuksilla. Kuntien ja kirkon osallistuminen alijäämähyvityksen rahoitukseen on mitoitettu siten, että uudessa järjestelmässä näiden veronsaajaryhmien verotulojen tasot pysyvät henkilöverotuksessa nykyiseen verrattuna muuttumattomina.

6.5.2. Muut henkilöverotuksen tuottovaikutukset

Tuloverojen tuoton kannalta merkittävin pääomaverouudistukseen liittymätön hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus on eduskun-

nassa käsiteltävänä olevan palkansaajien työeläkemaksun vähennyskelpoisuus sekä valtionettä kunnallisverotuksessa. Maksun arvioidaan 3 prosentin suuruisena tuottavan vuoden 1993 palkkatuloista yhteensä noin 7,7 miljardia markkaa. Verovähennyskelpoisuus merkitsisi valtiolle noin 1 900 miljoonan markan ja kunnille noin 1 250 miljoonan markan verotulojen menetystä. Kansaneläkelaitoksen tulot alenisivat 350 miljoonaa markkaa ja kirkon tulot 80 miljoonaa markkaa.

6.5.3. Vaikutukset yhteisöiltä kerättävien verojen määrään ja verotuottoihin yhteensä

Yhteisöjen tuloverotuksen kehitystä on tarkasteltu seikkaperäisemmin tämän esityksen kanssa samanaikaisesti annettavassa hallituksen esityksessä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta. Koeverotuslaskelmien mukaan yhteisöjen veropohja vahvistuu rakenteellisesti uudistuksen seurauksena. Suhdanteiden heikkenemisestä johtuen yhteisöveron kertymän voidaan arvioida kuitenkin jäävän vuonna 1993 kuluvaan vuoden tasolle.

Pääomaverouudistus kokonaisuutena pitäisi kuntien ja kirkon verotuotot jokseenkin ennallaan ja alentaisi valtion verotuloja noin 1 miljardilla markalla vuonna 1993. Pääomaverouudistuksesta riippumatta ehdotettu tuottojen kannalta merkittävä palkansaajien työeläkemaksun vähennyskelpoisuus huomioon otettuna tuloverojen tuotto jää kuitenkin arvioiden valtiolla noin kolme miljardia markkaa, kunnilla runsaat miljardi markkaa ja kirkolla noin 100 miljoonaa markkaa kuluvaan vuoteen pienemmäksi.

6.6. Pääomaverouudistuksen tulonjakovaikutukset

6.6.1. Vaikutukset kotitaloustyypeittäin

Seuraavassa on tarkasteltu, kuinka veroasteet muuttuisivat vuonna 1993 pääomaverouudistuksen johdosta. Veroasteet ennen ja jälkeen uudistuksen on laskettu saman tulon eli vuoden 1993 arvioidun veronalaisen ansio- ja pääomatulon yhteismäärän suhteen. Tarkastelu on kotitalouskohtaista ja kotitalousryhmittely on tehty kotitalouden päämiehen sosioekonomisen aseman perusteella. Tuloluokittelu on suoritettu kotitalouden kokonaistulojen perusteella,

toisin sanoen huomioon on otettu paitsi veronalaiset tulot myös verovapaat tuloerät.

Taulukko 3. Uudistuksen vaikutukset veroasteeseen v. 1993 kotitaloustyypeittäin ja tulotasoittain.

Tuloluokka kokonaistulot v. 1993	Kaikki	Palkan- saajat	Maat. yrittä- jät	Muut yrittä- jät	Eläk- keen saajat
15 001— 60 000	-0,1	-0,4	—	0,9	0,0
60 001—120 000	-0,3	-0,3	-0,7	-0,3	-0,3
120 001—200 000	-0,3	-0,2	-2,0	0,0	-0,4
200 001—400 000	-0,3	-0,2	-2,4	-0,4	-0,4
400 001	0,3	0,0	-2,5	0,2	-3,4
KAIKKI	-0,3	-0,2	-2,3	-0,1	-0,5

Alimmalta riviltä on todettavissa, että veroaste alenisi keskimäärin 0,3 prosenttiyksikköä. Kotitalousryhmien kesken esiintyy kuitenkin eroja. Palkansaajien veroaste alenisi 0,2 prosenttiyksikköä. Muutoksen vähäisyys johtuu tulon muodostumisesta valtaosin ansiotulosta, jonka verotukseen ehdotetulla uudistuksella ei ole vaikutusta. Poikkeuksen edellä sanotusta muodostaa velan korkojen vähennysmenettelyn muuttuminen, joka selittääkin pääosin erot palkansaajaryhmän sisällä.

Maatalousyrittäjien veroaste alenisi selvästi muita ryhmiä enemmän eli 2,3 prosenttiyksikköä. Tähän vaikuttavia tekijöitä on ennen kaikkea puun myyntiveron keveys sen valinneiden osalta nykyiseen pinta-alaperusteiseen verotukseen verrattuna. Arvion osuvuuteen vaikuttaa siten oleellisesti se, missä määrin siirtymistä puun myyntitulon verotukseen tapahtuu. Muihin yrittäjiin verrattuna maatalousyrittäjillä on myös suurempi pääomatulo-osuus maataloustulon tulopohjaan ei ole ehdotettu mitään laajennuksia.

Muiden yrittäjien veroaste alenisi vain niukasti. Tämä tulos on seurausta monesta eri suuntaan vaikuttavasta tekijästä. Verotusta keventää liikkeen- ja ammatinharjoittajille samoin kuin henkilöyhtiöiden osakkaille muodostuva yritystulon pääomatulo-osuus. Pääomatuloa ei kuitenkaan muodostuisi siinä määrin kuin maatalouden harjoittajilla. Tämä johtuu sekä yrittäjien suuremmasta velkaantuneisuudesta että usein vähäisestä yritysvarallisuudesta. Elinkeinoverotuksessa ehdotettu vaurasten supistaminen kasvattaa elinkeinonharjoittajien ja yhtymien veropohjaa. Myös myyn-

tivoittoa on yrittäjillä useammin kuin muilla verovelvollisryhmillä. Tämä nostaa osaltaan veroastetta.

Henkilöyhtiöiden osakkaat sijoittuvat pääosin taulukon ”muut yrittäjät”-sarakeeseen. Ehdotettu yhtiömiesvähennys huomioon ottaen heidän keskimääräinen veroasteensa alenisi vuonna 1993 noin yhdellä prosenttiyksikköllä. Näin tapahtuisi siitä huolimatta, että nykyinen niin sanottu puolittamismenettely poistuisi ja koko yhtymän tulo jaettaisiin verotettavaksi osakkailla. Merkittävältä osalta tätä tulosta selittää henkilöyhtiöiden selvästi liikkeen- ja ammatinharjoittajia korkeampi yritysten nettovarallisuuden taso ja sitä kautta suurempi pääomatulo-osuus.

Eläkkeensaajien veroaste alenisi keskimäärin puoli prosenttiyksikköä. Tämä on seurausta sekä eläkkeensaajilla yleisten pääomatulojen verotuksen kevenemisestä että näiden tulojen poistumisesta siitä tulosta, joka alentaa eläketulovähennystä. Muutosten seurauksena eläkeläisten saamat pääomatulot tulisivat saman verokohtelun mukaisesti verotetuiksi kuin muidenkin verovelvollisten pääomatulot. Nykyisinhän näin ei eläketulovähennysten ja pääomatulojen kytkennästä johtuen ole asian laita.

Tulotasoittain kaikkia kotitalouksia tarkasteltaessa uudistus ei muuttaisi tulonjakoa nykyisestäään paljoakaan. Pienimmäksi jäisi veroasteen aleneminen alimman tulotason kotitalouksissa. Tämä johtuu eläkeläistalouksista, joiden veroaste tällä tulotasolla pysyisi muuttumattomana.

Palkansaajien veroasteen aleneminen on sitä suurempi, mitä alemman tulotason kotitalouksista on kyse. Ylimmän tulotason palkansaajakotitalouksissa veroaste jäisi ennalleen. Veroaste muutosten erot johtuvat pääosin korkovähennyksen muuttumisesta alijäämähyvitykseksi. Alemmilla tulotasolla tämä muutos on edullinen. Tämä johtuu nykyisin tulosta tehtävän ja siten marginaaliveron tasosta riippuvan vähennyksen muuttumisesta verosta tehtäväksi ja samalla tulotasosta riippumattomaksi. Ylemmillä tulotasolla tämä merkitsee veroedun pienenemistä, jota aivan ylimmillä tulotasolla ei ole ehdotettu täysimääräisesti kompensoitavaksi siirtymäkauden ylimääräisellä vähennyksellä.

Maatalousyrittäjien veroaste alenisi runsaalla kahdella prosenttiyksikköllä tulotaso 60 000—120 000 markkaa lukuunottamatta. Sitä alemman tulotason maatalouskotitalouksia ei tilastoaineiston mukaan juurikaan esiinny.

Muita tulotasojia pienempi veroasteen alenema johtuu osaltaan velkaisuudesta ja sitä kautta pienemmästä nettovarallisuudesta. Osaltaan se johtuu myös siitä, että ryhmässä on niin alhaisen veroasteen talouksia, että muodostuvan pääomatulon veroaste alittaa vain vähän tai ei ollenkaan nykyisen veroasteen.

Muiden yrittäjien veroasteen muutokset tulotasoihin ovat muita ryhmiä epäyhtenäisemmät. Tämä johtuu niiden tekijöiden moninaisuudesta, jotka aiheuttavat muutoksia yrittäjien veroasteisiin. Osaltaan lienee kyse myös käytetyn aineiston ominaispiirteistä, jotka taasaantuvat maan kaikkia yrittäjätalouksia tarkasteltaessa. Ylimmän tulotason veroasteen nousu johtuu sekä arvioituista varausjärjestelmän purkamisesta johtuvista tulopohjan laajennuksista että myyntivoittojen muita yleisemmästä esiintymisestä.

Eläkkeensaajien ylimmältä tulotasolta löytyvät ne, jotka selvimmin hyötyvät merkittävien pääomatulojen verotuksen kevenemisestä. Osinkotulojen ohella kyse on usein vuokratuloista, joiden verotus taas alimmilla tulotasolla voi joissakin tapauksissa myös kiristyä.

6.6.2. Vaikutukset pääomatulojen suuruuden mukaan

Seuraavassa on tarkasteltu, kuinka muuttuivat eri suuruisia pääomatuloja saaneiden tulonsaajien veroasteet vuonna 1993 pääomaverouudistuksen johdosta. Veroasteet on laskettu samoin periaattein kuin taulukossa 3, mutta luokittelu on tehty tulonsaajakohtaisesti eikä kotitalouskohtaisesti. Pääomatuloissa ja niistä maksettavissa veroissa ovat mukana myös lähdeverollisten talletusten korot ja lähdevero.

Taulukko 4. Uudistuksen vaikutukset veroasteeseen v. 1993 pääomatulon suuruuden ja tulotason mukaan.

Tuloluokka kokonaistulo v. 1993	Kaikki	Ei pääoma- tuloa	Pääomatuloa alle 10 000	mk 10 000-50 000	50 000 yli
1 001—60 000	0,0	-0,2	0,1	4,2	—
60 001—120 000	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	—
120 001—200 000	-0,3	-0,2	-0,3	-0,7	-1,7
200 001—350 000	-0,4	0,0	-0,2	-0,8	-3,4
350 001—	-0,7	0,4	0,3	0,3	-4,0
KAIKKI	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4	-3,7

Taulukon alimmalta riviltä on todettavissa, että keskimääräinen veroasteen alenema kasvaa vain hieman pääomatulon noustessa korkeintaan 50 000 markkaan. Selvästi muita enemmän veroaste alenisi pääomatuloa yli 50 000 markkaa saavilla. Tämä vuodelle 1993 arvioitu kevenemä supistuu kuitenkin seuraavina vuosina selvästi sitä mukaa, kun lähdeverollisten korkojen verokanta nousee kohti yhtenäistä pääomatulojen verokantaa.

Pääomatulottomien veroasteita alentaa pieni- ja keskituloisilla korkomenojen perusteella ansiotulon verosta tehtävä hyvitys. Tulotasosta riippumattomana tehtävä hyvitys suosii pienituloisia suurituloisten kustannuksella. Kun asunto- ja opintovelan korkojen perusteella myönnettävä siirtymäkauden vähennys ei anna täyttä kompensatiota korkeimpaan tuloveroasteikon luokkaan kuuluville, aiheutuu tästä veroasteen nousua ylimmässä tuloluokassa.

Niistä pääomatuloa saavista, joiden pääomatulo on alle 10 000 markkaa, pienituloisimpien veroasteet nousivat lievästi. Nousu johtuu toisaalta omaisuustulovähennyksen piirissä oleiden vuokratulojen, toisaalta osinkotulojen verotuksen kiristymisestä. Osinkotuloissa on kyse niistä tapauksista, joissa saatu hyvitys on nykyjärjestelmässä ylittänyt maksetun veron. Uudessa järjestelmässä osingosta menevä vero ja hyvitys ovat lähes poikkeuksetta yhtä suuret. Pienten tai keskisuurten pääomatulojen verotuksen muuttuminen keventää keski- ja hyvituloisten verotusta. Suurituloisimmilla veroasteen muutos jää kuitenkin korkovähennyksen tiukkenemisestä johtuen nousevaksi.

Niistä pääomatuloa saavista, joiden pääomatulo on 10 000—50 000 markkaa, pienituloisimpien veroasteissa tapahtuisi puolestaan selvää nousua. Tähän tuloryhmään kuuluvat ne henkilöt, joiden tulo muodostuu valtaosin pääomatuloista, useimmiten joko vuokra- tai osinkotuloista. Kyse on kotitalouksien sellaisista muuten vailla tuloja olevista jäsenistä, joille on ohjattu em. pääomatuloja verotuksellisista syistä. Uusi suhteellinen pääomatulojen verotus poistaa tulojen jakamisella kotitalouden sisällä nykyisin saavutettavan edun.

7. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Pääomatulojen ja yritysverotuksen uudistaminen hallituksen nyt ehdottamalla tavalla

merkitsee ehkä suurinta verojärjestelmän rakenteellista muutosta, jota tuloverotukseemme koskaan on kertamuutoksena toteutettu. Kyse on sisällöllisesti ja teknisesti niin paljon kokonaan uusia piirteitä sisältävästä uudistuksesta, että verohallinnolle uudistuksen toteuttaminen tulee olemaan mittava haaste.

Verohallinnon tietojärjestelmiä on uudistettu perusteellisesti viimeisten vuosien aikana. Tämän uudistamistyön osuminen toteutettavaksi yhtä aikaa vuosina 1989—1991 toimeenpannun tuloverotuksen edellisen kokonaisuudistuksen kanssa johti verotuksen valmistumisen viivästyttämiseen.

Nyt toteutettavaksi ehdotettavan uudistuksen lähtökohdat ovat tältä osin erilaiset. Pääomaverotuksen uudet tietojärjestelmät tullaan toteuttamaan suurelta osin nykyisin teknisin ratkaisuin ja laittein.

Vuosilta 1991 ja 1992 toimitettavat verotukset sitovat käytännössä verohallinnon henkilöresurssit. Pääomaverouudistuksen mittavuuden vuoksi vuoden 1993 verotukseen valmistautuminen tulee edellyttämään muun muassa huomattavan verohallinnon ulkopuolisen henkilöstömäärän käyttöä. Ulkopuolisen tarvittavan asiantuntevan henkilöstön hyödyntämismahdollisuudet ovat kuitenkin nekin rajalliset.

Tämän vuoksi on varauduttava mahdollisuuksien joustaa verotuksen tavanomaisesta valmistumisajankohdasta. Suuria ongelmia tästä ei välttämättä aiheudu sen enempää verovelvollisille kuin veronsaajillekaan.

Verohallinnon kannalta myönteistä on, että uudistukseen liittyy monia kohtia, jotka yksinkertaistavat merkittävästi tuloverojärjestelmää. Tällaisia ovat muiden muassa kotikuntaverotukseen siirtyminen, yhteisöjen tuloverotus ja puun myyntitulon verotus. Työlästä tulee olemaan lähinnä siirtyminen uuteen järjestelmään. Pinta-alapohjaisen metsäverojärjestelmän ylläpitoa lukuunottamatta työläin vaihe ei ole pitkä. Kokonaisuutena pääomaverouudistus tulee osaltaan keventämään verohallinnon organisaatiota useamman vuoden tähtäyksellä.

8. Asian valmistelu

Hallitusohjelman mukaan pääomatulojen verotusta pyritään yhdenmukaistamaan ja uudistamaan verotuksen rakenne muiden Pohjoismaiden tapaan. Hallitusohjelmassa todetaan myös, että yhteisöverokantaa alennetaan, yri-

tysverotuksen veropohjaa laajennetaan ja ulkomailta kotiutettavien osinkojen verokohtelua lievennetään.

Valtiovarainministeriö käynnisti 24 päivänä toukokuuta 1991 projektin, jossa tuli selvittää mahdollisuudet ja laatia ehdotukset pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämiseksi hallitusohjelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Työssä oli kiinnitettävä erityistä huomiota pääomatulojen verotuksen yhtenäistämistavoitteisiin. Ehdotuksia tehtäessä oli arvioitava mahdollisuudet pääomatulojen verotuksen kehittämiseksi suhteellisen verotuksen suuntaan. Ehdotuksia laadittaessa oli otettava huomioon niiden vaikutukset tuloverotuksen tuottoon.

Projektityötä koordinoimaan asetettiin asiantuntijaryhmä, jonka tuli esittää näkemyksensä pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämislinjauksista sekä tuloverotuksen rakenteen kannalta keskeisistä kysymyksistä. Asiantuntijaryhmä jätti 2 päivänä tammikuuta 1992 valtiovarainministeriölle muistionsa Pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämislinjauksista (VM 1991:28).

Yhteensä 64 viranomaista ja järjestöä antoi lausuntonsa asiantuntijaryhmän muistiosta. Uudistusta on muistion jättämisen jälkeen valmisteltu hallituksen veropoliittisen ministerivaliokunnan johdolla. Jatkovalmistelua varten asetettiin kahdeksan työryhmää, joissa oli viranomaistahojen lisäksi mukana muun muassa kuntien keskusjärjestöjen ja elinkeinoelämän järjestöjen edustajia. Eri työryhmien tehtävänä oli:

1) asiantuntijaryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta selvittää, miten kuntien asema turvataan verojärjestelmässä, jossa pääomatuloihin ja yhteisöjen tuloihin kohdistuisi suhteellinen, yhtenäinen verokanta (Kuntaveronsaaja-työryhmän väliraportti 15.6.1992);

2) asiantuntijaryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta laatia tulo- ja varallisuusverolain ja siihen liittyvän lainsäädännön muutosehdotukset;

3) arvioida pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämisprojektissa tehtävien henkilöverotuksen uudistamista koskevien ehdotusten vaikutuksia henkilöverotuksen tuottoon ja kotitalouksien tulonjakoon;

4) asiantuntijaryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta laatia ehdotukset puun myynti-

tulojen verotusta koskeviksi säännöksiksi (Puun myyntitulojen verotustyöryhmän muistio, VM 1992:5);

5) asiantuntijaryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta tehdä ehdotus henkilöyhtiöiden verotuksen uudistamiseksi siten, että yhtiöön pidätettyä voittoa verotetaan yhtenäisellä suhteellisella verokannalla (Henkilöyhtiöiden verotustyöryhmän muistio, VM 1992:6);

6) osallistua asiantuntijaryhmän tekemän valmistelutyön pohjalta tapahtuvaan säädösvalmisteluun yritysverotuksen veropohjan laajentamiseksi (Yritysverotuksen veropohjatyöryhmän muistio, VM 1992:13);

7) arvioida pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämiprojektissa esitettävien yritysverotuksen uudistamista koskevien ehdotusten vaikutuksia yrityksiltä kerättävien tuloverojen määrään; ja

8) arvioida pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämiprojektissa tehtävien verotuksen uudistamista koskevien ehdotusten aiheuttamia menetyksiä kirkon ja seurakuntien verotuloihin.

9. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Pääomatulojen ja yritysverotuksen uudistaminen muodostaa kokonaisuuden, johon liittyy tähän esitykseen sisältyvien lakiesitysten lisäksi useita muitakin esityksiä. Näistä ovat keskeisiä erityisesti esitys uudeksi varallisuusverolaiksi sekä verotuslain, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, yhtiöveron hyvityksestä annetun lain ja maatilatalouden tuloverolain muuttamista koskevat esitykset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Tuloverolaki

I OSA. YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku. Lain soveltamisala

1 §. Tulovero ja veronsaajat. Tulon ja varallisuuden verottamisesta säädetäisiin vastaisuudessa omissa erillisissä laeissaan. Uuden tuloverolain mukaan kannettava tulovero menisi kuten tähänkin saakka, valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Luonnollisen henkilön pääomatuloista kertyvä vero menisi nykyisestä poiketen kuitenkin kokonaan valtiolle. Koska yhteisöjen tulovero olisi jatkossa kiinteä prosenttiosuus tulosta, kunnan ja seurakunnan osuus verosta ei olisi enää äyriperijäinen vaan tietty, nykysuhteiden mukaan määräytyvä osuus yhteisöverosta. Tarkemmat säännökset verotulojen tilittämisestä eri veronsaajille sisällytettäisiin veronkantolakiin kuten tähänkin asti. Yhteisöjen tuloveroprosentista ja sen mukaisen veron jakautumisesta eri veronsaajille säädetäisiin kuitenkin tämän lain veroa koskevassa osassa.

2 §. Tuloverotusta koskevat muut säädökset.

Säännökseen sisältyisivät nykyiseen tapaan viitaukset niihin lakeihin, joihin tuloverolain lisäksi sisältyy tuloverotusta koskevaa sääntelyä.

2 luku. Yleiset määritelmät

3 §. Yhteisö. Säännöksen sisältö vastaa tulo- ja varallisuusverolain yhteisön määritelmää.

4 §. Yhtymä. Säännös vastaisi tulo- ja varallisuusverolain yhtymäkäsitettä erillisenä verovelvollisena verotettavaksi ehdotettavaa yhteismetsää lukuun ottamatta. Yhtymät jaettaisiin kuitenkin kahteen ryhmään, elinkeino-yhtymiin ja verotusyhtymiin. Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotuksesta säädetään 15 §:ssä. Elinkeino-yhtymää ja sen osakasta verotetaan 16 §:ssä säädetyllä tavalla.

5 §. Yhteisetuus. Erillisinä verovelvollisina verotettavien yhteisuuksien joukkoon kuuluisi vastaisuudessa myös tähän asti yhtymänä verotettu yhteismetsä. Sen tulon jakamiseen osakkaille ei ole suhteelliseen puun myyntitulon verotukseen siirryttäessä perusteita. Muutos helpottaisi yhteismetsien verotukseen liittyvää hallinnollista työtä.

Kuten tähänkin asti yhteisuuksia olisivat kalastuskunta, jakokunta ja muu niihin verrat-

tava, useimmiten suuren osakasjoukon muodostama yhteenliittymä. Luetteloon lisättäisiin myös osittain verovapaa tiekunta, jonka verovelvollisasema on tähän asti ollut vailla mainintaa, vaikka tiekunta on periaatteessa verovelvollinen kunnalle.

6 §. Kiinteistö. Kiinteistön määritelmä on voimassa olevan säännöksen mukainen. Se on laissa edelleenkin tarpeen eräiden muun ohessa rajoitetusti verovelvollista koskevien säännösten vuoksi.

7 §. Puolisot. Tuloverolain määritelmä puolisoista vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

8 §. Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi. Määritelmät ovat tulo- ja varallisuusverolain määritelmiä vastaavat. Lapsen elättämistä koskeva momentti sisältää vähäisen sanonnallisen tarkistuksen, mutta vastaa sisällöltään voimassa olevaa lainsäädäntöä.

II OSA. VEROVELVOLLISUUS

1 luku. Verovelvollisuuden kansainvälinen ulottuvuus

9 §. Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus. Säännös vastaisi asiasisällöltään nykyistä tulo- ja varallisuusverolain 9 §:ää. Ulkomaille maksettuja korkoja koskevan säännöksen sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin selkiytettäväksi ja säännös siirrettäväksi omaksi momentikseen.

10 §. Suomesta saatu tulo. Suomesta saatujen tulojen joukosta poistettaisiin 1 kohtaan aiemmin sisällytynyt asuntotulo, koska asuntotulon verotus on lakkautettu vuodesta 1993 alkaen. Lisäksi 1 kohdasta poistettaisiin vanhentunut viittaus sellaisiin ennen vuoden 1926 asunto-osakeyhtiölain (30/26) voimaantuloa rekisteröityihin yhtiöihin, jotka nykyisin mainitaan uuden asunto-osakeyhtiölain (809/91) 2 §:n 2 momentissa. Tämä ei merkitse sisällöllistä muutosta, koska näiden yhtiöiden osakkeiden perusteella hallitusta huoneistosta saatu tulo on muutoinkin Suomesta saatua tuloa 1 kohdan perusteella.

Pykälän 2 kohtaan lisättäisiin Suomessa harjoitetusta maataloudesta tai metsätaloudesta saatu tulo. Nämä ovat vanhastaan olleet kiinteistötulona Suomesta saatua tuloa 1 kohdan nojalla, mutta kiinteistötulon käsitteestä luopu-

misen takia ne mainittaisiin selvyuden vuoksi erikseen.

Pykälän 5 kohtaan lisättäisiin Suomesta otettuun liikennevakuutukseen perustuva eläke. Pykälän 6 kohdasta poistettaisiin maininta osuudesta yhteisetuloon. Maininta on virheellinen, sillä osuus yhteisetuloon on osakkaalle verovapaata.

Pykälän 9 kohdaksi lisättäisiin suomalaisen sijoitusrahaston voitto-osuus sekä suomalaisen henkilöstörahaston maksama rahasto-osuus ja jakama ylijäämä. Kyseessä on selvennys, koska näitä tuloja on tähänkin asti pidetty Suomesta saatuina, vaikka niitä ei ole laissa erikseen mainittu. Näiden tulojen verotusta koskevat säännökset sisältyvät jo nykyisin rajoitetusti verovelvollisen tulo- ja varallisuuden verotuksesta annettuun lakiin.

Nyt 10 kohdaksi siirrettävästä entisestä 9 kohdasta poistettaisiin samoin kuin 1 kohdasta tarpeettomana erillinen viittaus eräisiin ennen maaliskuun 1 päivää 1926 rekisteröityihin yhtiöihin. Näiden yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta saatavat voitot olisivat tavallisesti muutoinkin Suomesta saatua tuloa 10 kohdan mukaan.

11 §. Suomessa asuminen. Säännös on voimassa olevan lainsäädännön mukainen.

12 §. Diplomaattien ja kansainvälisissä järjestöissä työskentelevien verovelvollisuus. Pykälästä poistettaisiin asuntotuloa koskeva maininta ja lisättäisiin säännös Suomessa pidetylle kansainväliselle kokoukselle tehdystä työstä maksetun palkan verovapaudesta. Voimassa olevaan tulo- ja varallisuusverolakiin vastaava säännös sisältyy 80 §:n 3 kohtana. Viittaus vuoden 1926 lakiin asunto-osakeyhtiöistä poistettaisiin tarpeettomana.

13 §. Suomalaisaluksissa työskentelevien verovelvollisuus. Säännös vastaa tuloverotuksen osalta voimassa olevaa lakia.

2 luku. Eräät verovelvollisuutta koskevat yleiset säännökset

14 §. Puolisoiden erillisverotus. Säännös vastaisi pääpiirteittäin nykyisiä säännöksiä. Puolisoiden saamien ansiotulojen ja pääomatulojen verotus olisi erillisverotusta sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Vähennysjärjestelmässä olisi kuitenkin yhteisverotuksen piirteitä erityisesti puolisoiden alijäämähyvityksen käsittelyssä. Yrittäjäpuolisoidenkin osalta säännös vas-

taisi pääasialliselta sisällöltään nykyisiä säännöksiä, mutta yrittäjäpuolisoiden erillisverotus laajenisi koskemaan myös pääomatulojen verotusta ja kunnallisverotusta.

Yrittäjäpuolisoiden verotuksessa luovutettiin varsinaisen yrittäjän ja avustavan puolison käsitteistä. Elinkeinotoiminnan tai maatalouden jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus jaettaisiin puolisoitten kesken heidän työpanostensa mukaisessa suhteessa. Lakiin otettaisiin kuitenkin nykyiseen tapaan säännös, jonka nojalla ansiotulo-osuus jaettaisiin tasan puolisoitten kesken, jollei muuta selvitystä työpanoksista esitetäisi. Sekä verovelvollinen että veroviranomaiset voivat esittää selvitystä siitä, että puolisoitten työpanokset eivät ole samansuuruiset. Työpanosten suuruuksia arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän ohella myös puolisoitten työpanosten arvo.

Jaettavan yritystulon 38 §:ssä tarkoitettu pääomatulo-osuus laskettaisiin puolisoitten yhteenlasketun elinkeinotoimintaan tai maatalouteen edellisen verovuoden päättyessä kuuluneen nettovarallisuuden perusteella. Pääomatulo-osuus jaettaisiin puolisoitten kesken niiden osuuksien mukaan, jotka heillä tuolloin oli toimintaan kuuluvaan nettovarallisuuteen. Lakiin otettaisiin kuitenkin tasajakoa koskeva olettama, ellei muuta selvitystä omistusosuuksista esitetäisi.

Pykälän 4 momentin mukaan puolisoitten yhdessä harjoittamasta metsätaloudesta saadun tulon verotukseen sovellettaisiin verotusyhtymää koskevia säännöksiä. Puolisoiden metsätalouden tulo laskettaisiin siten yhtenäisellä tavalla.

15 §. Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotus. Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotus muuttuisi edellä selostetulla tavalla siten, että korot vähennettäisiin osakkaiden verotuksessa, ja myös yhtymän tulolähteiden tappiolliset puhtaat tulot jaettaisiin osakkaille.

Verotusyhtymän harjoittama maatalous muodostaisi erillisen tulolähteen. Yhtymän muut tulot metsätalouden pääomatulo mukaan lukien kuuluisivat yhtymän henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Yhtymälle vahvistettaisiin siten erikseen maatalouden ja muun toiminnan puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo. Jos metsätaloutta harjoittava verotusyhtymä valitsee siirtymäkaudeksi pinta-alaperusteisen verotuksen, yhtymälle vahvistettaisiin myös erikseen maatalouden tuloverolain 11 §:n mukainen metsätalouden puhdas tulo.

Verotusyhtymälle vahvistetut puhtaat tulot tai tappiot jaetaan osakkaille niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän puhtaisiin tuloihin tai tappiollisiin puhtaisiin tuloihin. Jos verotusyhtymällä on sekä maatalouden tuloa että muuta tuloa, osakkaiden osuudet tulolähteiden tuloihin voivat poiketa toisistaan. Osakkaiden työpanoksien merkitys nimittäin yleensä korostuu maatalouden tulo-osuuksia määrittäessä, kun taas muun toiminnan tulon jakamisessa on luonnollista, että osuudet yleensä määräytyvät omistussuhteiden mukaan.

Säännöksen mukaan verotusyhtymällä ei voi olla elinkeinotuloa. Jos esimerkiksi maataloutta harjoittavan yhtymän maatalouteen liittyvä toimintaa on pidettävä eri liikkeenä, tämän toiminnan tuloksesta verotetaan sitä harjoittavan verovelvollisen elinkeinotoimintana. Jos elinkeinotoimintaa harjoitetaan usean verotusyhtymän osakkaan yhteiseen lukuun tästä muodostuu erillinen elinkeinoyhtymä.

Osakkaille jaetuista osuuksista verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta tai tappiollisesta puhtaasta tulosta on vähennettävä heidän yhtymän maatalouteen kohdistuvat korokomenot. Tulo-osuuden pääomatulo-osuuden erottamisesta säädetään 39 §:ssä. Jos osakkaan maatalouden tulos yhtymästä on tappiollinen, osakkaalle vahvistetaan maatalouden tappio yhtymästä, joka 39 §:ssä säädettyllä tavalla vähennetään seuraavina vuosina tai 59 §:ssä säädettyllä tavalla verovelvollisen vaatimuksesta osakkaan tappiovuoden pääomatuloista. Osakkaan maatalouden tappiota yhtymästä ei voi vähentää hänen itse harjoittamansa maatalouden tuloksesta. Verotusyhtymän osakkaalle jaettu osuus yhtymän muun toiminnan puhtaasta tulosta on pääomatuloa 39 §:n mukaan ja osuus muun toiminnan tappiollisesta puhtaasta tulosta vähennetään pääomatuloista 59 §:n nojalla.

16 §. Elinkeinoyhtymän ja sen osakkaan verotus. Elinkeinoyhtymää verotettaisiin nykyisten niin sanottujen jaettavien yhtymien tavoin. Myös liiketoimintaa harjoittavan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tulo jaettaisiin verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Yhtiöveron hyvitykseen oikeuttava tulo ja yhtiöveron hyvitys katsottaisiin yhtymän osakkaiden tuloksi ja yhtiöveron hyvitys myönnettäisiin suoraan yhtymän osakkaille kuten nykyisinkin.

Elinkeinoyhtymällä on yleensä ainoastaan

elinkeinotuloa. Jos elinkeinoyhtymällä on kuitenkin elinkeinotulon lisäksi maatalouden tuloa ja muun toiminnan tuloa, yhtymälle on erikseen vahvistettava maatalouden ja henkilökoh- taisen tulolähteen tulo tai tappio. Henkilökoh- taisen tulolähteen tappio voi myös muodostua sen johdosta, että yhtymällä on korkomenoja, jotka eivät kuulu elinkeinotoimintaan.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osakkaiden tulo-osuudet määräytyvät lähtö- kohtaisesti yhtiösopimuksessa sovitulla tavalla, jolloin yhtiömiehillä on katsottava olevan sama- suuruiset osuudet yhtymän tulolähteiden tuloihin.

17 §. Kuolinpesän ja sen osakkaan verotus. Säännös vastaa nykyisen tulo- ja varallisuusve- rolain 32 ja 33 §:n säännöksiä. Kotimaista kuolinpesää pidettäisiin yleensä erillisenä verovelvollisena. Poikkeuksena tästä olisi liiketoi- mintaa harjoittava kuolinpesä sen jälkeen, kun perittävän kuolinvuodesta on kulunut kolme vuotta. Tällaista liiketoimintaa harjoittavaa kuolinpesää käsiteltäisiin verotuksessa yhtymä- nä niin kuin nykyisinkin.

Pykälän 4 momentissa säilytettäisiin nykyi- nen viittaus diplomaatteihin ja kansainvälisissä järjestöissä työskenteleviin, mutta pykälästä poistettaisiin tarpeettomana viittaus niihin suomalaisessa aluksessa työskenteleviin, joita ei pidetä Suomessa asuvina. Viittausta ei tarvita- tsi, koska kuolinpesä olisi kotimainen vain silloin, kun perittävää kuolinhetkellään oli pi- dettävä Suomessa asuvana.

18 §. Yhteisetuuden ja sen osakkaan verotus. Yhteisetuutta, joihin nyt kuuluisi myös yhteis- metsä, verotettaisiin erillisenä verovelvollisena kuten tähänkin saakka. Säännökseen lisättäi- siin myös lakia selventävä maininta yhteisetuu- den tulo verovapaudesta osakkaalla. Pykälään sisältyisi myös säännös tähän asti kunnallisve- rotuksessa verovelvollisen tiekunnan tulovero- prosentista, joka vastaisi kunnan ja seurakun- nan osuutta yhteisön tuloverosta.

19 §. Konkurssipesän verotusasema. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

3 luku. Osittain tai kokonaan verovapaat yhteisöt

20 §. Tuloverosta vapaat yhteisöt. Luettelo sisältää voimassa olevan tulo- ja varallisuusve- rolain 16 §:ssä luetellut kokonaan verovapaat yhteisöt.

21 §. Osittain verovapaat yhteisöt. Yhteisöil- tä perittävät verot tilitettäisiin uudessa tulove- rojärjestelmässä veronsaajille eri tavalla kuin nykyisin. Tämän vuoksi myös vain kunnalle verovelvollisten yhteisöjen verovelvollisuus muuttuisi siten, että ne maksaisivat veroa oman, 124 §:ssä säädetyn tuloveroprocentin mukaan. Se olisi 12,04 ja vastaisi kunnan ja seurakunnan osuutta yhteisön tuloveroprocent- tista.

Oy Alko Ab:n verokohteluun liittyvä erityis- laki kumottaisiin ja tarvittavat veropohjaa kos- kevat säännökset sisällytettäisiin pykälään omana momenttinaan. Momentin sisältö vas- taisi pitkälti nykyistä Oy Alko Ab:n verovel- vollisuudesta kunnallisverotuksessa annettua lakia (1107/88). Muun kuin momentissa tarkoi- tetun alkoholipitoisten aineiden valmistusarvon perusteella määräytyvän tulo osalta yhtiön tulos vahvistettaisiin nykyiseen tapaan elinkei- notulon verottamisesta annetun lain säännös- ten mukaisesti.

22 §. Yleishyödyllinen yhteisö. Määritelmä on voimassa olevan säännöksen mukainen.

23 §. Yleishyödyllisen yhteisön verovelvolli- suus. Yleishyödyllinen yhteisö olisi elinkeinotu- lostaan verovelvollinen yhteisöverokannan mu- kaan. Muuhun kuin yleishyödylliseen tai yleis- seen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai sen osan tuottamasta tulosta yleishyödylliset yhtei- söt ovat tähän saakka maksaneet vain kunnalle veroa. Tuloverolain mukaan ne maksaisivat tästä tulosta veroa kunnan ja seurakunnan osuutta vastaavan alemman tuloveroprocentin mukaan samalla tavoin kuin vain kunnalle verovelvolliset yhteisöt. Lainkohdan terminolo- giaa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että sana liiketoiminta korvataan sanalla elinkeinotoi- minta kuten muuallakin tuloverolaissa. Tämä ei muuttaisi verovelvollisuuden asiallista ulot- tuvuutta.

4 luku. Yritysjärjestelyt

24 §. Toimintamuodon muutokset. Pykälä vastaa tulo- ja varallisuusverolain 38 §:ää.

25—28 §. Omaisuuden siirto toisesta tuloläh- teestä, Yksityiskäyttöönotto yhtymästä, Pur- kautuminen ja Sulautuminen. Säännökset vas- taavat voimassa olevaa lainsäädäntöä.

III OSA. TULON VERONALAISSUUS JA TULOSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

1 luku. Yleiset säännökset

29 §. Tulokäsité ja tulolajit. Kuten voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain myös uuden tuloverolain tulokäsité olisi laaja. Verovelvollisen kaikki tulot ja hänen saamansa rahanarvoiset etuudet olisivat veronalaista tuloa, ellei laissa nimenomaisesti toisin säädetä tai ellei kysymyksessä ole sen tyyppinen etuus, jonka voidaan katsoa vakiintuneen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella jäävän kokonaan tulokäsitéen ulkopuolelle. Samassa säännöksessä ilmaistaisiin myös nettotulon verottamisen periaate. Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvat luonnolliset vähennykset olisivat siten nykyiseen tapaan vähennyskelpoisia.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulo jaettaisiin eriytetystä tuloverojärjestelmässä kahteentulolajiin ja verotettaisiin pääomatulona ja ansiotulona. Yhteisön ja yhteisetuuden tuloon sovellettaisiin pääomatulon laskemista koskevia säännöksiä. Tämä ei kuitenkaan koskisi elinkeinotoiminnan tuloa eikä maatalouden tuloa, jotka aina laskettaisiin niitä koskevien erityislakien mukaan.

Pääomatuloa koskevien laskentasääntöjen soveltaminen voisi koskea esimerkiksi elinkeinotoimintaa harjoittavan yhteisön sellaista sijoitustoiminnan tuloa, jonka ei voida katsoa kuuluvan elinkeinotulolähteeseen. Tällaisen toiminnan tuloon sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin luonnollisten henkilöiden saamiin pääomatuloihin. Myös korot vähennettäisiin samaan tapaan kuin luonnollisten henkilöiden pääomatulosta. Ne eivät kuitenkaan oikeuttaisi verosta tehtävään alijäämähyvitykseen, koska muilla kuin luonnollisilla henkilöillä ei voisi olla ansiotuloa eikä siten siitä määrättävää veroakaan. Tämän vuoksi tuloverolain mukaisen toiminnan negatiiviset tulokset tulisivat yhteisöillä ja yhteisetuuksilla vähennettäviksi ainoastaan seuraavien vuosien pääomatuloihin rinnastettavista tuloista.

30 §. Verotettavan tulon laskeminen. Eriyetyssä tuloverojärjestelmässä luonnollisen henkilön ansiotulolajin ja pääomatulolajin verotettava tulo laskettaisiin erikseen. Nykyistä kokonaistulon käsitettä ei enää olisi. Tällä on merkitystä erityisesti vähennysjärjestelmän kannalta, sillä nykyiset kokonaistulosta tehtä-

vät vähennykset siirtyisivät korkovähennystä lukuun ottamatta tehtäväksi ansiotulosta.

Tuloa koskevat käsitteet muuttuvat myös perinteisen tulolähdejaon muuttumisen vuoksi. Suurin periaatteellinen muutos koskisi kiinteistötuloa, sillä kiinteistötulolähdettä ei enää olisi. Tähän asti tulolähdejako on kiinteistöjen osalta palvellut erityisesti kunnallistaloudellisia tarpeita eli varmistanut kiinteistöistä määrättävän veron ohjautumisen kiinteistön sijaintikuntaan. Koska verovelvollisen ansiotuloa verotettaisiin jatkossa vain kotikunnassa ja pääomatulosta vero menisi valtiolle, kiinteistötulolähteestä voidaan laskentayksikkönä luopua.

Uudessa tuloverolaissa tulolähteitä olisivat verovelvollisen elinkeinotoiminta ja maatalous. Muu toiminta muodostaisi henkilökohtaisen tulolähteen. Toisin kuin nykyisin, verovelvollisen kaikki elinkeinotoiminta eli sekä ammattittettä liiketoiminta kuuluisi samaan tulolähteeseen. Samoin kaikki maatalous muodostaisi yhden tulolähteen. Nykyisin ammattitoiminta on ollut omana tulolähteenään kaiken liiketoiminnan kuuluessa samaan tulolähteeseen.

Kukin kiinteistö tai samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvat kiinteistöt yhdessä ovat tähän asti muodostaneet oman tulolähteen. Samaa maatilatalouden tulolähteeseen on voinut kuulua sekä metsätalous että maatalous. Tältä osin uusi tuloverojärjestelmä tuo mukanaan merkittävän muutoksen, sillä metsätalous ei kuuluisi samaan tulolähteeseen maatalouden kanssa. Puun myyntituloa verotettaisiin jatkossa pääomatulona osana pääomatulolajin muita tuloja, kun taas maatalouden tulos laskettaisiin erikseen samaan tapaan kuin elinkeinotoiminnan tulos. Metsätalouden ja maatalouden verotus olisivat uudessakin järjestelmässä sidoksissa toisiinsa. Maatalouden tappion voisi näet verovelvollisen niin vaatiessa vähentää pääomatuloista, joihin myös metsätalouden tulot kuuluvat. Toisaalta metsätalouden menot tulisivat huomioon otetuiksi pääomatulolajin alijäämää laskettaessa, jolloin ne voisivat tulla vähennetyksi ansiotuloista menevästä verosta.

Uutena apukäsitteenä otettaisiin käyttöön jaettava yritystulo, jolla tarkoitettaisiin elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavan yrittäjän tai yrittäjäpuolisoiden yritystoiminnasta saamaa tuloa, joka jaettaisiin ansio- ja pääomatuloksi jäljempänä säädettyjen periaatteiden mukaan. Maatalouden ja elinkeinotoiminnan tuloksista vähennettäisiin aikaisemmilta

verovuosilta vahvistetut tappiot ennen tulon siirtämistä luonnollisen henkilön jaettavaksi yrittäjäksi.

Puhtaana tulona pidettäisiin sekä ansio- että pääomatulolajissa tuloa, josta on vähennetty luonnolliset vähennykset. Verovuoden tulo laskettaisiin pääomatulolajissa vähentämällä puhtaasta tulosta korot. Koska valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen vähennykset olisivat nykyiseen tapaan osittain erilaiset, ansiotulolajissa verovuoden tulo laskettaisiin erikseen valtion- ja kunnallisverotusta varten vähentämällä puhtaasta tulosta laissa säädetyt yleiset ja sosiaaliset vähennykset, jotka nykyisin tehdään kokonaistulosta.

Kummassakin tulolajissa verotettavaan tuloon päädyttäisiin vasta, kun verovuoden tulosta on vähennetty aikaisempien vuosien vahvistetut tappiot. Tässä suhteessa uuden tuloverolain käsitteistö eroaa nykyisestä, jonka mukaan verotettavaa tulosta voidaan vielä vähentää tappioita.

Koska jako pääomatuloihin ja ansiotuloihin koskee vain luonnollisia henkilöitä, pykälän 4 momenttiin on tarpeen sisällyttää erikseen säännös yhteisön ja yhteisetuuden verotettavan tulon laskemisesta edellä kuvattujen periaatteiden mukaan. Myös näillä eri tulolähteiden eli elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtaisen tulon tulolähteen tulot pidettäisiin erillään. Yleishyödyllisillä yhteisöillä tämä on välttämätöntä senkin vuoksi, että niiden elinkeinotuloon ja kiinteistötuloon sovellettaisiin eri verokantaa.

31 §. Luonnollisia vähennyksiä koskevat erityiset säännökset. Tulonhankkimismenojen esimerkkiluettelo on sama kuin nykyisessä laissa. Elantomenot olisivat entiseen tapaan verotuksessa vähennyskelpottomia, samoin verosta vapaan tulon hankkimisesta johtuvat menot. Elantomenoja koskevia esimerkkejä on sanonnallisesti uudistettu, mutta sisällöllisesti ne vastaavat nykyisiä.

Muille perheenjäsenille kuin puolisolle maksettujen palkkojen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä olisi edelleenkin, ettei maksettava korvaus ylitä sitä määrää, joka työstä maksettaisiin vieraalle henkilölle. Verovelvollisen alaikäisille lapsilleen maksamien palkkojen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä oleva ikäraja pysyisi ennallaan.

Maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitettujen pakollisten vakuutusmaksujen vähennyskelpoisuutta koskevan säännöksen sanontaa on täs-

menetty nykyisestä. Siten nämä maksut voisi vähentää tuloverolain mukaan ainoastaan, jos ne kohdistuvat porotalouteen tai uuden järjestelmän mukaiseen metsätuloon. Maatalouden harjoittajat voivat vähentää nämä maksut maatilatalouden tuloverolain mukaan.

Kiinteistövero on verotuksessa vähennyskelpoinen, jos se liittyy tulonhankintaan. Tyypillistä tällaista tulonhankintaa olisi vuokraustoiminta, mutta tällaiseksi voitaisiin katsoa myös asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön toiminta. Yhtymän kiinteistövero vähennettäisiin yhtymän tuloa laskettaessa.

Koska rakennusmaamaksusta on luovuttu, nykyisin tulo- ja varallisuusverolain 85 §:ään sisältyvä maininta sen vähennyskelpottomuudesta on tarpeeton.

2 luku. Pääomatulon veronalaisuus

32 §. Pääomatulo. Tuloverolainsäädäntöön ei ole tähän saakka sisällytetty varsinaista pääomatulon määritelmää. Koska pääomatulot ovat olleet periaatteessa ansiotuloja ankaramman verotuksen kohteena, siihen ei ole ollut erityistä tarvetta. Sitä vastoin ansiotulot on ollut tarpeen määritellä tyhjentävästi. Esimerkkejä pääomatuloista sisältyy kuitenkin tulo- ja varallisuusverolain 27 §:n yrittäjätulon ansiotulo-osuutta koskevaan säännökseen.

Eritetyssä tuloverojärjestelmässä pääomatuloja verotetaan lievemmän verokannan mukaan kuin ansiotuloja. Tämän vuoksi pääomatulot on tarpeen luettella tyhjentävästi. Pääomatulona voidaan pitää vain sellaista tuloa, jonka voidaan katsoa kertyneen varallisuuden perusteella. Jos tämä ei ole selvää, tuloa on pidettävä ansiotulona ja verotettava progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Eri pääomatulolajeja ei ole kuitenkaan pyritty luettelemaan täysin tyhjentävästi nimeltä mainiten, jotta lakia ei tarvitsisi muuttaa aina, kun käyttöön otetaan esimerkiksi uusi sijoitusinstrumentti.

Useimmissa tapauksissa on helppo ratkaista, kumpaan tulolajiin tulo kuuluu. Rajausongelmat liittyvät sellaisiin tuloihin, joihin voidaan katsoa sisältyvän sekä pääomatulo- että ansiotulo-osuutta. Näitä ovat erityisesti yritystoiminnassa eli elinkeinotoiminnassa ja maataloudessa syntyvät tulot. Myös metsätuloon ja porotalouden tuloon sisältyy sekä pääoma- että

ansiotuloksi katsottavaa osuutta, vaikka ne ovatkin pääosin selvästi pääomatuloa.

Pääoma- ja ansiotulojen rajamaastoon sijoituvien tulojen osalta lakiehdotukseen on sisällytetty yksityiskohtaiset säännökset siitä kumpaan tulolajiin tulo kuuluu. Eräät tulot kuten nautintaoikeudet ja aineettomiin oikeuksiin perustuvat korvaukset samoin kuin vakuutus- ja vahingonkorvaukset voivat tapauksesta riippuen kuulua jompaan kumpaan tulolajiin.

Yritystoiminnan tuottama tulo jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon erottamalla ensin pääomatuloksi katsottava osuus, joka olisi yritykseen sijoitettujen varojen kaavamaisesti laskettu tuotto. Asiaa koskevat yksityiskohtaiset säännökset sisältyvät 38—42 §:iin.

Korkotulot

33 §. Koron veronalaisuus. Kaikki korkotulo olisi tuloverolain mukaan veronalaista pääomatuloa. Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän talletuksen ja joukkovelkakirjalainan korkoa verotettaisiin edelleenkin korkotulon lähdeverosta annetun lain säännösten mukaan. Koska lähdevero olisi siirtymäkauden ajan eli vuoteen 1996 asti pääomatulojen yleistä verokantaa alempi, lähdeverotettuja korkoja ei tänä aikana otettaisi huomioon sellaisina pääomatuloina, joista verovelvollinen voi vähentää pääomatuloihin kohdistuvia menoja ja korkoja. Tätä koskeva rajoitus sisältyy siirtymäsäännöksiin.

Niin sanotun käyttelytilin korko olisi verosta vapaa, jos tilin vuotuinen korko on enintään 4,5 prosenttia. Asiasta ehdotetaan nyt ensi kerran säädettäväksi tuloverotusta koskevassa yleislaissa, koska verovapaus on tältä osin tarkoitettu luonteeltaan pysyväksi. Tähän asti näiden tilien verovapaudesta on säädetty talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuksista annetussa määräaikaisessa laissa.

Muita kuin lähdeverotettavia tai verovapaita korkoja verotettaisiin 25 prosentin verokannan mukaan.

Yksityisvakuutusetuudet

34 §. Henkivakuutuskorvausten veronalaisuus. Myös vakuutusmaksut on eriytetyssä tuloverojärjestelmässä jaettava pääoma- ja an-

siotuloihin. Pääomatuloa olisi henkivakuutukseen perustuva korvaus, kun taas muun henkivakuutuksen perusteella saatu korvaus olisi veronalaista ansiotuloa.

Lähtökohtana vakuutuskorvausten verotuksessa olisi nykyiseen tapaan vakuutusmaksujen täysi veronalaisuus. Veronalaista pääomatuloa 25 prosentin verokannalla olisi kuitenkin säästöhenkivakuutuksesta vain tuotto, jos vakuutus on otettu verovelvolliselle itselleen tai hänen lähiomaiselleen. Vakuutusmaksujen veronalainen määrä ei riippuisi enää vakuutuksen voimassaoloajasta. Siten samat veroseuraamukset koskisivat sekä alle että yli viisi vuotta voimassa olleita vakuutuksia.

Säästöhenkivakuutuksen määritelmä olisi sama kuin nykyisin, mutta lainkohdan sanontoja on jonkin verran uudistettu. Uudessa järjestelmässä vakuutuksen tuoton verottamisen periaate ulotetaan koskemaan myös työnantajan ottaman säästöhenkivakuutuksen tuottoa. Muilta osin työnantajan kustantamaa henkivakuutusta kohdeltaisiin samalla tavoin kuin palkkaa, eli maksut luettaisiin työntekijän tuloksi.

35 §. Henkivakuutuksen tuoton laskeminen. Henkivakuutuksen tuotto laskettaisiin nykyiseen tapaan siten, että vakuutusmaksujen yhteismäärä vähennetään vakuutusmaksujen yhteismäärä. Määrään luetaan samaan vakuutusmaksuun sisältyvästä säästöhenkivakuutuksesta ja siihen liittyvästä kuolemanvaravakuutuksesta maksetut maksut. Työnantajan työntekijälleen ottaman henkivakuutuksen tuottoa laskettaessa vakuutusmaksuista vähennettäisiin vakuutetun ansiotulona verotettuja maksuja vastaava määrä.

36 §. Verovapaat vakuutuskorvaukset. Kuten tähänkin saakka, olisivat kuolemantapauskorvaukset verosta vapaita, jos ne maksetaan kertakorvauksina vakuutetun lähiomaisille. Lisäksi verovapaita olisivat nykyisessä laajuudessa vakuutukseen perustuvat vahingonkorvaukset, jollei niitä ole saatu veronalaisen pääomatulon sijaan. Vastaava ansiotuloja koskeva säännös sisältyy ansiotulojen veronalaisuutta koskevaan lukuun.

Eräät nautintaoikeudet

37 §. Syytinki ja muu nautintaoikeus. Rahan tai muuna tavarana kuin asuntoetuna tai

luonnontuotteina taikka palveluina saatu syytinki olisi veronalaista pääomatuloa. Syytingin veronalaisuus määräytyisi siten samoin perustein kuin nykyisin. Osittainen veronalaisuus koskee siirtymäsäännöksiin sisältyvän lisäyksen mukaan vuonna 1989 tai sen jälkeen tehtyjä sopimuksia. Tätä aiempiin sopimuksiin perustuvat rahasyyttingitkin olisivat siten edelleen verovapaita.

Toiseen momenttiin sisältyisi säännös eräiden nautintaoikeuksiin perustuvien tulojen veronalaisuudesta. Tyypillinen tällainen etu on esimerkiksi sukupolvenvaihdoksissa pidätetty oikeus luovutetun omaisuuden tuottoon. Tällainen tulo olisi luonteeltaan tyypillisesti pääomatuloa. Nautintaoikeuden tuotto voisi kuitenkin olla myös ansiotuloa kuten eläkettä. Tämän vuoksi kysymys nautintaoikeuteen perustuvan etuuden verottamisesta joko pääomatulona tai ansiotulona tulisi ratkaista kussakin yksittäistapauksessa erikseen.

Yritystulon pääomatulo-osuus

38 §. Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän harjoittaman elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulo jaettaisiin pääomatuloksi siten, että tulosta laskettaisiin ensin pääomatulo-osuus elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kuuluvan nettovarallisuuden perusteella ja tämän osuuden ylittävä osa tulosta olisi ansiotuloa. Maatalouden varoihin kuuluvien arvopapereiden sekä käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoittojen osuus tulosta olisi kuitenkin 2 momentin mukaisesti pääomatuloa yksityisen elinkeinonharjoittajan ja maatalouden harjoittajan verotuksessa.

Laskennallinen pääomatulo-osuus määräytyisi edellisen verovuoden päättyessä tai toimintaa verovuoden aikana aloitettaessa saman verovuoden päättyessä olleen nettovarallisuuden perusteella. Pääoman tuotoksi katsottaisiin 15 prosenttia varallisuusverolain mukaisesta nettovarallisuuden arvosta. Jos elinkeinonharjoittajan tilikausi ei ole 12 kuukautta, tämä on otettava huomioon tuottoa laskettaessa.

Elinkeinotoiminnan tai maatalouden pääomatulo-osuus laskettaisiin elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kuuluvien varojen ja velkojen erotuksen osoittaman nettovarallisuuden perusteella, joten verovelvollisen yksityistalouteen kuuluvat varat ja velat jäisivät tämän

laskelman ulkopuolelle. Verovelvollisen yksityistalouteen kuuluva varallisuus jäisi laskelman ulkopuolelle siinäkin tapauksessa, että tällaista varallisuutta sisältyisi elinkeinotoiminnan taseessa oleviin varoihin.

Elinkeinotoiminnan tai maatalouden varoihin kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoitot sisältyisivät laskennalliseen 15 prosentin pääomatulo-osuuteen, mutta jos luovutusvoittojen määrä olisi 15 prosentin mukaan laskettua pääomatulo-osuutta suurempi, luovutusvoittojen määrä katsottaisiin kokonaisuudessaan pääomatuloksi.

39 §. Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus. Verotusyhtymän osakkaan osuus yhtymän maatalouden tulosta jaettaisiin pääomatuloksi ja ansiotuloksi vastaavalla tavalla kuin jaettava yritystulo jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi maatalouden harjoittajan verotuksessa. Osakkaan tulo-osuudesta on kuitenkin ensin vähennettävä hänen yhtymän maatalouden tuloon kohdistuvat korkonsa.

Laskennallisen 15 prosentin pääomatulo-osuuden laskentaperusteena olisi yhtymän osakkaan osuus yhtymän varoista vähennettynä hänen yhtymän maatalouteen kohdistuvilla veloillaan.

Jos esimerkiksi maataloutta harjoittavan yhtymän maatalouden puhdas tulo on 150 000 markkaa, osakkaan osuus yhtymän tuloon puolet (75 000 markkaa) ja hänen korkomenonsa 25 000 markkaa, ansio- ja pääomatuloksi jaettava tulo on 50 000 markkaa. Jos yhtymän varat edellisen verovuoden päättyessä ovat 900 000 markkaa, osakkaan osuus yhtymän varoihin on kolmannes (300 000 markkaa) ja hänen yhtymän toimintaan liittyvät velkansa 200 000 markkaa, osakkaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste on 100 000 markkaa. Jaettavan 50 000 markan tulon pääomatulo-osuus on siten 15 000 markkaa ja ansiotulo-osuus 35 000 markkaa.

Maataloutta harjoittavan yhtymän tulosta jaettaisiin pääomatuloksi ja ansiotuloksi vain osuus maataloudesta saadusta tulosta. Jos tällaisella yhtymällä olisi myös puunmyyntituloa tai pinta-alaperusteisesti laskettua metsätalouden puhdasta tuloa, osakkaan osuus yhtymän puun myyntitulosta olisi kokonaan pääomatuloa ja osuus metsätalouden puhtaasta tulosta olisi kokonaan ansiotuloa. Lisäksi metsän hankintatyön arvo olisi osakkaan ansiotuloa.

Muilla kuin maataloutta harjoittavilla verotusyhtymillä ei yleensä voisi olla sellaisia tuloja, joita pidettäisiin ansiotuloina. Metsätaloutta harjoittavilla yhtymillä voisi kuitenkin siirtymäkauden aikana olla ansiotulona pidettävää metsätalouden puhdasta tuloa. Yhtymien muut tulot olisivat vuokratuloja tai muita pääomatuloja, joten myös osakkaan osuus tällaisesta tulosta olisi kokonaan pääomatuloa.

40 §. Elinkeinoyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus. Elinkeinoyhtymän osakkaan osuus yhtymän elinkeinotoiminnan tuloksesta jaettaisiin pääomatuloksi ja ansiotuloksi vastaavalla tavalla kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan jaettava yritystulo jaetaan pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Laskentaperusteeseen kuuluisi tällöin vain elinkeinotoiminnan nettovarallisuus. Jos yhtymällä on maatalouden tuloa, maataloustulon pääomatulo-osuus laskettaisiin maatalouden nettovarallisuuden perusteella. Elinkeinoyhtymän muu tulo olisi pääomatuloa.

Pääomatulo-osuuden laskentaperuste määräytyy osakkoittain. Äännettyä yhtiömiehen osuus henkilöyhtiön varoista voi siten olla positiivinen, vaikka yhtiön nettovarallisuus on negatiivinen.

Elinkeinoyhtymän elinkeinotoimintaan kuuluvien osakkeiden osinkotulo ja yhtiöveron hyvitys on otettava huomioon osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuutta laskettaessa. Tällainen osinkotulo vähentäisi tulo-osuuden pääomatulo-osuutta. Jos esimerkiksi yhtiömiehen osuus henkilöyhtiön tulosta on 100 000 markkaa, hänen osuutensa yhtiön osinkotulosta hyvityksineen 20 000 markkaa ja osuutensa nettovarallisuudesta 200 000 markkaa, hänen pääomatulo-osuutensa on 30 000 markkaa. Tällöin tulo-osuudesta pääomatuloa olisi 10 000 markkaa ja osinko olisi kokonaan pääomatuloa.

Osinkoa ja hyvitystä, jotka on saatu elinkeinotoimintaan kuulumattomista osakkeista arvioitaisiin yleisten säännösten mukaan. Tällaisen osingon pääomatulo-osuus määräytyisi siten 42 §:ssä säädetyllä tavalla.

41 §. Nettovarallisuuden laskenta. Pääomatulo-osuuden laskentaperusteena oleva nettovarallisuus määräytyisi varallisuusverolaissa säädetyllä tavalla. Laskentaperusteeseen kuuluisivat vain veronalaiset varat, ja varat arvostettaisiin samalla tavalla kuin varallisuusverotuksessa. Vastaavasti velkojen käsite ja arvostaminen seuraisi varallisuusverotusta. Tulovero-

lakiin on kuitenkin sisällytetty eräitä täydentäviä säännöksiä. Pääomatulo-osuutta laskettaessa on nimittäin tärkeää rajata yritysvarallisuus ja maatalouden varallisuus verovelvollisen muista varoista ja veloista. Varojen ja velkojen kohdistamisella ei varallisuusverotuksessa usein ole vastaavaa merkitystä kun sillä tulee olemaan pääomatulo-osuutta laskettaessa. Maatalouden varoihin ei luettaisi rahavaroja eikä saamia eikä elinkeinoyhtymän varoihin saamia osakkailta. Yhtymän osakkaan käytössä oleva asunto vähennettäisiin hänen osuudestaan yhtymän elinkeinotoiminnan varoista.

42 §. Muun kuin pörssiyhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuus. Muusta kuin pörssiyhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuus määräytyisi samojen periaatteiden mukaan kuin elinkeinonharjoittajan elinkeinotulon ja elinkeinoyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus. Osinko katsottaisiin pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa 15:ta prosenttia osingonsaajan omistamien osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitettua matemaattista arvosta. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan yhtiön edellisen verovuoden päättyessä olleen nettovarallisuuden perusteella. Niiden osakkeiden osalta, joille matemaattista arvoa ei varallisuusverotuksessa lasketa, osingon pääomatulo-osuuden laskentaperusteena olisi osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitettu käypä arvo edeltäneenä verovuotena.

Metsätaloudesta ja porotaloudesta saatu tulo

43 §. Metsätalouden pääomatulo. Veronalaista pääomatuloa olisi metsänhakkuroikeuden luovutuksesta saatu tulo eli niin sanotulla pystykaupalla myydystä metsästä saatu tulo. Veronalaista tuloa olisi myös hankintakaupalla myydystä runkokuusta valmistetusta puutavarasta, kuten tukeista, pylväistä, kuitupuusta ja haloista sekä hakkeesta saadut tulot. Koska runkokuusta tehdyn hakkeen erottaminen oksa- tai muusta hakkeesta on käytännössä mahdotonta, kaikki hakkeen myynnistä saatu tulo olisi veronalaista. Hankintakaupalla myydystä puusta saadusta tulosta olisi vähennettävä puutavaran valmistuksessa ja kuljetuksessa tehdyn työn arvo, joka verotettaisiin ansiotulona. Hankintakaupalla saatuun myyntitulon sisältävä korvaus koneista ja kalustosta olisi pääomatuloa. Kiinteistön luovutuksen yhteydessä pidätetyn hakkuro-

oikeuden nojalla myydystä puusta saatua tuloa verotettaisiin myös tämän pykälän säännösten mukaan. Tästä tulosta ei kuitenkaan saisi tehdä metsävähennystä eikä menovarausta, sillä ne myönnettäisiin vain metsän omistajalle.

Puutavaran luovutuksella tarkoitetaan sen ensimmäistä luovutusta mutta ei enää luovutusta, jolla puutavaran tai hakkuuoikeuden ostaja on edelleen luovuttanut joko hakkuuoikeuden tai puutavaraa. Sen sijaan joulukuusta, tervasta tai muista varsinaiseen puutavarakauppaan kuulumattomista tuotteista saatuihin tuloihin sovellettaisiin maatalouden verotusta koskevia säännöksiä.

Metsätalouden pääomatuloksi katsottaisiin myös kasvavan metsän menetyksestä saadut vakuutus- ja vahingonkorvaukset. Veronalaista pääomatuloa olisi puutavaran ottaminen yksityistalouden käyttöön tai siirtäminen toiseen tulolähteeseen arvioituna kantoraha-arvon tai käyvän arvon mukaan. Koska säännöstä sovellettaisiin myös sellaisiin yhteisöihin ja elinkeinoyhtymiin, joiden tulolähdettäisiin sovelletaan yleisesti käypää arvoa, näiden veronalaiseksi tuloksi voitaisiin katsoa kantoraha-arvoa korkeampi käypä arvo. Veronalaisena omaan käyttöön ottona pidettäisiin myös hakkuuoikeuden vastikkeetonta luovutusta ilman maapohjaa. Tämä omaan käyttöön otto arvioitaisiin kantoraha-arvon mukaan.

Metsänomistajan oma kulutuskäyttö esimerkiksi lämmitystarkoituksiin ei olisi veronalaista tuloa. Metsänomistajan käyttäessä omaa puutavaraa talousrakennusten ja muiden näihin verrattavien rakennusten rakentamiseen tai korjaamiseen suoritettaisiin niin sanottu hiljainen kuittaus: omaa käyttöä ei verotettaisi, mutta vastaavasti omasta metsästä otetun puutavaran arvo ei sisältyisi rakennuksen hankintamenuun. Metsänomistajan omaan asuinrakennukseen ja muuhun yksityistalouden rakentamiseen käytettävää puutavaraa ei käsiteltäisi samalla tavalla, vaan omaan käyttöön otto tällaisiin tarkoituksiin olisi luettava tuloksi. Omasta metsästä otetun puun jatkojalostuksesta saadut tulot verotettaisiin maatalouden tulona, jos jalostustoimintaa ei katsottaisi eri liikkeeksi.

Metsätilan luovutukseen sovellettaisiin yksinomaan luovutusvoittoja koskevia säännöksiä. Luovutuksen yhteydessä ei syntyisi puun myyntituloa.

44 §. Porotaloudesta saatu tulo ja sen laskeminen. Porotaloudesta saatu tulo jaettaisiin

ansio- ja pääomatuloihin siten, että porotalouden hyväksi tehdyn työn arvo olisi ansiotuloa ja muu osa nykyiseen tapaan lasketusta tulosta pääomatuloa.

Luovutusvoitot

45 §. Luovutusvoiton veronalaisuus. Luovutusvoittoverotusta koskevat säännökset yksinkertaistuisivat nykyisestä huomattavasti. Luovutusvoittoja ei enää eroteltaisi saannon laadun ja omistajan mukaan satunnaisesti myyntivoitoksi ja omaisuuden luovutusvoitoksi. Saannon laadulla ei olisi enää vaikutusta luovutusvoiton veronalaisuuteen ja omistajasajallakin vain sikäli kuin on kysymys ennen vuotta 1989 hankitun omaisuuden, oman asunnon tai eräisiin sukupolvenvaihdoksiin liittyvän omaisuuden luovutuksesta saadun voiton laskemisesta. Pääsääntöisesti luovutusvoitot olisivat koko määrältään veronalaista tuloa 25 prosentin verokannalla. Verovapaa osuus olisi vain kotierittämisen luovutuksista saaduissa voitoissa.

Pykälän 2momentin säännös tilanteista, joissa luovutusta ei katsota tapahtuvan eikä luovutusvoittoa siten realisoituvan, vastaa tulo- ja varallisuusverolain 71 §:n 1 momenttia.

46 §. Luovutusvoiton laskeminen. Kuten nykyisinkin, luovutusvoiton veronalainen määrä laskettaisiin vähentämällä luovutushinnasta hankintameno tai hankintamenu poistamatta oleva osa sekä voiton hankkimisesta aiheutuneet menot. Luovutushinnasta vähennettävä määrä olisi kuitenkin aina vähintään 30 prosenttia ja ennen vuotta 1989 hankitun omaisuuden luovutuksissa 50 prosenttia. Ero niin sanotun hankintamenu-olettaman suuruudessa olisi vastaisuudessa luovutusvoittojen verotuksen lähes ainoa kohta, jossa omaisuuden hankinta-ajalla on edelleenkin vaikutusta voiton veronalaiseen määrään.

Ositussäätöihin ehdotetaan niin sanottua jatkuvuusperiaatetta eli omistusaika ja hankintamenu laskettaisiin ositusta edeltäneen luovutuksen mukaan.

Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei varojen sijoittaminen henkilöyhtiöön eikä niiden ottaminen henkilöyhtiöstä muodosta uutta saantoa. Nyt kuitenkin ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös siitä, että tällaiset varojen siirrot yhtiömiehen ja henkilöyhtiön välillä on katsottava saannoiksi omistusaikoja laskettaessa. Poikkeuksen muodostaisi toimintamuodon

muutokset. Esimerkiksi yksityisen elinkeinonharjoittajan jatkaessa toimintaa henkilöyhtiön muodossa tai vastuunalaisen yhtiömiehen jatkaessa yhtiön toimintaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana omistusaikojen laskentaan sovellettaisiin 24 §:n säännöstä.

Henkilöyhtiön osuuden luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa on otettava huomioon yksityisöt, jotka ylittävät yhtiömiehen voitto-osuudet. Nämä yksityisöt pienentävät yhtiöosuuden hankintamenoa. Yksityisöt voivat kuitenkin myös ylittää yhtiömiehen sijoitukset yhtiöön. Nyt ehdotetaan lakiin otettavaksi selvittävä säännös luovutusvoiton laskemisesta, kun yksityisöt ovat ylittäneet yhtiömiehen sijoitusten ja vuotuisten voitto-osuuksien yhteismäärän. Erotus lisättäisiin luovutusvoittoon.

Neljännessä momentissa olisi nykyisinkin lakiin sisältyvä säännös vahingonkorvausten lisäämisestä luovutushintaan, jos niitä ei ole käytetty vahingoittuneen omaisuuden korjaamiseen, jolloin ne realisoituvat hinnassa.

Kulkuneuvon luovutuksesta saadun voiton laskemista koskeva 5 momentin säännös on sama kuin nykyisessä laissa.

Pidätetyn hakkuuoikeuden arvoa koskeva pykälän 6 momentti on sisällöltään sama kuin nykyisessä laissa. Koska metsäverotuksessa siirryttäisiin todellisen tulon verotukseen, säännös koskisi vain niitä metsänomistajia, jotka valitsisivat vanhan järjestelmän eli metsätalouden puhtaan tuoton verotuksen siirtymäkauden ajaksi. Uudessa järjestelmässä säännös on tällaisena tarpeeton, koska puun myyntitulo olisi kattavasti veronalaista tuloa. Luovutuksen yhteydessä pidätetyn hakkuuoikeuden realisointia koskisivat samat säännökset kuin muuttakin puun myyntiä.

47 §. Omaisuuden hankintameno laskemista koskevia erityisiä säännöksiä. Pykälän sisältö vastaa metsävähennystä koskevaa lisäystä lukuun ottamatta nykyisiä hankintameno laskemista koskevia säännöksiä. Vastikkeetta saadun omaisuuden perintö- tai lahjaverotusarvo rinnastettaisiin nykyiseen tapaan hankintameno, joten hankintameno-olettamat koskisivat myös näitä luovutuksia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että metsäkiinteistön luovutusvoiton määrää laskettaessa hankintamenoa vähennetään 55 §:n nojalla tehdyn metsävähennyksen määrä.

48 §. Verovapaat luovutusvoitot. Kokonaan

verovapaata olisi edelleen oman asunnon luovutuksesta saatu voitto samoin edellytyksin kuin nykyisinkin, eli kahden vuoden asumis- ja omistusajan jälkeen. Verovapaus koskisi myös asumisoikeuden luovutusta.

Nykyistä vastaa myös säännös, jonka mukaan veronalaista luovutusvoittoa ei katsota syntyvän luonnonsuojelutarkoituksessa tehdyssä aluevaihdossa.

Koti-irtaimiston ja siihen rinnastettavan muun henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettujen omaisuuden luovutuksesta saadut luovutusvoitot ehdotetaan säädettäväksi verovapaaksi siltä osin kuin luovutushinnat ovat yhteensä 50 000 markkaan saakka vuodessa. Verovapaus koskisi vain tavanomaista koti-irtaimistoa, joten arvokkaiden taide-esineiden ja muiden sijoituskohteina pidettävien esineiden luovutukset olisivat veronalaisia. Myös veneiden ja autojen luovutuksista saadut voitot olisivat veronalaisia, sillä näitä esineitä ei voida käsitteellisestiäkään pitää koti-irtaimistoon kuuluvina.

49 §. Osittain verovapaat luovutusvoitot. Osittain verovapaita olisivat vastaisuudessa nykyisin verovapaat sukupolvenvaihdoksissa saadut luovutusvoitot ja sellaiset luovutusvoitot, joihin nykyisten säännösten mukaan voidaan soveltaa vain lievempää myyntivoittoverotusmuotoa eli omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä. Lievempi verotus on koskenut kiinteistön pakkolunastusluovutuksia ja niihin rinnastettavia vapaaehtoisia luovutuksia, kiinteistön luovuttamista vesistön patoamisen tai säännöstelyn vuoksi sekä kiinteän omaisuuden luovutuksia julkisyhteisöille.

Sukupolvenvaihdosluovutuksia koskeva huojennus rajoitettaisiin koskemaan vain varsinaisia tulonhankkimistoimintaan liittyviä sukupolvenvaihdostilanteita. Nykyisin huojennus on koskenut myös esimerkiksi pörssi-osakkeiden tai vapaa-ajan kiinteistöjen luovutuksia. Esityksessä ehdotetaan, että myyntivoittoverotuksen huojennus voisi vastaisuudessa koskea vain maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvaa kiinteää omaisuutta. Elinkeinotoimintaan kuuluvaa omaisuutta huojennus ei ole tähänkään saakka koskenut, vaan sen verotusta ovat koskeneet elinkeinotulon verottamista koskevat säännökset. Lisäksi huojennusta sovellettaisiin yhtiöosuuden ja osakeyhtiön osakkeen tai siihen verrattavan osuuden luovutuksiin edellyttäen, että kysymyksessä on vähintään 10 prosentin omistusosuuteen yhtiössä oikeuttavan omaisuuden luovutus.

Osittain verovapaiden myyntivoittojen huojennus toteutettaisiin teknisesti siten, että niitä koskeva hankintameno-olettama olisi tavallista suurempi. Vaihtoehtona hankintamenolle näissä luovutuksissa voisi aina vähentää vähintään 80 prosenttia luovutushinnasta. Huojennus merkitsee sitä, että tulovero voisi olla enintään 5 prosenttia luovutushinnasta.

50 §. Luovutustappio. Nykyisin vain satunnaisesta luovutuksesta syntyneen tappion voi vähentää samana vuonna syntyneestä satunnaisesta myyntivoitosta, joten tilanteet, joissa tappiota on voitu tosiasiallisesti vähentää, ovat harvinaisia. Luovutustappioiden vähennysoikeutta ehdotetaan laajennettavaksi neljälle vuodelle siten, että tappion voisi vähentää verovuonna ja sitä seuraavina kolmena vuonna saaduista myyntivoitoista. Keinottelun estämiseksi myyntitappioita ei saisi vähentää muista pääomatuloista.

Kuluvan omaisuuden, kuten auton luovutuksesta ei voisi syntyä sellaista tappiota, joka olisi ehdotettavan lainkohdan nojalla vähennyskelpoista. Tämä vastaa voimassa olevaa verotuskäytäntöä, eikä siitä ole tarpeen ottaa lakiin mainintaa.

Tappioon rinnastettaisiin vastaisuudessa myös sellainen omaisuuden arvonmenetykset, jota voidaan pitää lopullisena. Näitä tilanteita ovat ainakin konkurssi ja option raukeaminen.

Koska oman asunnon myyntivoitto samoin kuin koti-irtaimiston luovutuksesta saatu voitto olisi vain harvoissa tapauksissa veronalaista tuloa, tällaisen omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappiokaan ei olisi vähennyskelpoinen. Tämä koskisi myös sellaista omaa asuntoa, jonka verovelvollinen on omistanut alle kaksi vuotta.

Muut pääomatulot

51 §. Perhe- ja perintöoikeudelliset saannot. Perintöoikeudelliset ja perheoikeudelliset saannot olisivat edelleen tuloverotuksessa verovapaita lukuun ottamatta kunnallisverotuksen sivuperintöä, jota verotettaisiin ansiotulona 86 §:ssä säädetyllä tavalla.

52 §. Eräät aineettomiin oikeuksiin perustuvat korvaukset. Verovelvollisen omaan työhön tai toimintaan perustuva oikeus korvauksiin patentista, tekijänoikeudesta, mallisuoja- ja muista niihin verrattavista oikeuksista olisi veronalaista ansiotuloa. Perityt, ostetut tai tes-

tamentilla saadut oikeudet ehdotetaan sitä vastoin verotettaviksi pääomatulona. Tämä ei kuitenkaan koskisi tilannetta, jossa oikeus on saatu lahjana. Rajoitus on tarpeen, jotta ansiotulon luonteista korvausta ei voitaisi muuntaa pääomatuloksi esimerkiksi lahjoittamalla oikeus patenttiin lapselle.

53 §. Eräät verovapaat pääomatulot. Luettelo vastaa 6 kohtaa lukuun ottamatta nykyisen tulo- ja varallisuusverolain sisältöä. Pääomatulojen veronalaisuutta koskevaan lukuun on sisällytetty säännökset sellaisten tulojen verovapaudesta, jotka ovat luonteeltaan lähinnä pääomatuloja. Verovapaiden tulojen luetteloon ehdotetaan lisättäväksi säännöksen 6 kohtaan sellainen julkisyhteisöltä saatu korkotuki, josta verovelvollinen saa edun käypää alemman koron muodossa, mutta ei varsinaisena rahasuorituksena. Tällaista korkotukea ei ole tähänkään saakka verotettu, koska sen ei ole katsottu kuuluvan tulokäsittelyn piiriin. Asiasta on kuitenkin ilmennyt epätietoisuutta sen jälkeen, kun kuntien varoista ensiasunnon hankkijoille maksettu korkotuki säädettiin nimenomaisesti verovapaaksi. Ehdotettavan säännöksen tarkoituksena on selkiyttää oikeustilaa ja varmistaa kaikkien saman tyyppisten korkotukien yhdenmukainen verokohtelu.

3 luku. Pääomatulosta tehtävät vähennykset

54 §. Tulonhankkimismenot. Lainkohdassa lausuttaisiin nettotulon verottamisen periaate erikseen pääomatuloja koskevana. Ehdotettavassa tuloverojärjestelmässä pääomatulolajin nettotulon laskenta muodostaisi kokonaisuuden. Siten esimerkiksi metsänhoitomienot voisivat tulla vähennetyiksi vuokratuloista. Lähdeverotetut korot otettaisiin pääomatulolajin puhdasta tuloa laskettaessa huomioon pääomatuloina kuitenkin vasta vuonna 1996, jolloin niiden verokanta olisi sama kuin muiden pääomatulojen verokanta.

55 §. Metsävähennys. Metsän hankintameno ehdotetaan otettavaksi huomioon myöntämällä metsätalouden pääomatulosta metsävähennys. Metsävähennys myönnettäisiin ainoastaan luonnollisille henkilöille, kuolinpesille ja näiden muodostamille verotusyhtymille sekä yhteisuuksille. Jos metsä kuuluu elinkeinotoimintaan, oikeutta metsävähennykseen ei kuitenkaan olisi. Metsävähennyksen saisi tehdä ainoastaan maatilana pidettävältä kiinteistöltä

saadusta metsätalouden pääomatulosta. Kun maatilan käsite on tarpeen muun muassa useita maatiloja omistavien verotuksessa, on maatalouden tuloverolakiin ehdotettu otettavaksi maatilaa koskeva määritelmä. Maatila tarkoittaisi myös tuloverolain säännöksiä sovellettaessa itsenäistä taloudellista yksikköä, jolla harjoitetaan maa- tai metsätaloutta.

Metsävähennys määräytyisi verovelvollisen verovuonna saaman bruttomääräisen metsätalouden pääomatulon määrän perusteella. Tuloon, josta metsävähennys tehdään, luettaisiin paitsi puun myynnistä saatu tulo myös mahdolliset vakuutus- ja vahingonkorvaukset ja omaan käyttöön otetun tai muuhun tulonhankkimistoimintaan siirretyn puutavaran kantoraha-arvo. Hankintatyön osuutta ei siis otettaisi lukuun. Metsävähennys saisi verovuodelta olla enintään 40 prosenttia metsävähennykseen oikeuttavilta alueilta saadusta metsätalouden pääomatulon määrästä. Metsävähennyksen enimmäismäärä olisi 50 prosenttia metsän hankintahintaosuudesta metsänomistajan omistusaikana. Metsävähennyksen saisi tehdä vain sellaisesta metsätalouden pääomatulosta, joka olisi saatu uuden metsäverojärjestelmän voimassaoloaikana vastikkeellisella saannolla hankitusta metsästä. Verovelvollisen hyväksi luettu metsävähennys vähentäisi poiston tavoin metsän hankintamenoa ja lisäisi siten luovutusvoittoa, jos metsä sittemmin myytäisiin voitolla.

Metsävähennyksen pohjan laskemiseksi olisi niissä tapauksissa, joissa verovelvollisen kiinteistönhankintaan kuuluu muutakin kuin maapohja ja kasvava metsä, määritettävä metsäalueen hinnan osuus koko maksetusta hankintahinnasta. Metsän osuutta ei saisi määrittää käypää arvoa suuremmaksi. Jos kaupan kohteena on ollut pelkkä metsäalue, maksettu hinta olisi sellaisenaan metsävähennyksen perusteena.

Vastikkeettomissa saannoissa sovellettaisiin jatkuvuuden periaatetta, eli saajalla olisi oikeus samaan metsävähennykseen kuin edellisellä omistajalla olisi ollut.

Metsävähennys tehtäisiin vain verovelvollisen vaatimuksesta. Verovelvollisen tulisi itse esittää selvitys vähennyksen edellytyksistä ja metsäalueen edellä mainituin tavoin lasketusta hankintamenosta, kun hän vaatii metsävähennystä. Selvitys metsäalueen hankintahinnan osuudesta tilan kokonaishinnasta voisi perustua esimerkiksi metsätaloussuunnitelmaan. Pyytäessään verovuodelta vähennystä verovel-

vollisen olisi metsälautakunnan selvityksellä tai muulla luotettavalla näytöllä osoitettava, että verovuonna on hakattu puustoa metsävähennykseen oikeuttavalta alueelta. Jos verovelvollinen on samana vuonna suorittanut hakkuita muiltakin alueilta, selvitykseen tulisi sisältyä myös arvio metsävähennykseen oikeuttavalta alueelta suoritettujen hakkuun määrästä.

Vähennyksen olisi oltava vähintään 10 000 markkaa. Täten verraten työlästä metsävähennysjärjestelmää ei sovellettaisi pienimpiin puun myynteihin.

Oikeus metsävähennyksen tekemiseen seuraisi maapohjan omistusta. Luovutettuaan maapohjan verovelvollisella ei enää olisi oikeutta metsävähennyksen tekemiseen, vaikka hän olisi pidättänyt hakkuuoikeuden puustoon. Tilan tai metsäalueen myynnin yhteydessä metsävähennys ei myöskään tulisi kysymykseen, koska tällöin olisi verotuksessa laskettava kaupasta syntynyt luovutusvoitto tai -tappio.

56 §. Metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset. Verovelvollinen saisi vähentää metsätalouden pääomatuloon kohdistuvat menot todellisen suuruusina ja sellaisten muistiinpanojen mukaisina kuin verotusasetuksella säädetään.

Pykälän 1 kohdassa luetellut palkkakustannukset, näihin liittyvät muut kustannukset ja vakuutusmaksut ovat vähennyskelpoisia sikäli kuin ne kohdistuvat metsätalouteen.

Metsätien ja sen rakentamisen määrittelyyn sovellettaisiin nykyisin käytössä olevia verohallituksen ohjeita. Metsän ojituksella tarkoitetaan metsäojitusta ja metsäojituksen kunnostamista.

Pykälässä esimerkkeinä mainittujen menojen lisäksi metsänomistajalla saattaa olla yleiskulujen luonteisia menoja, jotka kohdistuvat sekä metsätulon hankkimiseen että verovelvollisen yksityistalouteen. Nämä menoerät, jollaisia ovat esimerkiksi matkakustannukset, atk-kulut ja konttorikulut, jouduttaisiin verotuksessa arviovaraisesti jakamaan vähennyskelpoiseen metsätalouden osuuteen ja vähennyskelvottomaan yksityistalouden osuuteen.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan menoja, joihin on saatu avustusta, ei saa vähentää. Metsänparannuslainoilla katetut menot ovat vähennyskelpoisia, mutta lainan lyhennykset sen sijaan eivät ole.

57 §. Lahjoitusvähennys. Yhteisöjen oikeus vähentää tulostaan kulttuuriperinteen säilyttä-

miseen tai tieteen taikka taiteen tukemiseen tehdyt lahjoitukset säilyisi ennallaan. Koska vähennys on tähän saakka koskenut vain valtionverotusta, sen verovaikutus on vastaisuudessa nykyistä suurempi.

58 §. Korkomenot. Pääomatuloista vähennettäväksi siirtyisivät verovelvollisen muuhun kuin elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kohdistuvat velkojen korot. Ehdotettavan säännöksen nojalla voisi korkovähennyksen tehdä myös tuloverolain mukaan verotettava muu verovelvollinen kuin luonnollinen henkilö.

Korot olisi uudistuksen jälkeenkin kohdistettava verovelvollisen eri tulolähteisiin, mutta muulla tavoin niitä ei enää eroteltaisi velan käyttötarkoituksen mukaan. Uutta olisi myös, ettei niin sanotun muun ansiotoiminnan korkojen käsitettä enää olisi, vaan nämäkin korot olisivat samassa asemassa muiden korkojen kanssa. Siirtymäkautena nämä sekä asuntovelat olisivat kuitenkin erityisasemassa sikäli, että niiden perusteella olisi oikeus erityisiin siirtymäkauden vähennyksiin.

Toisessa momentissa oleva etukäteen maksettuja korkoja koskeva vähennysrajoitus on sama kuin nykyisessä laissa. Myös opintotukilain ja asuntotuotantolain mukaisten korkojen vähennyskeltvottomuutta koskevat säännökset ovat samat kuin nykyisin.

59 §. Pääomatuloista vähennettävä tulolähteen tappio. Verovelvollisella olisi oikeus vaatia elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappion vähennettäväksi kokonaan tai osittain verovuoden pääomatuloista. Jos verovelvollinen vaatii tappion tai sen osan vähentämistä pääomatuloista, tappiota käsiteltäisiin tämän jälkeen vastaavalla tavalla kuin muita pääomatuloista tehtäviä vähennyksiä. Tappio voisi siten alijäämähyvityksen puitteissa tulla vähennetyksi verovelvollisen ansiotuloihin kohdistuvasta verosta. Siltä osin kuin tappio jäisi muista pääomatuloista vähentämättä ja hyvittämättä ansiotulojen veroista, se kuuluisi verovelvollisen pääomatulolajin tappioon.

Verotusyhtymien verotus muuttuisi edellä selostetulla tavalla. Yhtymän osakkaan verotuksessa hänen maatalouden tappiotaan yhtymästä käsiteltäisiin vastaavalla tavalla kuin maatalouden harjoittajan tappiota. Osakkaan maatalouden tulosta laskettaessa vähennetään myös hänen yhtymän toimintaan liittyvät korkomenonsa, jotka siten myös voivat muodostaa osakkaan maatalouden tappion yhtymästä.

60 §. Alijäämä ja pääomatulolajin tappio. Se

osa pääomatuloihin kohdistuvista menoista, joka ylittää pääomatulojen määrän, olisi pääomatulolajin alijäämää. Sen perusteella verovelvollinen voisi tehdä ansiotuloista menevästä verosta vähennyksen pääomatulojen verokannalla. Jos koko alijäämä ei tulisi verosta tehtävää vähennystä laskettaessa huomioon otetuksi, jäljelle jäävän osuuden voisi vähentää seuraavien vuosien pääomatuloista. Tämän pääomatulolajin tappion perusteella ei voisi enää myöhempinä vuosina saada hyvitystä ansiotuloista menevästä verosta, vaan tappio säilyisi lopullisesti pääomatulolajin vähennyksenä. Puolisoilla alijäämä muodostuisi kummallekin itsenäisesti hänen omien pääomatulojensa ja niihin kohdistuvien vähennysten perusteella. Esimerkiksi puolisoiden yhteisen lainan korot jaettaisiin kummallekin puoliksi. Perhekohtaisuus säilyisi kuitenkin verosta tehtävässä alijäämähyvityksessä, jota voitaisiin siirtää puolisoilta toiselle.

4 luku. Ansiotulon veronalaisuus

61 §. Ansiotulo. Veronalaista ansiotuloa olisi säännöksen mukaan muu kuin 3 luvussa pääomatuloksi määritelty tulo. Tyypillisenä ansiotulona mainitaan palkka ja siihen rinnastettava tulo ja tällaista tuloa korvaava tulo sekä eläke. Koska eriytetyssä tuloverojärjestelmässä pääomatulojen määrittely on ansiotulojen määrittelyä tärkeämpää, tulo- ja varallisuusverolakiin nykyisin sisältyvästä ansiotulojen luettelosta luovuttaisiin. Ansiotuloa olisi siten kaikki tulo, joka ei selvästi kuulu pääomatuloihin.

Ansiotuloa olisi myös maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukainen metsätalouden puhdas tulo. Säännös koskee niitä verovelvollisia, jotka valitsevat 13 vuoden ajaksi metsän pinta-alaperusteisen verotuksen. Koska pinta-alaverotuksen veropohja ei täyty niitä edellytyksiä, jotka on asetettava sovellettaessa 25 prosentin suhteellista verokantaa, pinta-alaverotuksen valinneita verotettaisiin metsätalouden puhtaasta tulosta ansiotulona progressiivisen asteikon mukaisesti.

62 §. Yritystulon ja osingon ansiotulo-osuus. Pääomatulo-osuuden ylittävä osuus yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminnan tuloksesta ja maatalouden harjoittajan maatalouden tuloksesta, yhtymän osakkaan tulo-osuudesta sekä osingonsaajan saamasta osingosta

olisi ansiotuloa. Peitelty osinko olisi aina ansiotuloa.

63 §. Hankintatyön arvo. Kun verovelvollinen luovuttaa metsästään puutavaraa hankintakaupalla, puun myyntitulo on jaettava pääomatulo-osuuteen ja ansiotulo-osuuteen. Ehdottomasti oikean jakoperusteen määrittäminen ei ole mahdollista eikä jakoperusteen säättäminen lailla olisi riittävän joustavaa, jotta kaikki arvoon vaikuttavat tekijät voitaisiin ottaa huomioon. Jakoperusteisiin kohdistuvien turhien valitusten välttämiseksi verohallituksen tulisi antaa kaavamaiset ohjeet siitä, miten tehdyn työn osuus määritellään ja kuinka erilaiset hakkuumenetelmät sekä eri osissa maata vallitsevat erilaiset olosuhteet otetaan tässä arvioinnissa huomioon.

Hankintatyön arvo on voimassa olevan maatilatalouden tuloverolain 12 §:n mukaan arvioitava rahana siihen määrään, joka siitä työstä olisi palkatulle henkilölle suoritettava. Tätä jakoperustetta ehdotetaan sovellettavaksi edelleen kaikkiin hankintatyötä tehneisiin riippumatta siitä, kumpi verotusjärjestelmä on valittu. Pinta-alaperusteisessa järjestelmässä säännös toimisi kuten ennenkin: hankintatyötä tehneen henkilön työn arvo määriteltäisiin ilman koneiden ja kaluston osuutta, jolloin koneista ja kuljetuskalustosta voitaisiin tehdä poistoja. Puun myyntitulosta verotettavien kohdalla säännös toimisi siten, että ansiotulo-osuudeksi katsottaisiin hankintatyön tehneen henkilön työn arvo ja loppuosa puun myyntitulosta olisi pääomatuloa. Hankintatyöhön kohdistuvat menot voitaisiin vähentää pääomatulo-osuudesta.

Hankintatyön arvo on voimassa olevien säännösten mukaan veronalaista tuloa vain siltä osin kuin perheenjäsenten tai kuolinpesän taikka yhtymän osakkaiden valmistaman tai kuljettaman puutavaran määrä yhteensä ylittää 150 kuutiometriä tai metsätuhotapauksissa 500 kuutiometriä. Tällainen veronhuojennus on merkittävä, sillä koko maan tasolla se merkitsee noin 300 miljoonan markan vuotuista verovapaata tuloa. Metsätaloudesta saatujen todellisten tulojen verotukseen eivät tämäntapaaiset huojennukset periaatteessa sovellu, mutta kun hankintatyön verovapaudella on kuitenkin merkitystä puuhuollossa ja maaseudun ansiomahdollisuuksien turvaamisessa, ehdotetaan hankintatyön verovapaus säilytettäväksi. Sen maatilakohtainen määrä olisi kuitenkin enintään 125 kuutiometriä vuodessa.

Hankintatyön verovapauden saisi vain sen hankintatyön arvosta, joka olisi tehty maatilasta. Hankintatyön veronalaisten osuus jaettaisiin työn tehneiden henkilöiden ansiotuloksi. Maatilana pidettäisiin, kuten metsävähennystä myönnettäessäkin, maatilatalouden tuloverolain määrittelyn mukaista maatilaa.

Eräät työsuhteeseen liittyvät tai työtuloon rinnastettavat ansiotulot

64 §. Luontoisetu. Myös uuden tuloverolain mukaan luontoisetu olisi veronalaista tuloa ja se arvostettaisiin käypään arvoon verohallituksen tarkemmin määräämällä tavalla.

65 §. Henkilöstörahastosta saatu tulo. Henkilöstörahaston rahasto-osuus ja rahaston jakama ylijäämä on tulo- ja varallisuusverolaissa rinnastettu palkkatuloon. Molemmat olisivat myös eriytyessä tuloverojärjestelmässä ansiotuloa.

66 §. Työsuhteeseen perustuva osakeanti. Työsuhteen perusteella saatu etu merkitä osakkeita käypää alempaan hintaan on voimassa olevan säännöksen mukaan veronalaista, jos alennus on enemmän kuin 15 prosenttia osakkeen keskimääräisestä käyvästä arvosta. Edun veronalaisuutta ehdotetaan laajennettavaksi siten, että saatu alennus olisi veronalaista, jos alennus on määrältään yli 10 prosenttia osakkeen keskimääräisestä käyvästä arvosta. Jos antia ei ole suunnattu henkilöstön enemmistölle, osakkeen hinnasta saatu alennus olisi koko määrältään veronalaista ansiotuloa.

Etuoikeudesta merkitä työnantajayhtiön osakkeita vaihtovelkakirjan tai optio-oikeuden perusteella olisi myös veronalaista ansiotuloa siltä osin, kuin maksettu hinta alittaa osakkeen käyvän arvon lainaa liikkeeseen laskettaessa, jos arvo jo tällöin voidaan määrittää. Käytännössä edun arvo tiedetään julkisesti noteertujen osakkeiden osalta. Niissä tapauksissa, joissa edun arvoa ei lainaa liikkeeseen laskettaessa tiedetä, se määriteltäisiin osakkeen merkintähetken mukaan.

67 §. Työsuhdelaina. Kuten nykyisinkin, korkoetu työsuhteen perusteella saadusta lainasta olisi veronalaista ansiotuloa. Peruskorkoon sidottua edun arvon määrittämistä tarkistettaisiin siten, että korkoetu muodostuisi ehdotuksen mukaan veronalaiseksi siltä osin, kuin lainasta peritty vuotuinen korko olisi alempi kuin Suo-

men Pankin peruskorko lisättyä yhdellä prosenttiyksiköllä.

68 §. Työnantajan maksamat vakuutusmaksut. Veronalaiseksi ansiotuloksi katsottaisiin myös työnantajan maksamat säästöhenkivakuutuksen vakuutusmaksut ja sellaiset eläkevakuutusmaksut, jotka eivät ole eläkevakuutusmaksujen vähennyskelpoisuutta koskevien säännösten mukaan vakuutetulle vähennyskelpoisia ilman prosenttimääriäistä enimmäismäärää. Säännös edellyttää käytännössä sitä, että työnantajan olisi suunnitellensa yksilöllisen eläkevakuutuksen ottamista työntekijälleen selvitettävä tämän eläketurvan kokonaistaso, jota tiedettäisiin, katsotaanko maksut työntekijän tuloksi vai ei. Selvitys olisi samanlainen kuin minkä vakuutettu itse joutuu hankkimaan vaatiessaan vakuutusmaksuja vähennettäväksi omassa verotuksessaan ilman prosenttirajoitusta. Veronalaisia eivät kuitenkaan olisi sellaiset niin sanotun omistajayrittäjän ottaman eläkevakuutuksen maksut, joiden vähennyskelpoisuutta on elinkeinotulon verottamisesta annettussa laissa rajoitettu samoin edellytyksin kuin yksityisen elinkeinonharjoittajan ottaman eläkevakuutuksen maksuja.

69 §. Tavanomainen henkilökuntaetu. Osittain tai kokonaan verovapaitten tavanomaisten henkilökuntaetuuksien luettelo vastaa voimassa olevaa tulo- ja varallisuusverolain 49 §:ää.

70 §. Kansanedustajan kulukorvaus ja matkustusoikeus. Kansanedustajan kulukorvauksen verokohteluun ja kansanedustajan toimeen liittyvään maksuttomaan matkustamisoikeuteen ei ehdoteta muutoksia.

Matkakustannusten korvaukset

71 §. Verovapaat matkakustannusten korvaukset. Työmatkasta maksettavien verovapaiden matkakustannusten piiri pysyisi samana kuin voimassa olevassa laissa.

72 §. Työmatka. Työmatkan määritelmä, samoin kuin se, mitä työmatkana ei pidetä, säilyisivät ennallaan.

Muiden matkojen kuin korvattavien työmatkojen aiheuttamat verotuksessa vähennyskelpoiset kustannukset vähennettäisiin luonnollisina vähennyksinä asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten vähentämistä koskevia säännöksiä noudattaen.

73 §. Verovapaiden korvausten perusteet ja määrä. Verohallitus antaisi nykyiseen tapaan

vuosittain etukäteen päätöksensä verovapaista matkakustannusten korvauksista kuuluaan kulukorvausasiain neuvottelukuntaa. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina keskeiset työmarkkinajärjestöt.

Verovapaiden kustannuskorvausten määriin ei ehdoteta muutoksia.

Asiasta säädetään voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 50 §:ssä sekä lain siirtymäsäännöksiin kuuluvassa 162 §:ssä. Samaan tapaan ehdotetaan, että tässä tuloverolain pysyviin säännöksiin kuuluvassa pykälässä säädetäisiin sovellettavasta menettelystä ja siirtymäkauden jälkeen saavutettavasta säästyneiden elantokustannusten tasosta. Vuosina 1993—1996 sovellettavat säännökset säästyneiden elantokustannusten määristä sisällytettäisiin tämän lain siirtymäsäännöksiin.

Merityötulo ja siihen liittyvät matkustuskorvaukset

74 §. Merityötulo. Merityötulon määrittely säilyisi samanlaisena kuin voimassa olevassa laissa.

75 §. Merityötuloa saavan verovapaat korvaukset. Myös merityötuloon liittyvien kustannuskorvausten verokohtelu säilyisi ennallaan.

Ulkomailla työskentelystä saadut tulot

76 §. Eräät ulkomailla työskentelyyn liittyvät verovapaat korvaukset. Säännökset ulkomailla työskentelystä maksetun palkan verokohtelusta säilyisivät sisällöltään ennallaan.

77 §. Ulkomaantyötulo. Säännöksen sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

Eräät vahingonkorvaukset ja vakuutussuoritukset

78 §. Vahingonkorvauksen veronalaisuus. Kuten tähänkin saakka, vahingonkorvaus olisi veronalaista tuloa vain, jos se saadaan veronalaisen ansiotulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä.

79 §. Henkilövakuutuksen nojalla saadut vakuutussuoritukset. Pykälään sisältyisi yleissäännös henkilövakuutukseen perustuvan vakuutussuorituksen verottamisesta ansiotulona silloin, kun vakuutussuoritus maksetaan ve-

ronalaisen ansiotulon sijaan esimerkiksi päivärahana tai muuna sen kaltaisena korvauksena. Nykyiseen tapaan puolet työkyvyttömyyden johdosta maksetusta vakuutuskorvauksesta olisi veronalaista tuloa ja se katsottaisiin ansiotuloksi.

80 §. Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset. Säännös vastaa voimassa olevan lain 56 §:ää sekä 60 §:n 2 ja 3 kohtaa.

81 §. Kertamaksulliset eläkkeet. Kertamaksullisten eläkkeiden verotus säilyisi ennallaan eli veronalainen, ansiotuloksi katsottava osuus määräytyisi verovelvollisen iän mukaan alenevasta asteikosta. Näiden vakuutusten maksut eivät edelleenkään olisi tuloverolain mukaan vähennyskelpoisia.

Apurahat, palkinnot, voitot ja sivuperintö

82 §. Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

83 §. Taidekilpailupalkinto. Taidekilpailupalkintojen verokohtelua ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtiovarainministeriön opetusministeriön esityksestä tekemä verovapauspäätös tehtäisiin aina ennen kilpailuvuoden alkamista.

Tämä selkiyttäisi nykyistä nimeämismenettelyä ja vastaisi myös lain alkuperäistä tarkoitusta.

84 §. Koululaiskilpailupalkinto. Säännös pysyisi ennallaan.

85 §. Arpajaisvoitto. Kuten tähänkin saakka, arpajaisverolain mukaan verotettava voitto ei olisi tuloverotuksessa verotettavaa tuloa, ellei sitä voida pitää vastikkeena työstä tai palkkana.

86 §. Sivuperintö. Sivuperintö olisi nykyiseen tapaan kunnallisverotuksessa veronalaista siltä osin kuin sen määrä ylittää 15 000 markkaa vuodessa.

Osittain tai kokonaan verovapaat ansiotulot

87—92 §. Tasavallan presidentin palkkio, lakkoavustus, luonnontuotetulot ja äidinmaito, lapsen elatusapu, toistuvaisavustus ja verovapaat sosiaaliuudet. Säännökset ovat sisällöltään voimassa olevan lainsäädännön mukaiset eräin terminologiaa koskevin tarkistuksin.

Vielä sovellettavat säännökset ennen vuotta 1989 tehdyistä toistuvaisavustussitoumuksista,

huoltoapulain 5 §:ään perustuvista eläkkeistä ja ennen vuotta 1989 huoltoeläkkeenä maksettavaksi määräytyistä vahingonkorvauksista on mainittu lakiehdotuksen siirtymäsäännöksissä.

5 luku. Ansiotulosta tehtävät vähennykset

Luonnolliset vähennykset

93 §. Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset. Muiden luonnollisten vähennysten ohella myös yli 2 000 markan ja enintään 16 000 markan suuruiset asunnon ja työpaikan välisistä matkoista aiheutuvat kustannukset olisivat nykyisin edellytyksin vähennyskelpoisia.

94 §. Moottorisaha- ja metsurivähennys. Voimassa oleviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia lukuunottamatta säännöksen poistumista, jossa viitataan maatilatalouden tuloverolakiin. Viittaus on tarpeeton, koska vähennys koskee vain palkkatuloa.

95 §. Tulonhankkimisvähennys. Palkkatulosta tehtävän tulonhankkimisvähennyksen määrä ja myöntämisedellytykset pysyisivät ennallaan.

Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

96 §. Eläkevakuutusmaksuvähennys. Esityksessä ehdotetaan uuden tyyppistä rajoitusta vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksujen vähentämiseen. Voimassa olevan tulo- ja varallisuusverolain 98 §:n mukaan maksut ovat kokonaan vähennettävissä, jos ne eivät ylitä 12 prosenttia verovelvollisen verovuoden ansiotulon määrästä.

Uudistuksen jälkeen eläkevakuutukset jakautuisivat niiden maksujen vähennyskelpoisuuden ja työnantajan suorittamien maksujen tuloverokohtelun suhteen kolmeen ryhmään. Nykyiseen tapaan kokonaan vähennyskelpoisia olisivat pakollisen eläkevakuutuksen maksut, joihin kuuluisi myös vuodelta 1993 ensi kerran sovellettava työntekijän pakollinen työeläkemaksu, mutta ei kansaneläkevakuutusmaksu. Rajoituksetta vähennyskelpoisia olisivat myös lakisääteiseen eläkkeeseen liittyvät tai muutoin kollektiivisesti järjestetyn lisäeläketurvan maksut. Näitä lisäeläkkeitä ovat yrittäjien eläkeläkeihin perustuvat vapaaehtoiset perus- ja lisäeläkevakuutukset, lakisääteiseen eläketurvaan liittyvät niin sanotut rekisteröidyt lisäedut sa-

moin kuin eläkekassojen ja eläkesäätiöiden kollektiiviset lisäedut, jotka usein sisältävät mahdollisuuden varhennettuun vanhuuseläkkeeseen. Näiden etujen ehtoja ja tasoa valvoo sosiaali- ja terveysministeriö.

Toisena ryhmänä olisivat ne vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen maksut, jotka eivät johtaisi niin sanotun peruseläketurvan ylittävään kokonaiseläketurvaan yhdessä vakuutetun muun lakisääteisen ja vapaaehtoisen eläketurvan kanssa. Näissä tapauksissa maksut olisivat kokonaan vähennettävissä 50 000 markkaan asti vuodessa.

Säännöshdotuksen mukaan peruseläketurvaksi katsottava eläketurva määriteltäisiin eläkeiän ja eläkkeen tason perusteella. Vanhuuseläkkeen maksaminen ei saisi alkaa ennen kuin vakuutettu täyttää 58 vuotta. Tätä säännöstä ei luonnollisesti sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeeseen eikä perhe-eläkkeeseen. Lisäksi vakuutukseen perustuva eläke ei yhdessä muun eläketurvan kanssa saisi ylittää 66 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta tulosta. Varhennetuissa eläkkeissä osuutta pienennettäisiin 3,3 prosenttiyksiköllä jokaista vuotta kohden, jolla eläkeikä on alempi kuin 65 vuotta. Pienenemisprosentti on laskettu kaavamaisesti siitä määrästä, jolla eläkeiän varhentaminen pienentää eläkettä työntekijäin eläkelain mukaan. Ehdotettu 3,3 prosentin pienennys vastaa eläkkeen perusteena olevaan tuloon suhteutettuna eläkkeen 5 prosentin pienennystä. Säännös johtaisi siihen, että eläkeiän ollessa esimerkiksi 60 vuotta eläke saisi olla enintään 49,5 prosenttia eläkkeen perustana olevasta tulosta.

Maksua vähennettäessä ei tietenkään tiedettäisi verovelvollisen tosiasiallista eläketurvaa eläkkeen nostovaiheessa, joten eläketasoa kuvaavan prosenttiosuuden olisi määräydyttävä kaavamaisesti vähentämivuoden tilanteen mukaan eli eläketurva laskettaisiin samalla tavoin ja samojen tulojen perusteella kuin jos verovelvollinen olisi verovuonna tullut työkyvyttömäksi.

Niissä tapauksissa, joissa vakuutettu on tuloton tai hyvin pienituloinen, prosenttiosuutta ei voitaisi suoraan soveltaa. Tämän vuoksi tulee löytää jokin minimieläketaso, johon verovelvollisen kokonaiseläketurvaa verrataan. Täksi ehdotetaan työeläkelainsäädännössä käytettävää niin sanottua pienintä yhteensovituspalkkaa. Sitä käytettäisiin eräänlaisena kohtuullista minimieläkettä heijastelevana vertailulukuna. Yhteensovituspalkan suuruus on esi-

tystä annettaessa 6 941 markkaa ja se on sidottu indeksiin. Tämän perusteella laskettu täysi 66 prosentin eläke olisi siten 4 581 markkaa kuukaudessa. Jos verovelvollisen vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva eläke yhdessä muun eläketurvan kanssa johtaisi enintään tähän määrään, maksut voisi vähentää lievemmän säännön mukaan.

Myös yrittäjät saattavat joutua tilanteeseen, jossa kohtuullinen vakuutusturvan täydentäminen ei 66 prosentin rajan vuoksi olisi mahdollista. Tämä johtuu siitä, että yrittäjiä koskevasa eläkelainsäädännössä eläkkeen laskemisen perustaksi ei oteta viimeisten työvuosien tuloa kuten työntekijäin eläkelain mukaan, vaan eläke perustuu yrittäjän koko aikaisemman toiminnan tuloon. Tämä on usein varsin pieni, joten prosenttirajan ylitys olisi tavallista. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että prosenttirajan estämättä maksut olisivat 50 000 markkaan saakka vähennettävissä, jos yrittäjän kokonaiseläketurva ei ylittäisi pakollisen eläketurvan ja maatalousyrittäjäin eläkelain ja yrittäjäin eläkelain 11 §:n mukaisesti järjestetyn lisäeläketurvan tasoa. Tätä lisäeläketurvaa koskee sosiaali- ja terveysministeriön päätös, jonka mukaan eläketurvakeskus laskee täsmällisen lisäedun määrän. Järjestelmän tarkoituksena on antaa yrittäjille mahdollisuus täydentää eläketurvansa vastaavassa asemassa olevan palkansaajan eläketurvan tasolle.

Jos yksilöllisen vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ehdot johtaisivat edellä selostettua korkeampaan kokonaiseläketurvaan, vakuutuksen maksuista olisi vähennyskelpoista 60 prosenttia maksujen 50 000 markan määrään saakka eli verovelvollinen voisi vähentää maksuja vuodessa 30 000 markkaa. Työnantajan ottamina tällaiset maksut luettaisiin työntekijän tuloksi, mutta tällä olisi oikeus vastaavaan vähennykseen omassa verotuksessaan.

Teknisesti eläkevakuutusmaksun vähennyskelpoisuuden edellytykset selvittäisi vakuutusyhtiö, joka voisi verovelvollisen antamin valtuuksin hankkia tarvittavat yhteensovitustiedot eläketurvakeskuksesta. Eläketurvakeskukselta yleensä puuttuvat viimeisen työsuhteen tulotiedot. Vakuutusyhtiö, josta eläkevakuutus otetaan, voisi vakuutetun antamien tietojen pohjalta toimittaa nämä eläketurvakeskukselle laskelmia varten.

Vakuutusyhtiön antama selvitys verovelvollisen vakuutusturvasta liitettäisiin veroilmoitukseen yhdessä maksukuitin kanssa. Todistus

olisi vähennysoikeuden edellytys ja sen sisällöstä määrääminen kuuluisi verotuslaissa annettavien valtuuksien verohallitukselle. Todistuksen tulisi olla sanamuodoltaan niin selvä, että verovalmistelija voisi sen perusteella ilman omia laskutoimituksia nopeasti päätellä, mihin ryhmään vakuutus maksujen vähennyskelpoisuuden suhteen kuuluu. Todistus hankittaisiin ja liitettäisiin veroilmoitukseen siinä vaiheessa, kun vakuutus otetaan. Saman vakuutuksen perusteella ei siten tarvitsisi hankkia uutta selvitystä joka vuosi.

Vapaaehtoinen eläkevakuutus määriteltäisiin pienin täsmennyksin samalla tavoin kuin nykyisessä laissa.

97 §. Merityötulovähennys. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia. Merimiesverolautakunnan tehtävistä säädettäisiin kuitenkin nykyisestään poiketen asetuksella.

98 §. Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys. Vähennyksen myöntämisen edellytykset ja vähennyksen enimmäismäärä pysyisivät ennallaan. Kuten tähänkin saakka, verovelvollisen kaikki tiedossa olevat tulot ja varat otettaisiin vähennyksen myöntämistä harkittaessa huomioon.

Puhtaasta ansiotulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset

99 §. Valtionverotuksen lapsenhoitovähennys. Lapsenhoitovähennys pysyisi ennallaan sekä myöntämisperusteiltaan että määrältään.

100 §. Valtionverotuksen eläketulovähennys. Vähennyksen määrä ja myöntämisedellytykset pysyisivät ennallaan.

Puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

101—104 ja 106 §. Kunnallisverotuksen eläketulovähennys, kunnallisverotuksen lapsivähennys, kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys, kunnallisverotuksen invalidivähennys ja kunnallisverotuksen perusvähennys. Säännökset vastaavat voimassa olevaa lakia. Vähennykset ehdotetaan tehtäväksi puhtaasta ansiotulosta.

105 §. Kunnallisverotuksen opintorahavähennys. Uutena vähennyksenä otettaisiin käyttöön perusvähennyksen kaltainen opintorahavähennys. Yhdessä perusvähennyksen kanssa se turvaisi uuden opintotukijärjestelmän mukaisen,

12 kuukaudelta lasketun opintorahan verottoisuuden muiden tulojen puuttuessa. Tulojen noustessa vähennys pienenesi puolella täyden vähennyksen ylittävien tulojen määrästä.

6 luku. Ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

107 §. Osan vuotta Suomessa asuneen oikeus vähennyksiin. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

108 §. Kuolinpesälle myönnettävät vähennykset. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia.

109 §. Vähennysten jakaminen puolisoitten kesken. Säännös vastaa tulo- ja varallisuusverolain vastaavaa pykälää. Jos vähennysten saaja valitaan tulomäärän perusteella, huomioon otetaan vain puhtaat ansiotulot.

IV OSA. TULON JA MENON JAKSOTTAMINEN

110 §. Tulon jaksottamista koskeva yleissäännös. Tulon jaksottamista koskevat säännökset pysyisivät periaatteessa entisen kaltaisina.

111 §. Metsätalouden pääomatulosta myönnettävä menovaraus. Metsätalous poikkeaa lähes kaikista muista tulonhankintatoiminnoista siinä, etteivät tulot ainakaan pienillä maataloilta yleensä kerry vuosittain, vaan esimerkiksi 5—10 vuoden välein. Metsään kohdistuvia menoja on sen sijaan joka vuosi. Päätehakkuisiin liittyy lakisääteinen metsänuudistamisvelvoite. Metsän uudistamiseen liittyvät toimenpiteet on usein mahdollista suorittaa vasta 1—3 vuoden kuluessa päätehakkuusta.

Metsätaloudesta saatujen tulojen ja erityisesti metsän uudistamismenojen samanaikaisuuden parantamiseksi ehdotetaan, että luonnollinen henkilö, kuolinpesä ja näiden muodostama verotusyhtymä saisivat jättää lukematta verovuoden tuloksi osan maatilana pidettävältä kiinteistöltään saamastaan metsätalouden pääomatulosta. Jos metsä kuuluu elinkeinotoimintaan, tätä oikeutta ei kuitenkaan olisi. Menovarausten määrä olisi käytettävä tulon hankkimisesta aiheutuneiden menojen kattamiseen. Menovarausten enimmäismäärä olisi 15 prosenttia metsätalouden pääomatulon määrästä, josta on tehty metsävähennys. Tämä määrä

olisi tuloutettava neljän seuraavan verovuoden aikana. Ottaen huomioon Oulun ja Lapin läänin erityisolosuhteet aika olisi näissä lääneissä kuusi vuotta. Menovarauksen tekeminen merkitsisi sitä, että verovelvollinen voisi neljänä/kuutena vuotena tulouttaa tätä tuloa katkaakseen noina vuosina syntyviä menoja. Poistoina vähennettävistä menoista saataisiin katkaa vain vuotuista poistoa vastaava määrä. Neljännen/kuudennen vuoden päättyessä käytämättä olevan menovarauksen määrä olisi tuloutettava suoraan metsätalouden pääomatuloksi. Tätä määrää ei luettaisi metsävähennyksen eikä uuden menovarauksen laskentapohjaan. Jos verovelvollinen on saanut vakuutustai vahingonkorvausta metsätuhon johdosta, korvauksesta saataisiin jättää tuloksi lukematta samaksi ajaksi se määrä, joka tarvitaan tuhoutuneen metsän uudistamiseen.

112 §. Eläketulon jaksottaminen. Eläketulon jaksotus tapahtuisi samalla tavoin kuin tähänkin saakka. Verotusmenettelyn helpottamiseksi ehdotetaan kuitenkin, että koko kolmelta vuodelta laskettu vero maksuunpantaisiin eläkkeen saamisvuoden verona. Tällä ei olisi vaikutusta veron määrään.

113 §. Menon jaksottamista koskeva yleissäännös. Menon jaksottamista koskevaan yleissäännökseen ei ehdoteta muutoksia. Säännös koskisi sekä pääoma- että ansiotuloon kohdistuvia menoja.

114 §. Hankintamenon jaksottaminen. Hankintamenon jaksottamisperiaate pysyisi ennallaan.

115 §. Metsätalouden menojen jaksottaminen. Metsätalouden pääomatuloihin kohdistuvista menoista ehdotetaan aktivoimispakon koskevan vain metsäteiden rakentamis- ja perusparannusmenoja ja metsäojituksesta tai kunnostusojituksesta aiheutuneita menoja. Pitkävaikutteiset menot ehdotetaan poistettaviksi vuotuisina enintään 15 prosentin menojäännöspoitoina.

Hakkuu- ja kuljetustoiminnassa käytettävien koneiden, kaluston ja laitteiden, joita usein käytetään myös maataloudessa, poistot tehtäisiin maatilatalouden tuloverolain 8 §:n mukaisesti sekä rakennusten poistot maatilatalouden tuloverolain 9 §:n mukaisesti. Muiden hyödykkeiden poistoihin sovellettaisiin maatilatalouden tuloverolain 10 §:n säännöksiä. Enintään 1 000 markan meno tai menojäännös saataisiin poistaa kerralla.

116 §. Kirjanpitovelvollisen tulojen ja meno-

jen jaksottaminen. Kirjanpitovelvollisen tulon ja menon jaksottamiseen sovelletaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) säännöksiä nykyisen käytännön mukaan.

V OSA. TAPPIONTASAU

117 §. Tappio ja sen vähentäminen. Lain viidenteen osaan sisällytettäisiin tappiontasaus-ta koskevat säännökset. Verotuksessa vahvistetut tappiot vähennettäisiin entiseen tapaan seuraavien verovuosien tuloista siinä järjestyksessä, missä ne ovat syntyneet. Tappioiden vahvistamisesta samoin kuin valitusoikeudesta säädetäisiin verotuslaissa.

118 §. Ansiotulolajin ja pääomatulolajin tappio. Pykälässä säädettäisiin ansiotulolajin ja pääomatulolajin tappioiden vähentämisestä seuraavien vuosien tuloista. Ansiotulolajin tappio on käytännössä harvinaisen, mutta jos sellaista syntyy, sen saisi vähentää ansiotulolajin seuraavien 10 vuoden tulosta. Vähennys tehtäisiin erikseen valtionverotuksessa ja erikseen kunnallisverotuksessa, koska valtionverotuksen verovuoden ansiotulo ja kunnallisverotuksen verovuoden tulo ovat usein erisuuruiset.

Ansiotulolajin tappio laskettaisiin veronalaisten ansiotulojen ja näiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden niin sanottujen luonnollisten vähennysten perusteella. Tappiota vahvistettaessa ei otettaisi huomioon ansiotulosta vähennettyjä eläkevakuutusmaksuja, koska maksujen vähennysoikeutta ei enää ole rajoitettu ansiotulojen määrän perusteella. Elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappiota ei vähennetä ansiotulolajissa, mutta jos niistä syntyy positiivista ansiotuloa, tämä ansiotulo sisältyy ansiotulolajin verovuoden tuloon. Elinkeinotoiminnasta ja maataloudesta syntyvä ansiotulo-osuus voivat siten osaltaan vaikuttaa ansiotulolajin verovuoden tappiota pienentävästi.

Pääomatulolajin tappio on määritelty 60 §:ssä siksi tappioksi, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun tappion perusteella on tehty tappiovuonna alijäämähyvitys ansiotulosta menevästä verosta. Tämän ylimenevän osan tappiosta saisi vähentää seuraavan 10 vuoden pääomatuloista. Tappion perusteella ei saisi enää tappiovuotta myöhemminä vuosina tehdä alijäämähyvitystä.

119 §. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappio. Kaikkien verovelvollisten elinkeinotoi-

minnan ja maatalouden tulolähteiden tappiot vahvistettaisiin erikseen. Myös laskentasubjektina verotettavalle elinkeinoyhtymälle vahvistettaisiin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappiot. Verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappiolla tarkoitetaan yhtymän tappiiosuuden ja hänen yhtymän tuloon kohdistuvien korkomenojensa yhteismäärää.

Tappio vähennettäisiin elinkeinotoiminnan ja maatalouden myöhempien vuosien tuloksesta seuraavan 10 verovuoden aikana. Poikkeuksena olisi tappio, joka 59 §:n nojalla on vaadittu vähennettäväksi luonnollisen henkilön, kuolinpesän tai verotusyhtymän osakkaan tappiovuoden pääomatuloista.

120 §. Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteis-etuuden muun toiminnan tappio. Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteis-etuuden henkilökohtaisen tulolähteen tappio vahvistettaisiin erikseen. Tappio vähennettäisiin henkilökohtaisen tulolähteen tulosta seuraavan 10 vuoden aikana.

121 §. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden lopettaminen. Jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappiota ei voida vähentää elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloksesta toiminnan lopettamisen vuoksi, tappio siirtyisi vähennettäväksi verovelvollisen pääomatuloista seuraavina verovuosina. Tappioiden vähentämisaika ei kuitenkaan piteneisi. Ne voitaisiin vähentää pääomatuloista tappiovuotta seuraavien 10 verovuoden aikana. Myös verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappio yhtymästä voitaisiin vastaavalla tavalla vähentää pääomatuloista, jos yhtymän toiminta loppuu. Elinkeinoyhtymän tappiota ei sen sijaan saisi vähentää osakkaan verotuksessa. Henkilöyhtiön purkauksessa tappio voi tulla vähennytyksi yhtiöosuuden purkutappion muodossa.

122 ja 123 §. Omistajanvaihdosten ja sulautumisen vaikutus tappioiden vähentämiseen. Voimassa oleviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. Omistajanvaihdoksia koskeva säännös koskisi kuitenkin vain elinkeinoyhtymiä, koska verotusyhtymien tappio vähennettäisiin osakaiden verotuksessa.

VI OSA. VERO

1 luku. Valtionvero ja yhteisön tulovero

Yleisiä säännöksiä

124 §. Veron määräytyminen ja jakautumi-

nen veronsaajien kesken. Pykälässä säädettäisiin valtionveron ja yhteisön tuloveron määräytymisestä ja viimeksi mainitun jakautumisesta veronsaajien kesken. Progressiivisesta veroasteikosta säädettäisiin erillisessä laissa kuten nykyisinkin.

Luonnollinen henkilö ja kuolinpesä suorittaisivat ansiotulostaan tuloveroa valtiolle progressiivisen tuloveroasteikon mukaan samaan tapaan kuin tähänkin saakka. Pääomatulosta myös luonnollinen henkilö ja kuolinpesä suorittaisivat veroa tuloveroprosentin eli 25 prosentin verokannan mukaan. Muu verovelvollinen eli yhteisö ja yhteisetuus suorittaisi tulostaan veroa samansuuruisen 25 prosentin verokannan mukaisesti. Tämä vero jakautuisi eri veronsaajille siten, että valtion osuus olisi 12,96, kunnan 11,20 ja seurakunnan 0,84 prosenttiyksikköä. Jako vastaisi yhteisöiltä perittävän tuloveron nykyisiä jakosuhteita. Seurakunnalle tulevaan osuuteen olisi oikeus evankeliluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalla kuten nykyisinkin.

Osittain verovapaat yhteisöt, jotka tähän saakka ovat suorittaneet vain kunnalle veroa, suorittaisivat uudessa järjestelmässä veronsa alemman 12,04 prosentin verokannan mukaisesti, joka sisältäisi kunnan ja seurakunnan osuuden. Sama verokanta koskisi myös yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöistä saamia tuloja, jotka tähän asti ovat olleet vain kunnallisverotuksessa veronalaisia.

125 §. Veron pyöristäminen. Tulovero vahvistettaisiin täysin markoin, kuten nykyisinkin.

Verosta tehtävät vähennykset

126 §. Valtionverotuksen invalidivähennys. Valtionverotuksen invalidivähennys pysyisi sekä määrän että myöntämisperusteiden osalta ennallaan. Tähän saakka sovellettu siirtymäsäännös sisältyisi myös tuloverolain siirtymäsäännöksiin.

127 §. Valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys. Pykälä vastaisi nykyistä tulo- ja varallisuusverolain 146 §:n 3 momenttia.

Tulontasaus

128 §. Tulontasauksen edellytykset. Valtionveron maksuunpanon yhteydessä voitaisiin tehdä tulontasaus, jos verovelvollinen on saanut verovuonna kertatulona vähintään 15 000 markan suuruisen ansiotulon, joka on kertynyt

usealta vuodelta. Kertatulon tulisi lisäksi olla vähintään neljäsosa verovelvollisen verovuonna saaman puhtaan ansiotulon yhteismäärästä. Tulontasauksen tekeminen edellyttäisi verovelvollisen vaatimusta, joka olisi esitettävä ennen verotuksen päättymistä. Tulontasauksen edellytykset olisivat muuten vastaavanlaiset kuin nykyisin, mutta tulontasaukseen oikeuttavan kertatulon vähimmäismäärä olisi nykyistä suurempi.

Koska pääomatuloista määrättäisiin vero suhteellisen verokannan perusteella, olisi uudistuksen jälkeen tarvetta tulontasausmahdollisuuteen ainoastaan ansiotulojen verotuksessa. Siinä tapauksessa, että tulontasaukseen oikeuttava tulo sisältyisi elinkeinotoiminnan tulokseen tai maatalouden tuloon, olisi kertatulo jaettava ansiotuloon ja pääomatuloon 2 momentin mukaisesti ennen tulontasauksen toimittamista. Tällainen tilanne voisi syntyä esimerkiksi silloin, kun tulontasauksen perusteena olisi liikettä luovutettaessa saatu tulo. Tavallisesti tulontasauksen kohteena oleva tulo ei kuitenkaan olisi elinkeinotuloa, koska tulontasausäännös olisi toissijainen suhteessa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain jakotussäännöksiin kuten nykyisinkin.

129 §. Tulontasauksen toimittaminen. Tulontasaukseen oikeuttava kertatulo jaettaisiin osiin samalla tavalla kuin nykyisinkin. Kertatulosta menevän veron laskemistapaa muutettaisiin kuitenkin nykyisestä niin, että jokaisesta kertatulon osasta menisi veroa yhtä paljon. Kertatulon osasta menevän veron määrä saataisiin lisäämällä yksi kertatulon osista verovuoden muihin ansiotuloihin ja laskemalla näin saadusta tulosta menevän veron ja pelkästään muista ansiotuloista menevän veron erotus. Kertatulosta menevä vero saataisiin kertomalla kertatulon osasta menevän veron määrä kertatulon osien lukumäärällä. Esitetty säännös vähentäisi tulontasauksen edullisuutta nykyiseen sääntelyyn verrattuna niissä tapauksissa, joissa verovelvollisella on verovuonna runsaasti muita progressiivisen asteikon mukaan verotettavia tuloja.

Esimerkiksi tapauksessa, jossa verovelvollisen verotettava ansiotulo valtionverotuksessa on yhteensä 300 000 markkaa ja siihen sisältyy 100 000 markan suuruinen tulontasaukseen oikeuttava kertatulo, joka on kertynyt viideltä vuodelta, kertatulo jaettaisiin ensin viiteen 20 000 markan suuruiseen kertatulon osaan ja yksi näistä osista lisättäisiin muihin ansiotuloi-

hin eli 200 000 markkaan. Yhdestä kertatulon osasta menevä vero olisi 200 000 markasta ja 220 000 markasta menevien verojen määrän erotus. Kun tämä erotus kerrottaisiin viidellä, saataisiin kertatulosta menevä vero.

Kertatulosta menevän veron tulisi olla vähintään 15 prosenttia kertatulosta. Vastaava vaatimus sisältyy myös nykyiseen tulontasausäännökseen. Nykyisin 15 prosentin verokanta tulee sovellettavaksi melko usein, koska kertatulon osista vain yksi lisätään verovuoden muihin tuloihin ja muista kertatulon osista lasketaan vero progressiivisen asteikon perusteella erikseen. Tämä on merkinnyt sitä, että usealta vuodelta kertyneen tulon saaminen tulontasaukseen oikeuttavana kertatulona on usein ollut verotuksen kannalta huomattavasti edullisempää kuin vastaavan tulon saaminen vuosittain usean vuoden aikana niin, että sitä on verotettu kertymisvuosien tulona. Esityksen mukaisen muutoksen jälkeen 15 prosentin vähimmäisverokanta tulisi sovellettavaksi lähinnä niissä tapauksissa, joissa verovelvollisella ei olisi tulontasaukseen oikeuttavan kertatulon lisäksi muita verotettavia ansiotuloja samana verovuonna tai joissa näiden muiden ansiotulojen määrä olisi vähäinen.

2 luku. Kunnallisvero

130 §. Kunnallisveron laskentaperuste. Äyriperusteista kunnallisveroa suorittaisivat ansiotulostaan edelleenkin luonnolliset henkilöt ja kuolinpesät. Myös kirkollisvero mainitusta tulosta perittäisiin entisiin perustein. Kuten tähänkin saakka, äyriin hinta määrättäisiin kunnallislain säännösten mukaan.

3. luku. Alijäämähyvitys

131 §. Alijäämähyvityksen määrä. Ansiotulosta menevästä verosta vähennettävän hyvityksen määrä olisi tuloveroprosentin mukainen osuus eli 25 prosenttia pääomatulolajin alijäämästä. Laskelmassa otettaisiin huomioon vain samana verovuonna syntynyt pääomatulolajin alijäämä, joten ansiotulosta menevästä verosta ei voitaisi vähentää aikaisemmilta vuosilta syntynyttä pääomatulolajin alijäämää. Verovelvolliskohtainen hyvityksen enimmäismäärä olisi 8 000 markkaa. Tätä enimmäismäärää korotettaisiin lapsikorotuksella, joka myönnettäisiin puolisoista sille, jonka ansiotuloista menevän

tuloveron määrä on suurempi, elleivät puoliset ole vaatineet toisin. Puolisoiden verotuksessa hyvityksen enimmäismäärä olisi yhteinen siten, että puolison enimmäismäärästä käyttämättä jäävä osa siirrettäisiin toiselle puolisolalle.

132 §. Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen valtionverosta. Alijäämähyvitys vähennettäisiin ansiotulosta suoritettavasta tuloverosta niin, että ensisijaisesti hyvitys vähennettäisiin verovelvollisen valtionverosta. Ennen alijäämähyvityksen vähentämistä olisi verovelvollisen valtionverosta vähennetty invalidivähennys ja elatusvelvollisuusvähennys, joista invalidivähennys voitaisiin siirtää myös vähennettäväksi puolison verosta. Pelkästään valtionverosta vähennettävä määrä voisi kuitenkin olla enintään kolme neljänestä koko alijäämähyvityksen määrästä. Tämä säännös on tarpeen eri veronsaajien aseman tasaamiseksi.

133 §. Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen muista veroista. Siltä osin kuin alijäämähyvitystä ei olisi vähennettävä pelkästään valtionverosta 132 §:n mukaan valtionverosta tai siltä osin kuin verovelvollisen ansiotulosta suoritettava valtionvero ei riittäisi hyvityksen vähentämiseen, hyvitys vähennettäisiin verovelvollisen ansiotulosta menevästä valtionverosta, kunnallisverosta, vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Siten hyvitys voisi tulla vähennettäväksi valtionverosta paitsi 132 §:n, myös 133 §:n mukaan osana kaikkia veroja ja maksuja. Hyvitys jaettaisiin vähennettäväksi näistä eri veronsaajille menevistä veroista näiden verojen määrien suhteessa.

134 §. Alijäämähyvityksen siirtäminen puolisolalle. Siltä osin kuin verovelvollisen ansiotulosta suoritettavien verojen yhteismäärä ei riittäisi hyvityksen vähentämiseen, hyvitys siirrettäisiin vähennettäväksi puolison ansiotulosta suoritettavista veroista. Tällöinkin hyvitys vähennettäisiin ensisijaisesti valtionverosta ja valtionveron määrän ylittävä osa hyvityksestä vähennettäisiin muille veronsaajille menevistä veroista näiden verojen määrien suhteessa. Siinä tapauksessa, että verovelvollisen ja hänen puolisonsa ansiotulosta menevät verot eivät riittäisi alijäämähyvityksen vähentämiseen, sisältyisi vähentämättä jäävää osaa vastaava alijäämä siihen pääomatulolajin alijäämään, jonka perusteella vahvistettaisiin pääomatulolajin tappio. Tältä osin alijäämä voitaisiin vähentää seuraavien vuosien pääomatuloista.

4 luku. Erityiset säännökset

135 §. Verosopimukset. Pykälän 1, 2 ja 4 momentti vastaisivat nykyisiä säännöksiä tuloverotuksen osalta. Neljännen momentin kokonaistuloa koskeva sanonta korvattaisiin puhtaalla tulolla, koska kokonaistulon käsitteestä luovuttaisiin.

Verosopimuksen niin sanottua vapautusmenetelmää sovellettaessa Suomi luopuu määrätyn osin verotusoikeutensa käyttämisestä. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että tällaisen Suomessa suoritettavasta verosta vapautetun tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvat menot eivät vastaavasti olisi vähennyskelpoisia. Säännöstä sovellettaisiin myös niissä tapauksissa, joissa ulkomailta saatavaa tuloa verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tai maatilatalouden tuloverolain mukaan. Vähennyskielto koskisi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 2 kohdan säännöksestä riippumatta myös Suomessa verovapaan tulon ylittävää osaa menoista.

136 §. Verotuksen kattosääntö. Verovelvolliselta perittävän tuloveron ja varallisuusveron yhteistä enimmäismäärää koskeva säännös sisältyisi tuloverolakiin, vaikka kattosääntö voi käytännössä tulla sovellettavaksi ainoastaan niissä tapauksissa, joissa verovelvolliselle on maksuunpantu varallisuusveroa. Pääomatulojen verokannan laskiessa kattosääntö mahdollistaa varallisuusveron maksuunpanon aikaisempaa useammassa tapauksissa.

137 §. Asetuksenantovaltuus. Säännös sisältäisi tavanomaisen asetuksenantovaltuutuksen. Tarkoituksena on sisällyttää uuteen tuloveroasetukseen nykyiseen tulo- ja varallisuusveroasetukseen sisältyvät tuloverotusta koskevat säännökset.

VII OSA. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

138 §. Lain voimaantulo. Tarkoituksena on, että uusi tuloverolaki tulisi voimaan tammikuun 1 päivänä 1993. Se korvaisi vuoden 1988 tulo- ja varallisuusverolain tuloverotusta koskevat säännökset. Uuteen varallisuusverolakiin on puolestaan tarkoitus sisällyttää varallisuusverotusta koskevat säännökset. Tämän vuoksi tulo- ja varallisuusverolaki ehdotetaan kumottavaksi. Koska tuloverolakiin sisältyisivät myös tappiontasausta samoin kuin Oy Alko AB:n

kunnallisverotusta koskevat säännökset, näitä koskevat erityislait ehdotetaan myös kumottaviksi.

139 §. Korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaiset korot. Tarkoituksena on, että korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaisiin talletusten ja joukkovelkakirjalainojen korkoihin alettaisiin soveltaa pääomatulojen 25 prosentin verokantaa vasta vuodelta 1996 toimitettavasta verotuksesta alkaen. Vuonna 1993 näiden korkojen veroprosentti olisi 15 ja vuosina 1994 ja 1995 se olisi 20. Jotta verovelvolliset eivät voisi saada aiheutonta hyötyä vähentämällä pääomatuloihin kohdistuvia menoja alhaisemmalla verokannalla verotetuista tuloista, lähdeverotettuja korkoja ei pidettäisi uuden tuloverolain mukaisina pääomatuloina siltä osin kuin ne kertyvät ennen vuotta 1996. Vuoden 1995 jälkeinkin korkotulon lähdeverosta annettu laki voisi olla voimassa lähdeveromenettelyä sääntelevänä lakina, vaikka siinä tarkoitettut korkotulot olisivatkin tuloverolain mukaisia pääomatuloja. Mahdollisuudesta ilmoittaa lähdeverotettuja korot säädettäisiin myöhemmin erikseen verotuslaissa.

140 §. Metsäverotuksen siirtymäkausi. Koska veroa on pinta-alajärjestelmässä maksettu keskimääräisen metsänkasvun perusteella, on niillä metsänomistajilla, jotka eivät omistusaikanaan ole myyneet kasvua vastaavaa puumäärää, jo kertaalleen verotettua puustoa. Siirtymäsäännösten tulisi ottaa huomioon se, että samaa puustoa ei verotettaisi kahteen kertaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä ja näiden muodostamalla verotusyhtymällä sekä yhteisyydellä olisi oikeus valita vanhan ja uuden järjestelmän välillä. Muut verovelvolliset siirtyisivät uuteen järjestelmään lain tullessa voimaan.

Metsänomistajan tulisi ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä ilmoittaa, että hän haluaa säilyttää nykyisen maatilatalouden tuloverolain mukaisen pinta-alaperusteisen verotuksen 13 vuodeksi eteenpäin. Verotusjärjestelmän vaihtaminen siirtymäkauden aikana ei olisi mahdollista. Aviopuolisoiden, kuolinpesien ja verotusyhtymien verotus voitaisiin toimittaa metsätalouden puhtaana tulon mukaan ainoastaan siinä tapauksessa, että he tekevät tätä koskevan vaatimuksen yhteisesti.

Jos verovelvollinen ei itse tee valintaa metsäverojärjestelmäkseen, tai jos valinta on epäselvä, verovelvolliseen olisi sovellettava uusia säännöksiä.

Kun valinta tehdään vasta ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä eli vuonna 1994, on laissa oltava säännös siitä, kuka saa valita verojärjestelmän niissä tapauksissa, joissa metsän omistusoikeus on vuoden 1993 aikana siirtynyt. Hallinnollisista syistä ehdotetaan, että vaatimuksen pinta-alaperusteisen järjestelmän mukaan toimitettavasta verotuksesta saisi tehdä se, joka omistaa metsän 31 päivänä tammikuuta 1993. Jos uusi omistaja valitsee pinta-alaperusteisen verotuksen, myös alkuvuoden metsän omistaneen verovelvollisen tämän metsän verotukseen sovellettaisiin samaa järjestelmää vuonna 1993. Jos uusi omistaja ei esitä vaatimusta, molempia omistajia verotettaisiin kaupan kohteena olleesta metsästä uuden järjestelmän mukaan.

Koska valinnan tekee metsän omistaja, ei saman omistajan metsiin yleensä jouduttaisi soveltamaan eri verotusjärjestelmiä. Poikkeuksena tästä olisivat edellä selostetut vuonna 1993 tapahtuneet omistajanvaihdokset sekä yhteisomistustapaukset, joissa verovelvollisella on osuuksiensa lisäksi yksin omistettua metsää. Metsätulosta jo ennestään verotetun verovelvollisen hankkimaan lisäalueeseen olisi aina sovellettava sitä järjestelmää, jonka hän on aiemmin valinnut. Tämä periaate koskisi myös tapausta, jolloin lisäalue on saatu vastikkeettomasti. Tammikuun 1 päivän 1994 jälkeen vastikkeetta saatuun metsään sovellettaisiin edellisen omistajan valitsemaa verotusjärjestelmää, jos saajalla ei ennestään ole metsää. Lähiomaisien välisissä luovutuksissa kauppahinta määrätään usein niin alhaiseksi, että luovutus on osittain kauppa ja osittain lahja. Vastikkeellisena saantona pidettäisiin kauppaa, vaihtoa tai muuta luovutusta, jossa vastike ylittää kolme neljäsosaa käyvästä arvosta.

Metsävähennyksen saisi vain metsätalouden pääomatulosta, joka on saatu tämän lain voimaantulon jälkeen vastikkeellisella saannolla hankitusta metsästä.

Maatilatalouden tuloverolain 13 §:n mukaan metsätalouden puhtaasta tulosta on saanut erikseen vähentää metsätien rakentamisesta ja metsän ojituksesta aiheutuneet menot vuosittain menojäännöksestä tehtävinä 25 prosentin poistoina. Näitä säännöksiä on sovellettu ensimmäisen kerran vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa. Metsätalouden pääomatulosta verotettavat verovelvolliset saisivat vähentää vuonna 1991 tai sen jälkeen valmistuneista metsäteistä ja metsäojituksesta aiheutuneet

poistamatta olevat hankintamenot 115 §:n säännösten mukaan enintään 15 prosentin vuotuisina poistoina.

Metsätalouden pääomatulosta verotettavaksi tuleva verovelvollinen on saattanut pinta-ala-perusteisen metsäverotuksen voimassa ollessa käyttää metsätaloudessa koneita, kalustoa, rakennuksia ja muita hyödykkeitä, jotka eivät ole kuuluneet maatalouteen eivätkä elinkeinotoimintaan eikä niiden hankintamenoja näin ollen ole voitu vähentää. Näiden hankintamenoiksi katsottaisiin käypä arvo, ja poistot tehtäisiin maatilatalouden tuloverolain asianomaisten säännösten mukaan.

Puukaupoista saatava tulo maksetaan yleensä useampana eränä. Näin ollen on mahdollista, että ennen lain voimaantuloa tehdyistä puukaupoista eräännyy vielä tuloeria lain voimaantulon jälkeen. Kassaperiaatteen mukaan nämä olisi katsottava tuloksi, jos verovelvollinen on siirtynyt uuteen järjestelmään. Kun tätä ei voida pitää kohtuullisena, ehdotetaan, että viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 1993 saadut tuloerat eivät olisi veronalaista tuloa, jos puun myyntiä koskeva kauppakirja on tehty ennen lain voimaantuloa.

141 §. Ennen vuotta 1993 tehdyt luovutussovimukset. Uudet luovutusvoittoverotussäännökset koskisivat vain niitä luovutuksia, jotka on tehty vuonna 1993 tai sen jälkeen. Säännös olisi tarpeen, koska eräillä tuloverolain mukaan verotettavilla saattaa olla kalenterivuodesta poikkeava tilikausi, joka ulottuu vuoden 1992 puolelle. Verovuoden ollessa kalenterivuosi uusien luovutusvoittosäännösten soveltaminen vasta lain voimaantulon jälkeen tehtyihin luovutuksiin on muutoinkin selvää.

142 §. Matkakustannusten korvausten siirtymäkausi. Säännös vastaa tulo- ja varallisuusverolain 162 §:n 3 momenttia, joka lisättiin lakiin joulukuun 28 päivänä 1990 tehdyllä lainmuutoksella (1343/90). Säännöksen tarkoituksena on pehmentää matkakustannusten korvausten laskentaperusteiden muutoksen vaikutusta vuoteen 1996 asti.

143 §. Eräiden tulo- ja varallisuusverolain voimaantulo- ja siirtymäsäännösten soveltaminen. Koska voimassa oleva tulo- ja varallisuusverolaki on varsin uusi, eräät sen voimaantulo- ja siirtymäsäännökset on edelleenkin tarpeen säilyttää. Tämä koskee lähinnä tuloja, joiden verotusta kokonaisverouudistuksen yhteydessä laajennettiin, mutta samalla haluttiin pehmentää muutoksen vaikutuksia niissä tapauksissa,

joissa tulo saadaan ennen kokonaisverouudistusta voimassa olleen lainsäädännön tai ennen sitä tehtyjen sopimusten perusteella. Tällaiset siirtymäsäännökset koskevat eräitä ennen vuotta 1989 otettuihin vakuutuksiin ja ennenvuotta 1989 sattuneeseen vakuutustapahtumaan perustuvia korvauksia, ennen vuotta 1989 tehtyyn sopimukseen perustuvia rahasyytinkejä, avustuskassalain mukaisia etuuksia, reserviläispalkkaa ja perhe-eläkettä.

Tulojen jakaminen pääomatuloihin ja ansiotuloihin koskisi myös ennen vuotta 1993 otettuihin vakuutuksiin perustuvia vakuutussuorituksia, jos ne saadaan uudistuksen voimaantulon jälkeen. Siten niitä verotettaisiin uudistuksen jälkeen joko ansio- tai pääomatuloina niiden luonteen mukaisesti.

Vähintään viisi vuotta voimassa olleeseen vakuutukseen perustuvasta henkivakuutus-suorituksesta on tällä hetkellä veronalaista tuloa puolet. Tästä säännöksestä ehdotetaan luovuttavaksi, koska tällainen vakuutus-suoritus tulee uudistuksen jälkeen verotettavaksi pääomatulojen alhaisella verokannalla eikä progressiivisen asteikon mukaan kuten nykyisin.

Invalidivähennyksen voisi edelleen saada myös alemman kuin 30 prosentin haitta-asteen perusteella, jos siihen on ollut oikeus tulo- ja varallisuusverolain mukaan. Käytännössä tämä merkitykseltään vähäiseksi käynyt säännös koskee ainoastaan tapauksia, joissa haitta-aste on todettu ennen vuotta 1975.

144 §. Siirtymäkauden korkovähennys. Korkovähennyksen muuttuminen pääomatuloista tehtäväksi vähennykseksi ja sisällyttäminen pääomatulojen verokannan mukaiseen alijäämähvitykseen pienentää korkovähennyksestä tulevaa hyötyä erityisesti hyvätuloisilla, koska progressiota lieventävä elementti jää vähennyksestä pois. Toisaalta eniten velkaantuneilla muutos on vähäisempi, koska uuteen vähennykseen olisi oikeus entistä suurempien korkojen perusteella.

Korkovähennyksen luonteen muuttuminen ei saisi kohtuuttomasti vaikeuttaa niiden verovelvollisten asemaa, jotka ovat rakentaneet taloutensa nykyisen tyypisen korkovähennyksen säilymisen varaan. Tämän vuoksi muutosta ehdotetaan pehmennettäväksi verosta tehtävällä siirtymäkauden vähennyksellä, joka poistuisi asteittain. Ehdotettu vähennys on hallinnollisista syistä kaavamainen eli sen määrä voitaisiin laskea ATK:n avulla vuoden 1992 verotustietojen pohjalta ilman verovelvollisilta vaadit-

tavaa eri selvitystä. Vähennyksen myöntämisperusteita ei myöskään tarvitsisi tarkistaa uudelleen myöhemmin.

Esityksessä ehdotetaan, että niille, joilla on asunnon hankkimisesta johtuvaa velkaa tai valtion vakaamaa opintovelkaa vuoden 1992 lopussa myönnetään verosta tehtävä ylimääräinen korkovähennys vuosina 1993—1996.

Vähennyksen suuruus olisi ensimmäisenä vuonna 12,5 prosenttia vuoden 1992 lopun asuntovelan koroista niiden määrän 30 000 markkaan saakka ja puolisoilla 45 000 markkaan saakka. Siten vähennyksen täysi määrä olisi suurimmillaan eli vuonna 1993 perheittömällä 3 750 markkaa ja puolisoilla 5 625 markkaa. Vähennys pienenesi 2,5 prosentin portain viiden vuoden aikana.

Koska vähennyksen tarkoituksena on progressioedun menetyksen huomioon ottaminen, se on tarpeen sitoa verovelvollisen tulotasoon. Vähennystä alettaisiin myöntää 60 000 markan tuloista alkaen ja täytenä sen saisi, kun tulot ovat 160 000 markkaa. Tätä suuremmat tulot eivät siten enää lisäisi vähennyksen täyttämää. Koska kompensatiotarve uuteen järjestelmään siirryttäessä alkaa vähetä korkojen ylittäessä 45 000 markkaa, puolisoilla vähennyksen täyttämää pienennettäisiin neljänneksellä tämän ylittävistä määristä. Perheettömien vähennyksessä täyden määrän pienentäminen ei ole tarpeen.

Tulojen jäädessä alle 160 000 markan, vähennyksen täyttämää pienennettäisiin siten, että vähennys olisi yksi prosentti sen täydestä määrästä jokaista alkavaa tuhatta markkaa kohden, jolla tulo ylittää 60 000 markkaa. Esimerkiksi vuonna 1993 vähennyksen täysi määrä on perheettömällä 3 750 markkaa, joten prosentti siitä on 37,50 markkaa. Jos verovelvollisen tulo on 100 000 markkaa, hänen vähennyksensä selville saamiseksi mainittu määrä on kerrottava luvulla 40 eli 60 000 markkaa ylittävien täysien tuhansien markkojen lukumäärällä. Ylimääräiseksi korkovähennykseksi saadaan siten 1 500 markkaa.

Puolisoista vähennys myönnettäisiin enemmän vähennyskelpoisia korkoja ilmoittaneelle. Jos molemmat ovat ilmoittaneet saman määrän korkoja kuten on tavallista, vähennys myönnettäisiin sille, jonka ansiotulojen vero on suurempi, jolleivat puoliset ole vaatineet toisin. Vaatimus olisi esitettävä ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä.

Niillä, jotka ovat ottaneet asuntovelkansa

vuonna 1992 siten, että korkoja maksetaan vain osalta vuotta, pelkästään koron määrään sidottu vähennys antaisi riittämättömän kompensaaion. Samoin kävisi niille, joiden asuntolainan korkotaso on esimerkiksi asuntosäästöpalkkiojärjestelmään sisältyvän korkotuen vuoksi ollut tähän saakka alhainen, mutta tulee lähivuosina nousemaan markkinakoron tasolle. Tämän vuoksi ehdotetaan, että korkona pidettäisiin vähintään 8 prosenttia asuntovelan määrästä.

Siirtymäkauden korkovähennyksen maksimoimiseksi verovelvollisen olisi edullista maksaa korkoja etukäteen myös tulevilta vuosilta. Koska tämä ei vastaisi todellista tuen tarvetta, ehdotetaan, että etukäteen maksetut korot otettaisiin vähennystä laskettaessa huomioon vain verovuodelta.

Teknisesti ylimääräinen korkovähennys lisätäisiin alijäämähyvitykseen ja olisi osa siitä, mutta ei vaikuttaisi alijäämähyvityksen enimmäismääriin, jotka määräytyisivät eri säännösten perusteella.

145 §. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys vastaisi nykyiseen tulo- ja varallisuusverolakiin väliaikaisesti lisättyä 167 b §:ää. Vähennys on osa tulopoliittista kokonaisratkaisua ja on tarkoitettu olemaan voimassa vuosina 1992 ja 1993.

146 §. Siirtymäkauden asuntovähennys. Valtionverosta tehtävään asuntovähennykseen on oikeus niillä, jotka ovat valinneet vähennyksen viimeistään vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa. Siten asuntovähennykseen, tosin pienenevänä on oikeus vielä vuodelta 2 000 toimitettavaan verotukseen saakka. Jotta asuntovähennykseen oikeutetut saisivat jatkossakin hyväkseen vähintään asuntovähennyksen suuruisen edun, heidän kultakin verovuodelta lasketun asuntovähennyksensä nelinkertaista määrää verrattaisiin kunakin verovuotena heidän korkojensa määrään. Alijäämää laskettaessa näistä otettaisiin huomioon suurempi. Vertailuperusteeksi on otettu alijäämään oikeuttavat korot eikä itse alijäämähyvitys sen vuoksi, että muussa tapauksessa sellainen asuntovähennykseen oikeutettu, jolla on suuret pääomatulot, voisi kuitata korkonsa suoraan niihin ja saada lisäksi hyväkseen asuntovähennystä vastaavan hyvityksen.

Siirtymäkauden asuntovähennys otettaisiin huomioon sen suuruisena, johon verovelvollisella olisi asuntovähennyksen voimassa ollessa

ollut oikeus. Tämä koskisi sekä asuntovähennyksen täyttämää määrää että lapsikorotusta. Rahanarvon muutosten huomioon ottamiseksi näitä määriä voidaan tulevana vuosien tarkistaa tarpeen mukaan.

147 §. Ansiotoiminnan korkojen siirtymäkausi. Tulo- ja varallisuusverolain mukaan verotettu on ollut oikeutettu enimmäismäärältään rajoittamattomaan korkovähennykseen niin sanotun muun ansiotoiminnan korkojen perusteella. Säännöstä on sovellettu, jos korot ovat liittyneet riittävän laajaan ja ansiotoiminnan luonteiseen tulonhankkimistoimintaan. Sen rajat ovat vuosien mittaan muotoutuneet oikeuskäytännössä. Siten ansiotoiminnaksi on katsottu esimerkiksi vähintään kahden vuokra-asunnon vuokraustoiminta tai verovelvollisen tulonhankintaan liittyvän yhtiöosuuden hankinta.

Uudessa järjestelmässä ansiotoiminnan korot ovat samassa asemassa kuin muut korot, eli niitä koskee myös alijäämähyvityksen sama enimmäismäärä kuin muita korkoja. Jos ansiotoiminnan korot ovat pääomatuloja suuremmat, uudessa järjestelmässä näiden korkojen vähennysoikeus olisi rajoitetumpi kuin nykyisin. Tämä ei olisi kohtuullista niille verovelvollisille, jotka ovat ottaneet ansiotoiminnan velkaa ennen uudistuksen voimaantuloa. Tämän vuoksi ansiotoiminnan korkojen perusteella alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotettaisiin vuosina 1993—1997 asteittain alenevalla määrällä. Enimmäismäärän korotus laskettaisiin prosenttiosuutena kunkin verovuoden puhaiden pääomatulojen ja vuoden 1992 ansiotoiminnan velan korkojen erotuksesta. Jos pääomatuloja ei ole, korot katsottaisiin suoraan alijäämäksi. Seuraava esimerkki valaisee vähennyksen laskemistapaa:

Verovelvollisen ansiotoiminnan korot vuonna 1992	100 000 mk
Pääomatulot vuonna 1993	0 mk
Alijäämähyvityksen enimmäismäärä	8 000 mk
Alijäämähyvityksen enimmäismäärän korotus vuonna 1993 20 % x 100 000 markkaa	20 000 mk
Alijäämähyvityksen yhteinen enimmäismäärä	28 000 mk

Alijäämähyvityksen enimmäismäärään oikeuttavien korkojen määrä on esimerkkitapauksessa 112 000 markkaa.

Mahdollisuutta korottaa alijäämähyvityksen

enimmäismäärää maksamalla korkoja etukäteen ehdotetaan rajoitettavaksi samalla tavoin kuin siirtymäkauden korkovähennyksessä. Siten huomioon otettaisiin vain verovuoteen kohdistuvat korot. Alijäämähyvityksen enimmäismäärää ei olisi myöskään syytä korottaa niissä tapauksissa, joissa verovelvollisella on verovuoden aikana ollut runsaasti ansiotoiminnan korkoja, mutta velat ovat verovuoden päättyessä korkojen edellyttämää määrää pienemmät tai niitä ei ole lainkaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että korkoina pidettäisiin enintään 15:ta prosenttia verovuoden lopun ansiotoiminnan velasta.

Jos alijäämähyvityksen enimmäismäärää on korotettu puolison käyttämättä jääneellä hyvitysosuudella, korotus ansiotoiminnan korkojen perusteella tehtäisiin tällä tavoin jo korotettuun enimmäismäärään.

148 §. Siirtymäkauden yhtiömiestävähennys. Siirtyminen henkilöyhtiöiden verotuksessa tulon verottamiseen osakkailla kiristäisi verotusta niissä tapauksissa, joissa henkilöyhtiön tulosta puolet on jaettu verotettavaksi yhtiöllä ja puolet osakkailla eikä osakkailla olisi uudistuksen jälkeen pääomatulo-osuutta yhtiöstä. Muutoksen pehmentämiseksi ehdotetaan kuuden vuoden siirtymäkautta. Sen aikana myönnettäisiin erityinen yhtiömiestävähennys vuonna 1992 puolettamisratkaisun piirissä olleiden avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden niille yhtiömiehille, jotka jatkavat osakkuuttaan mainitunlaisessa yhtiössä.

Yhtiömiestävähennys myönnettäisiin vain ansiotulosta ja sen täysi määrä laskettaisiin yhtiömiehen saamien pääomatulo-osuuksien ja ansiotulo-osuuksien yhteismäärän perusteella. Koska vähennys olisi yhtiömieskohtainen eikä yhtiökohtainen, tulo-osuudet voisivat olla peräisin useasta eri yhtiöstä. Huomioon otettaisiin kuitenkin vain niin sanotut puolitetut yhtiöt.

Yhtiömiestävähennyksen täysi määrä olisi vuosilta 1993 ja 1994 toimitettavissa verotuksissa 15 prosenttia mainituista tulo-osuuksista niiden yhteismäärän 200 000 markkaan saakka. Vuodesta 1995 alkaen vähennys pienenesi kolmen prosentin portain siten, että viimeinen vähennyvuosi olisi 1998.

Koska yhtiömiestävähennyksen tarkoituksena on tukea erityisesti pääomarakenteeltaan heikkoja yrityksiä, vähennyksen määrä pienenesi puolella yhtiömiehen saamien pääomatulo-osuuksien yhteismäärästä. Yhtiömiestävähennyk-

sen poistumiskynnys saavutetaan siten aina, kun pääomatulojen osuus henkilöyhtiöiden tulo-osuuksista nousee kaksi kertaa niin suureksi kuin yhtiömiesvähennyksenä myönnettävä prosenttiosuus. Vuosina 1993 ja 1994 tämä osuus on 30 prosenttia ja alenee yhtiömiesvähennyksen myötä kuuteen prosenttiin vuonna 1998. Suurimmillaan yhtiömiesvähennys on 30 000 markkaa eli 15 prosenttia 200 000 markasta. Sitä ei myönnettäisi, jos yhtiömiehen pääomatulo-osuuksien yhteismäärä on vähintään 60 000 markkaa.

Yhtiömiesvähennystä myönnettäessä ei tehtäisi eroa vastuunalaisten ja äänettömien yhtiömiesten välillä.

149 §. Yritystulon pääomatulo-osuuden laskenta verovuonna 1993. Yritysvaarallisuuden uudet arvostamisperiaatteet ehdotetaan otettavaksi käyttöön varallisuusverotuksessa verovuonna 1993. Jotta pääomatulo-osuus laskettaisiin uusien arvostamisperiaatteiden mukaan myös tuloverotuksessa ehdotetaan, että verovuonna 1993 laskenta perustuisi verovuoden päättyessä elinkeinotoimintaan tai maatalouteen kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

150 §. Verovuotta 1993 edeltäneiden verovuosien tappioiden vähentäminen. Verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vahvistettujen tappioiden vähentämisessä verovuoden 1993 ja sitä seuraavien verovuosien tulosta tarvitaan erityissäätelyä muun muassa muuttuvan tulolähdejaottelun vuoksi. Uudistuksessa ehdotetaan tappioiden vähentämisaikaa pidennettäväksi kymmeneksi verovuodeksi. Ennen vuotta 1993 vahvistettuja tappioiden vanhentumisaika ei kuitenkaan pitenisä.

151 §. Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta. Eriytetyssä tuloverojärjestelmässä luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulolajien tappiot vahvistetaan erikseen valtionverotuksessa. Ansiotulon tappio vähennetään seuraavien verovuosien ansiotulosta ja pääomatulon tappio seuraavien verovuosien pääomatuloista. Verovuotta 1993 edeltäneiden verovuosien tappiot vähennettäisiin ensisijaisesti ansiotulosta. Siltä osin kuin tappioita ei kuitenkaan voida vähentää ansiotulosta, ne vähennettäisiin pääomatulosta. Tämä tappioiden vähentämismenettely koskisi myös elinkeinotoiminnasta johtuneita vanhoja tappioita, jotka nykyisin sisältyvät verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistettuun tappioon. Näin ollen vanhoja elinkeinotoiminnasta johtuneita tappioita ei vähen-

nettäisi elinkeinotoiminnan harjoittajan elinkeinotoiminnan tuloksesta ennen sen jakamista ansio- ja pääomatuloksi.

Maatilatalouden tulolähteen tappio on verovuodesta 1989 voimassa olleiden maatilatalouden tappion vähentämistä valtionverotuksessa koskevien rajoitusten johdosta vahvistettu erikseen, ja maatilatalouden tappio on vähennetty saman tulolähteen tulosta myös valtionverotuksessa. Vanhojen maatilatalouden tappioiden vähentäminen rajoituksetta verovelvollisen kaidista ansiotuloista verovuodesta 1993 alkaen ei vastaisi nykyisten rajoitusten tavoitteita. Tämän vuoksi ehdotetaan että valtionverotuksessa vahvistettua maatilatalouden tappiota vähennettäisiin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa maatalouden jaettavan yritystulon ja metsätalouden pääomatulon tai maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kunnallisverotuksessa vahvistetut tappiot vähennettäisiin kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. Muun kiinteistötulolähteen kuin maatalan tappioita ei kuitenkaan enää vähennettäisi kunnallisverotuksessa, koska kiinteistöstä saatu pääomatulo olisi veronalaista vain valtionverotuksessa. Liiketulolähteen, ammattitulolähteen ja maatilatalouden tappion vähentämistä rajoitettaisiin, jotta näiden tappioiden vähentäminen ei kunnallisverotuksessa perusteettomasti laajenisi siirryttäessä eriyettyyn tuloverojärjestelmään. Liiketulolähteen ja ammattitulolähteen tappiota vähennettäisiin enintään määrä, joka vastaa kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän elinkeinotulon määrää. Maatilatalouden tappiota vähennettäisiin enintään kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän maatalouden tulon ja maatilatalouden 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

152 §. Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta. Tulolähdejaon muuttuminen edellyttää vanhojen tappioiden vähentämistä koskevaa erityissäätelyä yhteisöjen, yhtymien ja yhteisetuuskien verotuksessa. Vanhat tappiot on jaettava elinkeinotoiminnan, maatalouden ja henkilökohtaisen tulolähteen tulosta vähennettäväksi sekä valtion- että kunnallisverotuksessa. Näille uusille tulolähteille kohdistettaisiin puolet valtion- ja kunnallisverotuksessa kulta-

kin verovuodelta vahvistettujen vanhojen tappioiden yhteismäärästä. Lähtökohtana olisi tappioiden jakaantuminen kunnallisverotuksessa nykyisen tulolähdejaottelun mukaan.

Tappiot jaetaan 1 momentissa säädetyllä tavalla riippumatta siitä, onko verovelvollisella vuonna 1993 vanhoja tulolähteitä vastaavia uusia tulolähteitä. Jos osakeyhtiö esimerkiksi ei enää harjoita elinkeinotoimintaa, vanhat liike-toiminnan tappiot jäävät vähentämättä. 2 momenttiin sisältyy kuitenkin maatilatalouden tappioiden vähentämistä koskeva täydentävä säännös, koska maatilatalouden tappio on voinut johtua myös metsätaloudesta.

153 §. Verotusyhtymän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta. Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotuksen muuttuessa yhtymälle ei enää vahvistettaisi tappiota vaan yhtymän tappio jaetaan verovuodesta 1993 alkaen osakkaille. Verotusyhtymän vanhojen tappioiden jakaminen osakkaille olisi kuitenkin käytännössä hankalaa. Verotusyhtymän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennettäisiin yhtymän puhtaasta tulosta ennen sen jakamista osakkaille. Vanhat tappiot jaettaisiin verotusyhtymän tulolähteiden kesken samojen periaatteiden mukaan, joita noudatettaisiin yhteisöjen, elinkeinoyhtymien ja yhteisetuoksien verotuksessa.

154 §. Vain valtionverotusta tai vain kunnallisverotusta koskevien säännösten soveltaminen. Eräät veronhuojennuslait, kuten kehitysalueiden veronhuojennuksista annettu laki (290/82) ja investointirahastoista annettu laki (309/64) sisältävät säännöksiä, joiden mukaan tietty vähennys tehdään vain valtionverotuksessa tai tietty tuloerä on vain valtionverotuksessa verovapaa. Vain kunnallisverotusta koskeva on muun muassa kiinteistön harkintaverotus, jota voidaan verotuslain harkintaverotusta koskevien säännösten kumoamisesta annetun lain (655/92) 3 §:n nojalla soveltaa vielä verovuosina 1993 ja 1994. Kohtuullista määrää harkittaessa otetaan tällöin huomioon kuitenkin vain kalenterivuotta 1993 edeltänyt osuus verovuodesta.

Pääomaverouudistuksen jälkeen edellä kuvattun kaltaisia eroja valtion- ja kunnallisverotuksen välillä ei ole, sillä nykyisen kaltaisesta erillisestä valtioverotuksesta ja kunnallisverotuksesta luovuttaisiin muiden kuin ansiotulojen verotuksessa. Eri säännökset tarvitaan kuitenkin niitä tilanteita varten, joissa yhteisön, yhteisetuuden, elinkeinoyhtymän tai luonnollisen henkilön elinkeinotoiminnan verotuksessa

esiintyy aikaisemmilta vuosilta peräisin olevia vain valtionverotusta tai vain kunnallisverotusta koskevia säännöksiä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että näissä tapauksissa vain valtion- tai vain kunnallisverotuksessa tehtäviksi säädettyjen vähennysten ja tuloon lisättävien erien määrät puolitettaisiin.

Yhteisöillä ja yhteisetuuksilla mainittujen vähennysten ja lisäysten verovaikutus pysyisi ennallaan. Avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön ja yksityisen elinkeinonharjoittajan elinkeinotulon verotuksessa vaikutus riippuisi siitä, miltä osin tuloa verotettaisiin ansiotulona ja miltä osin pääomatulona. Lain selkeyden ja hallinnollisen yksinkertaisuuden kannalta puolittamissäännön ulottaminen myös näihin on perusteltua varsinkin, kun säännös tulee käytännössä sovellettavaksi varsin harvoin ja koskee merkitykseltään yleensä vähäisiä tulo- tai vähennyseriä.

155 §. Muualla laissa olevien viittaussäännösten soveltaminen. Muualla lainsäädännössä olevien, tuloverolailla kumottuja lakeja koskevien viittausten katsottaisiin tarkoittavan joko tuloverolakia tai varallisuusverolakia.

1.2. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

1 §. Tulolähdejaon muuttumisen johdosta pykälän kiinteistötuloa koskevat säännökset muutettaisiin vastaamaan tuloverolaissa käytettyjä ilmaisuja.

6 §. Pykälän 2 momentin mukaisesta kunnanhallituksen kuulemisesta luovuttaisiin yhteisöjen kunnallisverotuksen muuttuessa. Nykyinen lausuntomenettely on perustunut yhteisön kotikunnan tai kiinteistön tai liiketoimipaikan sijaintikunnan asemaan veronsaajana.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Luonnos tuloveroasetukseksi on tämän esityksen liitteenä 2.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä

tammikuuta 1993. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.

4. Sääätämisyjärjestys

Uudistuksen lähtökohtana on ollut eri veronsaajien aseman turvaaminen. Erityistä huomiota on kiinnitetty kuntien ja seurakuntien asemaan, joka ei verouudistuksen vuoksi heikkenisi. Kuntien ja seurakuntien verotulot pidettäisiin sekä henkilöverotuksessa että yhteisöverotuksessa nykyisellä tasolla. Uudistusta valmisteltaessa on kuitenkin noussut esille kysymys siitä, rajoittavatko lakiehdotukseen sisältyvät veronsaajien asemaa koskevat muutoseh-

dotukset kuntien verotusoikeutta ja itsehallintoa siten, että Hallitusmuodon 51 § huomioon ottaen esitys olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaisessa perustuslain säätämisyjärjestyksessä. Tämä ei kuitenkaan olisi tarpeellista, sillä kuntien verotusoikeutta ansiotuloihin ja niiden oikeutta yhteisöveron tuottoon koskevissa säännöksissä kaikkien tulojen, myös pääomatulojen merkitys eri veronsaajien verokertymään on otettu huomioon. Tämän vuoksi lakiehdotus olisi hallituksen käsityksen mukaan käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Tuloverolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA.

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku.

Lain soveltamisala

1 §

Tulovero ja veronsaajat

Ansiotulosta suoritetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle.

Pääomatulosta suoritetaan veroa valtiolle. Kuntien oikeus pääomatulojen verotuksen tuottoon otetaan huomioon jaettaessa verotuloja siten kuin jäljempänä tässä laissa ja veronkantolaissa (611/78) säädetään.

Yhteisön ja yhteisetuuden tulosta suoritetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle.

2 §

Tuloverotusta koskevat muut säädökset

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksen laskemisesta, korkotulon lähdeverosta, verotusmenettelystä, ennakoperinnästä ja veronkannosta säädetään erikseen.

Rajoitetusti verovelvollisen saaman tulon ve-

rottamiseen ja yhtiöveron hyvitykseen sovelletaan tämän lain lisäksi niitä koskevia erityisiä säännöksiä.

2 luku.

Yleiset määritelmät

3 §

Yhteisö

Yhteisöllä tarkoitetaan tässä laissa:

- 1) valtiota ja sen laitosta;
- 2) kuntaa ja kuntainliittoa;
- 3) seurakuntaa ja muuta uskonnollista yhdyskuntaa;
- 4) osakeyhtiötä, osuuskuntaa, säästöpankia, sijoitusrahastoa, keskinäistä vakuutusyhtiötä, lainajyvästöä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä, säätiötä ja laitosta;
- 5) sellaista ulkomaista yhteenliittymää, jota, jos se olisi kotimainen, olisi pidettävä yhtymänä tai yhteisetuutena;
- 6) ulkomaista kuolinpesää;
- 7) edellä 1—6 kohdassa tarkoitettuihin yhteisöihin verrattavaa muuta oikeushenkilöä tai erityiseen tarkoitukseen varattua varallisuuskonaisuutta.

4 §

Yhtymä

Yhtymällä tarkoitetaan tässä laissa:

1) avointa yhtiötä, kommandiittiyhtiötä ja sellaista kahden tai useamman henkilön elinkeinotoiminnan harjoittamista varten perustamaa muuta kuin yhteisönä pidettävää yhteenliittymää, joka on tarkoitettu toimimaan osakkaiden yhteiseen lukuun (*elinkeinoyhtymä*);

2) laivanisännistöyhtiötä sekä sellaista kahden tai useamman henkilön muodostamaa yhteenliittymää, jonka tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta (*verotusyhtymä*).

Yhtymänä ei pidetä sellaista kahden tai useamman elinkeinotoimintaa harjoittavan verovelvollisen muodostamaa yhteenliittymää, jonka tarkoituksena on ennalta sovitun rakennustyön tai muun siihen rinnastettavan työn suorittaminen.

5 §

Yhteisetuus

Yhteisetuutena pidetään yhteismetsää, tietokuntaa, kalastuskuntaa ja jakokuntaa sekä muuta niihin verrattavaa yhteenliittymää.

6 §

Kiinteistö

Tämän lain kiinteistöä koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen toisen maalla olevaan rakennukseen, rakennelmaan tai muuhun laitokseen, joka hallintaoikeuksineen maahan voidaan maanomistajaa kuulematta luovuttaa kolmannelle henkilölle.

7 §

Puolisot

Tässä laissa tarkoitetaan puolisoilla sellaisia henkilöitä, jotka ennen verovuoden päättymistä ovat solmineet avioliiton.

Aviopuolisoihin, jotka ovat yhteiselämänsä lopettaakseen joko asuneet koko verovuoden erillään tai muuttaneet verovuoden aikana pysyvästi erilleen, taikka aviopuolisoihin, jotka molemmat eivät ole yleisesti verovelvollisia, ei kuitenkaan sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä.

Tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä sovelletaan myös avioliitonomaisissa olosuhteissa verovuonna yhteisessä taloudessa avio-

liittoa solmimatta jatkuvasti eläneisiin henkilöihin, jotka ovat aikaisemmin olleet keskenään avioliitossa tai joilla on tai on ollut yhteinen lapsi.

8 §

Alaikäinen lapsi ja kasvattilapsi

Alaikäisellä lapsella tarkoitetaan tässä laissa lasta, joka ennen verovuoden alkua ei ole täyttänyt 17 vuotta.

Tämän lain lasta koskevia säännöksiä sovelletaan myös verovelvollisen puolison lapseen ja verovelvollisen tai hänen puolisonsa ottolapseen ja kasvattilapseen.

Kasvattilapsella tarkoitetaan tässä laissa lasta, jota kasvatetaan muutoin kuin vastikkeesta muun henkilön kuin vanhempiensa, ottovanhempiensa tai jommankumman vanhempansa puolison luona ja jonka elättämisen perusteella kenelläkään muulla ei ole oikeutta tässä laissa säädettyihin lapsesta annettaviin vähennyksiin. Jos lapsi on verovuonna ollut kahden tai useamman henkilön kasvattilapsena, saa vähennykset se kasvattivanhemmista, jonka antama elatuksen aika verovuonna on pisin.

Jos lapsen vanhemmat verovuoden päätyessä ovat avioliitossa, katsotaan molempien vanhempien verovuonna elättäneen lasta. Jos lapsen vanhemmat verovuoden päätyessä eivät ole avioliitossa tai ovat yhteiselämänsä lopettaakseen asuneet pysyvästi toisistaan erillään, katsotaan sen vanhemmista, jonka huollettavaksi lapsi on määrätty, verovuonna elättäneen lasta. Jos lapsen huolto on määrätty molemmille vanhemmille tai lapsi muutoin on myös toisen vanhemman huollossa, katsotaan sen vanhemmista, jonka välittömässä huollossa lapsi on suurimman osan verovuodesta ollut, elättäneen lasta.

II OSA.

VEROVELVOLLISUUS

1 luku.

Verovelvollisuuden alueellinen ulottuvuus

9 §

Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus

Velvollinen suorittamaan veroa tulon perusteella on

1) verovuonna Suomessa asunut henkilö, kotimainen yhteisö, yhteisetuus ja kuolinpesä täältä ja muualta saamastaan tulosta (*yleinen verovelvollisuus*);

2) henkilö, joka verovuonna ei ole asunut Suomessa, sekä ulkomainen yhteisö täältä saamastaan tulosta (*rajoitettu verovelvollisuus*).

Rajoitetusti verovelvollinen ei ole verovelvollinen täältä saamastaan korkotulosta, joka on maksettu ulkomaankaupassa syntyneelle tilisaamiselle, pankkiin tai muuhun rahalaitokseen talletetuille varoille, obligaatiolle, debentuurille, muulle joukkovelkakirjalainalle taikka sellaiselle ulkomailta Suomeen otetulle lainalle, jota ei ole katsottava lainansaajan omaan pääomaan rinnastettavaksi pääomansijoitukseksi.

Ulkomainen luottolaitos, jolla on Suomessa sivukonttori, on 2 momentin estämättä velvollinen suorittamaan veroa tulon perusteella kaikesta tämän sivukonttorin saamasta tulosta.

Verovelvollista, joka ainoastaan osan verovuotta on asunut Suomessa, verotetaan tältä ajalta 1 momentin 1 kohdan ja muulta osalta vuotta 2 kohdan mukaan.

10 §

Suomesta saatu tulo

Suomesta saatua tuloa on muun ohessa:

1) täällä olevasta kiinteistöstä tai suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saatu tulo;

2) täällä harjoitetusta liikkeestä, ammatista, maataloudesta tai metsätaloudesta saatu tulo;

3) palkkatulo, joka on saatu Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

4) muu kuin edellä 3 kohdassa tarkoitettu palkkatulo, jos työ, tehtävä tai palvelus on yksinomaan tai pääasiallisesti suoritettu Suomessa täällä olevan työn- tai toimeksiantajan lukuun;

5) eläketulo, joka on saatu Suomen valtiolta, kunnalta tai muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä, tai joka välittömästi tai välillisesti perustuu edellisessä kohdassa tarkoitettuun työhön, tehtävään tai palvelukseen, taikka Suomesta otettuun liikenne- tai eläkevakuutukseen;

6) osinko, osuuspääoman korko ja muu niihin rinnastettava tulo, joka on saatu suomalaiselta osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä, näihin liittyvä yhtiöveron hyvitys sekä osuus suomalaisen yhtiön tuloon;

7) korkotulo, jos velallinen on Suomessa asuva henkilö taikka suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä;

8) rojaltili, lisenssimaksu ja muu niihin rinnastettava hyvitys, jos hyvityksen perusteena olevaa omaisuutta tai oikeutta käytetään elinkeinotoiminnassa täällä tai jos hyvityksen maksamiseen velvollinen on Suomessa asuva henkilö tai suomalainen yhteisö, yhtymä, yhteisetuus tai kuolinpesä;

9) suomalaisen sijoitusrahaston voitto-osuus sekä suomalaisesta henkilöstörahastosta saatu rahasto-osuus ja ylijäämä;

10) täällä olevan kiinteistön tai suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön tai osuuskunnan, jonka kokonaisvaroista enemmän kuin 50 prosenttia muodostuu yhdestä tai useammasta täällä olevasta kiinteistöstä, osakkeiden tai osuuksien luovutuksesta saatu voitto.

11 §

Suomessa asuminen

Henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti tai jos hän jatkuvasti oleskelee täällä yli kuuden kuukauden ajan, jolloin tilapäinen poissaolo ei estä pitämästä oleskelua jatkuvana. Suomen kansalaista pidetään kuitenkin Suomessa asuvana, vaikka hän ei jatkuvasti oleskelekaan täällä yli kuuden kuukauden aikaa, kunnes kolme vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jonka aikana hän on lähtenyt maasta, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Jollei muuta näytetä, Suomen kansalaisen ei katsota mainitun ajan jälkeen asuvan Suomessa.

Suomessa asuvaksi katsotaan myös

1) Suomen ulkomaanedustuksessa palveleva lähetettyyn henkilöstöön kuuluva Suomen kansalainen, joka on palvelussuhteessa Suomen valtioon;

2) Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:n tehtävissä ulkomailla työskentelevä Suomen kansalainen, joka välittömästi ennen tätä työtä koskevan työsopimuksen tekemistä on asunut Suomessa.

Jos Yhdistyneissä Kansakunnissa, sen erityisjärjestössä, Kansainvälisessä atomienergiajärjestössä tai kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ulkomailla palveleva Suomen kansalai-

nen välittömästi ennen tätä palvelusta koskevan palvelussopimuksen tekemistä on asunut Suomessa, sen mukaan kuin 1 momentissa säädetään, hänet katsotaan mainitun palveluksen kestäessä Suomessa asuvaksi, jollei hän näytä, että hänellä ei ole verovuonna ollut olennaisia siteitä Suomeen. Edellä tässä momentissa säädetyn edellytyksin katsotaan Suomessa asuvaksi Suomen kansalainen, joka on muussa kuin 2 momentissa tarkoitettussa Suomen valtion pysyväisessä, päätoimisessa palveluksessa ulkomailla.

12 §

Diplomaattien ja kansainvälisissä järjestöissä työskentelevien verovelvollisuus

Vieraan valtion Suomessa olevassa diplomaattisessa tai muussa siihen rinnastettavassa edustustossa tahi lähetetyn konsulin virastossa palveleva taikka Suomessa Yhdistyneiden Kansakuntien, sen erityisjärjestön tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön, taikka sellaisen muun merkittävän kansainvälisen järjestön tai elimen, jonka valtiovarainministeriö on määrännyt ulkoasiainministeriön esityksestä määrääjäksi rinnastettavaksi edellä tarkoitettuihin järjestöihin, palveluksessa oleva henkilö, hänen perheenjäsenensä tai yksityinen palvelijansa ovat, jos he eivät ole Suomen kansalaisia, velvollisia suorittamaan veroa ainoastaan:

- 1) täällä olevasta kiinteistöstä saamastaan tulosta;
- 2) täällä harjoittamastaan elinkeinosta saamastaan tulosta;
- 3) suomalaisen asunto-osakeyhtiön tai muun osakeyhtiön osakkeiden taikka asunto-osuuskunnan tai muun osuuskunnan jäsenyyden perusteella hallitusta huoneistosta saamastaan vuokratulosta;
- 4) muun kuin tässä momentissa tarkoitettujen toimen perusteella täältä saamastaan palkka- ja eläketulosta.

Rajoitettusti verovelvollinen, joka ei ole Suomen kansalainen, ei ole velvollinen maksamaan Suomessa veroa palkastaan tai palkkiostaan, joka on saatu Suomessa pidetylle valtioiden väliselle kokoukselle tehdystä työstä.

13 §

Suomalaisessa aluksessa työskentelevän verovelvollisuus

Suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa toi-

messa oleva henkilö, jonka ei tämän lain säännösten mukaan voida katsoa asuvan Suomessa, on velvollinen suorittamaan veroa ainoastaan aluksessa tai työnantajan määräyksestä väliaikaisesti muualla aluksen lukuun tekemästään työstä saamastaan palkkatulosta, välittömästi tai välillisesti mainittuun työhön perustuvasta eläketulosta samoin kuin täältä saamastaan tulosta. Suomalaiseen alukseen rinnastetaan suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä.

2 luku.

Eräät verovelvollisuutta koskevat yleiset säännökset

14 §

Puolisoiden erillisverotus

Puolisoiden verotetaan valtion- ja kunnallisverotuksessa saamiensa tulojen perusteella eri verovelvollisina.

Jos puolisoit harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa tai maataloutta (*yrittäjäpuolisot*), 30 §:ssä tarkoitettua jaettavaa yritystulon ansiotulo-osuus jaetaan puolisoitten kesken heidän työpanostensa mukaisessa suhteessa. Puolisoiden työpanokset katsotaan tällöin yhtä suuriksi, ellei muuta selvitystä esitetä.

Yrittäjäpuolisoiden jaettavaa yritystulon pääomatulo-osuus jaetaan puolisoitten kesken niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on toimintaan kuuluvaan nettovarallisuuteen. Puolisoiden osuudet katsotaan tällöin yhtä suuriksi, ellei muuta selvitystä esitetä.

Puolisoiden yhdessä harjoittamasta metsätaloudesta saadun tulon verotukseen sovelletaan verotusyhtymää koskevia säännöksiä.

15 §

Verotusyhtymän ja sen osakkaan verotus

Verotusyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Verotusyhtymälle vahvistetaan kuitenkin maatalouden puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo ja muun toiminnan puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo. Verotusyhtymän maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukainen metsätalouden puhdas tulo vahvistetaan myös erikseen.

Verotusyhtymälle vahvistetut edellä mainitut puhtaat tulot tai tappiolliset puhtaat tulot jaetaan osakkaille niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän puhtaisiin tuloihin tai tappiollisiin puhtaisiin tuloihin.

Verotusyhtymän osakkaan maatalouden tulos lasketaan vähentämällä hänen osuudestaan maatalouden puhtaasta tulosta tai tappiollisesta puhtaasta hänen yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenonsa.

16 §

Elinkeinoyhtymän ja sen osakkaan verotus

Elinkeinoyhtymä ei ole erillinen verovelvollinen. Yhtymälle vahvistetaan kuitenkin elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Elinkeinotoiminnan tappio vähennetään yhtymän seuraavien verovuosien elinkeinotoiminnan tuloksista.

Jos elinkeinoyhtymällä on elinkeinotulon lisäksi maatalouden tuloa ja muuta tuloa, yhtymälle vahvistetaan erikseen maatalouden tulos ja muun toiminnan verovuoden tulo, jotka jaetaan aikaisempien verovuosien tappioiden vähentämisen jälkeen verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon. Maatalouden tappio vähennetään yhtymän seuraavien vuosien maatalouden tuloksista ja muun toiminnan tappio muun toiminnan tulosta.

Elinkeinoyhtymän tuloa laskettaessa ei oteta huomioon yhtymän kotimaasta saamaa sellaista osinkoa, korkoa tai voitto-osuutta, joihin liittyy oikeus yhtiöveron hyvitykseen, eikä näihin liittyvää yhtiöveron hyvitystä. Edellä tarkoitettu osinko, korko, voitto-osuus ja yhtiöveron hyvitys jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtymän tuloon.

17 §

Kuolinpesän ja sen osakkaan verotus

Verovuoden aikana kuolleen henkilön kuolinpesää verotetaan kuolinvuodelta sekä vainajan että kuolinpesän tulosta. Tällöin kuolinpesään sovelletaan niitä tämän lain säännöksiä, joita vainajaan olisi sovellettu.

Kuolinpesää verotetaan erillisenä verovelvollisena. Elinkeinotoimintaa harjoittavaa kuolin-

pesää verotetaan kuitenkin erillisenä verovelvollisena kolmelta perittävän kuolinvuotta seuraavalta vuodelta ja sen jälkeen yhtymänä.

Kuolinpesän osakkaan veronalaisena tulona ei pidetä hänen saamaansa osuutta kuolinpesän tulosta.

Kuolinpesä on kotimainen, jos perittävää kuolinhetkellään oli pidettävä tämän lain mukaan Suomessa asuvana. Edellä 12 §:ssä tarkoitettun henkilön kuolinpesä ei kuitenkaan ole kotimainen.

18 §

Yhteisyyden ja sen osakkaan verotus

Edellä 5 §:ssä tarkoitettua yhteisyyttä verotetaan erillisenä verovelvollisena.

Yhteisyyden osakkaan veronalaisena tulona ei pidetä hänen saamaansa osuutta yhteisyyden tulosta.

Tiekunta suorittaa tulostaan veroa kunnalle ja seurakunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitettun tuloveroprosentin mukaan.

19 §

Konkurssipesän verotusasema

Konkurssipesä ei ole erillinen verovelvollinen eikä konkurssi muutoinkaan muuta verovelvollisen verotuksellista asemaa. Se osa veroista, joka johtuu konkurssipesän elinkeinotoiminnasta, pannaan kuitenkin konkurssipesän maksettavaksi.

3 luku.

Kokonaan tai osittain verovapaat yhteisöt

20 §

Tuloverosta vapaat yhteisöt

Tulon perusteella suoritettavasta verosta ovat vapaat:

1) Suomen Pankki, Helsingin yliopisto, Oy Yleisradio Ab, Pohjoismaiden Investointipankki, Pohjoismaiden projektivientirahasto, Pohjoismaiden kehitysrahasto, Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö, Kera Oy, Teollisen yhteistyön rahasto Oy, Suomen Vientiluotto Oy, Ekokem Oy Ab, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto ja valtion vakuusrahasto;

2) kansaneläkelaitos, kunnallinen eläkelaitos, sairaus- ja hautausavustuskassa, sijoitusrahasto, henkilöstörahasto, erorahasto, valtakunnal-

linen työttömyyskassa, työttömyyskassojen keskuskassa, työttömyyskassojen tukikassa ja työttömyyskassojen tukisäätiö;

3) kunnan alueellaan tapahtuvaa asuntojen hankintaa, omistamista ja vuokralle antamista varten perustama osakeyhtiö, joka täyttää 2 momentissa mainitut edellytykset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu osakeyhtiö on tulon perusteella suoritettavasta verosta vapaa, jos sen kaikki osakkeet ovat olleet perustamisesta lähtien kunnan omistuksessa eikä yhtiö jaa tai ole jakanut osinkoa. Verovapauden edellytyksenä on myös, että yhtiö ei harjoita muuta kuin 1 momentin 3 kohdassa mainittua toimintaa eikä asuinhuoneistojen hallintaan oikeuttavien asunto-osakeyhtiön osakkeiden ja yksinomaan asumiskäyttöön varattujen kiinteistöjen lisäksi omista muuta kuin toimintansa kannalta välttämätöntä omaisuutta. Asuntojen vuokrauksessa yhtiön on noudatettava kunnan vahvistamia asukasvalintaperusteita.

21 §

Osittain verovapaat yhteisöt

Tulon perusteella suorittavat veroa kunnalle ja seurakunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tuloveroprosentin mukaan:

- 1) valtio ja sen laitokset sekä Oy Alko Ab;
- 2) Raha-automaattiyhdistys sekä Oy Veikkauksen Ab muusta kuin arpajaisverolaissa (552/92) ja ajanvieteautomaateista annetussa laissa (426/76) tarkoitettujen toiminnan ja musiikkiautomaattien pitämisestä saamastaan tulosta;
- 3) kunta, kuntayhtymä, kuntainliitto, maakunta, evankelisluterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta, muu uskonnollinen yhdyskunta ja niiden seurakunnat sekä näiden palveluksessa olevia varten perustettu eläkelaitos, eläkesäätiö tai -kassa tai muu vastaava eläkelaitos, -säätiö tai -kassa, joka saa avustusta yhteiskunnan varoista.

Valtio ja sen laitokset suorittavat veroa vain maatilojensa ja niihin verrattavien muiden kiinteistöjensä tuottamista tuloista, sellaisten muiden kiinteistöjensä tuloista, joita ei käytetä yleisiin tarkoituksiin, sekä yksityisyrittäjiin verrattavien teollisuus- ja muiden liikkeidensä tuloista. Valtio ei kuitenkaan ole verovelvollinen tulosta, jonka se saa pääasiallisesti valtion laitosten tarpeiden tyydyttämiseksi toimivasta liike- tai tuotantolaitoksesta, laiva-, lento- tai

autoliikenteestä, rautateistä, kanavista, sata- mista taikka posti-, tele- ja radiolaitoksista.

Maakunta, kunta ja kuntainliitto, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkkokunta sekä niiden seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta ovat verovelvollisia 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ainoastaan elinkeinotulosta ja muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta.

Oy Alko Ab suorittaa veroa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla vain teollisuuslaitoksistaan ja kiinteistöistään sekä alkoholijuomien anniskelusta saamistaan tuloista. Alkoholilain (459/68) 1 §:ssä tarkoitettujen alkoholipitoisten aineiden ja denaturoitujen alkoholipitoisten aineiden valmistuksesta saaduksi tuloksi sekä mainittujen aineiden valmistuksessa käytettyyn teollisuuslaitokseen kuuluvista kiinteistöistä saaduksi tuloksi katsotaan 3 prosenttia teollisuuslaitoksessa verovuonna valmistettujen alkoholipitoisten aineiden valmistusarvosta vähennettynä raaka-aineiden tullimaksuilla.

Kiinteistön tuottamana tulona pidetään myös metsätalouden pääomatuloa.

22 §

Yleishyödyllinen yhteisö

Yhteisö on yleishyödyllinen, jos

1) se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;

2) sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;

3) se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Yleishyödyllisenä yhteisönä voidaan pitää muun muassa maatalouskeskusta, maatalous- ja maamiesseuraa, työväenyhdistystä, työmarkkinajärjestöä, nuoriso- tai urheiluseuraa, näihin rinnastettavaa vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa edistävää yhdistystä, puoluekisteriin merkittyä puoluetta sekä sen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä, niin myös muuta yhteisöä, jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen tai sosiaalisen toiminnan harjoittaminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen.

23 §

Yleishyödyllisen yhteisön verovelvollisuus

Edellä 22 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta. Lisäksi se on verovelvollinen muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuloveroprosentin mukaan.

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen vapauttamisesta tuloverosta säädetään erikseen.

Yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulona ei pidetä:

1) yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista, tanssi- ja muista huvitilaisuuksista, tavarankeräyksestä ja muusta niihin verrattavasta toiminnasta eikä edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saatua tuloa;

2) jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa välittömästi palvelevista julkaisuista saatua tuloa;

3) adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatua tuloa;

4) sairaaloissa, vajaamielislaitoksissa, rangaistus- tai työlaitoksissa, vanhainkodeissa, invalidihuoltolaitoksissa tai muissa sellaisissa huoltolaitoksissa ja huoltoloissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myynnistä tai tällaisessa tarkoituksessa suoritetuista palveluksista saatua tuloa;

5) bingo- ja loton pelin pitämisestä saatua tuloa.

Kiinteistön tuottamana tulona pidetään myös metsätalouden pääomatuloa.

4 luku.

Yritysjärjestelyt

24 §

Toimintamuodon muutokset

Yhtymän ei katsota verotuksessa purkautuvan eikä liikkeen, ammatin taikka maa- tai metsätalouden harjoittajan lopettavan toimintaansa siltä osin kuin toimintamuodon muutoksessa aikaisemmin harjoitettuun toimintaan

liittyvät varat ja velat siirtyvät samoista arvoista seuraavissa tapauksissa:

1) liikkeen- tai ammatinharjoittajan taikka maa- tai metsätalouden harjoittaja perustaa tätä toimintaa jatkamaan avoimen yhtiön, johon hän tulee yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön, johon hän tulee vastuunalaiseksi yhtiömieheksi tai osakeyhtiön, jonka osakkeet hän merkitsee;

2) kuolinpesän harjoittamaa elinkeinotoimintaa tai maa- tai metsätaloutta jatkamaan perustetaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, johon vähintään yksi kuolinpesän osakkaista tulee avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiö, jonka osakkeet merkitsee yksi tai useampi kuolinpesän osakas;

3) elinkeinotoimintaa tai maa- tai metsätaloutta harjoittavan yhtymän toimintaa jatkamaan perustetaan avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, johon vähintään yksi yhtymän osakkaista tulee avoimen yhtiön yhtiömieheksi tai kommandiittiyhtiön vastuunalaiseksi yhtiömieheksi, tai osakeyhtiö, jonka osakkeet merkitsee yksi tai useampi yhtymän osakas;

4) avoimen yhtiön yhtiömies tai kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ryhtyy jatkamaan purkautuvan avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön toimintaa yksityisen liikkeen, ammatin taikka maa- tai metsätalouden harjoittajana;

5) avoin yhtiö muutetaan kommandiittiyhtiöksi tai osakeyhtiöksi taikka kommandiittiyhtiö avoimeksi yhtiöksi tai osakeyhtiöksi avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annetussa laissa (389/88) tarkoitettulla tavalla; eikä

6) muissa edellä mainittuihin tilanteisiin rinnastettavissa tapauksissa.

Siirtyvän toiminnan verotuksessa vähentämättä olevat menot vähennetään edellä tarkoitettua toimintamuodon muutoksen jälkeen samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty ilman toimintamuodon muutosta. Toimintavaruksen lukemisesta veronalaiseksi tuloksi silloin, kun liikkeen tai ammatin harjoittamista jatketaan osakeyhtiönä taikka kun yhtymä muutetaan yhteisöksi, säädetään elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:ssä.

Siirtyvään toimintaan liittyvää omaisuutta luovutettaessa omistusajat lasketaan omaisuuden saannosta ennen toimintamuodon muutosta.

Edellä 1 momentin 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa katsotaan toimintamuodon

muutoksessa saadut verovelvollisen aikaisempaa osuutta vastaavat uuden yhtiön osakkeet tai osuudet hankituiksi silloin, kun verovelvollinen on hankkinut osuutensa ennen muodonmuutosta toimineessa yhtiössä tai kuolinpesässä.

25 §

Omaisuu den siirto toisesta tulolähteestä

Verovelvollisen toisesta tulolähteestään siirtämän omaisuuden hankintamenoksi katsotaan hankintamenon verotuksessa poistamatta oleva osa tai sitä korkeampi toisessa tulolähteessä veronalaiseksi luovutushinnaksi luettava määrä.

26 §

Yksityiskäyttöön otto yhtymästä

Yhtymän osakkaan ottaessa yhtymästä omaisuutta katsotaan yhtymän verotuksessa omaisuuden luovutushinnaksi alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Yhtymän verotuksessa luovutushinnaksi luettava määrä katsotaan omaisuuden hankinnasta johtuneeksi menoksi yhtymän osakkaan verotuksessa.

27 §

Purkautuminen

Purkautuvan yhteisön verotuksessa jaettavan omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä. Purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksessa jaettavan omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan sen alkuperäistä hankintamenoa vastaava määrä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta.

28 §

Sulautuminen

Yhteisöjen tai yhtymien sulautuessa syntynyt voitto ei ole veronalaista tuloa eikä tappio vähennyskelpoinen meno.

Sulautuvan yhteisön tai yhtymän ei katsota purkautuvan verotuksessa. Sulautuneen yhteisön tai yhtymän verotuksessa vähentämättä olevat vähennyskelpoiset menot vähennetään vastaanottaneen yhteisön tai yhtymän tuloista samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty sulautuneen yhteisön tai yhtymän tuloista. Sulautu-

misessa siirtynyttä omaisuutta luovutettaessa omistusajat lasketaan sulautuneen yhteisön tai yhtymän saannosta.

Sulautuvaa ja vastaanottavaa yhteisöä tai yhtymää käsitellään verotuksessa erillisinä siihen asti, kun sulautuminen on tullut voimaan.

III OSA.

TULON VERONALAI SUUS JA TULO STA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

1 luku.

Yleiset säännökset

29 §

Tulokäs ite ja tulolajit

Veronalaista tuloa ovat jäljempänä säädetyn rajoituksin verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot (*luonnolliset vähennykset*).

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulo jaetaan kahteen tulolajiin, joita ovat pääomatulo ja ansiotulo. Yhteisön ja yhteisetuuden muuhun tuloon kuin elinkeinotuloon ja maatalouden tuloon sovelletaan soveltuvin osin pääomatulon laskemista koskevia säännöksiä.

30 §

Verotettavan tulon laskeminen

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän verotettava tulo lasketaan tulolajeittain erikseen. Elinkeino toiminnan ja maatalouden tulos lasketaan kumpikin erikseen ja otetaan aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden vähentämisen jälkeen huomioon *jaettavana yritystulona* verovelvollisen ansiotuloa ja pääomatuloa laskettaessa siten kuin jäljempänä säädetään.

Puhdas pääomatulo lasketaan vähentämällä pääomatulosta luonnolliset vähennykset. *Verovuoden pääomatulo* lasketaan vähentämällä puhtaasta pääomatulosta korot sekä 59 §:ssä tarkoitettu tulolähteen tappio. *Verotettava pääomatulo* lasketaan vähentämällä verovuoden pääomatulosta aikaisemmilta vuosilta vahvistetut pääomatulolajin tappiot.

Puhdas ansiotulo lasketaan vähentämällä ansiotulosta luonnolliset vähennykset. *Valtionve-*

rotuksen verovuoden ansiotulo lasketaan vähentämällä puhtaasta ansiotulosta valtionverotuksessa tulosta tehtävät vähennykset ja *kunnallisverotuksen verovuoden tulo* vähentämällä puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset. *Valtionverotuksen verotettava ansiotulo* ja *kunnallisverotuksen verotettava tulo* lasketaan vähentämällä valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja kunnallisverotuksen verovuoden tulosta aikaisemmilta vuosilta vahvistetut ansiotulolajin tappiot.

Yhteisön ja yhteisetuuden elinkeinotoiminnan verotettava tulo, maatalouden verotettava tulo ja muun toiminnan verotettava tulo laskeaan erikseen vähentämällä verovuoden tulosta aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut samantyyppiset tappiot. Muun yhteisön kuin osittain verovapaan tai yleishyödyllisen yhteisön verotettava tulo on edellä mainittujen verotettavien tulojen yhteismäärä.

31 §

Luonnollisia vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

Tulon hankkimisesta johtuneita menoja ovat muun ohessa:

1) verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille henkilöille maksettu palkka ja muut edut;

2) yhtymän, yhteisetuuden ja kuolinpesän tulonhankinnassa työskennelleelle osakkaalleen maksama kohtuulliseksi katsottava palkka;

3) verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleille palkansaajille huoltoapulain 5 §:n nojalla annettu elatus sekä heidän ja heidän omaistensa eläkkeet;

4) ammattikirjallisuuden sekä tutkimusvälineiden ja tieteellisen kirjallisuuden hankkimisesta sekä tieteellisestä työstä ja taiteen harjoittamisesta muutoin johtuneet menot, jos niitä ei ole suoritettu 82 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla stipendillä tai apurahalla;

5) valtiollisen luottamustehtävän hoitamisesta välittömästi aiheutuneet kohtuulliset kustannukset;

6) työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut;

7) maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksetut pakolliset eläkevakuutusmaksut, tapaturmavakuutusmaksut sekä ryhmähenkivakuutuksen maksut siltä osin kuin ne kohdistuvat

metsätalouden pääomatuloon tai porotalouden tuloon.

Verovelvollisen tulonhankinnassa työskennelleelle perheenjäsenelle maksetun palkan vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, ettei työstä maksettava korvaus ylitä määrää, joka olisi ollut maksettava palkatulle vieraalle henkilölle. Verovelvollisen puolisolle ja verovuonna enintään 14 vuotta täyttäneelle verovelvollisen lapselle maksettu palkka ei ole lainkaan vähennyskelpoinen.

Verovelvollisella on oikeus vähentää kiinteistövero siltä osin kuin se liittyy tulonhankintaan.

Puhdasta tuloa laskettaessa vähennyskelpoisia menoja eivät ole verovapaan tulon hankkimisesta johtuneet menot eivätkä verovelvollisen elantomenot, joina pidetään muun muassa asunnon vuokraa sekä lasten ja kodin hoidosta aiheutuneita menoja.

2 luku.

Pääomatulon veronalaisuus

32 §

Pääomatulo

Veronalaista pääomatuloa on, siten kuin siitä jäljempänä tarkemmin säädetään, omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Pääomatuloa on muun ohessa korkotulo, pörssiyhtiöstä saatu osinkotulo, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo ja luovutusvoitto. Pääomatuloa on myös muusta yhtiöstä kuin pörssiyhtiöstä saadun osingon, jaettavan yritystulon, yhtymän osakkaan tulo-osuuden sekä porotalouden tulon pääomatulo-osuus.

Korkotulot

33 §

Koron veronalaisuus

Korko ja muu siihen rinnastettava hyvytysijoitetulle pääomalle on veronalaista pääomatuloa. Talletukselle ja joukkovelkakirjalainalle maksetusta korosta suoritettavan lähdeveron perimisestä säädetään erikseen korkotulon lähdeverosta annetussa laissa (1341/90).

Luonnollisen henkilön tai kotimaisen kuolinpesän veronalaista tuloa ei ole korko talletuksesta, joka on tehty yleisön talletusten vastaanottamiseen tarkoitetulle tilille kotimaiseen talletuspankkiin, ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa olevaan sivukonttoriin tai vastaavalle tilille osuuskunnan säästökassaan. Verovapauden edellytyksenä on, että tilin vuotuinen korko on enintään 4,5 prosenttia.

Yksityisvakuutusetuudet

34 §

Henkivakuutuskorvausten veronalaisuus

Henkivakuutuksen nojalla saatu vakuutus-suoritus on veronalaista pääomatuloa ja muun henkilövakuutuksen nojalla saatu vakuutus-suoritus veronalaista ansiotuloa siten kuin jäljempänä säädetään.

Henkivakuutukseen perustuvasta vakuutus-suorituksesta on veronalaista vain vakuutuksen tuotto, jos:

1) vakuutus-suoritus vakuutus-sopimuksen mukaan maksetaan säästösummana eli kertasuorituksena tai useampana eränä lyhyempänä kuin kahden vuoden aikana vakuutetun saavutettua määräänsä; ja jos

2) vakuutus-suoritus tulee vakuutus-sopimuksen mukaan vakuutuksenottajalle itselleen tämän ollessa vakuutettuna tai vakuutuksenottajan puolisolalle, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselle, ottolapselle, kasvattilapselle tai puolison lapselle.

Henkivakuutuksen tuotto on pääomatuloa silloinkin, kun 2 momentissa tarkoitetut edellytykset täyttävän vakuutuksen on ottanut vakuutetun työnantaja.

Henkivakuutus-suorituksena pidetään säästösumman lisäksi myös vakuutusmaksujen palautuksena tai takaisinostolla saatua määrää samoin kuin muutosarvoa eli sitä arvoa, joka on luettu vakuutuksenottajan hyväksi muutettaessa vakuutusta muunlaiseksi vakuutukseksi.

35 §

Henkivakuutuksen tuoton laskeminen

Henkivakuutuksen tuotto lasketaan siten, että vakuutus-suorituksesta vähennetään maksettujen vakuutusmaksujen yhteismäärä. Vakuutuksen tuottoa laskettaessa tähän määrään

luetaan vain samaan vakuutus-sopimukseen sisältyvästä säästöhenkivakuutuksesta ja siihen liittyvästä kuolemanvaravakuutuksesta maksetut maksut. Jos vakuutuksen on ottanut vakuutetun työnantaja, vakuutusmaksuina vähennetään vakuutetun palkaksi katsottu määrä.

36 §

Verovapaat vakuutuskorvaukset

Veronalaista tuloa ei ole:

1) vakuutus-suoritus, joka maksetaan vakuutetun kuoleman johdosta kertakorvauksena hänen puolisolleen, hänen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevalle perilliselleen, ottolapselle, kasvattilapselle tai hänen kuolinpesälleen, jollei sitä ole saatu korvauksena veronalaisten tulojen vähentymisestä;

2) esinevahingon tai muun siihen rinnastettavan vahingon johdosta saatu vakuutuskorvaus, jollei sitä ole saatu korvauksena veronalaisten tulojen vähentymisestä.

Eräät nautintaoikeudet

37 §

Syytinki ja muu nautintaoikeus

Veronalaista tuloa ei ole kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai eliniäksi pidätetty etuus (*syytinki*), sikäli kuin se suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina. Rahana suoritettu syytinki on veronalaista pääomatuloa.

Testamentilla tai lahjana saadun elinikäisen nautintaoikeuden, eläkkeen taikka muun jäljellä olevaksi eliniäksi tai määrävuosiksi jollekin tulevan etuuden tuottama tulo on veronalaista joko pääomatulona tai ansiotulona näitä koskevien säännösten mukaan.

Yritystulon pääomatulo-osuus

38 §

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus

Edellä 30 §:ssä tarkoitettu jaettava yritystulo katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päätyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa. Jos verovelvollinen on verovuonna aloittanut elin-

keinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisen, pääomatulo-osuus lasketaan elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuoden päättyessä kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

Jaettava yritystulo katsotaan nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa verovelvollisen omistamien maatalouden varoihin kuuluvien arvopapereiden sekä elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoittoja. Käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoitolla tarkoitetaan luovutushinnan ja hankintameno poistamattoman osan erotusta siltä osin kuin siitä ei ole muodostettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 43 §:ssä tarkoitettua jälleenhankintavarausta.

39 §

Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta, josta on vähennetty osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot ja aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä, katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa hänen yhtymävarallisuudelleen laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa.

Osakkaan yhtymävarallisuudella tarkoitetaan hänen osuuttaan yhtymän maatalouden varoista edellisen verovuoden päättyessä vähennettynä hänen yhtymän maatalouteen tuolloin kohdistuneella velallaan.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän muusta kuin maatalouden tulosta katsotaan pääomatuloksi. Osuus verotusyhtymän maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisesta metsätalouden puhtaasta tulosta katsotaan kuitenkin ansiotuloksi.

40 §

Elinkeinoyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus elinkeinoyhtymän elinkeinotoiminnan tuloksesta katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa hänen osuudelleen yhtymän elinkeinotoimintaan kuuluneesta nettovarallisuudesta edellisen verovuoden päättyessä laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa.

Jos elinkeinoyhtymällä on maatalouden tuloa, osakkaan osuus yhtymän maatalouden tuloon katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa hänen osuudelleen yhtymän maatalouteen kuuluneesta nettovarallisuudesta edellisen verovuoden päättyessä laskettua 15 prosentin vuotuista tuottoa.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettua pääomatulo-osuutta laskettaessa otetaan myös huomioon yhtymän elinkeinotoimintaan tai maatalouteen liittyvä 16 §:n 3 momentissa säädettyllä tavalla yhtymän osakkaan tuloksi jaettu osinko, korko, voitto-osuus ja yhtiöveron hyvitys.

Luonnollisen henkilön ja kotimaisen kuolinpesän osuus elinkeinoyhtymän muusta kuin elinkeinotulosta ja maatalouden tulosta katsotaan pääomatuloksi.

41 §

Nettovarallisuuden laskenta

Pääomatulo-osuutta laskettaessa 38—40 §:n mukaan nettovarallisuus lasketaan ja varat sekä velat arvostetaan varallisuusverolaissa säädettyllä tavalla.

Maatalouden varoihin ei lueta rahavaroja eikä saamisia.

Yhtymän varoina ei pidetä yhtymän saamisia osakkailta, jos lainasta peritty vuotuinen korko on alempi kuin Suomen Pankin peruskorko lisättyinä yhdellä prosenttiyksiköllä.

Jos yhtymän elinkeinotoiminnan varoihin kuuluu 48 §:ssä tarkoitettu asunto, jota osakas on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona, asunnon arvo vähennetään osakkaan osuudesta yhtymän varoihin 1 momentissa tarkoitettua pääomatulo-osuutta laskettaessa.

42 §

Muusta yhtiöstä kuin pörssi-yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuus

Muusta yhtiöstä kuin pörssi-yhtiöstä saatu osinko ja siihen liittyvä yhtiöveron hyvitys katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa 15:ta prosenttia osakkeiden varallisuusverolaissa tarkoitettua matemaattisesta arvosta. Arvopaperimarkkina- (495/89) tarkoitetun sopimusmarkkinayhtiön osakkeille maksetun osingon pääomatulo-osuus lasketaan kuitenkin varallisuusverolaissa tarkoitettua osakkeiden käyvästä arvosta edeltäneenä verovuotena.

Jos yhtiön varoihin kuuluu 48 §:ssä tarkoitettu asunto, jota elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu osakas on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona, asunnon arvo vähennetään hänen osakkeidensa arvosta yhtiöstä saadun osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa.

Metsätaloudesta ja porotaloudesta saatu tulo

43 §

Metsätalouden pääomatulo

Veronalaista pääomatuloa on verovelvollisen omassa metsässä kasvavan runkopuun hakkuu-oikeuden ensimmäisestä vastikkeellisesta luovutuksesta (*pystykauppa*) saatu tulo ja hankintakaupalla myydystä runkopuusta valmistettava tai valmistetusta puutavarasta, kuten tukeista, pylväistä, kuitupuusta tai haloista sekä hakkeesta saadun tulon pääomatulo-osuus. Hankintakaupalla saadun tulon pääomatulo-osuutena pidetään puun myyntituloa vähennettynä hankintatyön arvolla. Mitä edellä on säädetty, sovelletaan myös puun myyntituloon, joka on saatu kiinteistön luovutuksesta pidätetyn hakkuu-oikeuden nojalla.

Metsätalouden pääomatulona pidetään myös metsästä saatua vakuutuskorvausta tai muuta korvausta samoin kuin yksityistalouden käyttöön otetun tai toiseen tulolähteeseen siirretyn puutavaran kantoraha-arvoa tai käypää arvoa. Hakkuu-oikeuden vastikkeetonta luovutusta ilman maapohjaa pidetään veronalaisena omaan käyttöön ottona kantoraha-arvon mukaan arvioituna.

Muiden kuin omana asuntona tai muutoin henkilökohtaisessa käytössä olevien rakennusten tai rakennelmien rakentamiseen tai korjaamiseen otetun puutavaran arvoa ei pidetä veronalaisena tulona. Veronalaista tuloa ei myöskään ole lämmitykseen tai muuhun verovelvollisen omaan kulutuskäyttöön otetun puutavaran arvo.

44 §

Porotaloudesta saatu tulo ja sen laskeminen

Porotaloudesta saatu tulo on veronalaista pääomatuloa lukuun ottamatta porotalouden hyväksi tehdyn työn arvoa.

Porotaloudesta saatuna tulona pidetään sitä puhdasta tuottoa, jonka porotalouden arvioi-

daan edellisenä poronhoitovuotena keskimäärin tuottaneen paliskunnan toimesta luettua, vuotta vanhempaa poroa kohti, ottaen huomioon paikkakunnalla tavalliset porokarjasta aiheutuneet kustannukset. Tämä tuotto määrätään kunkin vuoden verotusta varten vahvistettujen tuottoerusteiden nojalla.

Jos porotaloudesta saatu tulo jotakin porokarjaa kohdanneen vahingon johdosta on vähentynyt huomattavasti enemmän kuin paikkakunnalla yleensä, on tämä kohtuullisessa määrässä otettava huomioon tuloa arvioitaessa.

Luovutusvoitot

45 §

Luovutusvoiton veronalaisuus

Omaisuu- den luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa siten kuin tässä luvussa säädetään.

Luovutuksena ei pidetä osakeyhtiölain (734/78) 5 luvun 1 §:ssä mainitun vaihtovelkakirjan vaihtamista yhtiön osakkeisiin eikä siinä mainittuun optiolainaan liittyvän osakkeiden merkintäoikeuden käyttämistä. Tällaista osaketta luovutettaessa omistusaika lasketaan vaihtovelkakirjan tai osakkeiden merkintäoikeuden saannosta.

46 §

Luovutusvoiton laskeminen

Omaisuu- den luovutuksesta saadun voiton määrä lasketaan siten, että luovutushinnasta vähennetään omaisuuden hankintamenon poistamatta olevan osan ja voiton hankkimisesta olleiden menojen yhteismäärä. Muun verovelvollisen kuin yhteisön tai avoimen yhtiön taikka kommandiittiyhtiön saamasta luovutushinnasta vähennettävä määrä on kuitenkin aina vähintään 30 prosenttia ja, jos luovutettu omaisuus on hankittu ennen vuotta 1989, vähintään 50 prosenttia luovutushinnasta.

Jos luovutettu omaisuus on saatu tasinkona, omistusaika ja hankintameno lasketaan tasinkosaantoa edeltäneestä saannosta.

Kun avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö luovuttaa omaisuutta, jonka yhtiömies on sijoittanut yhtiöön sitä perustettaessa tai myöhemmin, taikka yhtiömies tai entinen yhtiömies luovuttaa omaisuuttaan, jonka hän on ottanut yhtiöstä, 1 momentissa tarkoitettu omistusaika

lasketaan ajankohdasta, jolloin omaisuus on sijoitettu yhtiöön tai otettu yhtiöstä, jollei kysymys ole 24 §:ssä tarkoitetusta toimintamuodon muutoksesta.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuuden luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa luovutusvoittoon lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisötöt ovat yhteensä ylittäneet hänen vuotuisten voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän.

Jos omaisuutta verovelvollisen hallinta-aikana on kohdannut vahinko, josta hän on saanut korvausta, korvaus lisätään luovutushintaan luovutusvuodelta ja sitä edeltäneiltä viideltä vuodelta, sikäli kuin korvausta ei ole käytetty tuhoutuneen tai vahingoittuneen omaisuuden uudistamiseen tai kunnostamiseen tai lisätty metsätalouden pääomatuloon.

Kulkuneuvon luovutuksesta saadun voiton määrää laskettaessa ei oteta huomioon työnantajan maksamaa matkustamiskustannusten korvausta.

Jos verovelvollinen luovuttaa metsää, josta saatuun tuloon on hänen omistusaikanaan sovellettu metsätalouden puhtaan tulon verotusta, luovutushintaan lisätään kiinteistöltä erikseen luovutettavaksi hakatun puutavaran ja kiinteistön luovutuksesta pidätetyn hakkuuoikeuden kantoarvo verovelvollisen omistusajalta, kuitenkin enintään luovutusvuodelta ja sitä edeltäneeltä viideltä vuodelta vähennettynä samoilta vuosilta verotetulla metsätalouden puhtaalla tuotolla.

47 §

Omaisuu den hankintamenon laskemista koskevia erityisiä säännöksiä

Omaisuu den hankintam enoon luetaan myös omaisuuden perusparannusmenot verovelvollisen omistusaikana. Vastikkeetta saadun omaisuuden hankintam enoksi katsotaan perintö- ja lahjaverotuksessa käytetty verotusarvo.

Metsän luovutusvoiton määrää laskettaessa hankintam enosta vähennetään 55 §:n nojalla tehdyn metsävähennyksen määrä.

Verovelvollisen aikaisemmin omistamien osakkeiden tai osuuksien hankintam enoa ei oteta huomioon näiden perusteella merkityn osakkeen, osuuden, optiolainan tai vaihtovelkakirjan taikka merkintäoikeiden hankintam enoa laskettaessa.

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvat osuudet

tiettyyn omaisuuteen katsotaan luovutetuiksi, jollei verovelvollinen muuta näytä, siinä järjestyksessä kuin ne on saatu.

48 §

Verovapaat luovutusvoitot

Omaisuu den luovutuksesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa, jos verovelvollinen luovuttaa

1) vähintään kahden vuoden ajan omistamansa sellaisen huoneiston hallintaan oikeutavat osakkeet tai osuudet tai sellaisen rakennuksen tai sen osan, jota hän on omistusaikanaan yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan ennen luovutusta käyttänyt omana tai perheensä vakituksena asuntona (*oman asunnon luovutusvoitto*);

2) omassa tai perheensä käytössä ollutta tavanomaista koti-irtaimistoa siltä osin kuin tällaisen omaisuuden luovutuksista verovuonna saadut luovutushinnat ovat yhteensä enintään 50 000 markkaa.

Oman asunnon luovutusvoittoa laskettaessa rakennukseen rinnastetaan myös sen rakennuspaikka siltä osin kuin se on pinta-alaltaan enintään 10 000 neliometriä tai kaavoitetulla alueella enintään kaavan mukaisen tontin tai rakennuspaikan suuruinen. Jos omana asuntona käytetystä huoneistosta tai rakennuksesta vähemmän kuin puolet on ollut verovelvollisen tai hänen perheensä vakituksena asuntona, pidetään luovutusvoitosta vain tätä käyttöä vastaavaa osaa verosta vapaana tulona. Jos useampi verovelvollinen on omistanut yhdessä edellä tarkoitetut osakkeet tai osuudet taikka edellä tarkoitetun rakennuksen, sovelletaan kunkin saamaan voittoon tai sen osuuteen vastaavasti, mitä edellä tässä pykälässä on sanottu.

Oman asunnon luovutusvoittoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös asumisoikeusasunnoista annetussa laissa (650/90) tarkoitettua asumisoikeuden luovutukseen. Omistusaikana rinnastetaan tällöin asumisoikeussopimuksen voimassaoloaika.

Luonnonsuojelulaisissa (71/23) tarkoitetuksi suojelualueeksi luovutetusta kiinteästä omaisuudesta saatu voitto ei ole veronalaista tuloa siltä osin, kuin kiinteistö vaihdetaan toiseen kiinteistöön. Vaihhdossa vastikkeeksi saadun kiinteän omaisuuden hankinta-aika lasketaan luovutetun omaisuuden hankinta-ajasta.

49 §

Osittain verovapaat luovutusvoitot

Luovutusvoiton veronalaistamäärää laskettaessa luovutushinnasta vähennetään vähintään 80 prosenttia, jos

1) verovelvollinen luovuttaa harjoittamaansa maatalouteen tai metsätalouteen kuuluvaa kiinteää omaisuutta, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osuuden taikka sellaisen yhteisön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään 10 prosentin omistusuuteen mainitussa yhtiössä ja saajana on joko yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa hänen lapsensa tai tämän rintaperillinen taikka hänen sisarensa, veljensä, sisarpuolensa tai velipuolensa ja jos omaisuus on ollut yhteensä yli 10 vuotta verovelvollisen tai hänen ja sellaisen henkilön omistuksessa, jolta hän on saanut sen vastikkeettomasti;

2) kiinteä omaisuus, toisen maalla oleva rakennus tai niiden pysyvä käyttöoikeus, joita verovelvollinen ei ole hankkinut ilmeisesti keinoelutarkoituksessa, on luovutettu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/77) mukaisella menettelyllä tai muulla siihen rinnastettavalla menettelyllä;

3) kiinteistö on vapaaehtoisesti luovutettu sellaiseen tarkoitukseen, johon vastaanottajalla on oikeus lunastaa kysymyksessä olevan kaltaista omaisuutta tai saada sen pysyvä käyttöoikeus mainitulla menettelyllä;

4) verovelvollinen on vesistön patoamista tai säännöstelyä varten vapaaehtoisesti luovuttanut omaisuuden tai pysyvän käyttöoikeuden mainituista toimenpiteistä hyötyä saavalle voimallituksen omistajalle sellaiseen tarkoitukseen, johon valtiolle on annettu lunastusoikeus;

5) kiinteä omaisuus luovutetaan valtiolle, maakunnalle, kunnalle tai kuntainliitolle.

Jos luovutukseen on sovellettu 1 momentin 1 kohdan säännöstä ja jos luovutuksensaaja luovuttaa samaa omaisuutta edelleen ennen kuin 5 vuotta on kulunut hänen saannostaan, vähennetään hänen luovutusvoittoaan laskettaessa hankintamenosta se veronalaisen luovutusvoiton määrä, jota 1 momentin 1 kohdan säännös huomioon ottaen ei ole pidetty hänen saantomiehensä veronalaisena tulona.

50 §

Luovutustappio

Omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio

voidaan vähentää omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna tai kolmena sitä seuraavana vuotena, eikä sitä oteta huomioon pääomatulolajin alijäämää vahvistettaessa. Luovutustappioon rinnastetaan myös option raukeaminen ja sellainen arvopaperin arvonnemitys, jota voidaan konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi pitää lopullisena.

Vähennyskelpoisena luovutustappiona ei pidetä oman asunnon, tavanomaisen koti-irtaimiston tai muun henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettun omaisuuden luovutuksesta aiheutunutta tappiota.

Muut pääomatulot

51 §

Perhe- ja perintöoikeudelliset saannot

Veronalaista tuloa ei ole 86 §:ssä säädettyin poikkeuksin avio-oikeuden nojalla, naimaosana tai etuosana jakamattomasta pesästä, perintönä, perintökaaren 8 luvussa tarkoitettuna avustuksena tai hyvityksenä, testamentilla taikka lahjana saatu suoritus.

52 §

Eräät aineettomiin oikeuksiin perustuvat korvaukset

Verovelvollisen saama korvaus patentista, tekijänoikeudesta tai muusta niihin verrattavasta oikeudesta on veronalaista pääomatuloa, jos oikeus on saatu perintönä tai testamentilla taikka hankittu vastiketta vastaan ja muutoin ansiotuloa.

53 §

Eräät verovapaat pääomatulot

Veronalaista tuloa ei ole:

1) etu, jonka verovelvollinen on saanut omaan tai perheensä tarpeeseen käytetystä asunnosta, joka hänellä on asunto-osakeyhtiön tai muun asunto- tai kiinteistöyhteisön osakkaana tai jäsenenä ollut käytössään käypää vuokraa alemmasta vastikkeesta;

2) asunto- tai kiinteistöyhteisölle sen osakkeenomistajien tai jäsenten saama etu huoneistoista, joihin heillä on yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen nojalla hallintaoikeus;

3) asumisoikeustalon omistajan saama asumisoikeusmaksu, jonka asumisoikeusasunnois-

ta annetussa laissa (650/90) tarkoitettu asumisoikeuden saaja suorittaa asumisoikeutta perustettaessa;

4) Pohjoismaiden Investointipankin jäsenmaan saama osuus pankin jakamasta ylijäämästä;

5) Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön jäsenvaltion osuus yhtiön voitosta;

6) valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä käypää alempana korkona saatu korkotuki.

3 luku.

Pääomatulosta tehtävät vähennykset

54 §

Tulonhankkimismenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot.

55 §

Metsävähennys

Luonnollisella henkilöllä, kuolinpesällä ja näiden muodostamalla verotusyhtymällä sekä yhteisetuudella on oikeus tehdä metsävähennys maatilana pidettävältä kiinteistöltä saamastaan metsätalouden pääomatulosta ennen 56 §:ssä tarkoitettujen vähennysten tekemistä.

Metsävähennyksen määrä on enintään 40 prosenttia verovelvollisen metsävähennykseen oikeuttavasta metsästä verovuonna saadun metsätalouden pääomatulon määrästä. Verovelvollisella on oikeus omistusaikanaan vähentää metsävähennyksenä enintään 50 prosenttia metsän hankintamenosta.

Metsän hankintamenona pidetään metsän osuutta kiinteistön hankintamenosta. Jos kiinteistön omistusoikeus siirtyy edelleen vastikkeettomalla saannolla, verovelvollisella on sama oikeus metsävähennyksen tekemiseen kuin edellisellä omistajalla olisi ollut.

Metsävähennys tehdään verovelvollisen vaatimuksesta, ja hänen tulee sitä vaatiessaan esittää selvitys sen edellytyksistä. Verovuonna tehtävän metsävähennyksen on oltava vähintään 10 000 markkaa.

56 §

Metsätalouden pääomatulosta tehtävät muut vähennykset

Metsätalouden pääomatuloon kohdistuvia menoja ovat muun ohessa:

1) metsätaloudessa työskennelleille henkilöille rahana maksetut palkat, heidän ja heidän omaistensa eläkkeet ja työsuhteeseen perustuvat avustukset sekä työntekijöiden ja heidän omaistensa eläke-, sairauskorvaus-, työkyvyttömyyskorvaus- ja muiden niiden kaltaisten oikeuksien järjestämisestä johtuvat vakuutus- ja muut sellaiset maksut, verovelvollisen ja hänen perheenjäsenensä pakollisesta eläkevakuutuksesta suoritettavat maksut, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) perusteella suoritettavat maksut ja maatalousyrittäjien eläkelaisa (467/69) tarkoitettavat ryhmähenkivakuutusmaksut sekä verovelvollisen perheenjäsenen palkka ja muut etuudet 31 §:ssä mainituin rajoituksin;

2) kulutuksesta, uudistusalojen valmistamisesta, metsänviljelystä, taimikonhoidosta, pystypuiden karsinnasta ja lannoittamisesta johtuneet menot;

3) metsäteiden rakentamis- ja kunnossapitomenot, metsän ojitusmenot sekä metsätalouteen liittyvien koneiden ja kaluston hankinta- ja käyttömenot, kone- ja taukosuojiin ja muiden rakennusten samoin kuin muiden hyödykkeiden hankintamenot;

4) metsänhoitomaksut, metsävakuutusmaksut, metsänsuojelumenot sekä metsänhoitoyhdistysten ja metsälautakuntien toimitusmaksut; sekä

5) metsätaloussuunnittelusta ja -neuvonnasta sekä metsätalouteen kohdistuvasta tutkimuksesta ja kehitystyöstä aiheutuneet menot.

Verovelvollinen ei saa vähentää menoja siltä osin kuin hän on saanut niihin verovapaata avustusta tai muuta korvausta. Jos vähennys on verotuksessa hyväksytty, luetaan avustus tai korvaus tuloksi.

57 §

Lahjoitusvähennys

Yhteisö saa asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla vähentää tulostaan:

1) vähintään 5 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttämistä edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen;

2) vähintään 5 000 markan ja enintään

150 000 markan suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen Suomen valtiolle, suomalaiselle yliopistolle tai korkeakoululle taikka sellaiselle verohallituksen nimeämälle suomalaiselle yhdistykselle, laitokselle tai säätiölle, jonka varsinaisena tarkoituksena on tieteen tai taiteen tukeminen.

58 §

Korkomenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot.

Korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraavaan vuoteen.

Verovelvollisella ei ole oikeutta vähentää korkoa, joka on maksettu

1) opintotukilain (39/84) 7 §:n 3 momentissa mainittuna avustuksena;

2) asuntotuotantolain 6 §:n 1 momentin 5 tai 6 kohdan nojalla myönnetystä lainasta.

59 §

Pääomatuloista vähennettävä tulolähteen tappio

Verovelvollisen ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä esittämästä vaatimuksesta elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappio ja verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappio yhtymästä voidaan kokonaan tai osittain vähentää luonnollisen henkilön tai kuolinpesän tappiovuoden pääomatuloista.

Puolisoiden yhdessä harjoittaman elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappio vähennetään pääomatuloista vain molempien puolisoitten niin vaatiessa. Tappio vähennetään tällöin puolisoitten pääomatuloista 14 §:n 2 momentissa tarkoitettujen jakoperusteiden mukaisesti.

Verotusyhtymän osakkaan osuus yhtymän muun toiminnan tappiollisesta puhtaasta tulosta vähennetään hänen pääomatuloistaan.

60 §

Alijäämä ja pääomatulolajin tappio

Jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän vähennyskelpoisten tulonhankkimismenojen, korkomenojen ja pääomatuloista vähennettävien 59 §:ssä tarkoitettujen tappioiden yhteismäärä on suurempi kuin veronalaisten pääomatu-

lojen yhteismäärä, erotus on pääomatulolajin alijäämä, jonka perusteella verovelvollisella on oikeus tehdä verostaan 132—135 §:ssä tarkoitettut vähennykset.

Siltä osin kuin alijäämää ei ole otettu huomioon verosta tehtävänä vähennyksenä se vahvistetaan pääomatulolajin tappioksi, joka vähennetään verovelvollisen seuraavina vuosina saamista pääomatuloista siten kuin 118 §:ssä säädetään.

4 luku.

Ansiotulon veronalaisuus

61 §

Ansiotulo

Ansiotuloa on muu tulo kuin 3 luvussa tarkoitettu pääomatulo.

Veronalaista ansiotuloa on muun ohessa työsuhteen perusteella saatu palkka ja siihen rinnastettava tulo, eläke sekä tällaisen tulon sijaan saatu etuus tai korvaus.

Veronalaista ansiotuloa on myös maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukainen metsätalouden puhdas tulo.

62 §

Yritystulon ja osingon ansiotulo-osuus

Ansiotuloa on jaettavasta yritystulosta, yhtymän osakkaan tulo-osuudesta ja osingosta se osuus, jota 38—42 §:ssä ei ole säädetty pääomatuloksi.

Ansiotuloa on myös verotuslain 57 §:ssä tarkoitettu peitelty osinko.

63 §

Hankintatyön arvo

Veronalaista ansiotuloa on se työn arvo, jonka verovelvollinen tai hänen puolisonsa, verovelvollisen kotona oleva lapsi, joka ennen verovuotta on täyttänyt 14 vuotta, ja kuolinpesän tai verotusyhtymän osakas taikka hänen perheenjäsenensä ovat verovuonna tehneet valmistaessaan tai kuljettaessaan puutavaraa maatilasta tapahtuneen hankintakaupan tai muun siihen verrattavan myynnin yhteydessä (*hankintatyö*).

Hankintatyö arvioidaan rahana siihen määrään, joka siitä työstä olisi palkatulle henkilölle suoritettava.

Hankintatyön arvo katsotaan veronalaiseksi

tuloksi kuitenkin vain siltä osin kuin edellä tarkoitettujen henkilöiden valmistaman tai kuljettaman puun määrä yhteensä ylittää 125 kuutiometriä.

Hankintatyön veronalainen määrä jaetaan 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden ansiotuloksi näiden työpanosten suhteessa.

Eräät työsuhteeseen liittyvät tai työtuloon rinnastettavat ansiotulot

64 §

Luontoisetu

Työnantajalta saatu luontoisetu on veronalaista ansiotulua ja arvioidaan käypään arvoon sen mukaan, kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää.

65 §

Henkilöstörahastosta saatu tulo

Henkilöstörahastosta saatu rahasto-osuus ja ulijäämä ovat veronalaista ansiotulua.

66 §

Työsuhteeseen perustuva osakeanti

Ansiotulua on etu työsuhteeseen perustuvasta oikeudesta merkitä yhteisön osakkeita tai osuuksia käypää hintaa alempaan hintaan. Etu on veronalaista siltä osin kuin osakkeen tai osuuden hinnasta saatu alennus on enemmän kuin 10 prosenttia osakkeen tai osuuden käyvästä hinnasta. Jos etu ei ole henkilöstön enemmistön käytettävissä, saatu alennus on koko määrältään veronalaista tuloa.

Julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä hinta on osakeantipäätöstä edeltäneen kalenterikuukauden ajalta laskettu keskimääräinen hinta. Jos osakkeen ensimmäistä noteerausta seuraavan kalenterikuukauden keskimääräinen hinta on edellä tarkoitettua hintaa alempi, edun veronalaisuus ja sen arvo lasketaan alemman arvon perusteella.

Veronalaista ansiotulua on myös etu oikeudesta merkitä työnantajayhtiön osakkeita ja osuuksia vaihtovelkakirjan tai optio-oikeuden perusteella siltä osin, kuin maksettu hinta alittaa arvopaperin käyvän arvon lainaa liikkeelle laskettaessa. Jos vaihtovelkakirja- tai optiolainajärjestelyissä käytetyn osakkeen tai osuuden arvoa ei voida määritellä mainitun

ajankohdan arvon mukaan, edun veronalaisuus määräytyy osakkeen tai osuuden merkintähetken mukaan.

67 §

Työsuhdelaina

Veronalaiseksi ansiotuloksi katsotaan korkeut työsuhteen perusteella saadusta lainasta siltä osin kuin lainasta peritty vuotuinen korko on alempi kuin Suomen Pankin peruskorko lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

68 §

Työnantajan maksamat vakuutusmaksut

Työnantajan maksamat työntekijän säästöhenkivakuutuksen vakuutusmaksut ovat vakuutetun veronalaista ansiotulua.

Veronalaiseksi ansiotuloksi katsotaan myös työnantajan maksamat sellaisen yksilöllisen vapaaehtoisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksut, joista verovelvollisen itsensä maksamina olisi 96 §:n 2 momentin mukaan 60 prosenttia vähennyskelpoista. Tällaisen vakuutuksen maksut eivät kuitenkaan ole työntekijän veronalaista tuloa, jos niiden vähennyskelpoisuutta on rajoitettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 8 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

69 §

Tavanomainen henkilökuntaetu

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota, ellei edellä säädetyistä muuta johdu, koko henkilökunnan tai työnantajan palveluksesta eläkkeellä olevien työnantajalta saamaa tavanomaista ja kohtuullista:

1) etua työnantajan järjestämästä terveydenhuollosta, lukuun ottamatta työnantajan työntekijälle suorittamaa korvausta terveydenhuollosta tai sairaudesta johtuvista kustannuksista;

2) henkilökunta-alennusta työnantajan tuottamista tai kaupan pitämistä tavaroista tai palveluksista;

3) merkkipäivälahjaa tai vähäistä muuta lahjaa, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena;

4) etua työnantajan järjestämästä virkistys- tai harrastustoiminnasta;

5) etua työnantajan järjestämästä yhteiskuljetuksesta asunnon ja työpaikan välisillä matkoilla.

Veronalaiseksi tuloksi ei katsota myöskään

sitä toimialalla tavanomaista ja kohtuullista etua, jonka liikenteenharjoittajan palveluksessa tai tämän palveluksesta eläkkeellä oleva verovelvollinen saa työnantajalta matkaan oikeutavana vapaa- tai alennuslippuna.

70 §

Kansanedustajan kulukorvaus ja matkustusoikeus

Veronalaista tuloa ei ole kohtuullinen korvaus, joka maksetaan kansanedustajan toimen hoitamisesta aiheutuneiden erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna kohtuullisena korvauksena pidetään edustajanpalkkiosta annetussa laissa (328/47) tarkoitettua puhemiehen määrärahaa ja muun selvityksen puuttuessa 80 prosenttia edustajan kulukorvauksesta.

Veronalaista tuloa ei ole etu kansanedustajan toimeen liittyvästä oikeudesta maksuttomaan matkustamiseen.

Matkakustannusten korvaukset

71 §

Verovapaat matkakustannusten korvaukset

Veronalaista tuloa ei ole työnantajalta työmatkasta saatu matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, ateriakorvaus ja majoittumiskorvaus.

Toimialoilla, joilla erityistä työntekemisspaikkaa joudutaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi usein vaihtamaan, katsotaan päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemisspaikan välisistä matkoista saaduista matkakustannusten korvauksista verovapaaksi tuloksi vain matkustamiskustannuksista saatu korvaus, jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa. Jos kuitenkin tilaisuutta työnantajan järjestämään työpaikkaruokailuun erityisellä työntekemisspaikallatai sen välittömässä läheisyydessä ei ole, katsotaan, sen mukaan kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää, päivittäisistä asunnon ja erityisen työntekemisspaikan välisistä matkoista saaduista matkakustannusten korvauksista verovapaaksi lisäksi myös ateriakorvaus.

72 §

Työmatka

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa, jonka ve-

rovelvollinen tilapäisesti tekee työhön kuuluviin tehtävien suorittamiseksi erityiselle työntekemisspaikalle.

Toimialoilla, joilla erityistä työntekemisspaikkaa joudutaan usein vaihtamaan alalle tunnusomaisen työn lyhytaikaisuuden vuoksi, pidetään työmatkana myös päivittäistä matkaa asunnon ja erityisen työntekemisspaikan välillä, jos verovelvollisella ei ole varsinaista työpaikkaa.

Työmatkana ei pidetä verovelvollisen asunnon ja varsinaisen työpaikan välistä matkaa eikä työkomennuksen kestäessä tehtyä viikonloppu- ja muuta vastaavaa matkaa asunnon ja erityisen työntekemisspaikan välillä.

73 §

Verovapaiden korvausten perusteet ja määrä

Verohallitus antaa vuosittain etukäteen tarkemmat määräykset verovapaiden matkakustannusten korvausten perusteista ja määristä varattuaan kulukorvausasiain neuvottelukunnalle tilaisuuden tulla kuulluksi asiassa. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnasta annetaan asetuksella.

Verohallitus vahvistaa työnantajalta työmatkasta saadun verovapaan päivärahan ja ateriakorvauksen määrän käyttäen perusteena valtion työmarkkinalaitoksen laskemaa matkakustannusten yhteismäärää. Kotimaan päivärahaa määrättäessä tästä yhteismäärästä vähennetään säästyneiden elantokustannusten osuutena 15 prosenttia. Näin laskettu markkamäärä vähennetään matkakustannusten yhteismäärästä myös ulkomaan päivärahojen määriä vahvistettaessa. Verohallitus vahvistaa verovelvollisen omistamallaan tai hallitsemallaan kulkuneuvolla tekemästä työmatkasta saaman verosta vapaan kilometrikorvauksen määrän valtion työmarkkinalaitoksen laskemaa kilometrikorvauksen enimmäismäärää vastaavaksi.

Merityötulo ja siihen liittyvät matkustuskorvaukset

74 §

Merityötulo

Merityötulolla tarkoitetaan laivanisännän tai verohallituksen määräämän muun tähän rinnastettavan aluksen liikennöintiä hoitavan työnantajan palveluksessa suomalaisessa, brut-

tovetoisuudeltaan vähintään 100 rekisteritonin aluksessa tehdystä aluksen liikennöintiin liittyvästä työstä rahana tai rahanarvoisena etuutena saatua palkkatuloa, edellyttäen että:

1) alusta käytetään ulkomaan liikenteeseen tai verovuoden aikana pääasiassa rannikkoliikenteeseen;

2) alus on merenkulkuhallituksen alainen alus, jota käytetään merialueella;

3) alus on Ahvenanmaan maakunnanhallituksen alainen muu alus kuin sellainen lautta, joka välittää yleisen tien liikenteen vesistön yli.

Rannikkoliikenteellä tarkoitetaan kotimaan liikennettä saaristoalueen ulkopuolella Suomenlahdella, Pohjanlahdella ja Itämerellä 57. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella, ei kuitenkaan liikennettä Viipurinlahdelta Virolahden kunnan Santioon sisäväylää pitkin eikä Sipoon kunnan Kaunissaaren ohitusta eikä myöskään Porkkalanniemen tai Hankoniemen ohitusta, jos alusta muutoin käytetään rannikon saaristoalueen sisäpuolella.

Ulkomaan liikenteellä tarkoitetaan liikennettä Suomessa olevan paikkakunnan ja vieraassa valtiossa olevan paikkakunnan välillä tai liikennettä rannikkoliikenteen alueen ulkopuolella.

Suomalaiseen alukseen rinnastetaan suomalaisen työnantajan vuokralle ottama tai muulla perusteella hallitsema sellainen ulkomainen alus, jonka mukana seuraa vain vähäinen määrä miehistöä tai jonka mukana ei lainkaan seuraa miehistöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määräämistä voi hakea työnantaja tai verovelvollinen.

Merityötuloa on myös:

1) merimieslain (423/78) säännösten mukaisesti 1 momentissa tarkoitettua työnantajalta saatu muukin kuin 1 momentissa tarkoitettu tulo;

2) suomalaisessa kalastusaluksessa tehdystä työstä suoritettu, saaliin suuruudesta riippuvainen palkkio.

Merityötulona ei pidetä tuloa, joka saadaan:

1) työstä, jonka henkilö seuraamatta aluksen mukana tekee aluksessa sen ollessa satamassa;

2) työstä, jota on pidettävä pelkästään tilapäisenä tarkastus-, huolto-, luotsaus- tai muuna niihin rinnastettavana työnä;

3) työstä, joka tehdään huvialuksessa tai aluksessa, jossa työskentelee vakituisesti vain työnantajan perheenjäseniä;

4) työstä, joka tehdään valtiolle kuuluvassa

puolustus- tai rajavartiotehtäviin käytettävässä aluksessa.

75 §

Merityötuloa saavan verovapaat korvaukset

Veronalaista tuloa ei ole sellainen korvaus matkustamis- ja elantokustannusten keskimääräisestä kohtuullisesta lisääntymisestä, jonka työnantaja on suorittanut edellä tarkoitettua merityötuloa saavalle verovelvolliselle matkasta asunnolta aluksen saapumis- ja lähtösatamaan ja takaisin. Verovapaata tuloa on kuitenkin korvaus vain sellaisista matkoista, jotka aiheutuvat vuosi- ja vastikelomamatkoista sekä matkoista, joista johtuvat matkustamiskustannukset työnantaja on velvollinen korvaamaan merimieslain nojalla.

Verohallitus antaa vuosittain tarkemmat määräykset myös merityötuloa saavan verovelvollisen verovapaiden matkustuskorvausten perusteista ja määristä.

Ulkomailla työskentelystä saadut tulot

76 §

Eräät ulkomailla työskentelyyn liittyvät verovapaat korvaukset

Veronalaista tuloa ei ole:

1) ulkomaanedustuksessa palvelevan tai muun Suomen valtioon palvelussuhteessa olevan, ulkomaille sijoitetun henkilön paikalliskorotus tai valtion maksama muu ulkomailla suoritettua työstä tai paikallisista erikoisolosuhteista johtuvien erityisten menojen kattamiseksi tarkoitettu korvaus;

2) Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y.:een työsuhteessa olevan, ulkomaille sijoitetun henkilön paikalliskorotus tai Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:n maksama muu ulkomailla suoritettua työstä tai paikallisista erikoisolosuhteista johtuvien erityisten menojen kattamiseksi tarkoitettu korvaus siltä osin, kuin korvaukset eivät ylitä vastaavaa ulkomaanedustuksessa palvelevan henkilöstön paikalliskorotusta tai muuta edellä tarkoitettua korvausta;

3) palkka tai palkkio, jonka Yhdistyneet kansakunnat tai jokin sen erityisjärjestö maksaa muualla kuin Suomessa suoritettua asian-
tuntijatehtävästä.

77 §

Ulkomaantyötulo

Veronalaista tuloa ei ole verovelvollisen sa-

man työnantajan palveluksessa ulkomailla tai samassa valtiossa ulkomailla suorittamasta työstä saama palkka (*ulkomaantyötulo*), jos tästä työstä aiheutuva oleskelu ulkomailla (*ulkomaantyöskentely*) on kestänyt tai sen voidaan olettaa kestävän yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta. Palkkatulo on kuitenkin veronalaista, jos se on saatu valtiolta, kunnalta tai muulta suomalaiselta julkisoikeudelliselta yhteisöltä tai Suomen Ulkomaankauppaliitto r.y:ltä taikka jos se on saatu suomalaisessa vesi- tai ilma-aluksessa tehdystä työstä.

Ulkomaantyöskentelyn ei katsota keskeytyvän, vaikka verovelvollinen aloitettuaan työskentelynsä oleskelee Suomessa keskimäärin enintään kuutena päivänä sellaista täyttä kuukautta kohti, jonka hänen ulkomaantyöskentelynsä voidaan olettaa kestävän tai jonka se on kestänyt. Edellytyksenä kuitenkin on, että hän ei näin laskettavasta päivien määrästä oleskele Suomessa enempää kuin 60 päivää etukäteen ja että hän tällaisen Suomessa oleskelun jälkeen palaa työskentelyvaltioon jatkamaan samaa ulkomaantyöskentelyä. Ulkomaantyöskentelyn ei myöskään katsota keskeytyvän, jos verovelvollisen Suomessa oleskelu aiheutuu pakottavasta, hänestä ja hänen työnantajastaan riippumattomasta, odottamattomasta syystä ja jos verovelvollinen tällaisen Suomessa oleskelun jälkeen palaa työskentelyvaltioon jatkamaan kyseistä ulkomaantyöskentelyä.

Ulkomaantyöskentelyn, jota ei enää voida pitää yhtäjaksoisena, katsotaan päättyneen siinä päivänä, jolloin verovelvollinen työskentelynsä lopetettuaan olisi voinut lähteä työskentelyvaltiosta.

Jos ulkomaantyöskentely on päättynyt painavasta, verovelvollisesta ja hänen työnantajastaan riippumattomasta, odottamattomasta syystä, ei ulkomaantyötuloa pidetä veronalaisena tulona sen johdosta, että ulkomaantyöskentely ei ole kestänyt oletettua vähintään kuuden kuukauden aikaa.

Eräät vahingonkorvaukset ja vakuutusasuoritukset

78 §

Vahingonkorvauksen veronalaisuus

Vahingonkorvaus tai muu siihen verrattava korvaus ei ole veronalaista tuloa, ellei sitä ole

saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä.

79 §

Henkilövakuutuksen nojalla saadut vakuutusasuoritukset

Veronalaista ansiotuloa on henkilövakuutuksen nojalla veronalaisen ansiotulon sijaan tai muutoin tulojen taikka elatuksen vähentymisestä saatu korvaus.

Henkilövakuutukseen perustuvasta pysyvän työkyvyttömyyden johdosta saadusta kertakorvauksesta on veronalaista tuloa 50 prosenttia.

80 §

Verovapaat vakuutus- ja vahingonkorvaukset

Veronalaisia korvauksia eivät ole:

1) sairaanhoitokustannusten ja niihin verrattavien menojen korvaus, ellei 78 §:stä muuta johdu;

2) pakollisen tapaturmavahinkoturvan nojalla ennen 1 päivää tammikuuta 1982 sattuneen vakuutustapahtuman perusteella maksettu päiväraha, elinkorko ja huoltoeläke tai niihin liittyvät lisät, myös silloin kun ne on saatu työnantajalta palkkana tai ennakkona, ei kuitenkaan siltä osin kuin elinkoron tai huoltoeläkkeen vuotuinen määrä ylittää 20 000 markkaa;

3) korvaus, joka on maksettu kertakaikkisena tai jatkuvana sotapalveluksessa taikka muuten sotatoimessa aiheutuneen ruumiinvamman, sairauden tai kuolemantapahtumien johdosta valtion tai yleishyödyllisen yhteisön varoista joko vahingoittuneelle tai sairastuneelle itselleen taikka hänen omaisilleen;

4) vakuutusasuoritukseen verrattava taloudellinen tuki, jonka valtio, kunta tai muu asetuksella tarkemmin määriteltävä julkisoikeudellinen yhteisö tai eläkelaitos maksaa työ- tai virkasuhteessa taikka näihin verrattavassa palvelussuhteessa olleen henkilön kuoltua edellä 35 §:ssä tarkoitettulle edunsaajalle;

5) henkilövakuutuksen nojalla saatu sairauskustannusten korvaus tai muu siihen verrattava korvaus, jollei sitä ole saatu veronalaisen ansiotulon sijaan tai korvaukseksi tulojen tai elatuksen vähentymisestä;

6) luonnonsuojelulain (71/23) 9 §:ssä tarkoitetun suojelualueen omistajalle maksettu kertakaikkinen korvaus taloudellisista menetyksistä,

joita hänelle aiheutuu rauhoittamispäätöksen mukaisista alueen käyttöoikeuksien rajoituksista.

81 §

Kertamaksulliset eläkkeet

Eläkkeestä, joka perustuu verovelvollisen kerralla maksamaan vakuutukseen taikka jonka hän on muutoin saanut ostamalla, vaihtamalla tai muuta vastiketta kuin kiinteistöä vastaan tai muulla näihin verrattavalla vastikkeellisella saannolla, on veronalaista ansiotuloa seuraava osuus:

jos eläkkeensaajan ikä	
on verovuoden päättyessä	
vähemmän kuin 44 vuotta	60 %
44—52 vuotta	55 %
53—58 ”	50 %
59—63 ”	45 %
64—68 ”	40 %
69—72 ”	35 %
73—76 ”	30 %
77—81 ”	25 %
82—86 ”	20 %
87—91 ”	15 %
92 vuotta tai enemmän	10 %

Verovelvollisen itsensä ottaman kertamaksullisen eläkevakuutuksen vakuutusmaksujen palautuksesta, takaisinostoarvosta tai muutosarvosta on veronalaista tuloa vakuutuksen tuotto.

Apurahat, palkinnot, voitot ja sivuperintö

82 §

Stipendi, apuraha ja tunnustuspalkinto

Veronalaista tuloa ei ole:

1) stipendi tai muu apuraha, joka on saatu opintoja tai tieteellistä tutkimusta tahi taiteellista toimintaa varten;

2) tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi saatu palkinto;

3) valtion 2 kohdassa tarkoitettusta taikka muusta ansiokkaasta toiminnasta ennen tammikuun 1 päivää 1984 myöntämä eläke tai tällaiseen eläkkeeseen liittyvä perhe-eläke.

Muulta kuin valtiolta, kunnalta tai muulta julkisyhteisöltä taikka Pohjoismaiden neuvostolta saadut stipendit, opintorahat ja muut apurahat sekä palkinnot ovat kuitenkin ve-

ronalaista tuloa siltä osin, kuin niiden sekä julkisyhteisöiltä ja Pohjoismaiden neuvostolta saatujen stipendien, muiden apurahojen, opintorahojen ja palkintojen yhteenlaskettu määrä tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneiden menojen vähentämisen jälkeen verovuonna ylittää valtion taiteilija- apurahan vuotuisen määrän.

Valtiovarainministeriö voi hakemuksesta päättää, että edellä tarkoitettu tieteellisen, taiteellisen tai yleishyödyllisen toiminnan tunnustuksena saatu palkinto on koko määrältään verosta vapaata tuloa.

83 §

Taidekilpailupalkinto

Veronalaista tuloa ei ole taiteen alalla järjestetystä, taiteellisesti merkittävästä valtakunnallisesta tai kansainvälisestä valtiovarainministeriön nimeämästä kilpailusta saatu palkinto.

Valtiovarainministeriö nimeää opetusministeriön esityksestä 1 momentissa tarkoitettujen kilpailujen vuosittain etukäteen ennen kilpailuvuoden alkamista.

84 §

Koululaiskilpailupalkinto

Veronalaista tuloa ei ole peruskoulun, lukion, iltalukion, ammattikoulun tai muun näihin verrattavan oppilaitoksen oppilaiden tieto- tai taitoaineesta järjestetystä kilpailusta muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksen saama palkinto.

85 §

Arpajaisvoitto

Arpajaisverolain 2 §:ssä tarkoitetuista arpajaisista saatu voitto ei ole veronalaista tuloa. Veronalaista tuloa on kuitenkin sellainen voitto, jota voidaan pitää kohtuullisena vastikkeena jostakin suorituksesta tai ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana.

86 §

Sivuperintö

Kunnallisverotuksessa veronalaista tuloa on muulle kuin puolisolle tai suoraan ylenevää tai alenevaa polvea olevalle perilliselle tullut perintö, perintökaaren 8 luvussa tarkoitettu avustus tai hyvitys, testamentti sekä lahja siltä osin

kuin nämä samalta perittävältä tai lahjoittajalta saatuina ovat verovuonna arvoltaan yhteensä yli 15 000 markkaa.

Osittain tai kokonaan verovapaat ansiotulot

87 §

Tasavallan presidentin palkkio

Tasavallan presidentin toimen hoitamisesta saatu palkkio, eläke ja valtiolta näiden lisäksi saatu asunto- tai muu etu eivät ole veronalaista tuloa.

88 §

Lakkoavustus

Veronalaista tuloa ei ole työtaistelun johdosta asianomaiselta työmarkkinajärjestöltä saatu tai muu siihen rinnastettava, päivää kohden enintään 70 markan suuruinen avustus.

89 §

Luonnontuotetulot ja äidinmaito

Luonnonvaraisten käpyjen, marjojen ja sienien sekä sellaisten luonnonvaraisten kasvien tai niiden osien, joita kerätään käytettäväksi ihmisravintona, lääkkeenä tai lääkeaineen valmistuksessa, kerääjän näiden tuotteiden luovutuksesta saama tulo ei ole veronalaista tuloa, jollei tuloa ole pidettävä palkkana. Veronalaista tuloa ei ole myöskään luovuttajan saama korvaus äidinmaidon luovutuksesta.

90 §

Lapsen elatusapu

Veronalaista tuloa ei ole lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella tuomiolla tai sopimuksella vahvistettu tai lapsen elatusta varten muutoin saatu elatusapu.

91 §

Toistuvaisavustus

Veronalaista ei ole sellainen rahana tai tavaran saatu avustus, joka vapaaehtoisen sitoumuksen tai muun velvoitteen nojalla suoritetaan määräjain entiselle tai välien rikkoutu-

misen vuoksi pysyvästi erillään asuvalle puolisolle.

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

- 1) kansaneläkkeen lapsikorotus, puolisolisä ja eläkkeensaajan hoitotuki;
- 2) rintamasotilaseläke, rintamalisä, ylimääräinen rintamalisä ja ylimääräinen sotaeläke;
- 3) hautausavustus;
- 4) äitiysavustus;
- 5) lapsilisä;
- 6) lapsen hoitotuesta annetun lain (444/69) nojalla maksettu lapsen hoitotuki;
- 7) lapsen elatuksen turvaamisesta annetun lain (122/77) mukainen elatustuki;
- 8) asevelvollisen päiväraha, sotilasavustuksen lain (566/48) mukainen sotilasavustus ja kotiuttamisrahain (910/77) mukainen kotiuttamisraha;
- 9) perhe-eläkelain (38/69) mukainen koulutustuki;
- 10) koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90) ja valtion virkamieslain (755/86) mukainen eroraha ja ammattikoulutustuki;
- 11) työntekijän valtion varoista työnvälityslain (246/59) nojalla saama korvaus;
- 12) oppisopimuslaissa (422/67) tarkoitettua oppilaan valtion varoista saamat taloudelliset edut;
- 13) työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/90) 17 §:ssä tarkoitettu ylläpitokorvaus ja mainitun lain 27 §:ssä tarkoitettua etuudet;
- 14) tammikuun 14 päivänä 1972 annetun opintotukilain (28/72) mukainen opintoraha lukuun ottamatta lain 10 §:ssä tarkoitettua aikuisopintorahana saatua ansionmenetykskorvausta ja lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkoavustus;
- 15) asumistukilain (408/75) ja eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukainen asumistuki sekä opintorahan asumislisä;
- 16) luonnollisen henkilön valtion ja kuntien varoista asunnonkorjaukseen saama avustus;
- 17) vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/87) tarkoitettua etuudet;
- 18) vammaistukilain (124/88) mukainen vammaistuki;
- 19) kuntoutusrahalaisissa (611/91) tarkoitettua muut etuudet kuin kuntoutusraha ja -avustus;

20) valtion varoista maksettavista todistelukulannuksista annetun lain (666/72) nojalla valtion varoista saatu korvaus matka- ja toimeentulokustannuksista sekä taloudellisesta menetyksestä;

21) rangaistusta suorittavan vangin tai pakolaitokseen eristetyn saama työ- tai käyttöraha;

22) sosiaalihuoltolain (710/82) mukainen toimeentulotuki.

5 Luku.

Ansiotulosta tehtävät vähennykset

Tulohankkimismenot

93 §

Asunnon ja työpaikan väliset matkakustannukset

Ansiotulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään myös matkakustannuksia asunnosta työpaikkaan ja takaisin halvimman kulkuneuvon käytöstä aiheutuvien kustannusten mukaan laskettuna. Näitä matkakustannuksia voidaan kuitenkin vähentää enintään 16 000 markkaa ja vain siltä osin, kuin ne ylittävät verovuonna 2 000 markkaa.

Jos 1 momentissa tarkoitettuna halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, vähennys lasketaan siten, kuin verohallitus vuosittain tarkemmin määrää ottaen huomioon sen kohtuullisen kustannusten lisäyksen, joka aiheutuu kulkuneuvon käytöstä asunnon ja työpaikan välisiin matkoihin.

Edellä 1 ja 2 momentissa olevia säännöksiä sovelletaan laskettaessa vähennystä 72 §:n 3 momentissa tarkoitetuista matkoista aiheutuvista kustannuksista.

94 §

Moottorisaha- ja metsurivähennys

Verovelvollisen, joka on käyttänyt moottorisahaa tai raivaussahaa puun kaadossa, puutavaran valmistamisessa, metsänraivaustyössä tai muussa metsänraivaustyöhön verrattavassa työssä, tällaisesta työstä saaman palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneeksi menoksi katsotaan sahan käytöstä aiheutuneina kustannuksina 30 prosenttia tai verovelvollisen vaatimuksesta 40 prosenttia edellä tarkoitettua palkkatulon määrästä. Kahden henkilön

työryhmän käyttäessä samaa sahaa mainittuina kustannuksina pidetään 20 prosenttia kummankin kyseisestä työstä saaman palkkatulon määrästä ja, jos työryhmään on kuulunut kolme henkilöä, 15 prosenttia kunkin kyseessä olevasta palkkatulosta. Verovelvollisen esittämän selvityksen perusteella palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi katsotaan edellä mainittuja suuremmat sahan käytöstä aiheutuneet todelliset menot.

Verovelvollisen, joka on metsä- tai muussa ajossa käyttänyt hevosta ja ajovälineitä tai traktoria, palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneeksi menoksi katsotaan hevosen ja ajovälineiden tai traktorin käytöstä aiheutuneina kustannuksina 60 prosenttia metsäajosta ja 50 prosenttia muusta ajosta saadusta palkkatulosta. Verovelvollisen esittämän selvityksen perusteella palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiksi menoiksi katsotaan edellä mainittuja suuremmat hevosen ja ajovälineiden tai traktorin käytöstä aiheutuneet todelliset menot.

Verovelvollisen, jonka 1 momentissa tarkoitettu palkkatulo on vähintään yksi kolmasosa hänen tuloistaan, tämän palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneiksi menoiksi katsotaan lisäksi 5 prosenttia kyseisen palkkatulon määrästä, kuitenkin enintään 1 400 markkaa (*metsurivähennys*).

95 §

Tulohankkimisvähennys

Verovelvollinen saa vähentää palkkatulostaan:

1) tulohankkimisvähennyksenä kolme prosenttia palkkatulonsa määrästä, kuitenkin enintään 2 100 markkaa;

2) työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut ja työttömyyskassamaksut;

3) matkakustannukset asunnosta työpaikkaan ja takaisin siltä osin kuin ne ovat 93 §:n mukaan vähennyskelpoisia;

4) palkkatulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet muut kuin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut menot vain siltä osin kuin niiden yhteismäärä ylittää tulohankkimisvähennyksen määrän.

Verovelvollinen ei saa vähentää merityötulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja tulohankkimisvähennystä lukuun ottamatta.

Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

96 §

Eläkevakuutusmaksuvähennys

Verovelvollisella on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan työntekijän eläkemaksusta annetun lain (/) mukainen työntekijän eläkemaksu, omasta ja puolisonsa pakollisesta tai lakisääteisestä eläkevakuutuksesta ja tällaiseen eläkkeeseen liittyvästä rekisteröidystä taikka eläkesäätiössä tai eläkekassassa kollektiivisesti järjestetystä lisäeläketurvasta suorittamansa maksut.

Lisäksi verovelvollisella on oikeus vähentää 60 prosenttia itselleen tai puolisolleen ottamansa muun vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksuista ja hänen tulokseen 68 §:n nojalla luetuista työnantajan suorittamista maksuista, vuodessa kuitenkin enintään 30 000 markkaa. Kerтамaksullisen eläkkeen tai erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksut ja kansaneläkevakuutusmaksu eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia. Verovelvollisen itselleen tai puolisolleen ottaman vakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksut ovat 2 momentin estämättä kokonaan vähennyskelpoisia maksujen 50 000 markan määrään saakka vuodessa, jos:

1) vakuutukseen perustuvaa eläkettä vakuutussopimuksen mukaan aletaan vanhuuseläkkeenä maksaa aikaisintaan vakuutetun täytettyä 58 vuotta; ja jos

2) vakuutukseen perustuva eläke olisi yhdessä vakuutetun muuhun pakolliseen ja vapaaehtoiseen eläketurvaan perustuvien eläkkeiden kanssa enintään 66 prosenttia tulosta, jonka perusteella vakuutetun lakisääteinen eläke laskettaisiin, jos hän olisi vakuutuksen ottamisvuonna tullut työkyvyttömäksi.

Jos eläkkeen alkamisikä vakuutussopimuksen mukaan on alempi kuin 65 vuotta, 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua prosentiosuutta pienennetään 3,3 prosenttiyksiköllä jokaista vuotta kohden, jolla eläkeikä alittaa 65 vuotta.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksu on 2 momentissa säädetyllä tavalla vähennyskelpoinen siinäkin tapauksessa, että 3 momentin 2 kohdan tai 4 momentin mukainen prosenttiraja ylittyisi, jos:

1) vapaaehtoiseen vakuutukseen perustuva eläke yhdessä vakuutetun muiden eläkkeiden kanssa olisi enintään työntekijän eläkelain (395/61) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettusta markkamäärästä lasketun eläkkeen suuruinen;

2) yrittäjän eläkelain (468/69) tai maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuutetun vapaaehtoisen vakuutukseen perustuva eläke yhdessä hänen muiden eläkkeidensä kanssa olisi enintään pakolliseen eläketurvaan perustuvien eläkkeiden ja sosiaali- ja terveystieteiden jommankumman mainitun lain 11 §:n 1 momentin nojalla vahvistaman lisäeläketurvan yhteismäärän suuruinen.

Vapaaehtoisena eläkevakuutuksena pidetään sellaista vanhuuseläkevakuutusta ja perhe-eläkevakuutusta sekä tällaiseen vakuutukseen liittyvää työkyvyttömyyseläkevakuutusta ja työtömyyseläkevakuutusta, johon perustuva eläke on tarkoitettu maksettavaksi toistuvina erinä puolivuositain tai lyhyemmin väliajoin vakuutetun tai edunsaajan jäljellä olevan eliniän tai vähintään kahden vuoden ajan.

97 §

Merityötulovähennys

Puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnetään jäljempänä säädetyin edellytyksin merityötulovähennys yleisesti verovelvolliselle 74 §:ssä tarkoitettun merityötulon saajalle.

Valtionverotuksessa myönnettävän merityötulovähennyksen määrä on 18 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 39 500 markkaa.

Kunnallisverotuksessa myönnettävän merityötulovähennyksen määrä on 30 prosenttia merityötulon kokonaismäärästä, kuitenkin enintään 67 500 markkaa.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, korotetaan merityötulovähennystä kunnallisverotuksessa 1 000 markalla jokaiselta täydeltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana alus ei käy Suomen satamassa tai muutoin Suomen rajojen sisäpuolella ja jonka ajan verovelvollinen työskentelee aluksessa. Korotukseen oikeuttavan ajanjakson päättyessä korotus myönnetään kuitenkin myös vajaalta kalenterikuukaudelta.

98 §

Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys

Jos verovuonna Suomessa asuneen henkilön

veronmaksukyky hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen on erityisistä syistä, kuten elatusvelvollisuuden, työttömyyden tai sairauden johdosta olennaisesti alentunut, vähennetään hänen puhtaasta ansiotulostaan kohtuullinen määrä, ei kuitenkaan enempää kuin 8 000 markkaa. Vähennys myönnetään täysin tuhansin markoin.

Yksinomaan sairaudesta johtuneiden kustannusten perusteella verovelvollisen veronmaksukykyyn voidaan katsoa olennaisesti alentuneen vain, jos hänen ja hänen perheenjäsentensä yhteenlaskettujen sairauskustannusten määrä verovuonna on vähintään 4 000 markkaa ja samalla vähintään 10 prosenttia verovelvollisen puhtaisten pääomatulojen ja ansiotulojen yhteismäärästä. Perheenjäseninä pidetään verovelvollisen puolisoa ja alaikäisiä lapsia.

Puhtaasta ansiotulosta valtionverotuksessa tehtävät vähennykset

99 §

Valtionverotuksen lapsenhoitovähennys

Verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää puhtaasta ansiotulostaan 13 200 markkaa, jos verovelvollisella tai puolisoilla on ollut verovuonna elätettävänä vähintään 3 vuotta mutta enintään 7 vuotta täyttänyt lapsi.

100 §

Valtionverotuksen eläketulovähennys

Verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään valtionverotuksessa eläketulovähennys.

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 2,22 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään progressiivisen tuloveroasteikon alimman verotettavan tulon määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen sadan markan määrään.

Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo on suurempi kuin täyden eläketulovähennyksen määrä, eläketulovähennystä pienennetään 70 prosentilla määrästä, jolla puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän.

Valtionverotuksen täyden eläketulovähennys

nyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään yksinäiselle henkilölle verovuonna maksetun kansaneläkkeen pohjaosan ja ensimmäisessä kuntaryhmässä maksetun täysimääräisen lisäosan yhteismäärää.

Puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset

101 §

Kunnallisverotuksen eläketulovähennys

Verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään kunnallisverotuksessa eläketulovähennys.

Täyden eläketulovähennyksen määrä lasketaan siten, että luvulla 1,37 kerrotun täyden kansaneläkkeen määrästä vähennetään täyden perusvähennyksen määrä ja jäännös pyöristetään seuraavaan täyteen sadan markan määrään. Eläketulovähennys ei kuitenkaan voi olla eläketulon määrää suurempi. Jos verovelvollisen puhdas ansiotulo ylittää täyden eläketulovähennyksen määrän, eläketulovähennystä pienennetään 70 prosentilla ylimenevän osan määrästä.

Kunnallisverotuksen täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään verovuonna yksinäiselle henkilölle maksetun kansaneläkkeen pohjaosan ja ensimmäisessä kuntaryhmässä maksetun täysimääräisen lisäosan yhteismäärää.

Puolisoiden, joista toinen saa kansaneläkettä tai perhe-eläkelain mukaista perhe-eläkettä ja toinen kansaneläkettä, edellä tarkoitettua perhe-eläkettä tai rintamasotilaseläkettä, täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa täytenä kansaneläkkeenä pidetään pohjaosaa lisätynä 85 prosentilla 2 momentissa tarkoitettua lisäosan määrästä. Viimeksi mainittua yhteismäärää pidetään täyden eläketulovähennyksen määrää laskettaessa puolison täyden kansaneläkkeen määränä silloinkin, jos vain toinen puolisoista saa edellä tarkoitettua perhe-eläkettä tai kansaneläkettä, joka on alkanut 1 päivänä syyskuuta 1991 tai sen jälkeen, eikä toinen puoliso saa kansaneläkettä, rintamasotilaseläkettä tai edellä tarkoitettua perhe-eläkettä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua yhteismäärää pidetään kuitenkin puolison täyden kansaneläkkeen määränä eläketulovähennystä las-

kettaessa, jos lisäosa määräytyy yksinäiselle henkilölle maksettavan lisäosan mukaisesti.

102 §

Kunnallisverotuksen lapsivähennys

Verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus puhtaasta ansiotulostaan vähentää 10 500 markkaa jokaisesta verovuonna elättämästään alaikäisestä lapsesta.

103 §

Kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys

Verovelvollisen luonnollisen henkilön puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 12 500 markkaa, jos hän on verovuonna elättänyt alaikäistä lasta, eikä häneen sovelleta tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä.

104 §

Kunnallisverotuksen invalidivähennys

Verovelvollisen luonnollisen henkilön puhtaasta ansiotulosta kunnallisverotuksessa vähennetään 2 600 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia. Jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, vähennyksenä myönnetään prosenttimäärän osoittama osuus 2 600 markasta. Vähennys myönnetään kuitenkin enintään muun puhtaan ansiotulon kuin eläketulon suuruisena.

Jos verovelvollinen on verovuonna saanut lakisääteiseen vähimmäiseläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haitta-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä perusteista, joiden mukaan haitta-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Invalidivähennyksen suuruus määrätään valtionverotuksen muun ansiotulon kuin eläketu-

lon perusteella, josta on vähennetty tulon hankkimisesta johtuvat vähennykset.

Edellä 1 ja 2 momentissa olevien säännösten estämättä verovelvollinen, jolla on ollut veronalaista eläketuloa vuonna 1982, saa kunnallisverotuksessa vähentää sen suuruisen invalidivähennyksen, johon hänellä on ollut oikeus vuodelta 1982 toimitetussa kunnallisverotuksessa, jollei hänellä ole voimassa olevien säännösten mukaan oikeutta tätä suurempaan invalidivähennykseen.

105 §

Kunnallisverotuksen opintorahavähennys

Jos verovelvollinen on saanut korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetussa laissa (111/92) tarkoitettua opintorahaa, hänen puhtaasta ansiotulostaan vähennetään kunnallisverotuksen opintorahavähennys. Sen täysi määrä on 13 000 markkaa, kuitenkin enintään opintorahan määrä. Vähennystä pienennetään 50 prosentilla siitä määrästä, jolla verovelvollisen ansiotulon määrä ylittää opintorahavähennyksen täyden määrän.

106 §

Kunnallisverotuksen perusvähennys

Jos koko verovuoden Suomessa asuneen verovelvollisen luonnollisen henkilön puhdas ansiotulo edellä mainittujen vähennysten jälkeen ei ole 8 800 markan määrää suurempi, on siitä vähennettävä tämän tulon määrä. Jos puhtaan ansiotulon määrä mainittujen vähennysten jälkeen ylittää täyden perusvähennyksen määrän, vähennystä pienennetään 20 prosentilla ylimenevän tulon määrästä.

6 luku.

Ansiotulosta tehtäviä vähennyksiä koskevat erityiset säännökset

107 §

Osan vuotta Suomessa asuneen oikeus vähennyksiin

Verovelvollinen luonnollinen henkilö, joka ei ole koko verovuotta asunut Suomessa, saa tehdä eläkevakuutusmaksuvähennyksen vain, jos se kohdistuu sellaiseen ansiotuloon, josta täällä on suoritettava veroa.

Lapsenhoitovähennykseen, valtionverotuk-

sen eläketulovähennykseen sekä ansiotuloista kunnallisverotuksessa tehtäviin vähennyksiin on oikeus vain sellaisella luonnollisella henkilöllä, joka on asunut suurimman osan verovuodesta Suomessa.

108 §

Kuolinpesälle myönnettävät vähennykset

Jos kuolinpesän osakkaana on vainajan lapsi tai kasvattilapsi, joka on verovuonnasaanut elatuksensa pesän varoista, lapsesta myönnettävä lapsivähennys, lapsenhoitovähennys ja yksinhuoltajavähennys myönnetään niin vaadittaessa pesälle vainajan kuolinvuotta seuraavilta vuosilta.

Jos leski on kuolinpesän osakas, pesälle myönnetään myös lesken osalta eläkevakuutusmaksuvähennys, kunnallisverotuksen invalidivähennys ja valtionverotuksen invalidivähennys.

Edellä mainitut vähennykset tehdään kuitenkin pesän tulosta ja tuloverosta vain, jos leski ei ole vaatinut niitä vähennettäväksi ensisijaisesti omasta tulostaan tai tuloverostaan, ja vain pesän tulo sen osan perusteella, jota voitaisiin 14 §:ää soveltuvien osin noudattaen pitää lesken ansiotulona.

Säännöksiä, jotka koskevat vähennyksen tekemistä lesken osalta, sovelletaan myös muuhun kuolinpesän osakkaaseen, jonka metsätalouden hyväksi tekemän työn arvo on luettu pesän tuloksi.

109 §

Vähennysten jakaminen puolisoitten kesken

Eläkevakuutusmaksuvähennys, lapsenhoitovähennys ja lapsivähennys tehdään sen puolison ansiotulosta, joka on vaatinut vähennystä. Jollei vähennystä voida tehdä siten kuin puoliso ovat sitä vaatineet, se tehdään ensisijaisesti sen puolison tuloista, jonka valtionverotuksen puhtaan ansiotulon määrä on suurempi. Lapsenhoitovähennystä tai lapsivähennyksen kustakin lapsesta erikseen myönnettävää määrää ei voida kuitenkaan jakaa tehtäväksi molempien puolisoitten tulosta.

IV OSA.

TULON JA MENON JAKSOTTAMINEN

110 §

Tulon jaksottamista koskeva yleissäännös

Tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona

se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan.

Luovutusvoitto katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona kauppa tai vaihto on tehty tai muu luovutus on tapahtunut.

111 §

Metsätalouden pääomatulosta myönnettävä menovaraus

Luonnollinen henkilö, kuolinpesä ja näiden muodostama verotusyhtymä sekä yhteisetuus saavat jättää lukematta verovuoden tuloksi osan maatilana pidettävältä kiinteistöltään saamastaan metsätalouden pääomatulosta käytettäväksi metsätalouden pääomatulon hankkimisesta aiheutuneiden menojen kattamiseen (*menovaraus*). Menovarausta ei kuitenkaan myönnetä, jos metsä kuuluu elinkeinoimintaan. Menovarauksen enimmäismäärä on 15 prosenttia metsätalouden pääomatulon määrästä, josta on vähennetty metsävähennyksen määrä.

Menovaraus on tuloutettava Oulun ja Lapin läänissä kuuden ja muualla maassa neljän seuraavan verovuoden aikana. Poistoina vähennettävistä menoista saadaan kattaa kuitenkin vain vuotuista poistoa vastaava määrä. Jos verovelvollinen on metsätuhoon perusteella saanut vakuutus- tai vahingonkorvausta, korvauksesta saadaan jättää lukematta tuloksi edellä mainituksi ajaksi se määrä, joka tarvitaan tuhoutuneen metsän uudistamiseen.

112 §

Eläketulon jaksottaminen

Jos verovuonna saatu lakisääteiseen eläketurvaan perustuva eläketulo kohdistuu vähintään kolmen kuukauden ajalta verovuotta edeltäneeseen aikaan, eläketulo jaksotetaan verovelvollisen vaatimuksesta sen vuoden ansiotuloksi, johon eläke kohdistuu. Jos edellä tarkoitettu kerralla saatu eläketulo kohdistuu useampaan vuoteen kuin verovuoteen ja kahteen verovuotta edeltäneeseen vuoteen, se jaksotetaan kolmeksi yhtä suureksi eräksi verovuodelle ja kahdelle sitä edeltäneelle vuodelle. Koko eläketulolle tällä tavoin laskettu vero maksuunpannaan sen vuoden verona, jona tulo on saatu.

Vaatus eläketulon jaksottamisesta on tehtävä kahden kuukauden kuluessa eläkkeen maksuvuodelta toimitettavan verotuksen val-

mistumisen jälkeen. Toimitettujen verotusten osalta noudatetaan soveltuvin osin verotuslain 82 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

113 §

Menon jaksottamista koskeva yleissäännös

Verovelvollisen suorittamaan menoon perustuva, tulosta tehtävä vähennys tehdään, jolle erityisestä syystä muuta johdu, sinä verovuonna, jona maksu on suoritettu.

114 §

Hankintamenon jaksottaminen

Verovelvollisen tulohankinnassa käytettyjen rakennusten, koneiden ja kaluston sekä patenttien ynnä muiden sellaisten hyödykkeiden hankintamenot vähennetään vuotuisina poistoina noudattaen soveltuvin osin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä.

115 §

Metsätalouden menojen jaksottaminen

Vuotuisina enintään 15 prosentin suuruisina, poistamatta olevan hankintamenon perusteella määrättävinä poistoina vähennetään seuraavat menot:

- 1) pysyvien metsäteiden rakentamismenot;
- 2) metsän ojituksesta aiheutuneet menot.

Metsätalouteen liittyvien koneiden, kaluston ja laitteiden sekä rakennusten ja rakennelmien ja muiden hyödykkeiden hankintamenot vähennetään vuotuisina menojäännöksestä tehtävinä poistoina maatilatalouden tuloverolain 8—10 §:n säännösten mukaan.

Enintään 1 000 markan suuruinen meno tai menojäännös saadaan poistaa kerralla.

116 §

Kirjanpitovelvollisen tulojen ja menojen jaksottaminen

Tulo, joka on saatu toiminnasta, josta verovelvollinen on kirjanpitovelvollinen, jaksotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan.

Meno, joka liittyy toimintaan, josta verovel-

vollinen on kirjanpitovelvollinen, jaksotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan.

V OSA.

TAPPIONTASAUS

117 §

Tappio ja sen vähentäminen

Vahvistettu tappio vähennetään seuraavien vuosien tuloista siten kuin tässä osassa säädetään.

Tappiot vähennetään siinä järjestyksessä, jossa ne ovat syntyneet.

118 §

Ansiotulolajin ja pääomatulolajin tappio

Luonnollisen henkilön ansiotulolajin tappio vähennetään valtionverotuksessa seuraavan 10 verovuoden aikana verovuoden ansiotulosta ja kunnallisverotuksen verovuoden tulosta sitä mukaa kuin näitä tuloja syntyy.

Ansiotulolajin tappiolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla verovelvollisen ansiotulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden vähennysten yhteismäärä verovuonna ylittää hänen veronalaisten ansiotulojensa määrän.

Edellä 60 §:ssä tarkoitettu pääomatulolajin tappio vähennetään seuraavan 10 verovuoden pääomatulosta sitä mukaa kuin pääomatuloa syntyy.

119 §

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappio

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden verovuoden tappio vähennetään elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksesta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy.

Elinkeinotoiminnan tappiolla tarkoitetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan laskettua tappiollista tulosta ja maatalouden tappiolla maatilatalouden tuloverolain mukaan laskettua tappiollista tulosta.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän maatalouden tai elinkeinotoiminnan tappio sekä verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappio yhtymästä vähennetään 1 momentin mukaan

siltä osin kuin tappiota ei ole vaadittu vähennettäväksi tappiovuonna verovelvollisen pääomatuloista 59 §:n nojalla.

120 §

Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden muun toiminnan tappio

Yhteisön, elinkeinoyhtymän sekä yhteisetuuden muun kuin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappio vähennetään muun toiminnan tulosta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy.

Tappiolla tarkoitetaan sitä määrää, jolla tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneiden menojen, muiden vähennyskelpoisten erien sekä vähennyskelpoisten korkojen yhteismäärä verovuonna (*tappiovuonna*) ylittää veronalaisten tulojen yhteismäärän.

121 §

Elinkeinotoiminnan ja maatalouden lopettaminen

Jos luonnollisen henkilön tai kuolinpesän elinkeinotoiminnan tai maatalouden tappiota taikka verotusyhtymän osakkaan maatalouden tappiota yhtymästä ei voida vähentää elinkeinotoiminnasta, maatalouden tuloksesta tai osuudesta yhtymän maatalouden puhtaista tuloista toiminnan lopettamisen vuoksi, vähentämättä jäävät tappiot vähennetään verovelvollisen pääomatuloista. Tappiot voidaan vähentää pääomatuloista tappiovuotta seuraavien 10 verovuoden aikana.

Jos puoliset lopettavat yhteisen elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisen, elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloksesta vähentämättä jäävä tappio jaetaan puolisoitten kesken 59 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla vähennettäväksi puolisoitten pääomatuloista tappiovuotta seuraavien 10 verovuoden aikana. Jos jompikumpi puoliso tai kumpikin puoliso erikseen kuitenkin välittömästi jatkaa elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamista, hänen osuutensa yhteisen toiminnan tappiosta sovelletaan 119 §:n säännöksiä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tappiot jaetaan puolisoitten kesken yhteisen toiminnan lopettamisvuoden olosuhteiden perusteella.

122 §

Omistajanvaihdosten vaikutus tappioiden vähentämiseen

Yhteisön ja elinkeinoyhtymän tappiota ei

vähennetä, jos tappiovuoden aikana tai sen jälkeen yli puolet sen osakkeista tai osuuksista on muun saannon kuin perinnön tai testamentin vuoksi vaihtanut omistajaa tai yli puolet sen jäsenistä vaihtunut.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, valtiovarainministeriö voi erityisistä syistä, milloin se yhteisön tai yhtymän toiminnan jatkumisen kannalta on tarpeen, hakemuksesta myöntää oikeuden tappion vähentämiseen.

123 §

Sulautumisen vaikutus tappioiden vähentämiseen

Yhteisöjen sulaututtua on vastaanottavalla yhteisöllä oikeus vähentää verotettavasta tulostaan sulautuneen yhteisön tappio 120 §:ssä säädettyllä tavalla, mikäli vastaanottava yhteisö taikka sen osakkaat tai jäsenet taikka yhteisö ja sen osakkaat tai jäsenet yhdessä ovat tappiovuoden alusta lukien omistaneet yli puolet sulautuneen yhteisön osakkeista tai osuuksista. Vastaanottavalla osuuskunnalla tai säästöpankilla on kuitenkin aina oikeus vähentää sulautuneen osuuskunnan tai säästöpankin ne tappiot, jotka ovat syntyneet sinä verovuonna, jona sulautuminen on tapahtunut tai kahtena sitä edeltäneenä verovuotena.

VI OSA.

VERO

1 luku.

Valtionvero ja yhteisön tulovero**Yleisiä säännöksiä**

124 §

Veron määräytyminen ja jakautuminen veronsaajien kesken

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava valtiolle tuloveroa verotettavasta ansiotulostaan progressiivisen tuloveroasteikon perusteella ja verotettavasta pääomatulostaan tuloveroprosentin mukaan. Muun verovelvollisen on suoritettava tuloveroa verotettavasta tulostaan tuloveroprosentin mukaan.

Pääomatulon tuloveroprosentti on 25. Yhteisön ja yhteisetuuden tuloveroprosentti on niin ikään 25, joka jakautuu eri veronsaajille tuleviin osuuksiin seuraavasti:

valtion osuus 12,96 prosenttiyksikköä, kunnan osuus 11,20 prosenttiyksikköä ja seurakunnan osuus 0,84 prosenttiyksikköä.

Edellä 21 §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön, tiekunnan ja yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 12,04, joka jakautuu kunnan ja seurakunnan osuuteen 2 momentissa säädetyllä tavalla.

Kultakin vuodelta toimitettavassa ansiotulon verotuksessa sovellettavasta veroasteikosta säädetään erikseen.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun seurakunnan osuuteen tuloverosta on oikeus evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnalla.

125 §

Veron pyöristäminen

Verovelvollisen suoritettava tulovero vahvistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta.

Verosta tehtävät vähennykset

126 §

Valtionverotuksen invalidivähennys

Suurimman osan verovuodesta Suomessa asuneen verovelvollisen tuloverosta vähennetään 660 markkaa, jos hänellä on sairaudesta, viasta tai vammasta aiheutunut pysyvä haitta, jonka haitta-aste esitetyn selvityksen mukaan on 100 prosenttia tai, jos prosenttimäärä on pienempi, mutta kuitenkin vähintään 30 prosenttia, prosenttimäärän osoittama osuus 660 markasta.

Jos verovelvollinen on verovuonna saanut pakolliseen eläketurvaan perustuvaa työkyvyttömyyseläkettä, katsotaan hänen haitta-asteensa ilman eri selvitystä 100 prosentiksi, jos eläke on myönnetty täytenä, ja 50 prosentiksi, jos se on myönnetty osaeläkkeenä, jollei verovelvollisen haitta-asteen esitetyn selvityksen perusteella katsota olevan suurempi. Verovelvollinen säilyttää oikeutensa työkyvyttömyyseläkkeen mukaiseen invalidivähennykseen senkin jälkeen, kun työkyvyttömyyseläke on muuttunut vanhuuseläkkeeksi. Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä niistä perusteista, joiden mu-

kaan haitta-aste määritellään, sekä invalidivähennyksen saamiseksi esitettävästä selvityksestä.

Jos verovelvolliselle, johon sovelletaan tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä, ei ole määrätty tuloveroa tai jos se ei riitä valtionverotuksen invalidivähennyksen tekemiseen, vähennys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä vähennetään verovelvollisen puolison tuloverosta.

127 §

Valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys

Verovelvollisen, joka on verovuonna suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, tuloverosta vähennetään kahdeksasosa hänen verovuonna maksamansa elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 450 markkaa alaikäistä lasta kohden.

Tulontasaus

128 §

Tulontasauksen edellytykset

Jos luonnollinen henkilö tai kuolinpesä on verovuonna saanut vähintään 15 000 markan suuruisen ansiotulon, joka on kertynyt etu- tai jälkikäteen kahdelta tai useammalta vuodelta ja joka on vähintään neljäsosa hänen verovuonna saamansa puhtaan ansiotulon yhteismäärästä, on tällaista kertatuloa verotettaessa verovelvollisen ennen verotuksen päättymistä esittämästä vaatimuksesta toimitettava tulontasaus.

Kahdelta tai useammalta vuodelta kertyneenä ansiotulona voidaan pitää muun muassa:

- 1) aikaisemmilta vuosilta saatua palkkaa tai verovuodelta ja sitä edeltäneeltä vuodelta saatua eläkettä;
- 2) verovelvollisen työstä erotessaan saamaa kertakorvausta;
- 3) liikettä luovutettaessa saatua tuloa;
- 4) tuloja tekijänoikeudesta tai patentista, ellei kyseessä ole 52 §:ssä tarkoitettu pääomatulo;
- 5) taiteilijan valmistamansa taideteoksen tai valmistamiensa taideteosten myynnistä saamaa kertatuloa.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu kertatulo sisältyy elinkeinotoiminnan tai maatalouden

tulokseen, katsotaan tulontasauksen kohteena olevaksi kertatuloksi yhtä suuri suhteellinen osuus kertatulon kokonaismäärästä kuin ansiotulon osuus on verovelvollisen elinkeinotoiminnan tai maatalouden tuloksesta.

129 §

Tulontasauksen toimittaminen

Tulontasausta varten jaetaan 128 §:ssä tarkoitettu tulontasauksen kohteena oleva kertatulo niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulon katsotaan kertyneen, kuitenkin enintään viidellä.

Kertatulon osasta menevä vero lasketaan siten, että yksi kertatulon osista lisätään verovelvollisen verovuoden muuhun verotettavaan ansiotuloon ja näiden tulojen yhteismäärästä lasketusta verosta vähennetään verovuoden muusta verotettavasta ansiotulosta menevä vero. Kertatulosta menevä vero saadaan kertamalla kertatulon osasta menevä vero niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulon katsotaan kertyneen. Kertatulosta menevä vero, joka on tulontasauksen yhteydessä kuitenkin vähintään 15 prosenttia kertatulosta, pannaan maksettavaksi verovuoden verona.

2 luku.

Kunnallisvero

130 §

Kunnallisveron laskentaperuste

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava ansiotulostaan tuloveroa kunnalle siten, että yhden markan määrä kunnallisverotuksen verotettavaa tuloa vastaa yhtä veroäyriä.

Jos verovelvolliselle kunnassa vahvistettavien veroäyrien määrä jäisi alle sadan, ne jätetään määräämättä.

Veroäyriin hinnan määräämisestä säädetään kunnallislaissa.

3 luku.

Alijäämähyvitys

131 §

Alijäämähyvityksen määrä

Alijäämähyvitys on pääomatulon tulovero-

prosentin mukainen osuus samana verovuonna syntyneestä 60 §:ssä tarkoitettusta pääomatulolajin alijäämästä, kuitenkin enintään 8 000 markkaa. Tätä enimmäismäärää on korotettava 2 000 markalla, jos verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on ollut elätettävänä alaikäinen lapsi, ja 4 000 markalla, jos tällaisia lapsia on ollut kaksi tai useampia. Jos verovelvolliseen sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, korotetaan sen puolison alijäämähyvityksen enimmäismäärää, jonka ansiotuloista määrättävän tuloveron määrä on suurempi, elleivät puoliset ole toisin vaatineet.

Jos verovelvollisen, johon sovelletaan puolisoita koskevia säännöksiä, tuloveroprocentin mukainen osuus samana verovuonna syntyneestä 60 §:ssä tarkoitettusta pääomatulolajin alijäämästä ylittää edellä 1 momentissa tarkoitettua alijäämähyvityksen enimmäismäärän, verovelvollisen alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan sillä määrällä, jolla verovelvollisen puolison alijäämähyvitys alittaa hänen alijäämähyvityksensä enimmäismäärän.

132 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen valtionverosta

Alijäämähyvitys vähennetään verovelvollisen ansiotulosta valtiolle suoritettavasta tuloverosta sen jälkeen, kun verosta on vähennetty valtionverotuksen invalidivähennys ja valtionverotuksen elatusvelvollisuusvähennys. Pelkästään ansiotuloista menevästä valtion tuloverosta vähennettävä määrä on kuitenkin enintään kolme neljäsosaa alijäämähyvityksen määrästä.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

134 §

Alijäämähyvityksen siirtäminen puolisolle

Jos verovelvolliselle, johon sovelletaan tämän

lain puolisoita koskevia säännöksiä, ei ole määrätty verotettavasta ansiotulosta valtiolle suoritettavaa tuloveroa tai 124 §:ssä tarkoitettuja muita veroja tai jos ne eivät riitä alijäämähyvityksen vähentämiseen, hyvitys tai siitä vähentämättä jäänyt määrä vähennetään verovelvollisen puolison verotettavasta ansiotulosta valtiolle menevästä verosta ja 124 §:ssä tarkoitetuista muista veroista samalla tavalla kuin se olisi vähennetty verovelvolliselle määrätystä veroista.

4 luku.

Erityiset säännökset

135 §

Verosopimukset

Hallituksella on oikeus kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi tai lieventämiseksi vastavuoroisuuden edellytyksellä sopia vieraan valtion kanssa tietyn tulon osalta verottamisoikeuden jakamisesta mainitun valtion ja Suomen välillä taikka siitä, että verovelvollinen kokonaan tai osaksi vapautetaan suorittamasta Suomessa veroa. Tällaisten sopimusten perusteella toimitetun verotuksen on katsottava tapahtuneen tämän lain mukaan.

Jos kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyllä tai muulla kansainvälisellä sopimuksella on rajoitettu Suomen verottamisoikeutta tai Suomi on kokonaan luopunut verottamisoikeutensa käyttämisestä tietyn tulon osalta, sovelletaan, mikäli se sopimuksen mukaan on sallittua, verovelvollista täällä verotettaessa sitä verokantaa, jota olisi ollut sovellettava, jos hänen verotettava tulonsa olisi vahvistettu ottamatta huomioon sopimuksen määräyksiä.

Verovelvollinen ei saa vähentää 1 momentissa tai 135 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaan Suomessa suoritettavasta verosta vapautetun tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja silloinkaan, kun ne saataisiin muutoin vähentää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, maatilatalouden tuloverolain tai tämän lain nojalla.

Jos 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen määräyksistä johtuu, että Suomessa määrättävästä verosta on vähennettävä ulkomainen vero, vähennetään täällä samasta tulosta suoritettavasta verosta määrä, joka näytetään vie-

raassa valtiossa suoritetuksi. Tällöin katsotaan suoritetuksi vieraassa valtiossa myös määrä, jonka Suomen asianomainen viranomainen on siirtänyt tai siirtää toisen valtion asianomaiselle viranomaiselle käytettäväksi verovelvollisen veron lyhennykseksi. Vähennys ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin määrä, joka vastaa yhtä suurta osaa täällä suoritettavasta verosta kuin vieraasta valtiosta saadun tulon määrä on verovelvollisen puhtaasta tulosta.

136 §

Verotuksen kattosääntö

Jos verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai kotimaisen kuolinpesän verovuoden verotettavasta pääoma- ja ansiotulosta sekä varallisuudesta menevän valtionveron sekä ansiotulon perusteella määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron, kansaneläkevakuutusmaksun ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetun verotettavan pääoma- ja ansiotulon yhteismäärästä, verovelvollisen maksettavaksi ei panna tämän määrän yli menevää valtionveron osaa.

Verovelvollisen maksettavaksi verotuslain 77 §:n nojalla määrätty veronkorotus maksuunpannaan 1 momentista poiketen kuitenkin kokonaan, eikä sitä oteta huomioon verojen ja maksujen enimmäismäärää laskettaessa.

Puolisoiden verotuksessa määräytyy 1 momentissa tarkoitettu verojen maksuunpanematta jättäminen heidän tulojensa ja verojensa yhteismäärän perusteella.

137 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

VII OSA.

VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄ-SÄÄNNÖKSET

138 §

Lain voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 . Sitä sovelletaan ensim-

mäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.

Joulukuun 29 päivänä 1988 annettu tulo- ja varallisuusverolaki (1240/88), joulukuun 23 päivänä 1988 annettu laki Oy Alko Ab:n verovelvollisuudesta kunnallisverotuksessa (1107/88) ja kesäkuun 24 päivänä 1968 annettu laki tappiontasauksesta tuloverotuksessa (362/68) kumotaan.

139 §

Korkotulon lähdeverosta annetun lain mukaiset korot

Sellainen korkotulon lähdeverosta annetussa laissa tarkoitettua korko, joka on kertynyt ajalta ennen vuotta 1996 ei ole tämän lain mukaan veronalaista tuloa.

140 §

Metsäverotuksen siirtymäkausi

Luonnollisen henkilön, kuolinpesän ja näiden muodostaman verotusyhtymän veronalaisena ansiotulona pidetään vuosilta 1993—2005 toimitettavissa verotuksissa maatilatalouden tuloverolain mukaan laskettua metsätalouden puhdasta tuloa, jos verovelvollinen esittää asiaa koskevan vaatimuksen ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä. Verovelvollisen metsätaloudesta saamaan tuloon ei näinä vuosina sovelleta tämän lain metsätalouden pääomatulon verotusta koskevia säännöksiä. Jos metsän omistus on jakautunut usealle verovelvolliselle, metsätalouden puhtaan tulon verotusta sovelletaan ainoastaan heidän yhteisesti esittämästään vaatimuksesta.

Jos metsän omistusoikeus on siirtynyt vuoden 1993 aikana, 1 momentissa tarkoitettua vaatimuksen saa tehdä metsän 31 päivänä joulukuuta 1993 omistanut verovelvollinen. Edellistä omistajaa verotetaan myymästään metsästä kuten uutta omistajaa.

Jos maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettava metsä vuosina 1994—2005 luovutetaan vastikkeellisella saannolla sellaiselle, jolla ei ole ennestään omistuksessaan metsää, uutta omistajaa verotetaan metsätalouden pääomatulosta tämän lain säännösten mukaan. Jos metsä on saatu perintönä, lahjana, testamentilla tai muulla vastikkeettomalla saannolla 1 päivänä tammikuuta 1994 tai sen jälkeen, luonnollisen henkilön, kuolinpesän ja näiden muodostaman

verotusyhtymän verotus toimitetaan maatilatalouden tuloverolain säännösten mukaan, jos edellisen omistajan verotukseen on sovellettu näitä säännöksiä. Jos verovelvollinen, jolla on omistuksessaan metsää, saa omistukseensa lisäalueen, koko metsän verotukseen sovelletaan kuitenkin samoja säännöksiä, joita aikaisemmin omistettuun metsään on sovellettu.

Metsävähennys myönnetään vain metsätalouden pääomatulosta, joka on syntynyt tämän lain voimaantulon jälkeen vastikkeellisella saannolla hankitusta metsästä.

Verovelvollinen, jota verotetaan metsätalouden pääomatulosta tämän lain mukaan, saa vähentää vuonna 1991 tai sen jälkeen valmistuneen metsätien rakentamisesta ja metsän ojituksesta aiheutuneet poistamatta olevat hankintamenot 115 §:n säännösten mukaan.

Metsätalouden pääomatulosta tämän lain mukaan verotettavan verovelvollisen sellaisten ennen tämän lain voimaantuloa metsätaloudessa käytettyjen koneiden, kaluston, rakennusten ja muiden hyödykkeiden, joita ei ole voitu lukea kuuluvaksi maatalouteenta elinkeinotoimintaan, hankintamenoksikatsotaan niiden käypä arvo tämän lain voimaantulovuonna.

Vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa veronalaista metsätalouden pääomatuloa ei ole ennen tämän lain voimaantuloa tehdyllä kaupakirjalla myydystä puusta ennen huhtikuun 1 päivää 1993 saatu tulo.

141 §

Ennen vuotta 1993 tehdyt luovutus sopimukset

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyistä kaupoista ja muista luovutuksista saatujen luovutusvoittojen verotuksessa sovelletaan ennen tätä lakia voimassa olleita satunnaista myyntivoittoa ja omaisuuden luovutusvoittoa koskevia säännöksiä.

142 §

Matkakustannusten korvausten siirtymäkausi

Poiketen siitä, mitä 73 §:ssä on säädetty, kotimaan päivärahaa määrättäessä valtion työmarkkinalaitoksen laskemasta matkakustannusten yhteismäärästä vähennetään säästyneiden elantokustannusten osuutena 5 prosenttia vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa, 7,5 prosenttia vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa, 10 prosenttia vuodelta 1995 toimitet-

tavassa verotuksessa ja 12,5 prosenttia vuodelta 1996 toimitettavassa verotuksessa.

143 §

Eräiden tulo- ja varallisuusverolain voimaantulo- ja siirtymäsäännösten soveltaminen

Ennen vuotta 1989 otettuun vakuutukseen tai ennen vuotta 1989 sattuneeseen vakuutus- tapahtumaan perustuvan vakuutussuorituksen veronalaisuuteen ja veronalaisen määrän laskemiseen sovelletaan ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 163 ja 163 a §:ää. Tällaiseen vakuutukseen perustuva, tämän lain voimaantulon jälkeen saatu veronalainen vakuutussuoritus on tämän lain mukaista pääomatuloa tai ansiotuloa.

Tulo- ja varallisuusverolain 163 §:n 1 momentin estämättä myös vähintään 5 vuotta voimassa olleen henkivakuutuksen tuotto on koko määrältään veronalaista pääomatuloa.

Ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 164 ja 166 §:n säännöksiä sovelletaan mainituissa lainkohdissa tarkoitettuihin tuloihin siinäkin tapauksessa, että ne on saatu tämän lain voimaantulon jälkeen.

Verovelvollisella on oikeus invalidivähennyksiin pienemmän kuin 30 prosentin haitta-asteen perusteella siten kuin ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 167 §:ssä säädetään.

144 §

Siirtymäkauden korkovähennys

Jos verovelvollisella on vuoden 1992 lopussa ollut oman tai perheensä vakituisen asunnon hankkimisesta taikka perusparannuksesta taikka asumisoikeuden hankkimisesta johtunutta velkaa tai valtion takaamaa opintovelkaa (*asunto- ja opintovelkaa*) ja jos hänen valtionverotuksen verotettava ansiotulonsa vuodelta 1993 ylittää 60 000 markkaa, hänen ansiotulostaan määrättävästä verosta tehdään vuosilta 1993—1997 toimitettavissa verotuksissa ylimääräinen korkovähennys.

Ylimääräisen korkovähennyksen täysi määrä on seuraava prosenttiosuus vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa ilmoitetuista vähennuskelpoisista asunto- ja opintovelan koroista niiden 30 000 markan määrään asti ja puolisoilla niiden 45 000 markan määrään asti:

vähennysvuosi osuus koroista

1993	12,5 prosenttia
1994	10,0 prosenttia
1995	7,5 prosenttia
1996	5,0 prosenttia
1997	2,5 prosenttia

Ylimääräinen korkovähennys myönnetään täysimääräisenä, jos verovelvollisen vuoden 1993 valtionverotuksessa verotettavan ansiotulon määrä on vähintään 160 000 markkaa. Jos se on tätä pienempi, vähennys on yksi prosentti sen täydestä määrästä jokaista alkavaa tuhatta markkaa kohden, jolla verovelvollisen valtionverotuksen verotettavan tulon määrä ylittää 60 000 markkaa.

Jos verovelvolliseen on sovellettu tämän lain puolisoita koskevia säännöksiä, vähennys myönnetään sille puolisolalle, jonka vuodelta 1992 ilmoittamien vähennuskelpoisten asunto- ja opintovelan korkojen määrä on suurempi. Jos heidän ilmoittamansa korot ovat yhtä suuret, vähennys myönnetään sille puolisolalle, jonka ansiotulosta määrättävä vero on suurempi. Puolisot voivat kuitenkin ennen vuodelta 1993 toimitettavan verotuksen päättymistä esittää siitä vaatimuksesta valita, kummalle puolisolalle vähennys myönnetään. Jos puolisoiden yhteenlasketun asunto- ja opintovelan korkojen määrä on ollut vuonna 1992 suurempi kuin 45 000 markkaa, ylimääräisen korkovähennyksen täyttä määrää pienennetään 25 prosentilla tämän määrän ylittävien korkojen määrästä.

Ylimääräistä korkovähennystä ei myönnetä sellaisten korkojen perusteella, jotka kohdistuvat verovuoden jälkeiseen aikaan. Ilmoitettujen korkojen määrästä riippumatta asunto- ja opintovelan korkoina pidetään vähintään 8 prosenttia verovelvollisella tai puolisoilla vuoden 1992 lopussa olleen asunto- ja opintovelan määrästä.

Ylimääräinen korkovähennys vähennetään verovelvollisen veroista alijäämähyvitystä sitä koskevien säännösten mukaan.

145 §

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys

Vuodelta 1993 toimitettavassa kunnallisverotuksessa verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään ennen perusvähennystä 10 pro-

senttia hänen muun ansiotulonsa kuin eläketulon 20 000 markkaa ylittävistä osasta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 2 000 markkaa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylittäessä 60 000 markkaa, vähennys pienenee 10 prosentilla puhtaan ansiotulon 60 000 markkaa ylittävistä osasta.

146 §

Siirtymäkauden asuntovähennys

Jos verovelvolliselle on ennen vuotta 1993 myönnetty ennen tätä lakia voimassa ollut tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) 146 a tai 167 a §:ssä tarkoitettu asuntovähennys, ja jos sen määrä verovuodelta laskettuna ja luvulla neljä kerrottuna olisi suurempi kuin hänen ilmoittamiensa vähennyskelpoisten korkojen määrä, pääomatuloista 58 §:n mukaan tehtävänä vähennyksenä otetaan huomioon korkomenojen sijasta asuntovähennyksen nelinkertainen määrä.

Asuntovähennyksen täytenä määränä, josta verovuoden vähennys lasketaan, pidetään 8 000 markkaa vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa. Lapsikorotukset otetaan huomioon vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa sovelletun suuruusina.

147 §

Ansiotoiminnan korkojen siirtymäkausi

Verovelvolliselle myönnettävän alijäämähyvityksen enimmäismäärää on korotettava 2 momentissa säädetyllä tavalla vuosilta 1993—1997 toimitettavissa verotuksissa, jos verovelvollisella on vuodelta 1992 toimitettavassa verotuksessa ollut muuhun ansiotoimintaan kuin elinkeinotoimintaan tai maatilatalouteen liittyvää velkaa (*ansiotoinnin velka*), jonka koroista hänelle on myönnetty korkovähennys ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 87 §:n nojalla ja jos näiden korkojen määrä on ollut suurempi kuin hänen verovuoden puhtaan pääomatulon määrä.

Alijäämähyvityksen enimmäismäärää korotetaan seuraavalla prosenttiosuudella siitä määrästä, jolla 1 momentissa tarkoitettujen korkojen määrä ylittää verovuoden puhtaan pääomatulon määrän:

Verovuosi	Alijäämähyvityksen enimmäismäärän korotusprosentti
1993	20 %
1994	16 %
1995	12 %
1996	8 %
1997	4 %

Alijäämähyvityksen enimmäismäärää ei koroteta sellaisten korkojen perusteella, jotka kohdistuvat verovuoden jälkeiseen aikaan. Ilmoitettujen korkojen määrästä riippumatta ansiotoiminnan velan korkoina pidetään enintään 15 prosenttia verovelvollisella vuoden 1992 lopussa olleen ansiotoiminnan velan määrästä.

Jos alijäämähyvityksen enimmäismäärään on tehty 131 §:n 2 momentissa tarkoitettu korotus, alijäämähyvityksen enimmäismäärään ansiotoiminnan velan korkojen perusteella tehtävä korotus tehdään mainitun säännöksen mukaan korotettuun alijäämähyvityksen enimmäismäärään.

148 §

Siirtymäkauden yhtiömiesvähennys

Verovelvolliselle, joka on vuonna 1992 ollut ja on verovuonna edelleen yhtiömiehenä sellaisessa avoimessa yhtiössä tai kommandiittiyhtiössä, jonka tulosta on ennen tätä lakia voimassa olleen tulo- ja varallisuusverolain 35 §:n 2 momentin mukaan jaettu verotettavaksi puolet yhtiön ja puolet yhtiömiesten tulona, myönnetään vuosilta 1993—1998 toimitettavissa verotuksissa ansiotulosta tehtävä yhtiömiesvähennys.

Yhtiömiesvähennyksen täysi määrä on seuraava prosenttiosuus yhtiömiehen 1 momentissa tarkoitetuista avoimista yhtiöistä ja kommandiittiyhtiöistä saamien tulo-osuuksien yhteismäärästä sen 200 000 markkaan saakka:

Verovuosi	Vähennettävä prosenttiosuus
1993	15 %
1994	15 %
1995	12 %
1996	9 %
1997	6 %
1998	3 %

Yhtiömiesvähennyistä pienennetään puolella verovelvollisen 2 momentissa tarkoitettujen tu-

lo-osuuksien verovuoden yhteismäärään sisältyvien pääomatulo-osuuksien määrällä.

149 §

Yritystulon pääomatulo-osuuden laskenta verovuonna 1993

Poiketen siitä mitä 38—40 §:ssä säädetään yritystulon pääomatulo-osuus lasketaan verovuonna 1993 verovuoden päättyessä elinkeinotoimintaan tai maatalouteen, taikka yhtymän elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuoden päättyessä kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

150 §

Verovuotta 1993 edeltäneiden verovuosien tappioiden vähentäminen

Verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vahvistettujen tappioiden vähentämisessä verovuoden 1993 ja sitä seuraavien verovuosien tuloista noudatetaan 117—123 §:n lisäksi tämän pykälän sekä 151—153 §:n säännöksiä. Tappiot vähennetään siinä järjestyksessä, missä ne ovat syntyneet, ja sitä mukaa kuin tuloa kertyy.

Ennen vuotta 1993 vahvistettuja tappioita ei vähennetä pidemmältä ajalta kuin ne olisi voitu vähentää ennen tätä lakia voimassa olleiden säännösten mukaan.

151 §

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän valtionverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään valtionverotuksen verovuoden ansiotulosta ja sen ylittävältä osalta pääomatulosta. Valtionverotuksessa vahvistettu maatilatalouden tappio vähennetään kuitenkin ensin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa maatalouden jaettavan yritystulon ja metsätalouden metsävähennyksen, menovarauksen ja metsätulon tulohankkimismenojen vähentämisen jälkeisen pääomatulon tai maatilatalouden tuloverolain 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän kunnallisverotuksessa vahvistetut tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vähennetään

kunnallisverotuksen verovuoden tulosta. Muun kiinteistötulolähteen kuin maatalon tappioita ei kuitenkaan voida vähentää. Liiketulolähteen ja ammattitulolähteen tappiota vähennetään enintään määrä, joka vastaa kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän elinkeinotulon ansiotulo-osuuden määrää. Maatilatalouden tappiota vähennetään enintään kunnallisverotuksen verovuoden tuloon sisältyvän maatalouden ansiotulo-osuuden ja maatilatalouden 11 §:n mukaisen metsätalouden puhtaan tulon sekä veronalaisen hankintatyön arvon yhteismäärää.

Jaettavaa yritystuloa laskettaessa elinkeinotoiminnan ja maatalouden tuloksesta ei vähennetä 1 ja 2 momentin nojalla vähennettäviä tappioita.

152 §

Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Puolet yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden kultakin verovuotta 1993 edeltäneeltä verovuodelta valtion- ja kunnallisverotuksessa vahvistettujen tappioiden yhteismäärästä jaetaan vähennettäväksi

1) elinkeinotoiminnan,

2) henkilökohtaisen ja

3) maatalouden tulolähteiden tulosta siinä suhteessa kuin yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden kunnallisverotuksessa tappiovuonna vahvistetun

1) liike- ja ammattitulolähteiden tappioiden yhteismäärä,

2) henkilökohtaisen tulolähteen tappion ja muiden kiinteistötulolähteiden kuin maatilatalouden tappioiden yhteismäärä sekä

3) maatilatalouden tulolähteiden tappioiden yhteismäärä ovat toisiinsa.

Jos yhteisöllä, elinkeinoyhtymällä ja yhteisetuudella ei ole maatalouden tulolähdettä, puolet kultakin verovuotta 1993 edeltäneeltä verovuodelta valtion- ja kunnallisverotuksessa vahvistettujen tappioiden yhteismäärästä jaetaan vähennettäväksi verovelvollisen

1) elinkeinotoiminnan ja

2) henkilökohtaisen tulolähteen tulosta siinä suhteessa kuin verovelvollisen kunnallisverotuksessa tappiovuonna vahvistetun

1) liike- ja ammattitulolähteiden tappioiden yhteismäärä ja

2) henkilökohtaisen tulolähteen tappion sekä

kiinteistötulolähteiden tappioiden yhteismäärä ovat toisiinsa.

Osittain verovapaiden yhteisöjen tappioiden vähennetään kultakin verovuodelta vahvistetut tappiot. Yleishyödyllisten yhteisöjen verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vahvistetut kiinteistötulolähteen tappiot vähennetään kiinteistöjen tuottamasta tulosta ja puolet liiketulo- lähteen valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa vahvistettujen tappioiden yhteismäärästä liiketulosta.

153 §

Verotusyhtymän tappiot verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta

Verotusyhtymän verovuotta 1993 edeltäneiltä verovuosilta vahvistetut tappiot vähennetään 2 momentissa tarkoitettulla tavalla yhtymän puhtaasta tulosta ennen tulon jakamista osakkaille.

Puolet yhtymän kultakin verovuotta 1993 edeltäneeltä verovuodelta valtion- ja kunnallisverotuksessa vahvistettujen tappioiden yhteismäärästä jaetaan vähennettäväksi

1) henkilökohtaisen ja
2) maatalouden tulolähteiden tulosta siinä suhteessa kuin yhtymän kunnallisverotuksessa vahvistetun

1) henkilökohtaisen tulolähteen tappion ja

muiden kiinteistötulolähteiden kuin maatalouden tulolähteiden tappioiden yhteismäärä sekä

2) maatalouden tulolähteiden tappioiden yhteismäärä ovat toisiinsa.

Jos verotusyhtymällä ei ole maatalouden tulolähdettä, puolet vahvistettujen tappioiden yhteismäärästä vähennetään henkilökohtaisen tulolähteen tulosta.

154 §

Vain valtionverotusta tai vain kunnallisverotusta koskevien säännösten soveltaminen.

Jos muussa lainsäädännössä mainitaan veronalaiseksi tuloksi katsottava taikka verotuksen perusteeksi pantava määrä, verotuksessa vähennyskelpoinen meno tai verotuksessa tehtävä vähennys, joka koskee vain valtionverotusta tai vain kunnallisverotusta, sillä on katsottava yhteisön, elinkeinoyhtymän, yhteisetuuden ja elinkeinotulon verotuksessa tarkoitettavan puolta tästä määrästä.

155 §

Muulla laissa olevien viittaussäännösten soveltaminen

Jos muussa lainsäädännössä viitataan tällä lailla kumottujen lakien säännöksiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan joko tämän lain tai varallisuusverolain vastaavaa lainkohtaa.

2.

Laki

eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (680/76) 6 §:n 2 momentti,

sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1193/89) ja

muutetaan 1 §,

sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 22 päivän joulukuuta 1989 annetulla lailla, seuraavasti:

1 §

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka tuloverolain (/) mukaan on veronalaista, voidaan tuloverotuksessa katsoa osittain tai kokonaan verovapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, kiinteistön tuottama tulo kuitenkin vain 2 momentissa säädettyssä tapauksessa.

Jos kiinteistöä on käytetty pääasiallisesti yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen, voidaan kiinteistön tuottama tulo katsoa verovapaaksi myös siltä osin kuin kiinteistöä on käytetty muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

2.

Laki**eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (680/76) 6 §:n 2 momentti,
 sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1193/89) ja
muutetaan 1 §,
 sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 22 päivän joulukuuta 1989 annetulla lailla, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka tulo- ja varallisuusverolain mukaan on veronalaista, voidaan valtion- ja kunnallisverotuksessa katsoa osittain tai kokonaan verovapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, kiinteistötulo kuitenkin vain 2 momentissa säädettyssä tapauksessa.

Jos kiinteistöä on käytetty pääasiallisesti yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen, voidaan kiinteistön tulo katsoa verovapaaksi myös siltä osin kuin kiinteistöä on käytetty muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen.

6 §

Ennen hakemuksen ratkaisemista on hakijayhteisön kotikunnan kunnanhallitukselle varattava asetettavassa määräajassa tilaisuus antaa lausunto hakemuksen johdosta. Jos olennainen osa yhteisön toiminnasta tapahtuu muussa kunnassa kuin yhteisön kotikunnassa, voidaan myös tämän kunnan kunnanhallitukselle varata tilaisuus antaa lausuntonsa.

Ehdotus

1 §

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen tulo, joka *tuloverolain* (/) mukaan on veronalaista, voidaan *tuloverotuksessa* katsoa osittain tai kokonaan verovapaaksi sen mukaan kuin tässä laissa säädetään, *kiinteistön tuottama tulo* kuitenkin vain 2 momentissa säädettyssä tapauksessa.

Jos kiinteistöä on käytetty pääasiallisesti yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen, voidaan kiinteistön *tuottama* tulo katsoa verovapaaksi myös siltä osin kuin kiinteistöä on käytetty muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen.

(2 mom. *kumotaan*)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 _____

Tuloveroasetus

Valtiovarainministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 19 annetun tuloverolain (/) nojalla:

1 §

Tuloverolain 57 §:ssä tarkoitetun rahalahjoituksen vähentämistä varten verovelvollisen on liitettävä veroilmoitukseensa asianmukainen selvitys verovuonna annetusta lahjoituksesta.

2 §

Verohallitus nimeää hakemuksesta tuloverolain 57 §:ssä tarkoitetut lahjoituksensaajat enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Nimeämispäätöksessä voidaan asettaa ilmoittamisvelvollisuutta koskevia ehtoja.

Ennen nimeämispäätöksen tekemistä verohallituksen on hankittava lausunto 4 §:ssä tarkoitetulta lahjoitusten verovapauslautakunnalta.

3 §

Verohallitus voi peruuttaa 2 §:ssä tarkoitetun päätöksensä, jos nimetty lahjoituksensaaja ei täytä sille nimeämispäätöksessä asetettuja ehtoja tai, jos sen varsinaisena tarkoituksena ei enää ole suomalaisen kulttuuriperinteen säilyttäminen taikka tieteen tai taiteen tukeminen.

Ennen päätöksen peruuttamista verohallituksen on hankittava lausunto lahjoitusten verovapauslautakunnalta. Lahjoituksensaajalle on varattava tilaisuus tulla peruuttamisasiassa kuulluksi.

4 §

Valtiovarainministeriön asettamassa lahjoitusten verovapauslautakunnassa on puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Lautakunnan puheenjohtaja on määrättävä valtiovarainministeriön virkamiehistä. Jäsenistä yksi määrätään opetusministeriön virkamiehistä ja yksi Suomen Akatemia, yksi taiteen keskustoimikunnan sekä yksi museoviraston ehdottamista henkilöistä. Yksi lautakunnan jäsenistä voi toimia varapuheenjohtajana.

Valtiovarainministeriön asettamassa kulkorvausasiain neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja yksitoista muuta jäsentä. Neuvottelukunnan puheenjohtaja on määrättävä valtiovarainministeriön virkamiehistä. Jäsenistä yksi

määrätään opetusministeriön virkamiehistä ja yksi Akava r.y:n, Kirkon sopimusvaltuuskunnan, Kunnallisen työmarkkinalaitoksen, Liiketyöntantajain Keskusliitto LTK:n, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y:n, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto STTK r.y:n, Suomen Työntantajain keskusliiton, Valtion työmarkkinalaitoksen ja Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan sekä verohallituksen ehdottamista henkilöistä siten, että yksi jäsen määrätään kustakin järjestöstä tai valtuuskunnasta ja keskusvirastosta. Neuvottelukunnan toimikausi on kolme vuotta.

5 §

Saadakseen invalidivähennyksen verovelvollisen on annettava verotusta varten sairaudesta, viasta tai vammasta lääkärintodistus, jossa verovelvollisen pysyvä haitta-aste on määritelty lääkintöhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti. Jos pysyvä haitta-aste on määritelty tapaturvaviraston käyttämien arviointiperusteiden mukaan, voidaan invalidivähennys myöntää tapaturmaviraston päätöksen perusteella.

6 §

Tulo- ja varallisuusverolain 80 §:n 4 kohdassa tarkoitettuna julkisoikeudellisena yhteisönä pidetään valtion ja sen laitosten sekä kunnan ohella kuntayhtymää ja kuntainliittoa, maakuntaa, evankelisluterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa sekä niiden seurakuntaa, seurakuntainliittoa ja muuta seurakuntain yhtymää sekä kirkon keskusrahastoa, Suomen Pankkia ja kansaneläkelaitosta. Edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettuna eläkelaitoksen pidetään kunnallista eläkelaitosta ja ortodoksisen kirkkokunnan eläkekassaa.

7 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 1999.

Asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.